Účetnictví pro právníky I., II.

Ing. Eva Chmátalová, CSc.

Praha 2016

Obsah

Předmluva ... 11
Úvod ... 12
Klíčová slova ... 13
1 Historický úvod ... 14
1.1 Vývoj účetnictví ... 14
1.2 Primitivní účetnictví ... 14
1.3 Kamerální účetnictví ... 17
1.4 Podvojné účetnictví ... 18
1.5 Období průmyslové revoluce ... 19
2 Základy (podvojného) účetnictví ... 21
2.1 Charakterické rysy účetnictví ... 21
2.2 Metoda účetnictví ... 22

2.3 Metodické prvky účetnictví ... 22
2.3.1 Bilanční princip ... 22
2.3.2 Klasifikace AKTIV podniku: ... 22
2.3.3 Klasifikace PASIV podniku ... 23
2.3.4 Vlastní zdroje ... 23
2.3.5 Cizí zdroje ... 23
2.4 Základní struktura rozvahy ... 23
3 Zjišťování výsledku hospodaření ... 25
3.1 Výkaz zisku a ztráty (výsledovka) ... 25
3.1.1 Výsledek hospodaření ... 25
3.1.2 Vazba výsledovky na rozvahu ... 26
3.2 Výnosy ... 26
3.3 Náklady ... 26
3.4 Obsah výsledovky ... 26
4 Účet a soustava účtů ... 28
4.1.1 Struktura účtu aktivního (:vložit šibenici) ... 28
4.1.2 Struktura účtu pasivního (vložit šibenici) ... 28
4.1.3 Struktura účtu kalkulačního(šibenice) ... 29
5 Podvojnost a souvztažnost ... 30
5.1 Podvojnost ... 30
5.2 Souvztažnost ... 30
6 Účetní knihy ... 31
6.1 Deník (žurnál) ... vb{{{{{{{{{{{{{{{31
6.2 Hlavní kniha ... 31
6.3 Knihy analytických účtů ... 31
6.4 Knihy podrozvahových účtů ... 31
7 Účetní dokumentace ... 32
7.1 Náležitosti účetního dokladu: ... 32
7.2 Oběh účetních dokladů ... 32
7.3 Opravy účetních dokladů ... 33
7.4 Kontrolní systém účetnictví ... 33
8 Inventarizace ... 35
8.1 Druhy inventarizace ... 35
8.1.1 Dokladová ... 35
8.1.2 Fyzická ... 35

8.2 Inventura ... 35
9 Oceňování ... 37
10 Opravy účetních záznamů ... 38
11 Obecně uznávané účetní zásady ... 39
11.1 Požadavky kladené na účetnictví: ... 40
12 Druhy účetnictví ... 41
12.1 Finanční účetnictví ... 41
12.2 Manažerské účetnictví ... 41
12.2.1 Vazba výsledovky na rozvahu ... **Chyba! Záložka není definována.**
12.3 Výnosy ... **Chyba! Záložka není definována.**
13 Legislativní úprava účetnictví ... 42
13.1 Regulace účetnictví v ČR ... 42
13.2 České účetní standardy ... 43
14 Harmonizace účetnictví ... 45
14.1 Proces harmonizace účetnictví v rámci EU ... 45
14.1.1 Čtvrtá směrnice (direktiva) ... 45
14.1.2 Sedmá směrnice ... 46
14.1.3 Osmá směrnice ... 46
14.1.4 Novelizace direktiv EU. ... 46
14.1.5 IAS versus Směrnice EU. ... 47
14.1.6 Odlišnosti Směrnic a IAS. ... 47
14.1.7 GAAP (Generally Accepted Accounting Principles) ... 48
14.2 ČR a Směrnice EHS ... 48
14.3 ČR a IAS. ... 48
14.4 Problematika překladu ... **Chyba! Záložka není definována.**
14.5 Budoucnost harmonizace - světová harmonizace ... 48
Použitá literatura ... 50

Dodatek č. 1: Finanční účetnictví podnikatelů ... 53
1 Základní informace ... 54
1.1 Klíčová slova ... 54
1.2 Rychlý náhled do problematiky ... 54
1.3 Komu je pomůcka určena ... 54
1.4 Cíl předmětu ... 54
2 Slovo úvodem ... 55
2.1 Struktura ... 55
2.2 Jak pomůcku používat ... 55
3 Legislativní rámec účetnictví podnikatelů v ČR ... 56
3.1 Cíl kapitoly ... 56
3.2 Rychlý náhled do problematiky kapitoly ... 56
3.3 Zákon o účetnictví č. 563/1991, č. 437/2003 Sb č. 669/2004 Sb. ... 57
3.3.1 Obsah zákona ... 57
3.3.1.1 Obecná ustanovení ... 57
3.3.1.2 Rozsah vedení účetnictví ... 62
3.3.1.3 Účetní závěrka ... 62
3.3.1.4 Způsoby oceňování ... 63
3.3.1.5 Úschova účetních záznamů ... 63
3.3.1.6 Ostatní ustanovení ... **Chyba! Záložka není definována.**
3.4 Vyhláška č. 500/2002 a č. 472/2003 Sb. ... 63
3.4.1 Předmět a působnost ... 63

3.4.2 Účetní závěrka ... 64
3.4.3 Směrná účtová osnova ... 64
3.4.4 Účetní metody ... 64
3.4.5 Konsolidovaná účetní závěrka ... 64
3.5 České účetní standardy ... 64
3.6 Daňová evidence podnikatele ... 65
3.7 Klíčová slova kapitoly ... 65
3.8 Shrnutí ... 66
4 Dlouhodobý majetek nehmotný, hmotný a finanční ... 67
4.1 Cíl kapitoly ... 67
4.2 Rychlý náhled do problematiky ... 67
4.3 Dlouhodobý majetek nehmotný ... 67
4.4 Dlouhodobý majetek hmotný ... 69
4.4.1 Dlouhodobý majetek odepisovaný ... 69
4.4.1.1 Druhy dlouhodobého majetku ... 69
4.4.2 Odepisování dlouhodobého majetku ... 69
4.4.3 Pronajímání dlouhodobého majetku ... 70
4.4.4 Analytická evidence ... 70
4.5 Dlouhodobý finanční majetek ... 73
4.5.1 Oceňování dlouhodobého finančního majetku ... 73
4.5.2 Pořízení dlouhodobého finančního majetku a jeho prodej ... 74
4.6 Klíčová slova ... 76
4.7 Shrnutí ... 76
5 Zásoby ... 77
5.1 Cíl kapitoly ... 77
5.2 Rychlý náhled do problematiky kapitoly ... 77
5.3 Druhy zásob ... 77
5.4 Oceňování zásob ... 77
5.4.1 Nakupované zásoby ... 77
5.4.2 Zásoby vlastní výroby (nebo darované) ... 78
5.5 Způsoby účtování o zásobách ... 78
5.5.1 Způsob A u nakupovaných zásob ... 78
5.5.2 Způsob A u zásob vlastní výroby ... 78
5.5.3 Způsob B u nakupovaných zásob ... 78
5.5.4 Způsob B u účtování zásob vlastní výroby ... 78
5.6 Zásoby na cestě a nevyfakturované dodávky zásob ... 79
5.7 Prodej zásob ... 80
5.8 Inventarizační rozdíly ... 80
5.9 Klíčová slova kapitoly ... 81
5.10 Shrnutí kapitoly ... 81
6 Krátkodobý finanční majetek ... 82
6.1 Cíl kapitoly ... 82
6.2 Rychlý náhled do kapitoly ... 82
6.3 Peníze ... 82
6.3.1 Pokladna ... 82
6.4 Peníze v bankách ... 83
6.5 Bankovní úvěry ... 83
6.6 Krátkodobé finanční výpomoci ... 84
6.7 Krátkodobé cenné papíry ... 84
6.8 Převody mezi finančními účty a opravné položky ... 85

6.8.1 Peníze na cestě ... 85
6.8.2 Opravné položky k cenným papírům ... 85
6.9 Klíčová slova kapitoly ... 85
6.10 Shrnutí kapitoly ... 85
7 Zúčtovací vztahy ... 87
7.1 Cíl kapitoly ... 87
7.2 Rychlý náhled do problematiky kapitoly ... 87
7.3 Pohledávky ... 87
7.3.1 Pohledávky za odběrateli ... 87
7.3.2 Různé pohledávky a opravné položky ... 87
7.4 Závazky ... 88
7.4.1 Závazky z obchodních vztahů ... 88
7.4.2 Závazky vůči zaměstnancům a institucím ... 88
7.4.3 Závazky z daní a dotací ... 88
7.4.4 Ostatní závazky ... 88
7.4.5 Přechodné účty aktiv a pasiv ... 89
7.5 Klíčová slova ... 89
7.6 Shrnutí kapitoly ... 89
8 Kapitálové účty a dlouhodobé závazky ... 90
8.1 Cíl kapitoly ... 90
8.2 Rychlý náhlad do problematiky kapitoly ... 90
8.3 Základní kapitál a kapitálové fondy ... 90
8.3.1 Změny základní kapitálu u různých forem obchodních společnosti ... 90
8.3.2 Kapitálové fondy a fondy ze zisku ... 91
8.3.3 Výsledek hospodaření ... 91
8.3.4 Rezervy ... 91
8.3.5 Bankovní úvěry a ostatní dlouhodobé závazky ... 91
8.4 Klíčová slova kapitoly ... 92
8.5 Shrnutí kapitoly ... 92
9 Náklady a výnosy ... 93
9.1 Cíl kapitoly ... 93
9.2 Rychlý náhled do kapitoly ... 93
9.3 Náklady ... 93
9.3.1 Členění nákladů ... 93
9.4 Výnosy ... 94
9.4.1 Členění výnosů ... 94
9.5 Klíčová slova kapitoly ... 94
9.6 Shrnutí kapitoly ... 94
10 Účetní uzávěrka ... 95
10.1 Cíl kapitoly ... 95
10.2 Rychlý náhled do kapitoly ... 95
10.3 Závěrkové účty ... 95
10.3.1 Zjišťování výsledku hospodaření ... 96
10.4 Uzavírání účetních knih ... 96
10.5 Klíčová slova kapitoly ... 96
10.6 Shrnutí kapitoly ... 96
11 Účetní závěrka ... 97
11.1 Cíl kapitoly ... 97
11.2 Rychlý náhled do kapitoly ... 97
11.3 Rozvaha ... 98

11.3.1 Druhy rozvah ... 98
11.3.2 Rozsah účetní závěrky. ... 98
11.4 Výkaz zisku a ztráty ... 102
11.5 Příloha k účetní závěrce ... 105
11.6 Výroční zpráva ... 105
11.7 Klíčová slova kapitoly ... 106
11.8 Shrnutí kapitoly ... 106
11.9 Konsolidovaná účetní závěrka ... 106
11.10 Klíčová slova ... 106
12 Audit účetní závěrky ... 108
12.1 Klíčová slova ... 108
12.2 Vznik auditorské profese ... 108
12.3 Podstata a význam auditu účetní závěrky. ... 108
12.4 Struktura a obsah zprávy auditora ... 109
12.5 Výrok auditora ... 109
12.6 Shrnutí ... 110
12.7 Další zdroje ... 110
13 Přílohy ... 111
13.1 Příloha 1: Uspořádání a označování položek rozvahy (bilance) ... 111
13.2 Příloha 2: Uspořádání a označování položek výkazu zisku a ztráty- druhové členění 114
13.3 Příloha 3: Uspořádání a označování položek výkazu zisku a ztráty - účelové členění 116
13.4 Příloha 4: Směrná účtová osnova ... 117
13.5 Příloha 5: Účtový rozvrh ... 119
13.6 Příloha 6: Seznam ČÚS ... 123
13.7 Formulář rozvahy a výkazu zisku a ztrát ve zjednodušeném rozsahu (skenovat) **Chyba! Záložka není definována.**
13.8 Výkaz cash flow(skenovat) ... 125
13.9 Přehled o změnách VK společnosti (skenovat) ... **Chyba! Záložka není definována.**
13.10 Příklady k řešení: ... **Chyba! Záložka není definována.**
14 Použitá literatura ... 127

Dodatek 2: Účetnictví bank ... 128
Úvod ... 128
Klíčová slova ... 129
1 Zákon o bankách ... 130
2 Účetnictví bank ... 131
2.1 Základní účetní operace v bankách ... 131
2.1.1 Vzájemný styk bank ... 131
2.1.2 Schéma účtování ... 131
2.1.3 Pokladní operace ... 132
2.1.4 Vkladní knížky ... 133
2.1.5 Běžné účty klientů ... 134
2.1.6 Úvěr – pohledávka(aktivní zůstatek) ... 135
2.1.7 Směnky ... 136
2.1.8 Cenné papíry ... 137
2.1.9 Dluhopisy dlouhodobé ... 138
2.1.10 Rezervy ... 138
2.1.11 Hmotný a nehmotný majetek ... 140

2.1.12 Náklady a výnosy 140
2.1.12.1 NÁKLADY 140
2.1.12.2 VÝNOSY 140
3 Účetní závěrka 141
3.1 Rozvaha 141
3.2 Výkaz zisku a ztráty 141
3.3 Příloha k účetní závěrce 141
3.4 Výkaz o změnách vlastního kapitálu 141
3.5 Konsolidovaná účetní závěrka 142
3.6 Předkládání účetní závěrky 142
4 Přílohy 143
4.1 Příloha č. 1 – Rozvaha (bilance) 143
4.2 Příloha č. 2 – Výkaz zisku a ztráty 146
4.3 Příloha č. 3 – Přehled o změnách vlastního kapitálu 148
4.4 Příloha č. 4 - Směrná účtová osnova 151
4.4.1 Účtová třída 0 – Zúčtovací vztahy České národní banky (jen Česká národní banka) 151
4.4.2 Účtová třída 1 – Pokladní, bankovní účty, závazky z krátkých prodejů 151
4.4.3 Účtová třída 2 - Pohledávky a závazky z vybraných finančních činností 151
4.4.4 Účtová třída 3 – Cenné papíry, deriváty, ostatní pohledávky a závazky a přechodné účty 152
4.4.5 Účtová třída 4 – Dlouhodobý nehmotný, dlouhodobý hmotný majetek, účasti, cenné papíry držené do splatnosti a ostatní dlouhodobé finanční investice, zahraniční pobočky a jednatelství 152
4.4.5.1 Účtová třída 5 - Kapitálové účty, dlouhodobé závazky a závěrkové účty 152
4.4.6 Účtová třída 6 – Náklady 153
4.4.7 Účtová třída 7 – Výnosy 153
4.4.8 Účtová třída 8 – Vnitropodnikové účetnictví 153
4.4.9 Účtová třída 9 – Podrozvahové účty 153
4.5 Příloha č. 5 – ČÚS pro banky a finanční instituce 154
Kontrolní otázky 156
Příklady 157
Příklad 1 157
Příklad 2: 157
Příklad 3: 157
Příklad 4: 158
Příklad 5: 158
Příklad 6: 158
Použitá literatura 159

Dodatek 3: Účetnictví pojišťoven 160
Klíčová slova 161
1 Založení pojišťovny 162
1.1 Zákonné normy 162
1.2 Podnikání v pojišťovnictví 162
1.2.1 Klíčová slova 163
2 Účetnictví 164
2.1 Účtování o majetku pojišťovny 164
2.1.1 Nákup finančního umístění 165
2.1.2 Prodej finančního umístění 165

2.1.3 Majetkový vklad jako finanční umístění ... 166
2.2 Dlouhodobý majetek pojišťoven ... 167
2.2.1 Nehmotný a hmotný majetek ... 167
2.2.1.1 Dočasné snížení hodnoty majetku ... 167
2.2.2 Finanční majetek ... 167
2.3 Zásoby ... 168
2.4 Pohledávky ... 169
2.5 Závazky ... 172
2.5.1 Závazky z přímého pojištění ... 172
2.6 Zajištění pojišťovny ... 172
2.6.1 Přechodné účty a časové rozlišení ... 174
2.6.2 Dohadné účty ... 175
2.7 Kapitálové účty a dlouhodobé závazky ... 175
2.7.1 Vlastní zdroje ... 175
2.7.1.1 Kapitálové fondy ... 176
2.7.2 emisní ážio ... 176
2.7.3 ostatní kapitálové fondy ... 176
2.7.4 Převedené hospodářské výsledky ... 176
2.7.4.1 Hospodářský výsledek ... 176
2.7.4.2 Rozdělování hospodářského výsledku ... 177
2.7.5 Cizí zdroje ... 178
2.7.6 Technické rezervy ... 178
2.8 . Náklady ... 180
2.8.1 Technické účty ... 180
2.8.1.1 Technické účty neživotního pojištění ... 180
2.8.1.2 Náklady na pojistná plnění ... 180
2.8.1.3 Náklady na uzavírání pojistných smluv ... 180
2.8.1.4 Náklady na tvorbu rezerv ... 180
2.8.1.5 Správní režie ... 180
2.8.1.6 Ostatní náklady ... 180
2.8.2 Technické účty životního pojištění ... 181
2.8.2.1 A) Náklady na pojistná plnění: ... 182
2.8.2.2 B) Náklady na uzavírání pojistných smluv ... 182
2.8.2.3 C) Náklady na prodej a nákup finančního umístění v životním pojištění: ... 182
2.8.2.4 D) Náklady na tvorbu rezerv: ... 182
2.8.2.5 E) Náklady na tvorbu opravných položek k finančnímu umístění: ... 182
2.8.2.6 F) Správní režie: ... 182
2.8.2.7 G) Ostatní náklady spojené s životním pojištěním: ... 182
2.8.3 Netechnické účty ... 183
2.8.3.1 Náklady na finanční umístění: ... 183
2.8.3.2 Náklady na realizaci finančního umístění: ... 183
2.8.3.3 Ostatní náklady: ... 183
2.8.3.4 Tvorba opravných položek: ... 183
2.8.3.5 Náklady na tvorbu rezerv: všechny rezervy s výjimkou technických rezerv ... 184
2.8.3.6 Účtování daní: ... 184
2.8.3.7 Mimořádné náklady: ... 184
2.9 Výnosy ... 184
2.9.1 Technické účty ... 185
2.9.1.1 Technické účty neživotního pojištění ... 185
2.9.1.2 1) Výnosy z předepsaného pojistného: ... 185

2.9.1.3 3) Výnosy z finančního umístění: ... 186
2.9.1.4 4) Provize a podíly na ziscích: ... 186
2.9.1.5 5) Ostatní technické výnosy: ... 186
2.9.2 Technický účet životního pojištění ... 186
2.9.2.1 1) Výnosy z předepsaného hrubého pojistného: ... 187
2.9.2.2 2) Výnosy z použití rezerv: ... 187
2.9.2.3 3) Výnosy z majetkových účastí ... 187
2.9.2.4 4) Ostatní technické výnosy ... 187
2.9.3 Netechnické účty ... 188
2.10 Zjišťování hospodářského výsledku ... 189
2.11 Použitý účtový rozvrh sken ... 190
3 Uzávěrkové práce ... 191
3.1 Uzavírání účetních knih ... 191
3.2 Zjišťování hospodářského výsledku celkového ... 191
4 Směrná účtová osnova pro pojišťovny ... 193
5 Účetní závěrka ... 195
5.1 Rozvaha (bilance): ... 195
5.2 Výkaz zisku a ztrát ... 198
6 Příloha ... 204
7 ČÚS pro pojišťovny ... 205
8 Použitý účtový rozvrh ... 206
9 Příklady ... 207
9.1.1.1 Příklad 1. ... 207
9.1.1.2 Příklad 2: ... 207
9.1.1.3 Příklad 3: ... 207
10 Kontrolní otázky ... 208
11 Literatura ... 209

Dodatek č. 4 – Účetnictví nevýdělečných organizací ... 211
Úvod ... 212
Klíčová slova ... 213
1 Předmět účetnictví ... 214
1.1 Účetní jednotky ... 214
1.2 Některé obecné zvláštnosti těchto účetních jednotek: ... 215
2 Učetní závěrka ... 216
2.1 Rozvaha (bilance) ... 216
2.2 Výkaz zisku a ztráty ... 217
2.3 Příloha k účetní závěrce ... 217
2.4 Rozvaha ... 219
2.4.1 AKTIVA ... 219
2.4.2 PASIVA ... 221
2.5 Výkaz zisku a ztráty ... 223
2.6 Příloha k účetní závěrce ... 225
3 Směrná účtová osnova ... 226
4 České účetní standardy. ... 229
Kontrolní otázky ... 231
Použitá literatura ... 232

Dodatek 5 – Účetnictví územních samosprávných celků, příspěvkových organizací a organizačních složek státu. 234
1 Účetní jednotky 235
1.1 Schéma 237
1.2 Předmět úpravy a působnost účetnictví 239
2 Účetní závěrka 240
2.1 Rozsah a způsob sestavování účetní závěrky 240
3 Uspořádání a označování položek rozvahy (bilance) 241
3.1 Aktiva 241
3.2 Pasiva 244
3.3 Příloha 247
4 Uspořádání a označování položek výkazu zisku a ztráty 248
5 Směrná účtová osnova 251
5.1 Směrná účtová osnova 251
6 České účetní standardy ..... **Chyba! Záložka není definována.**
Příklady 262
Kontrolní otázky 264
Literatura 267

Předmluva

Předkládaná publikace je rozdělena do několika částí:

V prvé částí jsou uvedeny Základy účetnictví ve velice zjednodušené podobě. Na ně navazuje Účetnictví podnikatelů. Obě tyto části tvoří základ předkládaných skript. Protože považujeme účetnictví podnikatelů pro výuku za nejdůležitější, se kterým se také studenti nejvíce mohou setkat, obsahuje tato část také metodické prvky pro studium.

V dodatcích jsou ve stručném přehledu uvedeny základy účetnictví bank, pojišťoven, neziskových organizací, územně správních celků, organizačních složek státu a příspěvkových organizací. Tyto dodatky jsou ve velice zkrácené podobě předkládány pouze pro to, aby studenti získali stručnou informaci o podstatě odchylek v účetnictví těchto specifických organizací.

Každá část obsahuje přehled existujících účetních výkazů, seznam literatury, kontrolní otázky a příklady k řešení.

Nejbližším termínem pro nový zákon o účetnictví a jeho podstatné změny bude až rok 2016.

Jedná se o změně zákona o účetnictví č. 563/91 Sb. a o změně některých zákonů v souvislosti s vytvořením účetnictví státu.

.

Úvod

Skripta jsou určena pro studenty právnické fakulty.

Jejich struktura je dána potřebami studujících. Důraz je kladen na pochopení podstaty a významu účetnictví jako teoretické discipliny i praktické činnosti.

Protože nepředpokládáme, že studenti se budou zabývat ve své profesi účtováním, jsou naše skripta zaměřena především na to, aby pochopili podstatu účetnictví a dokázali „přečíst" účetní výkazy a získali základní orientaci v problémech českého i mezinárodního účetnictví. Při své práci, ať jí budou vykonávat v jakémkoliv právnickém oboru,se již dnes neobejdou bez těchto základních vědomostí o účetnictví a to ať v soudní nebo advokátní praxi či v podnikové sféře.

Účetnictví pro ně nemůže být memorování souvztažností, jak byli případně zvyklí na střední škole, ale pochopením toho, že je účetnictví velice složitým a logickým systémem, bez něhož by řízení hospodářských operací nebylo v tržní ekonomice možné.

Při výkladu jednotlivých problémů se také budeme ptát, proč tomu tak je, nikoliv že bychom jako postačující vysvětlení brali jako důkaz, že jsou stanoveny zákonem nebo vyhláškou.

Musíme si dále uvědomit, že i účetnictví se stále vyvíjí a co platí dnes, nemusí platit v příštích letech, neboť účetnictví se musí přizpůsobovat okolnímu prostředí, které se velice rychle mění. Také tendence k deregulaci účetnictví, tak jak jí pozorujeme ve světě klade zvýšené nároky na účetnictví.

Dalším důležitým faktorem jsou mezinárodní vlivy. Proces globalizace, který postupuje velice rychle nemůže neovlivnit ani účetnictví. Proto se budeme zabývat i mezinárodními vlivy a procesem harmonizace, které významně ovlivňují naše účetnictví.

Jistě není přehnané tvrzení, že pokud chceme porozumět účetnictví, musíme se ho učit jako cizí jazyk. Máme v účetnictví určité termíny, které musíme znát a které se mohou i lišit od toho, jak je používáme v běžném jazyku.

Výhodou „účetního jazyka" je, že když se sejdou účetní z různých zemí navzájem si porozumí.

Přeji vám při zdolávání nelehkého úkolu hodně trpělivosti a zdaru. Úspěch se pak dostaví a vy pochopíte, že účetnictví není jen nudná a suchá disciplina.

Přeji studentům, aby se jim účetnictví zalíbilo a pochopili výrok J. W. Goetha, že

„účetnictví je jedním z nejkrásnějších vynálezů lidského ducha"

Budu potěšena, když mně sdělíte svoje zkušenosti se studiem skript. Ráda přivítám vaše jakékoliv připomínky k textu skript.

Vaše Eva Chmátalová

Základy účetnictví

„ Aby knihy byly v pořádku vedeny, vynalezli naši předkové v různých dobách různé způsoby, ale ani jeden nedospěl té dokonalosti jako způsob, jenž používá podvojné knihy. “

Lodovico Flori 1636

Klíčová slova

Historický vývoj účetnictví, finanční a manažerské účetnictví, metodické prvky účetnictví, bilanční princip obecně uznávané účetní zásady

Účet a soustava účtů, doklad, oceňování, rozvaha (bilance)aktiva, pasiva, náklady, výnosy, účetní knihy, výsledovka , harmonizace účetnictví, IAS /IFRS, US GAAP

1 Historický úvod

1.1 Vývoj účetnictví

Účetnictví se vyvíjelo, jako jiné obory lidské činnosti, v závislosti na sociálních a ekonomických potřebách společnosti.

Účetnictví se historickým vývojem stávalo komplexním, aby vyhovovalo potřebám finančních informací pro obchodníky a řemeslníky.

Historie účetnictví sahá do doby před tisíci lety. V dnešní podobě můžeme sledovat účetnictví několik staletí.

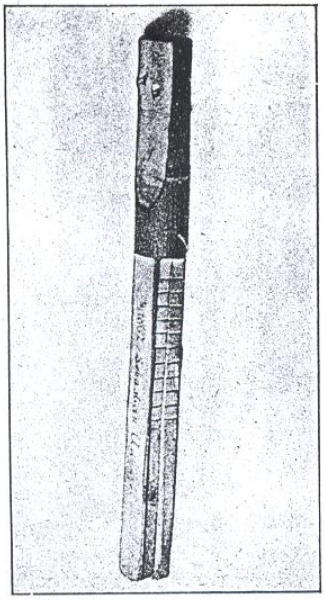
Ve vývoji účetnictví můžeme pozorovat několik stupňů:

1.2 Primitivní účetnictví

Lidé ve všech civilizacích měli různé způsoby, jak zaznamenávali obchodní aktivity.

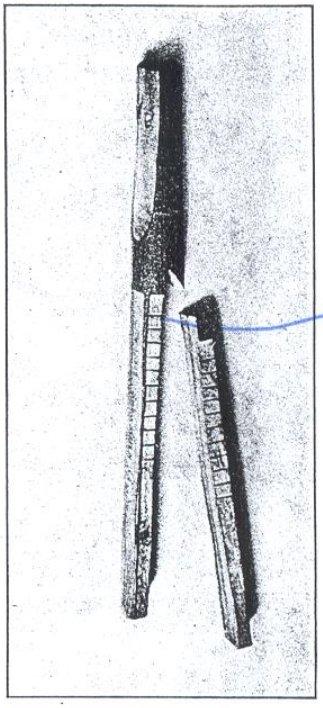
Náhražka účetních knih před zavedením papíru.

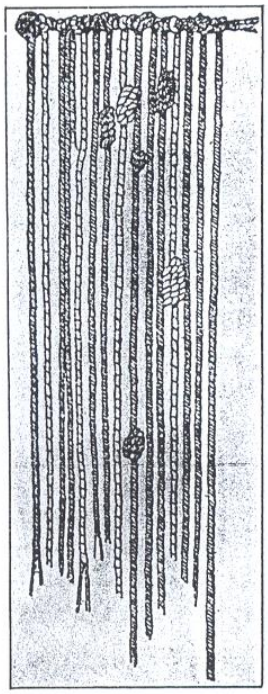
(Z historie účetnictví.)

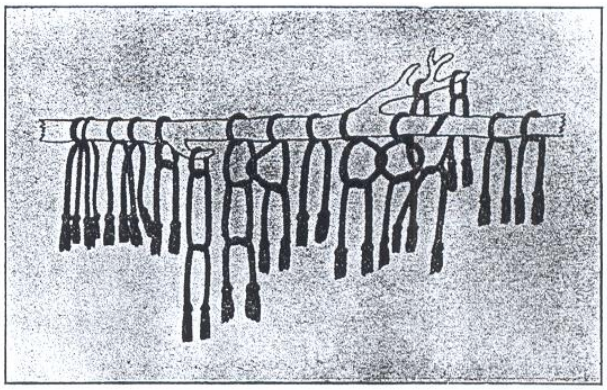

Vrub (rabuše).

Do větévky se udělaly zářezy (vroubky) znamenající míru, váhu neb peníze; seříznutá část znamenala zaplacení; věřitel ponechával si delší rozštěpenou část, dlužník kratší. Věřitel zavěsil svou část vrubu na hřeb věšáku v krámu, zvláště k tomu účelu upravením.

Uzlovky.

Různobarevné provazce pro různé druhy zboží; svazování vyjadřuje vzájemný poměr. Místo provazců užívá se trávy neb slámy jako ještě dnes na ostrovech Riukiu (Japonsko).

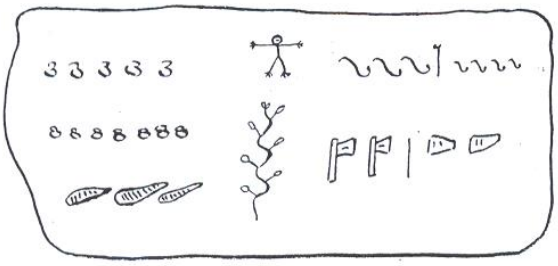
Nejstarší záznamy máme v Babylóně z let 3600 před Kristem. , (zápisy na hliněných tabulkách), dále v Egyptě, 4 tis. let před Kristem, (účetní zápisy na papyru). V řeckých městech nacházíme značně rozvinutý systém evidence a účetních záznamů. Většinou šlo o záznamy soukromých, chrámových nebo vládních podniků, nešlo však o komplexní a

systematické účtování/zaznamenání)o hospodářských jevech ale pouze o dílčí nebo částečné záznamy obchodních transakcí.

Záznamy se týkaly příjmů a výdajů a byly dokládány potvrzením.

Obrázkové zápisy účetní.

Vzorek dodávací smlouvy.

Smlouva mezi divochem z ostrovů korálových a evropským lodním kapitánem. Ve středu kapitán a dole větévka míru dělí zápisy na tyto dvě části:

Má dáti: divoch dodá lastury ve velikosti a v označeném počtu.

Dal: kapitán za to dodá tři velké a malé udice, dvě sekery a dva kusy železa.

Účtování alpského rolníka z r. 1786.

3 dni před sv. Šebastiánem 2 povozy dodal za 3 zl. 50 kr.

Na sv. Erharda 3 sáhy dříví prodal za 12 zl. 10 kr.

Vročení zápisu naznačeno zobrazením představy o světci, jehož svátek se toho dne slavil: sv. Šebastián — postava proklatá šípy.

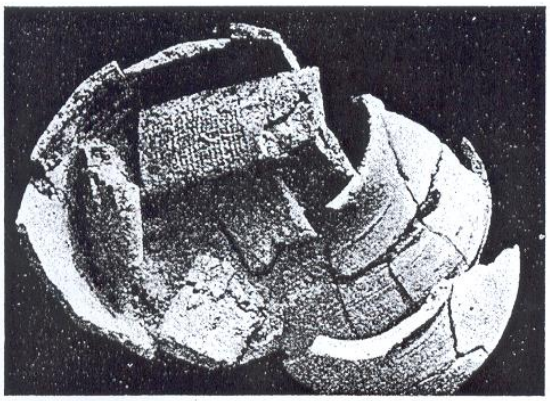
Hmota pro písmo účetních zápisů.

Účtování koupě sesamového oleje za stříbro.

Do vlhké hlíny uhnětené vtlačoval písař tyčinkou znaménka písma; potom se tabulka usušila na slunci.

Úschova účetních dokladů.

Schránka na účetní doklady a jiné spisy.

Tabulky se uschovávaly v hliněných nádobách a ukládaly ve sklepích.

Komplexní účetnictví vzniklo až s rozvojem a pro potřeby obchodu (Itálie 15. stol).

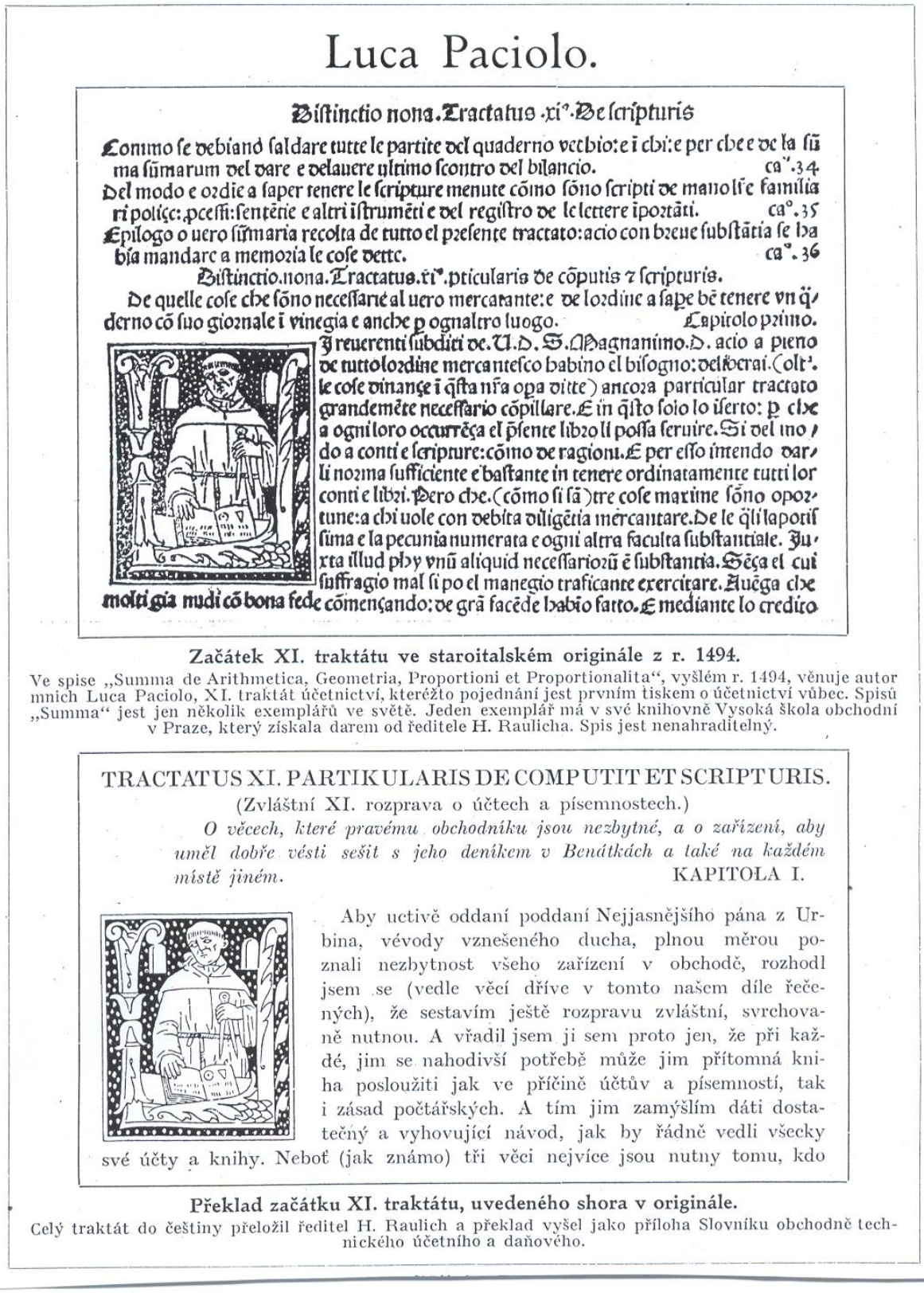
Ještě v 18. stol. se používalo k zaznamenání i obrázkové písmo (viz zápisy alpského rolníka).

1.3 Kamerální účetnictví

Toto účetnictví představuje jednu z nejstarších metodicky uspořádaných forem účetnictví. Název pochází ze 16. století a týká se účetnictví státní správy. Používalo se pro účtování při hospodaření států a obcí. Zachycovalo peněžní příjmy a výdaje těchto jednotek, zatímco o majetku byly záznamy zvlášť v pomocných knihách . Zachycovala příjmy v příjmové rubrice a to předpis a platbu, výdaje ve výdajové rubrice také předpis a platbu.

Pozn. V naší republice se tato soustava udržela až do r. 1954 pro rozpočtové organizace(tj. státní správa).

1.4 Podvojné účetnictví

Luca Paciolo.

Distinctio nona. Tractatus .xi°. De scripturis

Commo se debiano saldare tutte le partite del quaderno vechio: e i chi: e per che e de la sũma sũmarum del dare e delauere ultimo scontro del bilancio. ca°. 34.
Del modo e ordie a saper tenere le scripture menute cõmo sõno scripti de mano lĩe familia ri polize: pcessi: sentẽtie e altri iſtrumẽti e del regiſtro de le lettere ipoztãti. ca°. 35
Epilogo o uero sũmaria recolta de tutto el presente tractato: acio con breue substãtia se ha bia mandare a memoria le cose dette. ca°. 36

Distinctio nona. Tractatus .xi°. pticularis de cõputis z scripturis.

De quelle cose che sõno necessarie al uero mercatante: e de lordine a sape bẽ tenere vn q̃/derno cõ suo gioznale i vinegia e anche p ognaltro luogo. Capitolo primo.

J reuerenti subditi de. U. D. S. Magnanimo. D. acio a pieno de tutto lordine mercantesco babino el bisogno: delliberai. (olt². le cose dinanze i q̃sta nr̃a opa ditte) ancora particular tractato grandemẽte necessario cõpillare. E in q̃sto solo lo userto: p che a ogni loro occurrẽza el p̃sente libzo li possa seruire. Si del mo/do a conti e scripture: cõmo de ragioni. E per esso intendo dar/li norma sufficiente e bastante in tenere ordinatamente tutti lor conti e libzi. Dero che. (cõmo si sã) tre cose maxime sõno opoz/tune: a chi uole con debita diligẽtia mercantare. De le q̃li laporti/ssima e la pecunia numerata e ogni altra faculta substantiale. Ju/xta illud phy vnũ aliquid necessariozũ ẽ substantia. Sẽza el cui suffragio mal si po el manegio traficante exercitare. Aluẽga che molti gia nudi cõ bona fede cõmençando: de grã facẽde habio fatto. E mediante lo credito

Začátek XI. traktátu ve staroitalském originále z r. 1494.

Ve spise „Summa de Arithmetica, Geometria, Proportioni et Proportionalita", vyšlém r. 1494, věnuje autor mnich Luca Paciolo, XI. traktát účetnictví, kteréžto pojednání jest prvním tiskem o účetnictví vůbec. Spisů „Summa" jest jen několik exemplářů ve světě. Jeden exemplář má v své knihovně Vysoká škola obchodní v Praze, který získala darem od ředitele H. Raulicha. Spis jest nenahraditelný.

TRACTATUS XI. PARTIKULARIS DE COMPUTIT ET SCRIPTURIS.

(Zvláštní XI. rozprava o účtech a písemnostech.)

O věcech, které pravému obchodníku jsou nezbytné, a o zařízení, aby uměl dobře vésti sešit s jeho deníkem v Benátkách a také na každém místě jiném.

KAPITOLA I.

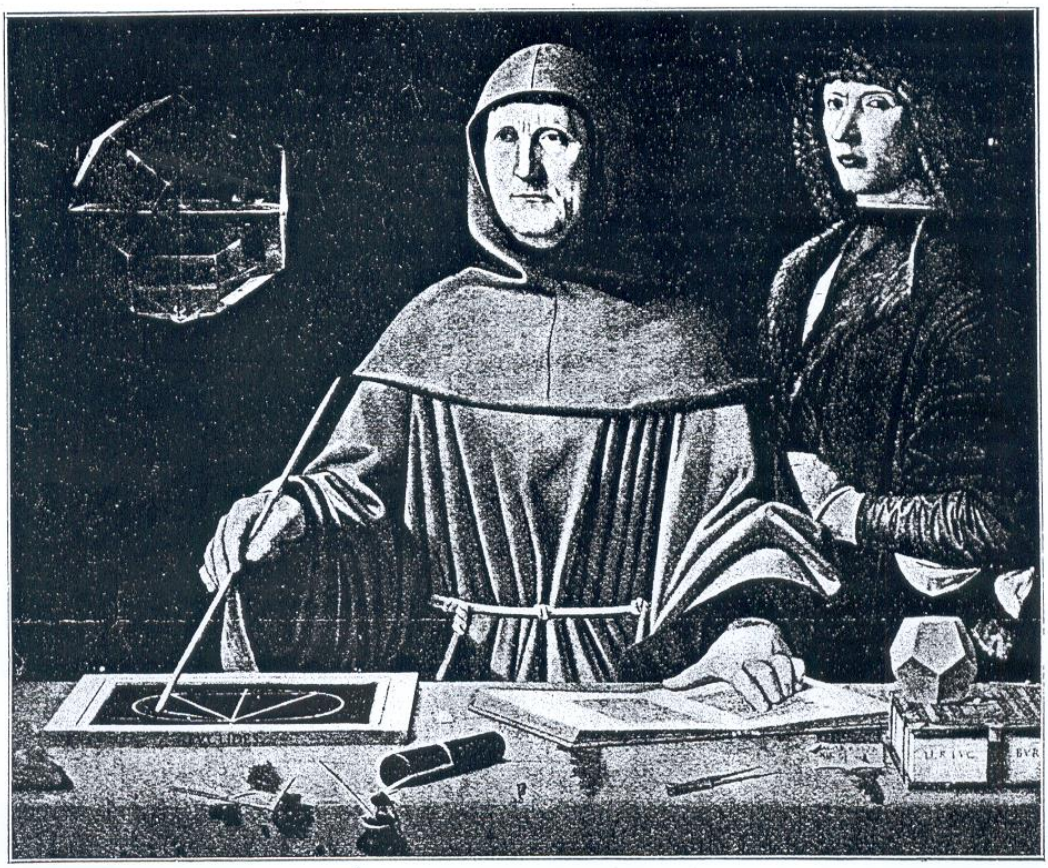
Aby uctivě oddaní poddaní Nejjasnějšího pána z Urbina, vévody vznešeného ducha, plnou měrou poznali nezbytnost všeho zařízení v obchodě, rozhodl jsem se (vedle věcí dříve v tomto našem díle řečených), že sestavím ještě rozpravu zvláštní, svrchovaně nutnou. A vřadil jsem ji sem proto jen, že při každé, jim se nahodivší potřebě může jim přítomná kniha posloužiti jak ve příčině účtův a písemností, tak i zásad počtářských. A tím jim zamýšlím dáti dostatečný a vyhovující návod, jak by řádně vedli všecky své účty a knihy. Neboť (jak známo) tři věci nejvíce jsou nutny tomu, kdo

Překlad začátku XI. traktátu, uvedeného shora v originále.

Celý traktát do češtiny přeložil ředitel H. Raulich a překlad vyšel jako příloha Slovníku obchodně technického účetního a daňového.

Původ účetnictví nazývaného podvojné vidíme v Benátkách, kde roku 1494 italský mnich Luca Pacioli, matematik, publikoval první spis o tzv. podvojném účetnictví Summa arithmetika, geometria, proportii et proportionalita… (Ilustrace Leonardo da Vinci.)

Luca Paciolo.

Luca Paciolo, autor spisu „Summa de Arithmetica, Geometria, Proportioni et Proportionalita“, vyšlého v Benátkách r. 1494.

Spis obsahuje v XI. traktátu devátého oddělení prvého dílu nejstarší tiskem vydané pojednání o účetnictví, jak bylo tehdy vedeno v Italii v Benátkách.

Obraz je ve dřevě (98 *cm* × 118 *cm*) v Pinakothece v Neapoli od neznámého malíře. Dříve se obraz připisoval malíři Jacopovi Barbariovi.

1.5 Období průmyslové revoluce

Změny v 18 stol. vyvolávaly potřebu evidence ve větším rozsahu než za manufakturní výroby, kdy byly podniky relativně malé, navzájem izolované, konkurence nebyla příliš ostrá.

Nákladové účetnictví bylo zaměřeno na zápisy o minulých obdobích a rozhodnutí vlastníků bylo na základě historických finančních informací.

Zápisy o hospodářských jevech byly ve vázaných knihách. Od 19. stol. v denících.

Když se stávaly podniky většími a komplexnějšími, zvětšovala se konkurence, vzrostl význam nákladového účetnictví pro operativní řízení a plánování a budoucí operace. Tento trend zesílil ve 20. stol, kdy technické prostředky umožnily rozsáhlé operace s daty a potřeby evidence a finančních údajů pro řízení se staly nepostradatelnými.

Poznámka

„Účty a knihy obchodní vedou se k tomu účelu, aby obchodník, průmyslník, řemeslník a jiný podnikatel znal stav svého jmění, z jakých částí se jeho jmění skládá, jestli mu ubývá nebo přibývá, vydělal či prodělal, aby věděl u koho co má pohledávat, co je komu dlužen, jaké jsou jeho zásoby, jak mnoho má peněz. Poskytuje tedy účetnictví věrný obraz činnosti obchodníkovi a přehled všech účetních případů… bez pořádného vedení knih nemůže obchodník nikdy prospívat… volně citováno z knihy P. Kheil Jednoduché účetnictví, Praha 1897 in Podvojné účetnictví Notia, Grada 1992

Dnes chápeme účetnictví jako informační systém a jazyk podnikatelů, s využitím výpočetní techniky, která umožňuje daleko komplexnější zpracování ekonomických dat, než tomu bylo v minulosti.

Poznámka

Angličtina má pro účetnictví dva termíny: bookeaping a accounting, němčina má termín Buchhaltung a Kontenrechnung

Budoucí vývoj účetnictví předpokládá především změny obsahové (aspekty ekologické, účetní zobrazování lidských zdrojů aj.). Rychlé změny technické přinesou i další možnosti detailnějšího a včasnějšího sledování účetních procesů.

Citátem z Goetha bychom chtěli ukončit stručný přehled *o historickém* exkurzu:

„Podvojné účetnictví je jedna z nejkrásnějších invencí lidského ducha a každý dobrý obchodník by ho měl ke své činnosti používat. “

2 Základy (podvojného) účetnictví

Účetnictví tvoří relativně uzavřenou soustavu s vymezenými metodickými prvky.

Účetnictví má podávat informace a stavu a pohybu majetku a závazků, o nákladech a výnosech a o výsledku hospodaření.

Předmětem účetnictví jsou hospodářské procesy, ke kterým dochází v hospodářské jednotce bez ohledu na její formu. Nejnižší hospodářskou jednotkou je domácnost, pak různé typy podniků až ke státu a různým nadnárodním celkům.

Povinnost vést účetnictví je dána v některých zemích zákonem (ČR) nebo zvykovým právem (Velká Británie)

Faktory ovlivňující vývoj účetnictví:

- povaha právního systému
  - anglosaská (zvykové právo)
  - kontinentální (římské právo)
- způsoby zajišťování kapitálu
  - emise akcií na burze
  - bankovní úvěry
- vztah účetnictví a daní
  - zisk základ daně (motivace ke zvyšování nákladů)
  - zisk nezávislý na dani (motivace ke zvyšování zisku)

Základní modely

Mají především vymezit formu a obsah účetní závěrky, nikoliv jenom účtování. Ta má pak zajistit věrný a poctivý obraz účetnictví a finanční situace účetních jednotek.

Ve světe jsou nyní tyto modely účetnictví(podrobněji viz. kapitola Harmonizace)“

1. Směrnice EU (4. 7.)
2. IAS doplnění IFRS
3. US GAAP
4. Národní účetní legislativy:

   Česká účetní legislativa má 3 pilíře, kterými jsou:

   Zákony o účetnictví

   vyhlášky Ministerstva Financí

   České účetní standardy

2.1 Charakterické rysy účetnictví

Z hlediska časového představuje účetnictví nepřetržité sledování a zaznamenávání hospodářských procesů

Z hlediska věcného je to uspořádanost záznamů,jejich úplnost a uzavřenost soustavy.

2.2 Metoda účetnictví

Jako každá disciplina má i účetnictví svůj předmět a metodu.

Předmětem účetnictví jsou ty hospodářské procesy, které můžeme kvantitativně zaznamenat. Metodou je způsob, jak to činíme.

Metodou účetnictví můžeme chápat v nejširším slova smyslu jako cílevědomý postup zobrazení předmětu účetnictví. K tomuto zobrazení se používá řada metodických prvků.

Výstižně panuje rčení, že účetnictví se musíme učit jako cizím jazykům, neboť ono má různé pojmy, které se odlišují od „běžného“ jazyka.

2.3 Metodické prvky účetnictví

Za hlavní metodický prvek účetnictví považujeme:

2.3.1 Bilanční princip

Zkoumá majetek podniku ze dvojího pohledu:

- z hlediska konkrétní formy ve které je majetek vyjádřen: označujeme ho jako aktiva

- z hlediska zdrojů vynaložených na jeho pořízení označujeme tento zdroj jako pasiva

Na tomto pohledu je založeno účetnictví a bilanční princip představuje porovnání majetku z tohoto dvojího pohledu, stav mezi aktivy a pasivy vyjadřuje rovnost

AKTIVA = PASIVA

Základem klíčového výkazu účetnictví je rozvaha (bilance)

2.3.2 Klasifikace AKTIV podniku:

Stálá aktiva:

Hmotný majetek dlouhodobé povahy

Patří sem majetek, který se postupně opotřebovává např. budovy, stavby, dopravní prostředky, inventář, pozemky

Nehmotný majetek dlouhodobé povahy

Patří sem patenty, licence, software, autorská práva, obchodní značky

Finanční majetek dlouhodobé povahy

Patří sem cenné papíry, finanční účasti, které jsou drženy déle než 1 rok

Oběžná aktiva:

Majetek, který se spotřebovává najednou. Patří sem zásoby (materiál, výrobky, zboží), pohledávky, finanční majetek držený krátkodobě.

Provozní cyklus znázorňuje následující schéma☹Obrázek: peníze, zařízení, materiál, mzdy, výrobky, peníze)

2.3.3 Klasifikace PASIV podniku

Poznámka

Název pasiva pochází z latinského slova pati což znamená trpět, strádat

Pasiva v užším slova smyslu znamenají závazky (jen cizí zdroje)

PASIVA	
Vlastní kapitál	Cizí zdroje

Pasiva podniku členíme na zdroje vlastní a cizí.

2.3.4 Vlastní zdroje

Tvoří je

1. Základní kapitál je různého původu podle právní formy podniku. Tvořen je peněžními a nepeněžními vklady společníků. Povinně ho tvoří korporace.
2. Různé kapitálové fondy vytvářeny z kapitálových vkladů jako jsou kupř. dary, vklady společníků, emisní ažio apod.
3. Fondy ze zisku tvoří korporace jako rezervní fond nebo družstva jako nedělitelný fond. Podnik může vytvářet různé druhy fondů (kupř. kulturní, sociální apod.)
4. Výsledek hospodaření (zisk nebo ztráta) běžného období a nerozdělený zisk nebo neuhrazená ztráta minulých období

2.3.5 Cizí zdroje

Závazky podniku (z obchodního styku, vůči zaměstnancům, finančnímu úřadu aj.)

Rezervy vytváří podnik pro budoucí výdaje (na opravy hmotného majetku) a rizika (ztráty při podnikaní). Tvoří se z nákladů.

Dlouhodobé závazky např. emitované (vydávané) dluhopisy, závazky z pronájmu atd. se splatností delší než l rok

Krátkodobé závazky jsou dlužné částky dodavatelům, zaměstnancům, společníkům, finančnímu úřadu atd.

Bankovní úvěry představují krátkodobé nebo dlouhodobé závazky vůči finančním institucím

2.4 Základní struktura rozvahy

Zobrazení ve formě T

ROZVAHA	
AKTIVA	PASIVA
I. Stálá aktiva	I. Vlastní kapitál
1. Nehmotná	1. Základní kapitál
2. Hmotná	2. Fondy
3. Finanční	3. Nerozdělený zisk

II. Oběžná aktiva	II. Závazky
1. Zásoby	III. Rezervy
2. Pohledávky	IV. Ostatní pasiva
3. Finanční majetek	
III. Ostatní aktiva	
AKTIVA = PASIVA	

Příklad:

Sestavte rozvahu podniku na základě těchto údajů:

Nehmotný majetek – software.....50

Hmotný majetek – počítač.....150

Materiál 20

Peníze v pokladně.....40

Zdroje: základní kapitál.....200

Dluh u dodavatele.....60

Během účetního období došlo k těmto hospodářským operacím:

1. Banka poskytla úvěr a uhradila z něho fakturu dodavatele 40

2. Nakoupen za hotové materiál ve výši 10

3. Nakoupen automobil ve výši 100 na obchodní úvěr (faktura dodavatele)

4. Uhrazena část faktury dodavatele v hotovosti ve výši 20

Po každé operaci sestavte novou rozvahu a promítněte tyto 4 změny do rozvahy. Sledujte, jak se mění výše aktiv a pasiv.

3 Zjišťování výsledku hospodaření

Dosud jsme se zabývali majetkem účetní jednotky. Tento pohled si doplníme ještě zkoumáním, jak zjišťujeme úspěšnost či neúspěšnost hospodaření účetní jednotky a jaké výkazy sestavujeme

Náklady lze definovat jako peněžně vyjádřené účelně a účelově vynaložené hospodářské prostředky v průběhu hospodářské činnosti účetní jednotky, nerealizované ztráty nebo jednodušeji řečeno úbytek aktiv

Členit je můžeme
- podle účelu (náklady provozní, finanční, mimořádné)
- podle druhu (spotřeba materiálu, energie, služeb atd)
- podle vzniku jako prvotní (externí) a druhotné (interní)

Výnosy lze charakterizovat jako budoucí přírůstek aktiv – v penězích vyjádřený ekvivalent za předané výkony nebo snížení dluhu.

Můžeme je členit podle různých kriterii – například podle vzniku
- jako prvotní (externí) – tržby provozní, finanční, mimořádné
- druhotné (interní)- aktivace, změny stavu zásob

Podle činnosti (výnosy z obchodní činnosti, výrobní, nevýrobní činnosti)

Důležitou otázkou je věcná a časová souvislost mezi náklady a výnosy (tzv. akruální princip). Výnosům musí být v odpovídající míře přičleněny náklady z hlediska věcného. Z časového hlediska musíme provést členění na náklady a výnosy běžného období a příštího období.

Důležité také je, že obě položky můžeme spolehlivě ocenit.

Jestliže rozvaha znázorňuje stav majetku podniku k určitému datu, toky majetku znázorňuje výkaz zisku a ztráty.

3.1 Výkaz zisku a ztráty (výsledovka)

Je druhý základní účetní výkaz, kterým zjišťujeme výsledek hospodaření účetní jednotky

3.1.1 Výsledek hospodaření

Zjistíme porovnáváním nákladů a výnosů účetní jednotky.

Podle druhu nákladů a výnosů rozlišujeme výsledek hospodaření na jednotlivé druhy nákladů a výnosů – např. náklady a výnosy z provozní činnosti, finanční činnosti a mimořádné činnosti.

Náklady a výnosy zobrazujeme v účetnictví na účty, které označujeme jako výsledkové účty.

Nákladové účty rozlišujeme na účty nákladů z provozní, finanční a mimořádné činnosti. Totéž pokud jde o výnosové účty.

Náklady a z provozní činnosti můžeme dále členit na náklady na spotřebu materiálu, energie, služeb, osobní náklady, náklady na manka a škody. . Finanční náklady pak představují náklady na finanční činnost jako jsou úroky, cen. papíry, manka aj. Mimořádné náklady jsou náklady, které jsou nahodilé a běžně se v účetní jednotce nevyskytují (povodně).

Výnosy zachycujeme na výnosových účtech v členění jako náklady, tj výnosy z provozní činnosti, finanční a mimořádné. Jde o tržby za prodej výrobků a služeb, výnosy z úroků a cenných papírů a mimořádné výnosy.

3.1.2 Vazba výsledovky na rozvahu

Operace, které nám ovlivní výsledek hospodaření nazýváme *operace výsledkové.*

Operace, které nám ovlivňují rozvahu nazýváme *operace rozvahové*

Pokud jsme v předchozím zjišťovali výsledek hospodaření jako rozdíl, mezi aktivy a pasivy, můžeme nyní doplnit naše poznatky o zjištění, že

Hospodářský výsledek = výnosy – náklady

Vliv výnosů a nákladů na hospodářský výsledek běžného období:

3.2 Výnosy

se projevují jako přírůstek aktiv (nemusí jít výhradně o peněžní prostředky) nebo snížení závazku

3.3 Náklady

se projevují jako úbytek aktiv (nemusí jít o úbytek peněžních prostředků)

nebo zvýšení závazků

Pozorujeme, že *zisk* nebo *ztráta* vzniká jako výsledek hospodaření z dílčích výnosů a nákladů

Jestliže jsou za určité období výnosy vyšší než náklady vzniká zisk, jestliže jsou výnosy nižší než náklady, vzniká ztráta.

Tento výsledek hospodaření je uváděn v rozvaze jako výchozí stav jednou položkou. To by nic nevypovídalo o jeho struktuře. Proto vedle výkazu rozvaha se sestavuje ještě výkaz zisku a ztráty – výsledovku.

3.4 Obsah výsledovky

Podrobně informuje uživatele o struktuře hospodářského výsledku – podle způsobu členění nákladů – druhového či účelového.

Na začátku období je hospodářský výsledek nulový. Jak jednotka vykonává svoji činnost, vznikají jí náklady a výnosy. Když ke konci období chceme zjistit jak podnik hospodařil, porovnáváme jeho náklady a výnosy za celé období a zjišťujeme, že buď náklady jsou nižší než výnosy – jednotka dosáhla zisk, nebo jsou náklady vyšší než výnosy a jednotka skončila hospodaření se ztrátou.

Forma výsledovky může být buď:

Vertikální – náklady uvádíme se znaménkem – a výnosy se znaménkem + pod sebou nebo

Horizontální – náklady i výnosy uvádíme vedle sebe.

Koncem období pak zjištěný výsledek hospodaření převádíme zpět do rozvahy. Na začátku období je hospodářský výsledek nulový. Jak jednotka vykonává svoji činnost, vznikají jí

náklady a výnosy. Když ke konci období chceme zjistit jak podnik hospodařil, porovnáváme jeho náklady a výnosy za celé období a

Operace, které nám ovlivní výsledek hospodaření nazýváme *operace výsledkové.*

Operace, které nám ovlivňují rozvahu nazýváme *operace rozvahové.*

Pokud jsme v předchozím zjišťovali výsledek hospodaření jako rozdíl mezi aktivy a pasivy, můžeme nyní doplnit naše poznatky o zjištění, že

Hospodářský výsledek = výnosy – náklady

Vliv výnosů a nákladů na hospodářský výsledek běžného období:

4 Účet a soustava účtů

Při činnosti podniku vzniká mnoho účetních operací Kdybychom stále měnili a sestavovali novou rozvahu, představovalo by to mnoho práce. Proto rozepisujeme rozvahu do samostatných položek – účtů a změny zachycujeme na nich.

Účet (konto) je základním prvkem účetnictví.

Forma účtu může být různá – různé tabulky a pro srozumitelnost a přehlednost vhodné například při výuce) používáme k znázornění tzv. T formy.

Označení jednotlivých stran může být různé:

Název účtu

MD NA VRUB	DAL VE PROSPĚCH
Debet	Kredit
Na ťarchu (slovensky) Soll (německy) Debet(anglicky, rusky, francouzsky)	Na osoh (slovensky) Haben (německy) Credit (anglicky, rusky,francouzsky)

Rozlišujeme účty, které vzniknou rozpisem položek rozvahy jako:

ROZVAHOVÉ

- ÚČTY A K T I V N Í
- Ú Č T Y P A S I V N Í

4.1.1 Struktura účtu aktivního

MD	D
Počáteční stav	Úbytky
Přírůstky	úbytky
Přírůstky	
Součet MD	Součet D
Konečný stav (PS+přírůstky MD -úbytky D)	

4.1.2 Struktura účtu pasivního

MD	D
Úbytky	Počáteční stav
	Přírůstky
Součet MD	Součet D
	Konečný stav (PS+přír. D

- úbytky MD

4.1.3 Struktura účtu kalkulačního

MD	Dal
Náklady	Výnosy

5 Podvojnost a souvztažnost

5.1 Podvojnost

Co to znamená?

Každý zápis účetní operace zachycujeme dvakrát, jednou na stranu Md a podruhé na stranu D (vyplývá to z bilančního principu)

5.2 Souvztažnost

O souvztažnosti hovoříme v souvislosti když při konkrétní účetní operaci používáme dva nebo více účtů.

Účetní zápis můžeme mít

jednoduchý – pak používáme dva příslušné účty nebo

Složený – pak používáme k jednomu zápisu tři a více účtů.

5.3. Druhy účtů z hlediska podrobností

Syntetické zachycují souhrnné účetní operace (v peněžní jednotce)
Analytické zachycují podrobně účetní operace(v peněžní i naturální jednotce)

6 Účetní knihy

Účetní zápisy zapisujeme do účetních knih. V minulosti byly zápisy účetních operací na různých materiálech (papyrus, hliněné tabulky později knihy vázané v kůži, pergamenu atd.) Že hovoříme o účetních knihách je znakem našeho konservatismu. Dnes, kdy se účetnictví většinou zpracovává na počítači, je účetní knihou počítačová sestava.

Máme tyto účetní knihy:

6.1 Deník (žurnál)

zachycujeme v něm v časovém sledu – chronologicky účetní operace.

Může mít třeba tuto formu:

ČÍSLO DATUM TEXT OPERACE ČÁSTKA ÚČETNÍ PŘEDPIS		
Dokladu	Kč	MD/D

6.2 Hlavní kniha

zachycujeme systematicky jednotlivé účty

můžeme znázornit buď formou tabulky nebo pro větší přehlednost na tzv. T formách účtu. Stavy účtů uvádíme v peněžních jednotkách.

Účet může mít tuto formu:

Účet č. xxx Název:xxxxxxx

DATUM Č. DOKLADU ÚČETNÍ PŘÍPAD POČÁTEČNÍ STAV OBRAT KONEČNÝ STAV	
MD	D

6.3 Knihy analytických účtů

zachycují pohyb detailní k syntetickým účtům. Vedou se v jednotkách peněžních i naturálních.

6.4 Knihy podrozvahových účtů

- zachycujeme účty majetku a zdrojů, které neuvádíme v rozvaze ale pod rozvahou neboť tento majetek nepatří účetní jednotce (má ho např. v úschově, komisi apod.)

7 Účetní dokumentace

Každý účetní zápis musí být podložen dokladem. Účetní zápisy musí být zaznamenány v účetních knihách. Nelze účtovat jen na základě ústních informací. Účetní jednotky mají povinnost vyhotovovat účetní doklady bezprostředně po uskutečnění účetního případu a také bezprostředně o nich účtovat. Účetní jednotky mají povinnost účetní doklady také po stanovenou dobu archivovat.

Doklady rozlišujeme podle místa vzniku:

Vnitřní- vyhotoví účetní jednotka sama
Vnější- vyhotoveny mimo jednotku

Doklady rozlišujeme dále podle obsahu jako

Sběrné
Jednotlivé

Doklady mají také být trvalé (viz problémy s tzv. termopapírem, na kterém záznam po krátké době zmizí)

Z hlediska daňového rozlišujeme pro DPH tyto druhy dokladů:

Běžný daňový doklad: obsahuje kromě dále uvedených náležitostí ještě daňové identifikační číslo, název obchodní firmy , sazbu daně základní nebo sníženou, výši daně

Zjednodušený daňový doklad :používá se hlavně v případě platby za hotové (do 10000 Kč ceny včetně DPH)

Doklad má představovat originální účetní písemnost

Pozn. ?jak poznáme originál při tisku faktury z počítače?

7.1 Náležitosti účetního dokladu:

Aby byl účetní doklad průkazný, musí obsahovat minimálně tyto náležitosti:

Označení účetního dokladu
Obsah účetního případu
Peněžní částku
Okamžik vyhotovení účetního dokladu
Okamžik uskutečnění účetního případu
Podpis (nebo elektronický podpis)

7.2 Oběh účetních dokladů

Každá účetní jednotka si stanoví v organizačních směrnicích oběh účetních dokladů, tj. jejich pohyb z jednoho oddělení do druhého, podpisový vzor osob, odpovědných za účetní případ a zaúčtování účetního případu.

Ve vnitropodnikových (organizačních) směrnicích by měly být uvedeny ty náležitosti dokladů, na základě kterých se mohou účetní doklady účtovat:

Vydaná faktura
Přijatá faktura
Příjmový a výdajový pokladní doklad

Paragon
Cestovní příkaz

7.3 Opravy účetních dokladů

Pokud vůbec můžeme opravovat účetní doklady (ne fakturu dodavatele, výpis z banky,převodní příkaz apod.), měli bychom dbát na zásady správného provedení opravy: není vhodné použít bílý opravný lak, přelepovat chybný údaj, přepisovat, nečitelně přeškrtávat. Když budeme provádět na některém dokladu opravu, musíme původní záznam přeškrtnou jednou čarou tak, aby byl původní zápis čitelný, uvést zápis nový, který bude označen datem provedení opravy a podpisem toho, kdo opravu provedl.

V případě, že opravujeme již zaúčtovaný doklad, bude lépe, když vystavíme opravný účetní doklad (pozor na softwary, které umožňují přepis původních účetních záznamů, aniž by vyhotovovali protokol o provedené opravě !)

7.4 Kontrolní systém účetnictví

Při zpracování účetních informací je velice důležitý kontrolní systém, neboť zajišťuje, že účetnictví je vedeno průkazně, úplně a správně.

Kontrolní systém zahrnuje:

- přezkušování účetních dokladů kde se prověřují všechny náležitosti účetního dokladu a správnost účetního předpisu
- kontrolu úplnosti zaúčtování všech účetních případů
- kontrolní soupiskami ověřujeme soulad mezi analytickými účty a příslušnými syntetickými.
- Tabulkovou předvahou ověřujeme, zda byl dodržen princip podvojnosti

DENÍKOVÝ OBRAT = OBRAT MD = OBRAT D VŠECH ÚČTŮ

Tabulková předvaha

PŘEDVAHA						
Číslo	Počáteční stav		Obraty		Konečný stav	
Účtu	MD	D	MD	D	MD	D

8 Inventarizace

Podstatou inventarizace je periodické ověření, zda účetní stav majetku a závazků souhlasí se skutečností. Jedině tak může účetnictví podávat věrný a pravdivý obraz skutečnosti. Předmětem inventarizace je veškerý majetek a závazky podniku,

Existují tři možnosti:

účetní stav souhlasí se skutečností
účetní stav je vyšší než skutečný – vzniká nám manko (u pokladny schodek)
účetní stav je nižší pak vzniká přebytek.

Proces inventarizace v sobě zahrnuje kromě zjišťování rozdílů také jejich příčiny a jejich vypořádávání.

Manko (kromě tzv. přirozených úbytků zásob, které vznikají přirozenou cestou jako je vysychání, rozprášení apod.) musí být navrženo vždy k úhradě: buď osobě, která má hmotnou odpovědnost ke svěřenému majetku nebo jako škoda podniku.

Z hlediska daňového lze uznat tyto škody jako náklad daňový:

škody vzniklé v důsledku živelních pohrom
škody způsobené neznámým pachatelem
výdaje v důsledku zvláštních předpisů (odevzdání zásob kontrolním orgánům)

Přebytek představuje *výnos* podniku.

Schodek u pokladní hotovosti je vždy předepsán jako pohledávka za pokladní (s výjimkou krádeže). Avšak přebytek v pokladně představuje vždy výnos podniku.

8.1 Druhy inventarizace

8.1.1 Dokladová

– uplatňujeme u těch složek, kde nelze provést fyzickou inventuru

Tj. u nehmotného majetku, závazků, pohledávek, rezerv.

8.1.2 Fyzická

Provádíme u hmotného majetku: tam kde lze měřit, vážit, počítat.

Lhůty pro provádění inventarizace:

Stanoví Zákon o účetnictví. Záleží na účetní jednotce, jak si v organizačních směrnicích stanoví termíny. V každém případě musí provádět inventarizaci ke dni sestavení účetní závěrky. Fyzickou inventuru lze provádět i 4 měsíce před

datem účetní závěrky nebo měsíc po ní. U zásob může provádět inventarizaci periodickou nebo průběžnou.

8.2 Inventura

Označujeme jí proces kontroly skutečného stavu s účetním. Inventuru provádí inventarizační komise a o jejím průběhu sestavuje zápis. V něm se také navrhuje vypořádání

inventarizačních rozdílů, které komise zjistí. Sestavujeme při ní inventurní soupisy, které jsou součástí účetní dokumentace a musí být uschovávány po dobu 5 let.

9 Oceňování

Nejdůležitějším metodickým prvkem je oceňování majetku. Podle toho, jakou cenu volíme, může vykázat majetek podniku ve vyšší nebo nižší úrovni. Zásadou, na které bylo a částečně ještě je založeno naše účetnictví je historická cena. Je to ocenění majetku v době, kdy si ho podnik pořizoval.

Majetek a jeho zdroje oceňujeme

pořizovací cenou (je to cena historická skládá se z
ceny pořízení při nákupu + pořizovacích nákladů
vlastními náklady (u výrobků, které jsme vyrobili)
reprodukční pořizovací cenou (v případě daru, nálezu apod.)
reálnou (tržní cenou) především u cenných papírů

Kdy oceňujeme?

Ke dni uskutečnění účetního případu
Ke dni sestavování rozvahy

10 Opravy účetních záznamů

Chybovat je lidské. Tak se nám stane, že potřebujeme chybně zaúčtovaný zápis opravit.

Jak opravujeme účetní zápisy?

- Zápisem na opačné strany
- Tzv. červeným stornem (používalo se při ručním zpracování červenou barvou)
- Zápis na stejné strany se znaménkem mínus

11 Obecně uznávané účetní zásady

Jsou to všeobecně uznávané zásady, které představují teoretický základ účetnictví a tvoří základ účetních systémů jednotlivých států.

Nejsou nikde právně zakotveny, ale vyplývají z právních eventuelně zvykových norem.

Obvykle se uvádějí tyto:

1. Zásada účetní (hospodářské (jednotky

   Účetnictví se vede vždy za určitý ekonomický celek. Sledování pohybu majetku a zjišťování výsledku hospodaření má smysl jen za určitý celek. To nevylučuje, aby v rámci účetní jednotky se vytvořila různá střediska a jiné jednotky, které vedou relativně samostatné účetnictví, ale nakonec se vykážou výsledky a vztahy za jednotku jako celek.

   Dalším případem je skutečnost, že podniky vytvářejí skupiny – holdingy. Účetnictví vede účetní jednotka za sebe a pro vykazování výsledků za skupinu podniků se vytváří tzv. konsolidace. O ní pojednáme později. Jde stručně řečeno o sloučení výsledků hospodaření do jednoho celku.

2. Zásada neomezené doby trvání účetní jednotky

   Vychází ze zásady, že podnik nehodlá vstoupit do likvidace ani neomezí svoji činnost v budoucnosti. Pokud by byla doba trvání jednotky omezena, museli bychom provádět například jiné oceňování majetku podniku

3. Zásada věcné a časové srovnatelnosti nákladů a výnosů

   Je založena na akruálním principu. Princip znamená, že náklady i výnosy účtujeme do období, do kterého patří a nikoliv kde byly příjmy nebo výdaje a dále, že k nákladům přiřazujeme příslušné výnosy.

4. Zásada konzistence

   Znamená věcnou a metodickou stálost mezi jednotlivými obdobími. proto, abychom mohli srovnávat účetní údaje za delší časové období.

5. Zásada opatrnosti

   Při oceňování bereme ohled na možná rizika a ztráty, nejisté zisky neuvádíme. Vykazujeme majetek v ceně co nejnižší, ale závazky v ocenění co nejvyšším.

6. Princip „ historického „účetnictví

   Při oceňování majetku dodržujeme princip historické ceny (pořizovací ceny). To už ovšem přestává být dominantní zásadou, neboť se kromě této zásady uplatňuje i princip oceňování tzv. reálnou hodnotou (zejména u cenných papírů)

7. Princip podstatnosti (materiality)

   Uvádíme takové informace, které jsou podstatné (ve výkazech) a pro uživatele významné

8. Princip objektivity účetních informací
   Změny v rozvaze můžeme uvádět až když jsou objektivně zjištěny
   Zásady, které musíme uplatňovat při sestavování účetních výkazů jsou:
   Srozumitelnost informací
   Přednost obsahu před formou

Závažnost informací
Srovnatelnost informací

Všechny tyto zásady nám předepisují naše legislativní normy: Zákon o účetnictví, Vyhlášky MF a České účetní standardy (o nich viz dále)

11.1 Požadavky kladené na účetnictví:

Uchovávat informace o ekonomických jevech

Důkazní prostředek při vedení sporů

Zajišťovat správné hospodaření s majetkem a jeho ochranu

Vytváří podklady pro vyměření daní

Poskytuje informace zájemcům o hospodaření

Prostředek k zajištění dobré správy a ochrany majetku

Účetnictví má dávat

VĚRNÝ A POCTIVÝ OBRAZ O HOSPODAŘENÍ URČITÉ JEDNOTKY

Uživatelé účetnictví jsou převážně tito:

Vlastníci, věřitelé, managment, zákazník-odběratel, dodavatel, zaměstnanci

vláda, veřejnost, konkurence

Požadavky na účetní informace :
základní – pro všechny uživatele a
speciální – pro některé kategorie uživatelů

Hlavní prvky účetního systému:
zjištění příslušné ekonomické informace
zpracování informace
předání informace uživateli
Různé účetní jednotky se od sebe odlišují, ale podstata prvků zůstává stejná, tj. sběr a zaznamenávání údajů, jejich zpracování a utřídění, záznamu a vyhotovení přehledů a výkazů, analýza zjištěných a zpracovaných ekonomických informací a hodnocení výsledků včetně prognóz. Cílem účetnictví je sdělení výsledku ekonomických informací.
Aby byl účetní systém schopen dobrého chodu a mohl sloužit uživatelům, musí být výše uvedené prvky jednoznačně určeny (viz organizační směrnice)
Při volbě účetního systému je nutno uvážit náklady na jeho vedení, složitost systému, rozsah požadovaných informací atd.

Za kvalitativní charakteristiku účetních informací můžeme považovat
Významnost (relevantnost)
objektivitu
včasnost
srozumitelnost
srovnatelnost

12 Druhy účetnictví

Účetnictví zpracovává množství informací týkající se vnitřního života organizace. Ne všechny jsou ji předepsány. Totéž se týká i výstupů. Z tohoto hlediska rozdělujeme účetnictví na účetnictví finanční a vnitropodnikové (nákladové, provozní, manažerské).

12.1 Finanční účetnictví

Poskytuje ucelený soubor informací o podniku, zachycuje primárně vztahy podniku jako celku k vnějšímu okolí (dodavatelům, odběratelům, bankám, finančním orgánům).

Zachycuje operace na vstupu: nákup materiálu a služeb, prodej výrobků a služeb, finanční operace a mimořádné operace.

Výstupem finančního účetnictví jsou účetní výkazy (finanční) zpracovávané jak pro interní tak ale především externí uživatele.

Finanční účetnictví podléhá ve většině případů právní regulaci, jednak národním zákonům, jednak mezinárodním zásadám.

Jsou stanoveny určité zásady a postupy pro vedení, metodické principy a postupy. Systém tzv. podvojného účetnictví je uzavřený a propojený systém.

Základními metodickými prvky jsou: bilanční princip, doložení všech účetních operací doklady, používání soustavy dvoustranných účtů, podvojnost a souvztažnost účetních zápisů.

12.2 Manažerské účetnictví

Soubor různých informací nutných k efektivnímu řízení podniku. Patří sem účtování o nákladech z různého pohledu, kalkulace nákladů, soustava rozpočtů atd.

Manažerské účetnictví je plně v kompetenci podniku, není právně upravováno, mohou být používány různé metody a postupy, které zabezpečí získání informací pro požadovaný účel.

V manažerském účetnictví neplatí zásady podvojnosti, používají se naturální jednotky, nejsou stanoveny metody oceňování.

Toto účetnictví však využívá pro svoje účely pro řízení finančního účetnictví.

Odlišnosti finančního a manažerského účetnictví:

Z HLEDISKA	FINANČNÍ	MANAŽERSKÉ
Uživatelů	vnější	vnitřní
Systému	zákon. předpisy	libovolný
Času	minulost	minulost/budoucnost
Zpráv	celkové	podrobné
Interval	kalendářní rok	libovolný
	Hospodářský rok	l

13 Legislativní úprava účetnictví

Účetnictví je řízeno a usměrňováno nejrůznějšími způsoby. Regulace je jak formou státních institucí tak prostřednictvím soukromých profesních organizací. Také forma regulace může být různá – od strohého dirigování účetnictví daného zákonnými normami – po volné dodržování obecných zásad a doporučení.

Předmětem regulace není manažerské účetnictví ale finanční.

Regulace se děje jednak na poli účetních výkazů, jednak v oblasti samotného účtování.

Regulace účetních výkazů je nutná vzhledem k požadavku uživatelů.

Zde je regulace podložena i legislativně (obchodní zákony, zákony o burzách cenných papírů, daňové zákony).

V EU vznikl pro vedení účetnictví soubor tzv. direktiv, který je závazný pro členské státy.

V mezinárodním měřítku byly profesními institucemi vytvořeny tzv. Mezinárodní účetní standardy (viz dále)pro vykazování účetních závěrek.

Kromě toho vznikají na poli regulace i zásady, které jsou vyhlašovány profesními organizacemi jako „národní účetní standardy".

V některých zemích se vychází při vedení účetnictví z tradice (mluvíme o tzv. zvykovém právu)

Nejúplněji zachycují soubor požadavků na účetní výkazy tzv. americké všeobecně uznávané účetní zásady (GAAP – viz dále)

Regulací pro běžné účtování se odlišují jednotlivé země : od přísné regulace jak tom, u bylo u socialistických zemí přes volnou regulaci formou doporučení. Regulaci můžeme spatřovat především v zákonných normách pro sestavování účetních výkazů, jednak pro samotné vedení účetnictví.

13.1 Regulace účetnictví v ČR

V roce 1993 vstoupil v platnost zákon 563/91 Sb. o účetnictví. Jako příloha k zákonu byly vydány MF účtové osnovy pro jednotlivé typy organizací (podnikatele, banky, pojišťovny atd). Účtové osnovy byly pro organizace závazné. Součástí zákona byla i metodika vedení účetnictví, která byla pro organizace povinná.

Od té doby došlo k několika novelám. Podstatná byla novela z roku 2000 č. 353/01 a na ní navazující vyhlášky Ministerstva financí č. 500 – 507/2002 Sb.

Ve vyhláškách je podle jednotlivých typů organizace obsažen závazný obsah účetních výkazů, tj rozvahy, výkazu zisku a ztráty, přílohy, výkazu o změnách vlastního kapitálu i směrná účtová osnova pro podnikatele, nepodnikatelské subjekty, banky a finanční instituce, pojišťovny, územně správní celky, příspěvkové organizace a organizační složky státu, zdravotní pojišťovny a státní fondy.

Regulace účetnictví se objevuje i v jiných zákonech : např. v občanském zákoníku, zákoně o dani z příjmu, zákonech o rezervách a jiných.

13.2 České účetní standardy

Současné české účetní předpisy nejsou podstatně odlišné od standardů IAS. Odlišnosti však přetrvávají v některých oblastech: v daňové oblasti se již léta hovoří v odborné veřejnosti o nutnosti "rozvodu" účetnictví a daní, neboť upřednostňování daňového hlediska od účetního nevede k "věrnému a poctivému" obrazu účetnictví. Další podstatné odchylky jsou při uplatnění zásady "přednosti ekonomického před právním hlediskem (leasing). Další odchylkou je stanovení konsolidačních celků a propojených subjektů a povinnost sestavování konsolidovaných výkazů. Také otázky diskontování závazků a pohledávek nebo rezerv a opravných položek není dosud v našem účetnictví vymezena. Zásadní otázkou zůstává, že v naší účetní legislativě chybí tzv. koncepční rámec. Jde o vyjádření cíle, obsahu a metod finančního účetnictví.

Problematické bylo zařazení jednoduchého účetnictví do účetní legislativy (má být od roku 2008 jen pro neziskové), zařazení nepodnikatelských subjektů a daňová oblast, kde je řada problémů. Jde také o pojmové sjednocení a to i základních pojmů účetnictví jako jsou aktiva, pasiva, vlastní kapitál, zisk, ztráta, náklady, výnosy, které nemáme zcela vymezeny.

V současné době jsou národní účetní standardy již vydány a to jako České účetní standardy, které jsou přílohou k vyhlášce Ministerstva financí. Vznikly orgány, které jí připravily tyto standardy. Zatím však jsou velice nedokonalé a jsou pouze rozepsány podle kdysi známého „Opatření MF“.

Institucí, která připravuje podklady a řešení v oblasti účetnictví pro MF je Národní rada pro účetnictví, která se skládá z účetních odborníků z vysokých škol i státních orgánů.

Je zřejmé, že se v budoucnosti nemohou v principu lišit od IAS. Budou se však týkat organizace účetnictví, zásad sestavování účetních závěrek a jen v malé míře vedení účetnictví. K tomu již pro rok 2003 byla vydaná vyhláškou Ministerstva financí č. 500-517 /02 Sb. tzv. Směrná účtová osnova a obsah účetní závěrky.

13.3 NOVELA ZÁKONA O ÚČETNICTVÍ.

Účinnost od l.l.2016. největší novela od r.1992. Vychází z účetní směrnice Evropského parlamentu a rady z r.2013.

Změny:

l. zákon rozděluje účetní jednotky do čtyř kategorii:

- mikropodniky

- malé

-střední

-velké

Kriteria: hodnota aktiv

Čistý obrat

Počet zaměstnanců

2. Nově vymezeny subjekty veřejného zájmu

3. Snížení limitu pro povinné sestavení konsolidované účetní závěrky

4.(Znovu)zavedení jednoduchého účetnictví

5. Terminologické změny podle rekodifikace občanského práva (podnik versus závod)

14 Harmonizace účetnictví

14.1 Proces harmonizace účetnictví v rámci EU

Klíčová slova:

Harmonizace účetnictví, direktivy ES, US GAAP, IFRS, České účetní standardy

Od doby vzniku Evropského společenství a podepsání tzv. Římských dohod, v padesátých letech bylo jasné, že spolu s vytvořením společného trhu musí přijít na pořad dne i změny v účetnictví členských států .

Římská dohoda si kladla za cíl uskutečnit spojení členských zemí a vytvoření společného trhu. Představuje právní základ harmonizace, prostřednictvím které se uskutečňuje legislativní opatření formou vydávaných právních norem - direktiv, které členské státy zabudovávají do svých národních legislativ.

Dosavadní koncepce vedení účetnictví a sestavování účetních závěrek se totiž v jednotlivých zakládajících členských zemí podstatně odlišovala. A i poté, kdy byly členskými státy přijaty direktivy pro účetnictví, se národní systémy značně lišily. Bylo to dáno jednak značnou volností při výběru způsobu sestavování účetních závěrek, jednak odlišnými způsoby financování.

Závazné pokyny pro členské země v oblasti účetnictví byly vydávány formou tzv. směrnic nebo direktiv. Účetnictví se týká tzv. 4. direktiva, 7. direktiva a 8. direktiva, které tvoří kodex účetní legislativy Evropské unie.

14.1.1 Čtvrtá směrnice (direktiva)

Teprve v 70. letech byla přijata tzv. Čtvrtá směrnice Rady EHS (direktiva), která se týkala ročních účetních závěrek určitých forem společností (78/660/EHS).

Nutnost této směrnice byla zdůvodňována tím, že činnost těchto společností překračuje rámec hranic jednotlivých států a je třeba stanovit minimální ekvivalentní právní požadavky na rozsah účetních informací, které by měly být zveřejněny. Vzhledem k tomu, že roční účetní závěrky musí podávat věrný a poctivý obraz o stavu aktiv a pasiv, finanční situaci a o hospodářském výsledku společnosti, musí být předepsáno povinné členění rozvahy a výsledovky, přílohy k těmto výkazům a obsah výroční zprávy.

Směrnice se měla vztahovat pouze na velké společnosti, pro malé a střední podniky měla být udělena výjimka.

Dalším problémem při harmonizaci v rámci ES byla otázka oceňování a nutnost koordinace jednotlivých účetních metod v členských státech. Dále zde byla uvedena povinnost ověřování účetních závěrek výše jmenovaných společností úředně schválenými osobami -auditory.

Podle této směrnice měly být pro podniky ve skupině sestavovány tzv. konsolidované účetní závěrky (pro které byla později, jak je uvedeno v následujícím, přijata další směrnice).

Obsahem Čtvrté směrnice Rady byla struktura roční účetní závěrky, tj. obsah rozvahy, výsledovky a přílohy k nim. Roční účetní závěrka musí, podle směrnice podávat věrný a pravdivý obraz o stavu aktiv, pasiv, finanční situaci a o hospodářském výsledku společnosti.

Členským státům se povolovaly výjimky z těchto pravidel vymezením odchylek a stanovením zvláštních pravidel V obecných ustanoveních k rozvaze a výsledovce je řečeno, že členění

výkazů nesmí být měněno mezi účetními obdobími a toto členění musí být dodržováno. Důležitá je zásad, že nesmí docházet ke kompenzaci položek aktiv a pasiv, nákladů a výnosů.

V jednotlivých oddílech směrnice je uvedena struktura rozvahy a výsledovky až do úrovně jednotlivých položek. Výsledovka je uváděna ve variantním řešení. Velice podrobně je uveden obsah přílohy k účetní závěrce.

Důležitá byla též pravidla ocenění, uvedená ve Směrnici. Zde se setkáme poprvé s požadavkem, aby bylo použito pro ocenění kromě historických cen i reálné hodnoty. Směrnice také obsahovala požadavky na obsah výroční zprávy, požadavky na zveřejňování.

Také nutnost zveřejňování ověřené účetní závěrky v plném rozsahu spolu s rozdělením zisku nebo úhradou ztráty byla ve Směrnici obsažena.

Povinnost auditu byla pro velké společnosti předepsána, malé společnosti mohly být od této povinnosti osvobozeny.

14.1.2 Sedmá směrnice

Sedmá směrnice Rady byla přijata až po 5 letech a týkala se konsolidovaných účetních závěrek. Vycházela z nutnosti přehledně sestavovat účetní závěrky podniků, které tvoří skupinu tak, aby konsolidovaná účetní závěrka poskytovala informace potřebné pro třetí strany. Vnitrostátní předpisy musí být proto koordinovány, aby se mohlo docílit srovnatelných jednotných informací, které musí společnosti v rámci ES zveřejňovat.

Ve směrnici jsou stanoveny podmínky, na základě kterých musí být konsolidovaná účetní závěrka sestavována. , auditována a zveřejňována. Také výroční zpráva za skupinu musí být sestavována a zveřejňována.

14.1.3 Osmá směrnice

Směrnice byla přijata orgány EU v roce 1984. Týká se osob, které jsou odpovědné za schvalování účetní závěrky - auditorů, jejich činnosti v rámci EU. Největší problém bylo sjednotit požadavky na auditory tak, aby mohli působit v rámci celé EU.

Pro pojišťovny a finanční instituce byly vydány zvláštní vyhlášky v následujících letech.

14.1.4 Novelizace direktiv EU.

V roce 2001 byla přijata novela obou směrnic. Cílem bylo zejména upravit pravidla oceňování pro roční účetní závěrky a konsolidované účetní závěrky.

Hlavním důvodem změn byly dynamicky se rozvíjející finanční trhy, na kterých se objevila spousta nových, dosud nepoužívaných finančních nástrojů, jako jsou futures, opce, forwardy a swapy. Členské státy měly povinnost přizpůsobit právní a správní předpisy této novely k 1. 1. 2004.

Druhým, neméně vážným důvodem byla snaha novelizací přispět k souladu mezi Mezinárodními účetními standardy a směrnicemi EU.

Pro uvedené finanční operace se proto ve směrnicích přechází od historické ceny k ceně reálné. Doporučuje se proto členským státům, aby při oceňování finančních investic přistoupily k oceňování podle reálné hodnoty. Je zřejmé, že se neustupuje od principu historických cen při oceňování veškerých aktiva pasiv.

Později byla přijata Radou i Osmá směrnice, týkající se auditorů. Také pro finanční instituce a pojišťovny byly přijaty zvláštní Směrnice.

14.1.5 IAS versus Směrnice EU.

Od poloviny 60. let vykonává činnost Výbor pro mezinárodní účetní standardy (IASC). Jeho cílem je synchronizovat sestavování a obsah položek účetních výkazů na celosvětové úrovni.

Podnětem k tomuto kroku byl jednak vznik nadnárodních společností, jednak obchodování na světových finančních trzích s finančními nástroji. Oba tyto jevy vyvolávají nutnost zajištění srovnatelnosti účetních závěrek. K této srovnatelnosti přispěl výbor publikováním:

- **koncepčního rámce**, který má tvořit ideovou základnu pro řešení jednotlivých problémových okruhů,
- **účetních standardů**, tj. norem pro jednotlivé účetní postupy (v současné době jich je asi 40)
- **interpretace účetních standardů** (v současné doby jich je asi 30)

Zatímco do roku 2000 nebyly obecně Mezinárodní účetní standardy (IAS) příliš rozšiřovány, od tohoto roku, kdy instituce, sdružené v Komisi burz cenných papírů doporučily světovým burzám přijetí standardů, mohly účetní jednotky sestavovat i oficiálně účetní závěrky podle IAS.

Druhou významnou událostí bylo rozhodnutí Rady EU, že společnosti, kotované na burzách budou od r. 2005 sestavovat účetní závěrky podle IAS.

Proces globalizace kapitálových trhů vytváří nutnost odstraňování rozdílů v národních účetnictvích. Rozdílné národní standardy investorům ztěžují a zdražují podnikání. Proto Mezinárodní výbor pro účetní standardy vypracoval jednotné účetní standardy - takzvané International Financial Reporting Standards. (IFRS) Od roku 2005 jsou všechny podniky v EU kotované na burzách povinny sestavovat své konsolidované účetní závěrky v souladu s IFRS.

14.1.6 Odlišnosti Směrnic a IAS.

Ačkoliv se obě snaží o dosažení harmonizace, mají tyto rozdíly:

Směrnice: orientace na účetní výkazy, jejich formát, strukturu, ověřování.

Direktivy: nejsou rozpracovány do evropských účetních standardů (od tohoto záměru Rada EU upustila).

IAS: orientace nejen na obecný rámec, ale i na dílčí problémy

Směrnice: nemají zpracovány obecný koncepční rámec

IAS: koncepční rámec je osnovou pro základní přístup k řešení jednotlivých účetních problémů

Směrnice: jsou založeny na dohodě států. Obsahují proto mnoho variant řešení a kompromisů

IAS: přijímá nezávislá řešení odpovídající požadavkům kapitálových trhů

Směrnice: změny a doplňky pouze oficiálně Radou EU, je pomalý proces přijetí změn

IAS: mohou se měnit a zdokonalovat průběžně

V důsledku uvedených rozdílů nejsou účetní závěrky, které jsou sestavovány podle Směrnic přijímány na žádné burze, zatímco podle IAS ano.

Přes uvedené rozdíly u obou účetních norem je jim společné to, že vyžadují, aby oba základní účetní výkazy byly sestavovány, aniž by bylo nařízeno, jaký účetní model má být k tomu použit.

14.1.7 GAAP (Generally Accepted Accounting Principles)

Používány v USA (odtud US GAAP) i ve Velké Britanii (odtud GB GAAP). Představují soubor konvencí, pravidel a postupů pro účetní praxi. Nejsou proto stanoveny v žádných zákonných normách, mění se v čase, všechny nemají stejnou míru závažnosti.

Základní zásady představují teoretický základ finančního účetnictví, ale nejsou vyhlášeny žádným právním aktem. Vyhlášená pravidla jsou obecně závazná a vydávají je nevládní profesní instituce (různé rady apod.)

Nevyhlášené postupy a pravidla jsou publikovány ve směrnicích, stanoviscích, vyhláškách, popisech apod.

14.2 ČR a Směrnice EHS

První velká reforma účetnictví z roku 1991 (563/91 Sb) již částečně vycházela z uvedených směrnic. A že platil zákon o účetnictví, s malými úpravami v podstatě až do roku 2002 svědčí o tom, jak precizně byl připraven, i když v krátkém čase.

V roce 2002 byl přijat nový zákon o účetnictví (353/2001 Sb), který přicházel na svět pomalu a se značnými chybami. V roce 2003 byl doplněn o úpravy. Můžeme říci, že jak zákon z roku 2002, tak zákonná norma 2003 představují již výrazný krok směrem k zabudování zásad směrnice i IAS do našeho účetního systému.

Vstupem České republiky do EU se bude české účetnictví řídit direktivami EU.

14.3 ČR a IAS.

V České republice již řada účetních jednotek je seznámena s principy IAS a sestavuje závěrky podle nich. Jde zejména o pobočky zahraničních společností, které tento postup volí ve vztahu k mateřské společnosti Účetní jednotky, které obchodují na burze musí od roku 2007 již sestavovat účetní závěrku podle principů IAS a IFRS. Také konsolidované účetní závěrky se podle těchto principů již musí sestavovat

14.4 Budoucnost harmonizace - světová harmonizace

V současné době existují v oblasti světového finančního účetnictví tři jevy a to Direktivy EU, IAS a US GAAP. Každá z nich má určité přednosti, ale i nedostatky.

Ptáme se, které se uplatní v rámci celého světa. Jako nejperspektivnější se jeví odklon od direktiv EU směrem k uznání IAS event. IFRS spolu s US GAAP.

Budoucnost tedy vidíme v postupném přibližování jednotlivých oblastí tak, aby byly využívány přednosti každé z nich.

Nová účetní strategie vychází z toho, že finanční účetnictví a výkaznictví může významně přispět ke snížení ceny kapitálu, který evropské firmy získávají na zahraničních trzích.

Vývoj účetnictví nebude nikdy dokončen. Musí vycházet z nových tendencí, které se uskutečňují ve světě jako je kupř. vznik nových netradičních způsobů financování, přechod od klasických cizích zdrojů představovaným bankovními úvěry k netradičním formám, větší orientace na nové finanční nástroje a orientace na mezinárodní kapitálový trh.

Harmonizace účetnictví představuje základní metodu sbližování účetních systému jednotlivých zemí, která má pomoci zajistit srovnatelnost účetních závěrek. Odlišnosti, které přesto mohou vznikat při použití různých metod při sestavování účetních závěrek musí být uvedeny v příloze k účetní závěrce.

Použitá literatura

Kovanicová, D. : Abeceda účetních znalostí pro každého. XII. vydání, Praha : Polygon 2002

Kovanicová, D. : Finanční účetnictví v kontextu světového vývoje. Praha : Polygon, 1999

Martínek, J. : Svět spěje k účetní jednotě. Ekonom č. 47

Aktuální znění Čtvrté a Sedmé směrnice EU. Auditor, Komora auditorů

J. Sedláček a kol. Základy finančního účetnictví Ekopress 2005

Účetnictví I. II. učebnice ISU vydána Institutem svazu účetních, a. s. Praha 2004

D. Kovanicová: Poklady skryté v účetnictví Polygon 2005

***Seznam mezinárodních účetních standardů (IAS, IFRS*)**

Koncepční rámec

IFRS 1 První aplikace mezinárodních standardů účetního výkaznictví

IFRS 2 Platby akciemi

IFRS 3 Podnikové kombinace

IFRS 4 Pojistné smlouvy

IFRS 5 Dlouhodobá aktiva

IFRS 6 Průzkum a hodnocení nerostných zdrojů

IAS 1 Presentace účetní závěrky

IAS 2 Zásoby

IAS 7 Výkaz peněžních toků

IAS 8 Účetní pravidla

IAS 10Události po rozvahovém dnu

IAS 11Stavební smlouvy

IAS 14Vykazování podle segmentu

IAS 16Pozemky, budovy, zařízení

IAS 17Leasingy

IAS 18Výnosy

IAS 19 Zaměstnanecké požitky

IAS 20Státní dotace

IAS 21Dopady změn kurzů cizích měn

IAS 23Výpůjční náklady

IAS 24Zvěřejnění spřízněných stran

IAS 26Penzijní plány

IAS 27Konsolidovaná účetní závěrka

IAS 28Investice do přidružených podniků

IAS 29Vykazování v hyperinflačních ekonomikách

IAS 30Účetní závěrky bank

IAS 31Vykazování účasti ve společných podnicích

IAS 32 Finanční nástroj

IAS 33Zisk na akcii

IAS 34 Mezitimní účetní vykazování

IAS 35Ukončované činnosti

IAS 36Snížení hodnoty aktiv

IAS 37Rezervy

IAS 38Nehmotná aktiva

IAS 39Finanční nástroje

IAS 40 Investice do nemovitostí

IAS 41Zemědělství

Kontrolní otázky:

1. Jaké účetní knihy znáte?
2. V čem spočívá bilanční princip?
3. Vysvětlete podstatu účetního zápisu
4. Vyjmenujte obecně uznávané účetní zásady
5. Proč se provádí inventarizace?
6. V čem spočívá princip dokladovosti? Jaké druhy dokladů znáte?
7. Jaké zásady se uplatňují v účetnictví při oceňování majetku?
8. V čem spočívá princip podvojnosti a souvztažnosti ?
9. Kdo jsou uživatelé účetních informací ?
10. Vyjmenujte alespoň 4 obecně uznávané účetní zásady
1. Co je podstatou procesu harmonizace účetnictví ?
2. Jaký je rozdíl mezi direktivami ES a IAS ?
3. Které účetní jednotky sestavují účetní závěrky podle IFRS?
4. Jaký je rozdíl mezi direktivami ES a IAS ?
5. Které účetní jednotky sestavují účetní závěrky podle IFRS?
11. Jaké jsou rozdíly mezi IAS a ČÚS

Finanční účetnictví podnikatelů

1 Základní informace

1.1 Klíčová slova

účetnictví podnikatelských subjektů, majetek, pohledávky, závazky, náklady, výnosy, účetní uzávěrka, účetní závěrka, rozvaha, výsledovka, výkaz cash flow

1.2 Rychlý náhled do problematiky

V účetnictví podnikatelských subjektů budeme rozebírat jednotlivé formy majetku, závazků a pohledávek, nákladů a výnosů, budeme zjišťovat výsledek hospodaření. Budeme se dále zabývat zákonnou úpravou účetnictví, určením účetní jednotky, která má povinnost vést účetnictví a výkazy, které má tato účetní jednotka povinnost sestavovat.

1.3 Komu je pomůcka určena

Pomůcka je určena studentům, Právnické fakulty UK a všem zájemcům, kteří po absolvování úvodu do účetnictví se chtějí hlouběji seznámit s problematikou účetnictví podnikatelů.

Studenti znají již základy účetnictví. Pochopili podstatu účetnictví, jeho výrazové prostředky, obsah rozvahy a výsledovky, podstatu podvojného zápisu, druhy účtů, zápisy na účty, opravy účetních záznamů a legislativní pilíře, na kterých stojí české účetnictví.

Po prostudování budete znát, které podnikatelské subjekty mají povinnost vést účetnictví a v jakém rozsahu. Budete rozumět podstatě určení a účtování o jednotlivých formách majetku, závazcích a pohledávkách, jak zjišťujeme výsledek hospodaření podnikatele, kteří podnikatelé musejí mít účetní závěrku ověřenou auditorem.

1.4 Cíl předmětu

Po úspěšném zvládnutí tohoto předmětu

budete umět:

zaúčtovat podle zákonných předpisů jednotlivé účetní případy ze všech základních možných činností

budete schopni:

vyhledat příslušné předpisy v aplikaci na jednotlivé účetní případy při jejich neustálé změně
posoudit správnost či nesprávnost jednotlivých způsobů účtování
sestavit účtový rozvrh pro účetní jednotku
posoudit správnost zaúčtování jednotlivých účetních případů
sestavit organizační směrnice pro účetní jednotku

2 Slovo úvodem

Studium účetnictví je velice náročné. Přeji vám, aby se studium dařilo a měli jste po absolvování kurzu pocit dobře vykonané práce.

Účetnictví nemůže být chápáno pouze jako memorování účetních souvztažností. Navíc, pokud bychom i zvládli jeho memorování, vedení účetnictví se nám často mění a například naučení čísel účtu nám nepomůže v pochopení podstaty účetní operace. .

Účetnictví je velice logický systém, jak uvidíme dále a jeho pochopení je podmínkou pro to, aby nám podávalo při posuzování účetních závěrek věrný a poctivý obraz skutečnosti.

Zamysleme se proto nad tím, proč máme pochopit podstatu účetnictví. Je to nejenom proto, že je nám nařízeno studijním programem, ale že to odpovídá potřebám praxe jakéhokoliv druhu právnické profese. .

2.1 Struktura

Úvod - legislativa účetnictví pro podnikatelské subjekty

1. část - majetek účetní jednotky

2. část - pohledávky a závazky

3. část - náklady a výnosy

4. část - účetní uzávěrka

5. část - zjišťování výsledku hospodaření

6. část - účetní závěrka, účetní výkazy, výkaz cash flow

7. část – audit účetní závěrky

8. část – konsolidovaná účetní závěrka

9. část – Výroční zpráva

10. část- Přílohy

V jednotlivých částech naleznete odkazy na příslušné paragrafy zákonných norem, klíčová slova problematiky uváděné v kapitole, schémata řešení na T účtech a jednoduché příklady k řešení. Dále bude uveden odkaz na příslušnou literaturu a příklady na konci skript.

2.2 Jak pomůcku používat

Prostudujte si nejprve obecné termíny, podívejte se na jednotlivá schémata účtování na T účtech, řešte uvedené příklady a na závěr se pokuste svými slovy formulovat obsah jednotlivých kapitol. Srovnejte s příslušnými předpisy.

Učební pomůcka uvádí pouze základní problémy z účetnictví podnikatelů. Pokud budete chtít vědět více, odkazuji vás na příslušnou odbornou literaturu, které je na našem trhu velké množství. Nejsou ovšem všechny prameny stejné kvality. Za všechny bych chtěla uvést výbornou knihu D. Kovanicové: Abeceda účetních znalostí pro každého, která vychází již v mnoha vydáních každoročně a kterou zde mnohokráte citujeme.

3 Legislativní rámec účetnictví podnikatelů v ČR

3.1 Cíl kapitoly

Po aktivním prostudování a osvojení si této kapitoly

budete umět a znát:

na jakých pilířích stojí účetnictví podnikatelských subjektů v ČR
obsah zákona o účetnictví v jeho novelizované úpravě
obsah vyhlášek o účetnictví podnikatelských subjektů
obsah Českých účetních standardů

budete schopni:

sestavit účtový rozvrh pro podnikatele
uvést schéma rozvahy a výsledovky

posoudit, zda účetní jednotka pochopila správně zákonné normy při vedení účetnictví

3.2 Rychlý náhled do problematiky kapitoly

zákon o účetnictví v jeho aktuální podobě

vyhlášky MF o sestavování účetní závěrky

České účetní standardy (dále ČÚS)

Naše účetnictví stojí na třech legislativních pilířích: zákonu o účetnictví, vyhláškách a Českých účetních standardech.

3.3 Zákon o účetnictví č. 563/1991, č. 437/2003 Sb. 669/2004 Sb. 352/2007Sb.,353/2007 Sb.469/2008 Sb.,470/2008 Sb.,471/2008 Sb.,472/2008 Sb., 221/2015 Sb.

3.3.1 Obsah zákona

3.3.1.1 Obecná ustanovení

Subjekty účetnictví: v této části je uvedeno, kdo má povinnost vést účetnictví viz vyhláška č. 669/2004 Sb. a 221/2015 Sb.

4 Účetní jednotky.

Zákon o účetnictví 221/2015 Sb. se vztahuje na tyto jednotky:

- Právnické osoby sídlo v ČR
- Zahraniční právnické osoby, které podnikají na území ČR
- Organizační složky státu
- Fyzické osoby zapsané v OR
- Fyzické osoby obrat vyšší než 25 milionů
- Ostatní fyzické osoby
- Svěřenské fondy
- Fondy penzijní společností
- Investiční fondy
- Podle zvláštních právních předpisů

Subjekty veřejného zájmu:

Podniky obchodující na burze

Banky

Pojišťovny a zajiš´tovny

Penzijní společnosti

Zdravotní pojišťovny

s

Obchodní korporace.

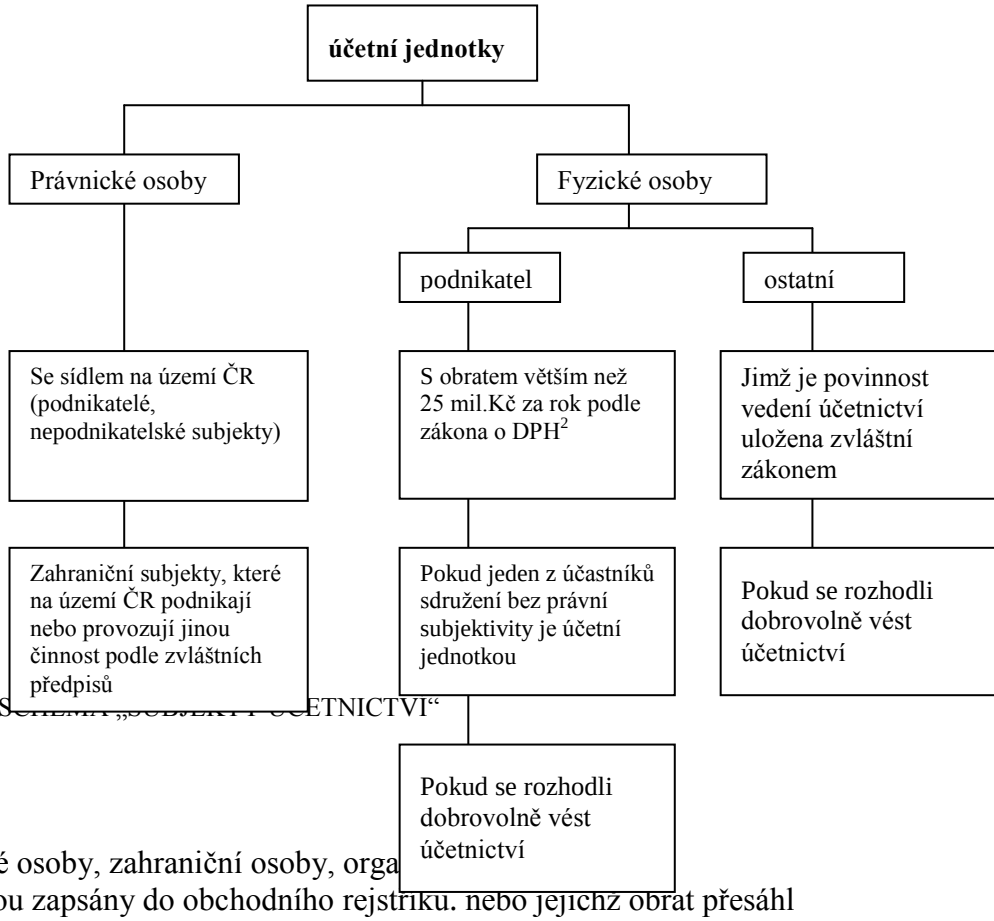
Zákon o obchodních korporacích č.90/2012 Sb.

I. část Hlava 1 díl 1 § 1-7

		Veřejná obchodní společnost
	Osobní	Komanditní společnost
Obchodní	Kapitálové	Akciová společnost
OK		S. s r.o.
		Evropská společnost

Družstevní Družstva evropské hospodářské zájmové sdružení

Evropská družstevní společnost

Svěřenské fondy

SCHÉMA „SUBJEKTY ÚČETNICTVÍ“

Zákon se vztahuje na: právnické osoby, zahraniční osoby, orga
z fyzických osob na ty, které jsou zapsány do obchodního rejstříku. nebo jejichž obrat přesáhl částku 25 milionů Kč (v předcházejícím roce)

4.1 Subjekty veřejného zájmu:

--emitent cenných papírů (podle IAS)

- banka

-pojišťovna

-penzijní společnost

-zdravotní pojišťovna

4.2 Kategorie účetních jednotek a kategorie skupin ÚJ

4.2.1 Mikro ÚJ :

aktiva celkem 9 milionů,

obrat 18 mil.

počet zaměstnanců 10

4.2.2 Malá účetní jednotka:

Aktiva 100 mil.

Obrat 200 mil.

Zaměstnanci 50

4.2.3 Střední účetní jednotka:

Aktiva 500 mil.

Obrat l mld

Zaměstnanci 250

4.2.4 Velká účetní jednotka:

Překračuje 2 hodnoty uvedené výše

Vždy subjekt veřejného zájmu

Vybraná účetní jednotka

SCHÉMA „POVINNOST VÉST ÚČETNICTVÍ“

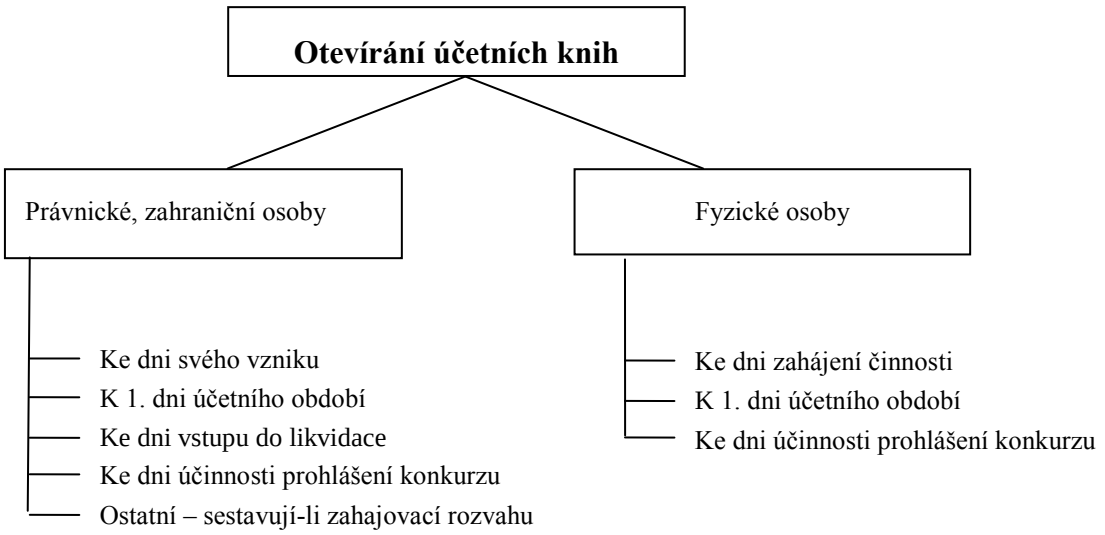

SCHÉMA „OTEVÍRÁNÍ ÚČETNÍCH KNIH“

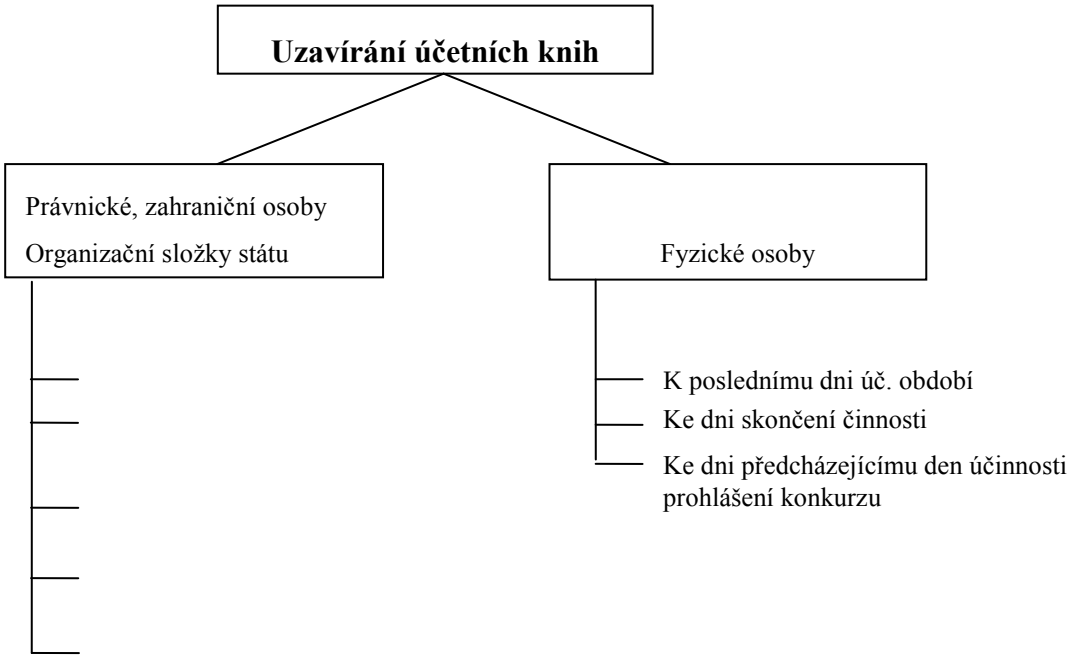

SCHÉMA „OTEVÍRÁNÍ ÚČETNÍCH KNIH“

Předmět účetnictví:

předmětem je účtování o stavu a pohybu majetku,
závazků a pohledávek,
nákladech a výnosech
výsledku hospodaření.

viz § 2 ZÚ

4.2.4.1 Rozsah vedení účetnictví

Účetní jednotky vedou účetnictví buď
v plném rozsahu
ve zjednodušeném rozsahu

Účetní doklady jsou průkazné účetní záznamy.

Účetní zápisy jsou účetní záznamy v účetních knihách.

viz § 9 ZÚ

Účetní knihy jsou deník, hlavní kniha, knihy analytických účtů, knihy podrozvahové evidence.

Směrná účtová osnova určuje uspořádání účtových tříd a skupin.

Účtový rozvrh obsahuje všechny účty organizace.

§ 13 ZÚ

Otevírání a uzavírání účetních knih:
účetní jednotky otevírají účetní knihy:
ke dni vzniku povinnosti vést účetnictví
k prvnímu dni účetního období
ke dni vstupu do likvidace, konkurzu a v jiných případech
účetní jednotky uzavírají účetní knihy:
ke dni zániku povinnosti vést účetnictví
k poslednímu dni účetního období
ke dni předcházejícímu dni vstupu do likvidace a v ostatních případech daných zákonem.

§ 17 ZÚ

4.2.4.2 Účetní závěrka

Forma účetní závěrky:
rozvaha
výkaz zisku a ztráty
příloha (její součástí může být i výkaz cash flow a výkaz o změnách vlastního kapitálu).

Ověřování účetní závěrky auditorem je povinné v případech, kdy účetní jednotka splní 2 ze 3 kriterii určených zákonem Pro akciovou společnost platí pouze jedno ze tří kriterii:
výše aktiv celkem (40 milionů)
roční čistý obrat vyšší než 80 milionů
počet zaměstnanců vyšší než 50.

§18, § 19 ZÚ

Výroční zpráva:

Účetní jednotky, které mají povinnost auditovat účetní závěrku jsou také povinny sestavovat výroční zprávu, jejž obsah je v zákoně vyjmenován

viz §21,ZÚ

Zveřejňování:

Účetní jednotky výše uvedené mají povinnost ukládat výkazy, výroční zprávu a zprávu o auditu do Sbírky listin u rejstříkového soudu (od 1. 1. 2007 jen v elektronické podobě)

viz § 21a ZÚ a novelizované vyhlášky

Použití Mezinárodních účetních standardů (IFRS, IAS) se týká od roku 2004 konsolidujících účetních jednotek - emitentů cenných papírů.

viz § 23a ZÚ

4.2.4.3 Způsoby oceňování

Účetní jednotky mohou oceňovat majetek a závazky buď
k datu uskutečnění účetního případu nebo
k datu sestavení účetní závěrky.

Majetek a závazky v cizí měně musí účetní jednotka přepočítat na českou měnu kurzem ČNB k poslednímu dni účetního období.

viz § 24 – 28 ZÚ

Inventarizace představuje proces zjištění skutečného stavu majetku a závazků.

viz § 29, 30 ZÚ

Inventarizace se provádí k datu účetní závěrky(periodická) nebo průběžně(u zásob).

Inventurní soupisy jsou sestavené na základě inventarizace, obsahují zjištěné stavy a rozdíly při inventarizaci fyzické a dokladové.

Inventarizační rozdíly - manko (schodek u pokladny) nebo přebytky - se vyúčtovávají do období, kterého se týkají.

viz ČÚS č. 006

4.2.4.4 Úschova účetních záznamů

Lhůta je stanovená v zákoně a řídí se důležitostí záznamů - od 5 do 10 let u mzdových dokladů ještě delší.

viz § 31

Úkol:

Prostudujte jednotlivé pasáže ze zákona.

Sestavte si jednoduché výpisky z jednotlivých částí.

4.3 Vyhláška č. 500/2002 a č. 472/2003 Sb. 251/2015 Sb

4.3.1 Předmět a působnost

V této části vyhlášky najdeme pojednání o rozsahu a způsobu sestavování účetní závěrky, tj. obsahové vymezení položek majetku a závazků, nákladů a výnosů, obsah údajů v příloze, výkazu cash flow, směrnou účtovou osnovu a účetní metody. Dále zde nalezneme metody přechodu z jednoduchého účetnictví nebo daňové evidence na účetnictví.

4.3.2 Účetní závěrka

Obsahem této části je výklad o uspořádání položek rozvahy, výkazu zisku a ztráty a přílohy. Dozvíme se zde, kdo je povinen sestavovat účetní závěrku v plném a zjednodušeném rozsahu. V plném rozsahu sestavují závěrku ty účetní jednotky, které mají povinnost nechat ověřit závěrku auditorem. Ve zjednodušeném rozsahu jí sestavují všechny ostatní účetní jednotky.

viz § 3 a 4

4.3.3 Směrná účtová osnova

Směrná účtová osnova je sestavena pouze v úrovni účtové třídy a účtových skupin (viz příloha).

Dává tedy účetní jednotce poměrnou volnost, jak ji používat pro účtový rozvrh.

Pozor na rozdíl mezi účetní osnovou a účetním rozvrhem

4.3.4 Účetní metody

Obsahem této části je vymezení některých, převážně složitých, případů při oceňování, odpisování, tvorbě a použití opravných položek, rezerv a kursových rozdílů.

§ 47–61 Pozor zde naleznete metodu přechodu z daňové evidence na účetnictví

4.3.5 Konsolidovaná účetní závěrka

V této kapitole se dočtete o postupu, jak se vytvářejí konsolidované celky, jaké jsou metody konsolidace a jaký je obsah položek konsolidované účetní závěrky.

§ 62, 63–67

4.4 České účetní standardy

Jsou určeny pro účetní jednotky, které účtují podle výše uvedených vyhlášek. Pro podnikatelské subjekty je určeno 23 standardů. Ty nahrazují bývalé vyhlášky ministerstva financí (platné do roku 2003).

001–023

Standardy mají za cíl zajistit srovnatelnost dat účetní závěrky a pomoci účetním jednotkám při vedení účetnictví.

Kvalita jednotlivých standardů je různá a také jejich praktická aplikace je mnohdy obtížná. (viz kupříkladu ČÚS 007 O inventarizačních rozdílech a ztrátách v rámci přirozených úbytků zásob)

Všechny standardy obsahují cíle jednotlivých standardů, jejich obsahové vymezení, případně oceňování a postupy účtování.

Můžeme říci, že jde do určité míry o „kuchařku“ pro účtování.

4.5 Daňová evidence podnikatele

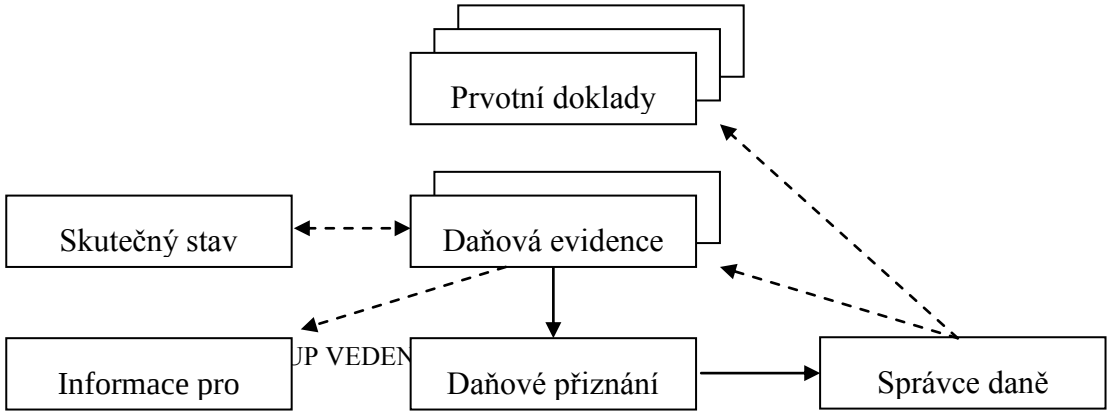

Schéma znázorňuje postup vedení daňové evidence těch podnikatelů, kteří nedosahují limitu obratu pro vedení účetnictví a vedou pouze daňovou evidenci (tj obrat vyšší než 25 milionů v roce 2005, pro další období se bude pravděpodobně měnit)

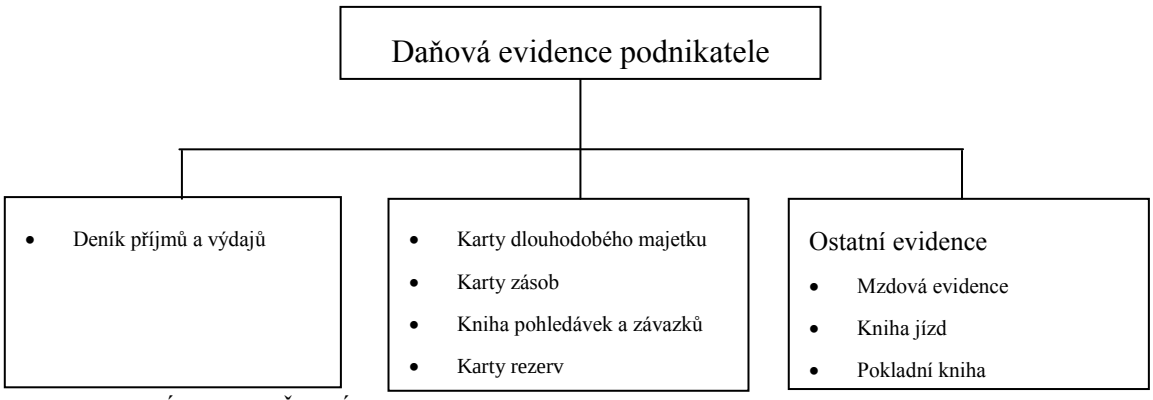

SCHÉMA „DAŇOVÁ EVIDENCE PODNIKATELE“

.

Daňová evidence však není účetnictvím (jednoduché), neboť její vedení neupravuje zákon o účetnictví ani vyhláška ani ČÚS ale zákon o dani z příjmů).

Charakteristika daňové evidence:

je způsobem zpracování informací pro zjištění základu daně z příjmů a pro výpočet daně.

Princip a vedení daňové evidence upravuje ustanovení § 7b zákona o dani z příjmů č. 586/92 ve znění pozdějších předpisů.

4.6 Klíčová slova kapitoly

zákon o účetnictví, vyhlášky MF, České účetní standardy účetní jednotka, účtování, majetek a jeho zdroje

náklady, výnosy, výsledek hospodaření, účetní knihy, účetní záznamy, účetní doklady, účetní závěrka, konsolidovaná účetní závěrka, oceňování majetku a pohledávek inventarizace oprava účetních záznamů, úschova účetních záznamů, sankce

daňová evidence podnikatelů

4.7 Shrnutí

Obsah zákona o účetnictví má stručně shrnout veškeré povinnosti účetních jednotek, stanovit, kdo je účetní jednotka a musí vést účetnictví.

Obsahem vyhlášky č. 500/ 2002 Sb. a vyhlášky. 472/2003 Sb. je určit obsah a rozsah účetní závěrky

Obsahem ČÚS je poskytnout informace o způsobech zaúčtování vybraných účetních operací s majetkem, závazky, pohledávky, náklady a výnosy.

4.8 Jednoduché účetnictví.

Účetní jednotka může vést jednoduché účetnictví:

- Není plátcem DPH
- Celkové příjmy nepřesáhnou 3 mil.
- Majetek do 3 mil.

Platí pro: spolky, pobočné spolky, odborové organizace, církve, honební společenství

5 Dlouhodobý majetek nehmotný, hmotný a finanční

5.1 Cíl kapitoly

Po aktivním prostudování a osvojení si této kapitoly

budete umět a znát:

obsah jednotlivých skupin majetku účetní jednotky
zařadit v příkladech majetek do jednotlivých kategorii

budete schopni:

vyřešit jednoduché i složitější příklady na pořízení majetku, jeho odepisování i vyřazení a tvorbu opravných položek
vypočítat odpisy majetku - účetní i daňové
použít opravné položky

5.2 Rychlý náhled do problematiky

Vymezení tohoto majetku je dobou použitelnosti v účetní jednotce. Výše ceny u nehmotného a hmotného majetku je v kompetenci účetní jednotky z hlediska účetního zařazení a odpisů. Před poslední velkou legislativní úpravou to bylo dáno limitem ceny. Finanční majetek má trochu odlišná pravidla.

5.3 Dlouhodobý majetek nehmotný

Po legislativním rámci účetnictví budeme probírat jednotlivé druhy majetku účetní jednotky. Budeme postupovat od nejméně likvidního k likvidnímu majetku podle schématu, které máme uvedeno v rozvaze.

Strukturu obchodního majetku bychom mohli znázornit takto:

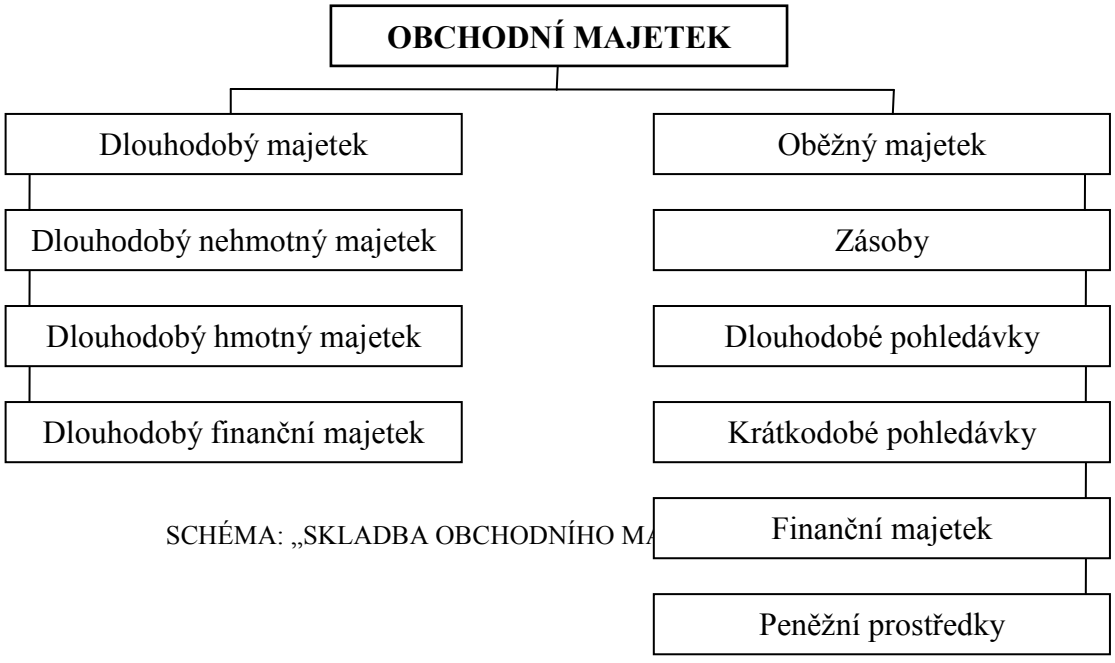

SCHÉMA: „SKLADBA OBCHODNÍHO MA

Vymezení pojmu DNM (dlouhodobý nehmotný majetek):

Do DNM zařazujeme především věci nehmotné povahy, které ale lze peněžně ocenit a které patří podnikateli. Je to například: programové vybavení nakupované samostatně, ocenitelná práva, licence, patenty apod. s dobou použitelnosti delší než l rok. Patří sem i goodwill(viz dále) a technické zhodnocení nehmotného majetku podle daňových principů.

goodwill a opravné položky

Oceňování NM:

Pro oceňování NM můžeme požívat buď:
pořizovací cenu
reprodukční pořizovací cenu
vlastní náklady

Pořizování majetku:

Pořizovat NM můžeme buď
nákupem
nebo vlastní činností
darem
nájmem

Účtování

K účtování nám slouží účtová třída 0 skup. 01

Odepisování

Odpisy (s výjimkou odpisů záporného goodwillu)

vyjadřují postupné opotřebování majetku.

Odepisování se děje podle zákona o dani z příjmů a rozhodnutím účetní jednotky (podrobněji viz u DHM).

Odepisují se nehmotné výsledky výzkumu a vývoje, software atd. Lhůty odepisování jsou různé podle toho, o jaký majetek jde. Software odepisujeme 36 měsíců a ostatní nehmotný majetek 72 měsíců.

Pouze goodwwill a oceňovací rozdíly mají dobu odpisování zvláštní, (u goodwillu je to180 měsíců).

Zůstatková cena dlouhodobého majetku odepisovaného je rozdíl mezi oceněním majetku a již odepsanou výší oprávkami.

podle § 28 Zákona a § 56 vyhlášky Záporný goodwill se odepisuje 60 měsíců

Analytická evidence

Vedeme podle jednotlivých druhů nehmotného majetku.

Kontrolní otázky

1. Definujte NM (nehmotný majetek).
2. Jaké skupiny NM znáte ze své praxe?
3. Proč patří goodwil (definujte) do NM?
4. Určete, ve kterých případech účtujeme o softwaru v rámci NM a kdy ne.

5.4 Dlouhodobý majetek hmotný

5.4.1 Dlouhodobý majetek odepisovaný

Jde o majetek, který má účetní jednotka v používání delší dobu než 1 rok a jehož hodnota se přenáší postupně do nákladů formou odpisů.

Příklad: budovy, auta, stroje, přístroje zařízení atd.

Dlouhodobý majetek neodepisovaný
- pozemky
- kulturní a umělecké památky
- zlato a drahé kovy

Jde tudíž o majetek, jehož hodnota se časem nemění, ale naopak se časem zhodnocuje a proto ho neodepisujeme a tím vlastně nesnižujeme jeho hodnotu a nezvyšujeme v účetní jednotce náklady.

5.4.1.1 Druhy dlouhodobého majetku

- pozemky
- stavby
- samostatné movité věci a soubory movitých věcí
- pěstitelské celky trvalých porostů
- základní stádo a tažná zvířata
- ostatní dlouhodobý majetek
- nedokončený dlouhodobý hmotný majetek
- poskytnuté zálohy na DHM
- oceňovací rozdíly k nabytému majetku

5.4.2 Odepisování dlouhodobého majetku

Dlouhodobý majetek se užíváním fyzicky opotřebovává a také časem zastarává. Proto je třeba vyjádřit toto opotřebení tzv. odpisy, které tvoří pro podnik náklad a jsou součástí nákladů na výrobky nebo zboží.

Rozlišujeme odpisy
- **účetní** - stanoví si účetní jednotky a mají odpovídat reálnému opotřebení
- **daňové** - stanoví zákon o dani z příjmu.

Odepisování se týká majetku nehmotného a z hmotného jen části (viz výše).

Odepisování se vyjadřuje formou oprávek a představuje v penězích vyjádřené opotřebení dlouhodobého majetku.

Odepisujeme do 100% vstupní ceny.

Oprávky představují nepřímé odepisování opotřebení. Uvádíme je na samostatném účtu, který má opravný charakter.

Podnik sestavuje odpisový plán, ve kterém vyčísluje výši odpisů a rozdíly mezi účetními a daňovými odpisy.

Základní metody odpisů účetních:
- z doby použitelnosti
- lineární (rovnoměrné)

zrychlené (majetek se odepíše rychleji než při lineárním odepisování
podle výkonu

Daňové odpisy

jsou učeny v zákoně o dani z příjmu.

Rozdělují se na skupiny podle charakteru majetku . Zákon dále stanoví předepsanou dobu opotřebení odpisem a procento odpisu v prvním a dalších letech.

V roce 20016 byly zákonem o dani z příjmů stanoveny tyto odpisové skupiny s dobou odepisování:

Odpisová skupina	Doba odepisování
1	3 roky
2	5 let
3	10 let
4	20 let
5	30 let
6	50 let

Při rovnoměrném odepisování jsou odpisovým skupinám přiřazovány roční odpisové sazby a to zvlášť v prvním roce odepisování, kdy je sazba téměř poloviční a v dalších letech až do 100% odpisu.

Při zrychleném odpisování jsou jednotlivým skupinám přiřazeny tzv. koeficienty, které umožní rychlejší odpis.

5.4.3 Pronajímání dlouhodobého majetku

Účetní jednotka může pořídit majetek kromě koupě, vlastní činností a darem také pronájmem. Takový pronajatý majetek zůstává ve vlastnictví pronajimatele (leasingové společnosti) po dobu platnosti nájemní smlouvy a nájemce platí nájemné formou splátek. Majetek eviduje na podrozvahových účtech a nájemné účtuje do nákladů.

Rozlišujeme leasing tzv. operativní kdy se vrací pronajatý majetek zpět leasingové společnosti a finanční, kdy se převádí na nájemce buď bezplatně nebo za smluvenou cenu.

5.4.4 Analytická evidence

Analytickou evidenci vedeme podle jednotlivých druhů majetku.

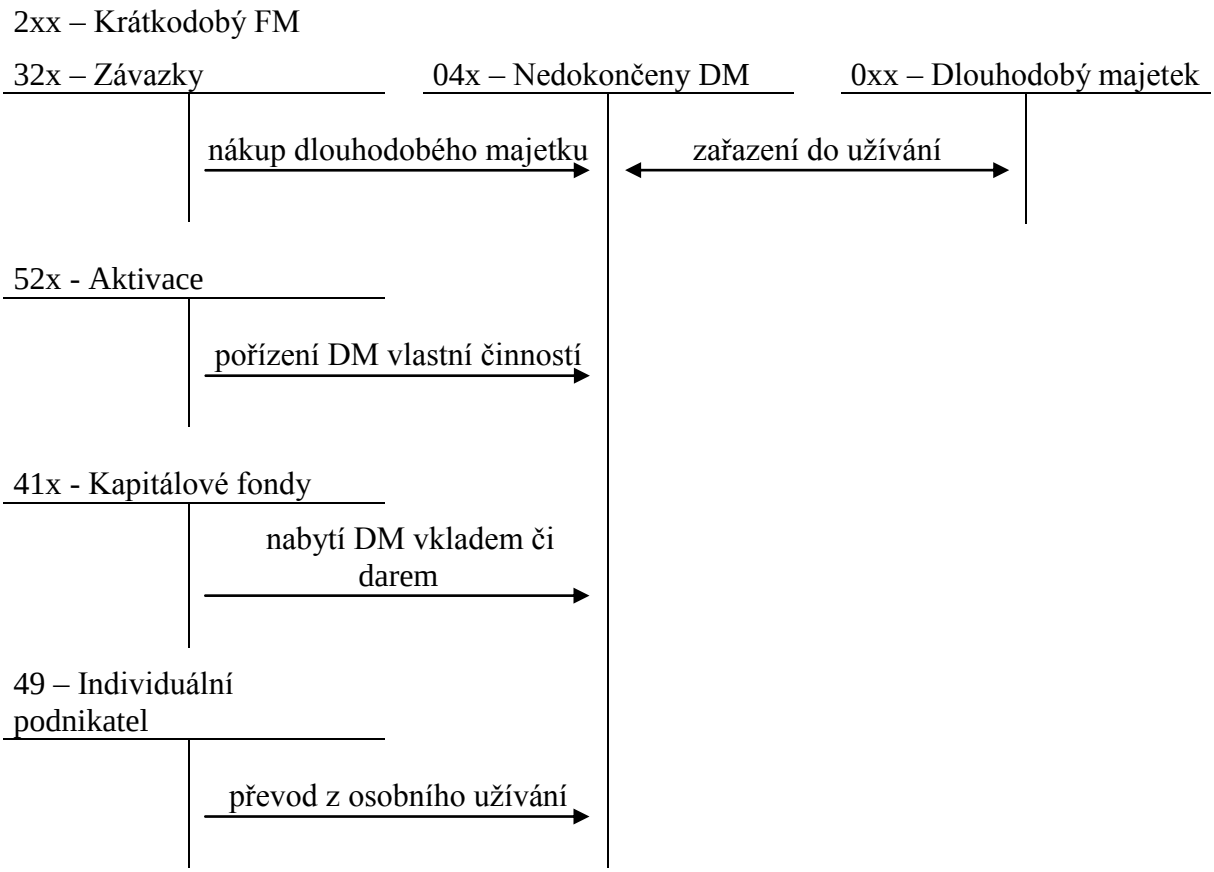

SCHÉMA „ÚČTOVÁNÍ O POŘÍZENÍ DLOUHODOBÉHO MAJETKU“

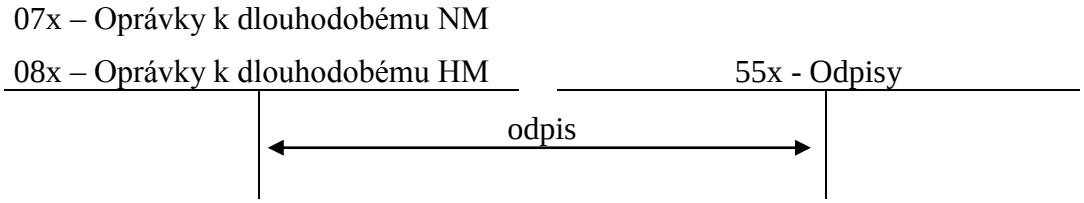

SCHÉMA „ÚČTOVÁNÍ O ODPISECH“

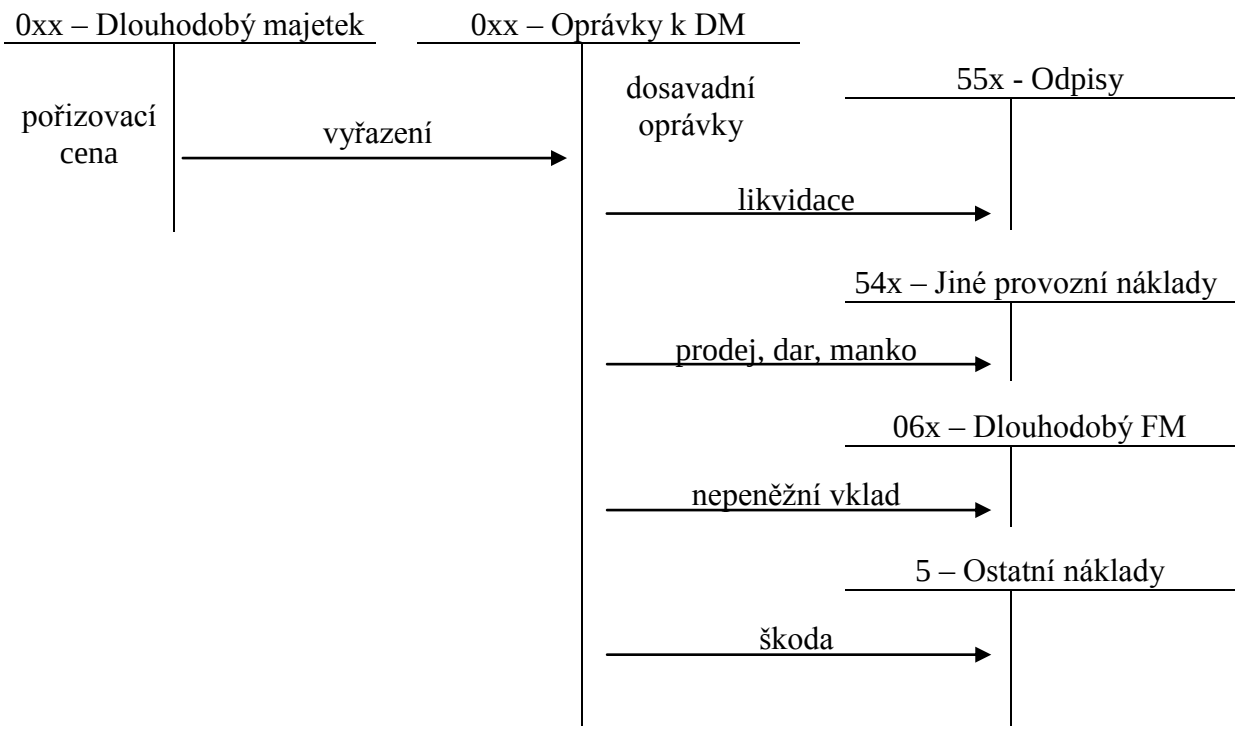
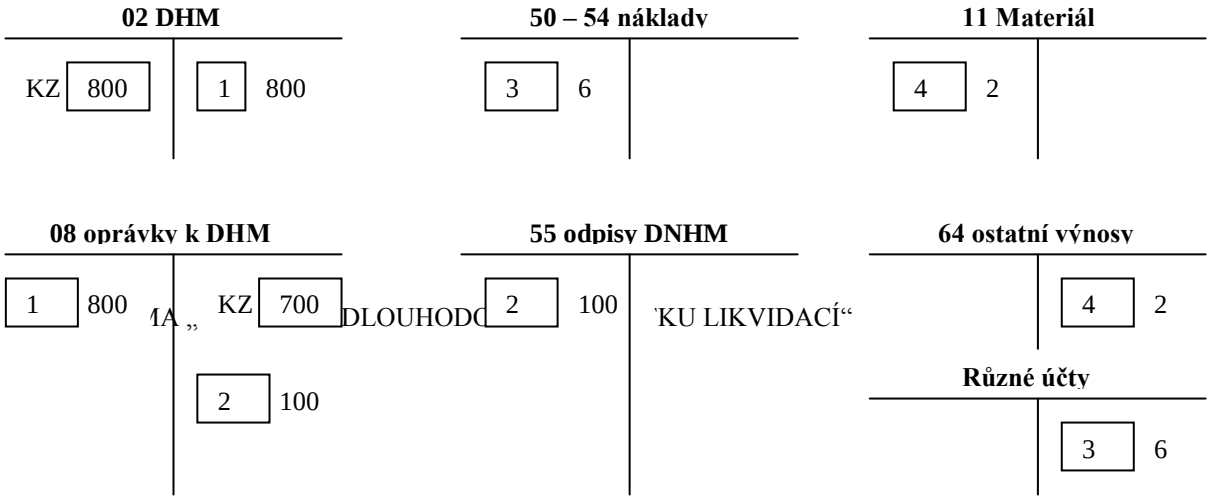

SCHÉMA „ÚČTOVÁNÍ O VYŘAZENÍ DLOUHODOBÉHO MAJETKU“

Pořizovací cena likvidovaného majetku 800, dosavadní oprávky700.

Účetní operace:

1. vyřazení pořizovací ceny z evidence 800
2. jednorázový odpis zbytkové ceny 100
3. náklady spojené s vyřazením 6

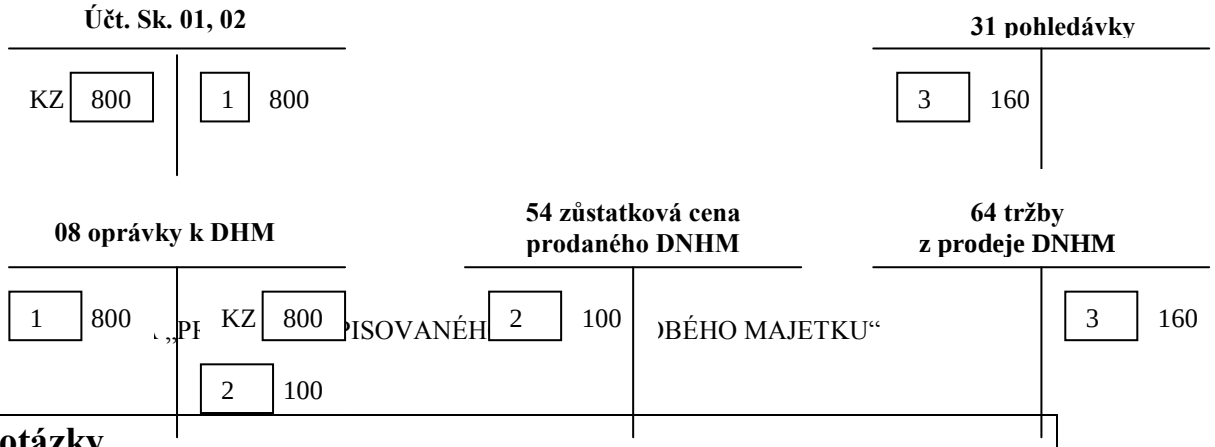

...IA „ ...DLOUHODO... ...KU LIKVIDACÍ“

Pořizovací cena likvidovaného majetku 800, dosavadní oprávky700.

Účetní operace:

1. vyřazení pořizovací ceny z evidence
2. jednorázový odpis zůstatkové ceny

Kontrolní otázky

Do jaké odpisové skupiny zařadíte jeřáb?

Jaký je rozdíl mezi daňovými a účetními odpisy?

Úkol

Prostudujte v zákoně o dani z příjmů odpisové třídy.

Zařaďte do jednotlivých odpisových tříd vybraný jeden druh DHM a spočítejte výši oprávek v průběhu jeho životnosti.

5.5 Dlouhodobý finanční majetek

5.5.1 Oceňování dlouhodobého finančního majetku

Mezi náklady, spojené s pořízením patří například poplatky a provize makléřům, poradcům a burzám.

ČÚS číslo 014

K ocenění k datu účetní závěrky u některých cenných papírů je nutno použít tzv. reálnou hodnotu. Tu zjistíme buď jako tržní cenu nebo ocenění znalcem, eventuálně kvalifikovaným odhadem.

Pokud používáme metodu ocenění ekvivalencí. nemusíme přeceňovat na reálnou hodnotu.

V případě, že cenné papíry znějí na cizí měnu, oceňují se kurzem platným v den pořízení a ponecháváme i cizí měnu.

ČÚS číslo 008 ekvivalence u majetkových cenných papírů

Podrobněji viz ČÚS č. 014, 008 a 011

Účtujeme v účtové třídě 0. účtová skupina 06

Při ocenění ekvivalencí bereme v úvahu vyplácené dividendy a podíly na zisku

5.5.2 Pořízení dlouhodobého finančního majetku a jeho prodej

Pokud účtujeme o pořizovací ceně, používáme účtovou skupinu 04 Nedokončený dlouhodobý majetek (Pořízení finančního majetku).

Rozlišujeme dlužné cenné papíry a majetkové cenné papíry. Patří sem i půjčky dlouhodobého charakteru (ovládaným a řízeným osobám)

ČÚS 014

Při prodeji dlouhodobého finančního majetku účtujeme finanční náklady- jeho pořizovací cenu a do finančních výnosů jeho realizační cenu.

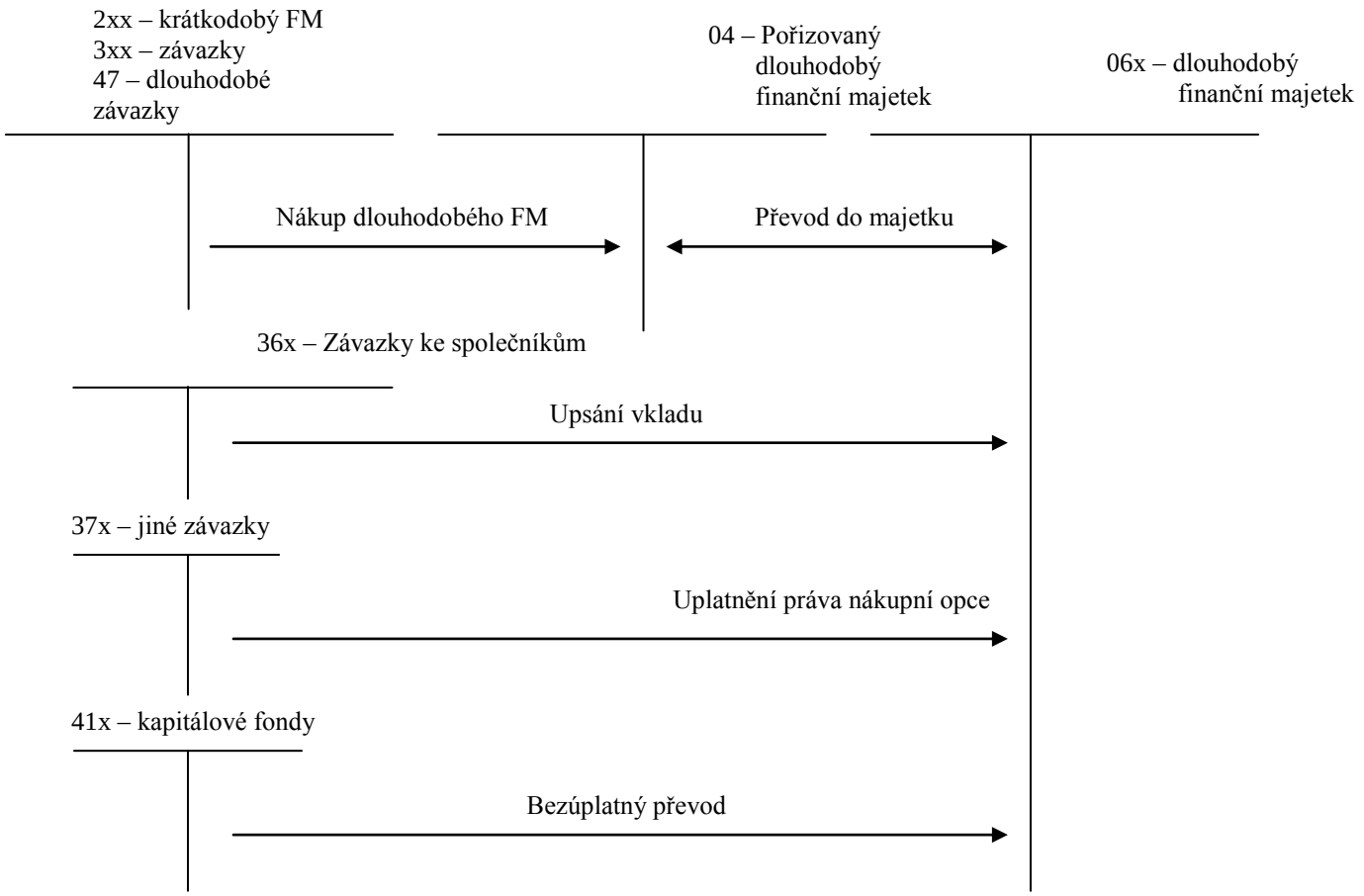

SCHÉMA „ÚČTOVÁNÍ O POŘÍZENÍ DLOUHODOBÉHO FINANČNÍHO MAJETKU“

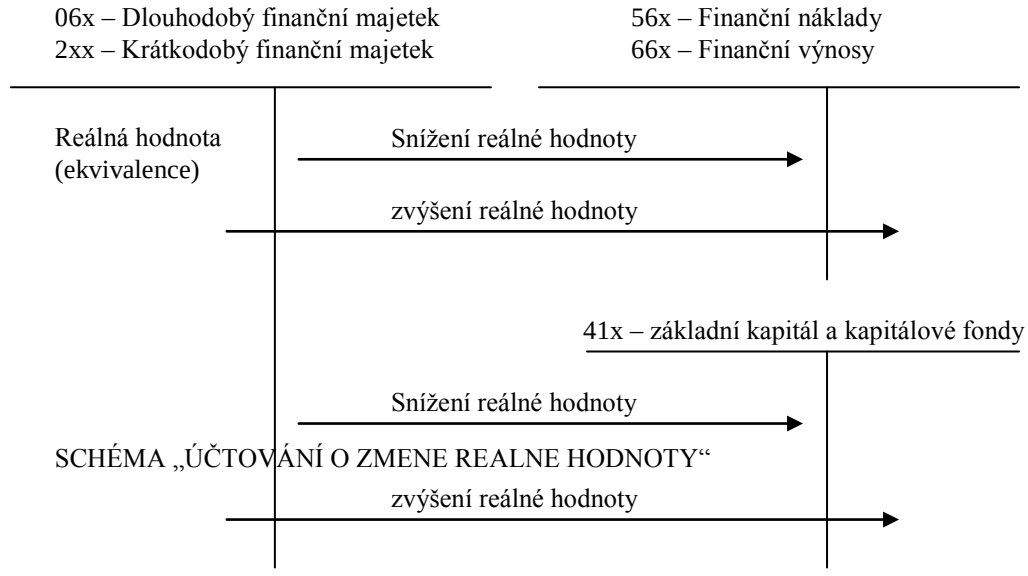

SCHÉMA „ÚČTOVÁNÍ O ZMENE REALNE HODNOTY“

Kontrolní otázky

Uveďte příklady dlouhodobého finančního majetku

viz ČÚS č. 014

Jak oceníte pro účetnictví cenný papír, jehož hodnota je na trhu nižší než uváděná ve vašem účetnictví ?

Úkol

Prostudujte ČÚS č 008 a 014

Prostudujte kapitolu O finančních trzích in Kovanicová“Abeceda

Srovnejte předchozí kapitolu s kap. 10 in Kovanicová:Abeceda….

5.6 Klíčová slova

Dlouhodobý majetek nehmotný, zřizovací výdaje, software, licence, goodwill

5.7 Shrnutí

Tento majetek tvoří podstatnou část majetku převážné většiny účetních jednotek. Účtujeme o něm v účtové třídě 0.

Jeho ocenění, účtování vyřazení nalezneme v ČÚS č. 013 a 014

Dlouhodobý nehmotný majetek a část hmotného majetku odepisujeme.

5.8 Dodatek .

Podle § 89/2012 Sb. je právo stavby

Je samostatný majetek nebo je součástí pořizované stavby. Věcné právo mít nad povrchem nebo pod povrchem pozemku stavbu nebo věcné právo využívání pozemku.

Vznik: zápisem do katastru nemovitostí.

6 Zásoby

6.1 Cíl kapitoly

Po aktivním prostudování a osvojení si této kapitoly

budete umět a znát:

jaké druhy zásob má účetní jednotka
jaký je jejich úkol v koloběhu majetku účetní jednotky
jak účtujeme o pořízení a spotřebě
jaký je způsob účtování A
jaký je způsob účtování B

budete schopni:

zařadit druhy zásob
zaúčtovat pořízení, spotřebu a vyřazení zásob

6.2 Rychlý náhled do problematiky

Zásoby jsou významnou složkou oběžných aktiv. Jejich oceňování je možné buď pořizovací cenou, vlastními náklady nebo reprodukční cenou. Způsob účtování rozlišujeme jako A, B.

Zásoby jsou nejméně likvidní složkou oběžných aktiv.

6.3 Druhy zásob

Rozlišujeme tyto druhy zásob:

materiál
zboží
zvířata
nedokončená výroba
polotovary vlastní výroby
výrobky

ČÚS č. 015

Účtová třída 1

6.4 Oceňování zásob

6.4.1 Nakupované zásoby

Nakupované zásoby jsou oceňovány pořizovací cenou tj. cenou pořízení + náklady související s pořízením.

Oceňování zásob může být buď ve skutečných pořizovacích cenách nebo oceňování v průměrných cenách.

Oceňovací techniky při účtování o spotřebě lze použít buď: FIFO, (LIFO u nás použít v současné době nelze).

Oceňování můžeme použít i pevnou skladovou cenou, ke které se přičítají pořizovací náklady. Dále jsou možné kombinace uvedených postupů.

FIFO LIFO, průměrná cena

průměrné cena se počítá 1x měsíčně

6.4.2 Zásoby vlastní výroby (nebo darované)

Jsou oceňovány reprodukční pořizovací cenou nebo vlastními náklady.

Aktivace zásob skup. 62

6.5 Způsoby účtování o zásobách

6.5.1 Způsob A u nakupovaných zásob

Účtujeme na účet Pořízení zásob souvztažně s účty Dodavatelé nebo Pokladna. Po převzetí na sklad převádíme z účtu Pořízení na účet Zásob .

MD 111/ 321

6.5.2 Způsob A u zásob vlastní výroby

Zásoby vlastní výroby tvoří nedokončená výroba polotovary vlastní výroby a výrobky.

Účty účtové skupiny 12

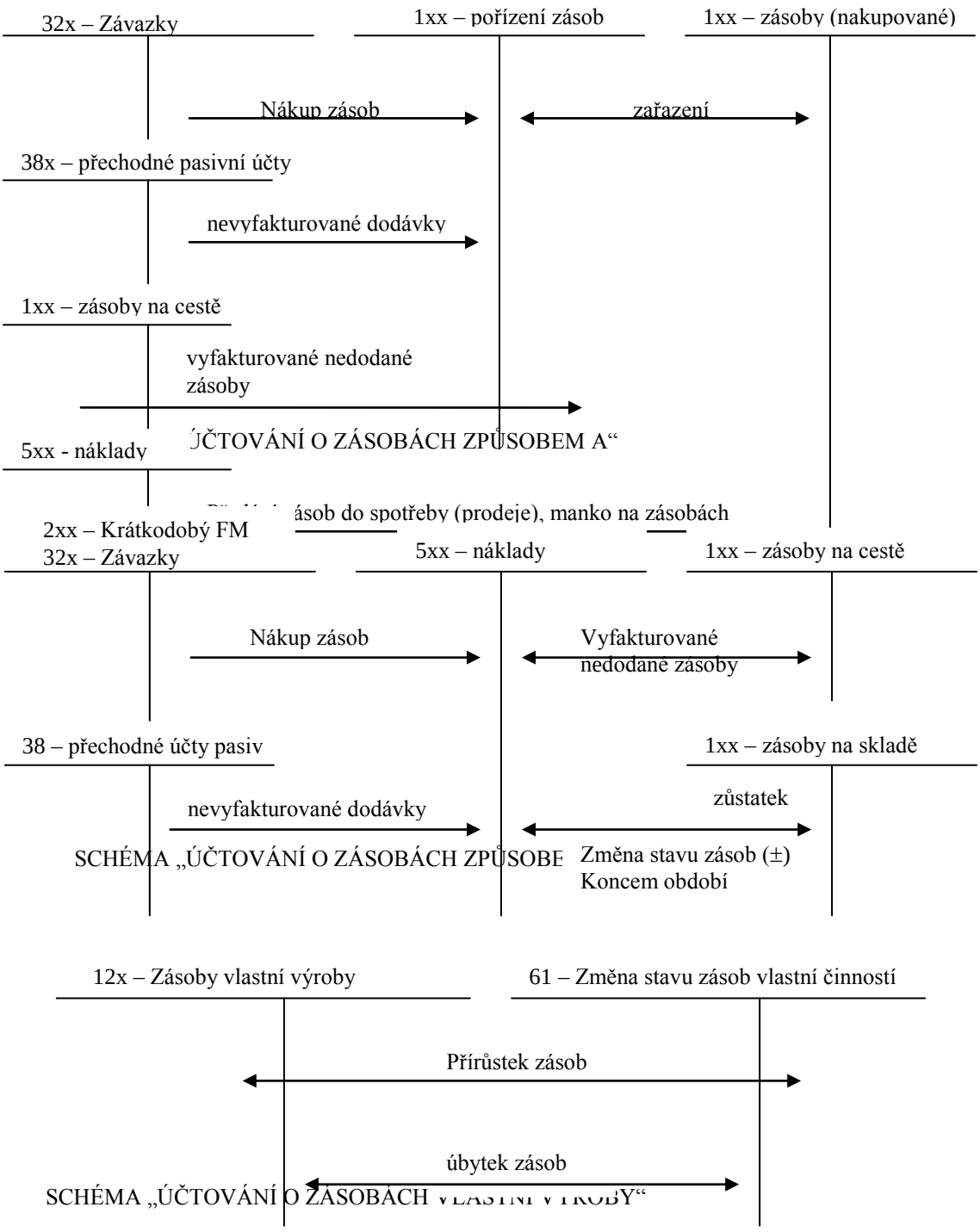
6.5.3 Způsob B u nakupovaných zásob

V průběhu účetního období se pořizovací cena účtuje přímo na účty zásob (501/321,211). Při uzavírání účetních knih se zůstatky zásob převádějí na příslušné účty zásob

6.5.4 Způsob B u účtování zásob vlastní výroby

Jde o účty účtové skupiny 12 Zásoby vlastní výroby a účty skupiny 61 Změna stavu zásob vlastní výroby

Zúčtování počátečního stavu 12 MD/ 701 D, odepsání počátečního stavu.

6.6 Zásoby na cestě a nevyfakturované dodávky zásob

Patří do kategorie zvláštních účetních případů. Týká se především závěru účetního období, kdy účetní jednotka nemá k disposici buď zásoby, ale má doklady k jeho dodávce (faktura, přejímka) nebo má zásoby, ale nemá doklady k nim (nevyfakturované dodávky).

Účtová skupina 12/11

Schéma účtování:

Zásoby na cestě):

Na účtu Dodavatelé strana D, Pořízení strana MD (faktura) Zásoby na cestě MD, Pořízení D (vnitřní účetní doklad).

Když dojdou zásoby přeúčtováváme z účtu: Zásoby na cestě ze strany D na účet Zásoby na skladě na stranu MD.

Nevyfakturované dodávky:

V případě nevyfakturovaných dodávek, které připadají v úvahu zejména na konci účetního období, kdy máme zásoby (přejímka) ale chybí faktura, účtujeme jako tzv. Dohadné položky pasivní. Účtujeme v případě, kdy známe titul účetního případu, známe období, ale neznáme přesnou částku. V následujícím účetním období původní zápis na účtu Dohadné položky strana D a Pořízení zásob MD přeúčtujeme na stranu MD účtu Dohadné položky a na účty zásob na stranu MD.

11x/38x

38x/11

6.7 Prodej zásob

Účetní jednotka prodává především výrobky a zboží. Účtuje o jejich prodeji jako o výnosu a současně u prodeje výrobků jako o změně stavu výrobků při jejich vyskladnění. a to buď úpravou výnosů nebo nákladů. (jako o snížení výnosů.) O prodeji zboží účtuje do nákladů jako náklady na prodané zboží.

O prodeji materiálu účtuje na samostatném nákladovém účtu.

6.8 Inventarizační rozdíly

Při inventarizaci zásob zjišťujeme skutečný stav zásob a zjistíme buď manka (při inventarizaci pokladny schodek) nebo přebytky. Přebytek nebo manko ovlivňuje buď náklady nebo výnosy . Zaúčtují se do období, se kterým časově souvisejí.

Schodek v pokladně je vždy pohledávka za zaměstnancem, který má hmotnou odpovědnost za vedení pokladny.

ČÚS č. 007

Kontrolní otázky

Určete, do jaké skupiny zásob patří obaly

Načrtnete schéma účtování zásob způsobem A a B

Úkol:

Prostudujte ČÚS č. 015

Srovnejte :Kovanicová Abeceda…. . str. 251 - 266

Uvažte, proč nelze u nás ani v některých jiných zemích účtovat způsobem LIFO.

6.9 Klíčová slova kapitoly

pořizovací cena, cena pořízení, materiál, zboží, výrobky, nedokončená výroba, polotovary, zvířata,

zásoby na cestě, dohadné položky pasivní, manka a škody na zásobách. FIFO, LIFO, průměrná cena, oceňovací odchylky, účtování o zásobách způsobem A nebo B (nyní již podle rozhodnutí účetní jednotky).

6.10 Shrnutí kapitoly

Zásoby jsou součástí oběžných aktiv. Jsou v účetním období určeny k jednorázové spotřebě Zásoby jsou nakupované nebo vytvořené vlastní činností.

Ocenění zásob:

pořizovacími náklady, vlastními náklady, reprodukční cenou

Při účtování používáme způsob A nebo způsob B.

Pokud nemáme fakturované zásoby, ale máme k nim doklady, účtujeme o této situaci jako o zásobách na cestě. Pokud máme nakoupené zásoby, ale chybějí nám doklady, účtujeme o dohadných položkách pasivních.

V evidenci lze oceňovat zásoby ve skutečné pořizovací ceně nebo skutečné ceně pořízení nebo pevně stanovené ceně.

Výdej zásob je oceňován buď skutečnou pořizovací cenou nebo průměrnou pořizovací cenou (vážený aritmetický průměr) nebo lze použít metodu FIFO (metoda LIFO není u nás dovolena).

Změny stavu zásob vlastní výroby se u nás účtují do výnosů (viz kapitola o výnosech).

7 Krátkodobý finanční majetek

7.1 Cíl kapitoly

po aktivním prostudování a osvojení si této kapitoly

budete umět a znát:

obsah pojmu krátkodobý finanční majetek
umět zaúčtovat jednoduché i složitější případy pořízení tohoto majetku
znát způsoby jeho ocenění

budete schopni:

zaúčtovat jednotlivé účetní případy
řešit příklady z učebnice
při oceňování cenných papírů v praxi se správně rozhodnout při volbě metody

7.2 Rychlý náhled do kapitoly

Účtujeme o něm v účtové třídě 2. Dělí se na peněžní prostředky a ceniny, krátkodobé bankovní úvěry a finanční výpomoci, cenné papíry a podíly.

ČÚS016

Peněžní prostředky, ceniny a bankovní úvěry se oceňují jmenovitou hodnotou, cenné papíry a podíly pořizovací cenou. Pokud máme finanční prostředky v cizí měně, musíme provést jejich přecenění na českou měnu.

Po prostudování kapitoly o dlouhodobém finančním majetku naleznete zde účtování o finančním majetku krátkodobé povahy.

Na příkladech si ukážeme rozdíly mezi nimi.

7.3 Peníze

7.3.1 Pokladna

Účtujeme o stavu a pohybu peněz v hotovosti, ceninách, přijatých šekách a poukázkách v účtové třídě 21. Účtujeme jak v českých korunách, tak v cizí měně. V analytické evidenci pak rozlišujeme valutovou a korunovou pokladnu. V současné době je limit úhrad v hotovosti určen částkou Kč 500 tisíc. Limit peněžních prostředků v pokladně není omezen. Pokud podnik vyplácí mzdy v hotovosti, jsou součástí pokladního stavu i nasáčkované výplaty.

Účtujeme na základě účetních dokladů, kterými jsou výdejový pokladní doklad a příjmový pokladní doklad.

Při inventarizaci pokladny (účetní jednotce není již určena lhůta pro inventarizaci během účetního období a účetní jednotka stanoví lhůty svými předpisy) vzniká buď schodek, jestliže je skutečný stav pokladny menší než stav účetní, nebo přebytek, jestliže je stav pokladny vyšší než účetní.

1 x ročně a podle potřeby

Schodek po rozhodnutí inventarizační komise je předepsán k náhradě odpovědné osobě (jako pohledávka za zaměstnanci v účtové třídě 3), přebytek je zaúčtován jako výnos v účtové třídě 6.

Pokud vedeme valutové pokladny, vedeme stav v jednotkách cizí měny a ke dni účetní závěrky stav přepočítáváme kurzem ČNB ke dni sestavení závěrky.

Doklady: PPD, VPD

7.4 Peníze v bankách

Účtujeme o nich v účtové třídě 2, účtové skupině 22 - Účty v bankách. Zřizujeme analytické účty podle druhu účtů, bank a měn.

Bankovní výpisy

Dlouhodobé vklady na termínovaných účtech neúčtujeme zde, ale v účtové třídě 06 Dlouhodobý finanční majetek.

Pokud má podnik na běžném účtu pasivní zůstatek k rozvahovému dni a má tzv. kontokorentní účet, vykazujeme ho v rozvaze jako úvěr.

Na devizových účtech vede účetní jednotka cizí měny, pro účetnictví však i v korunách českých. Ke dni účetní závěrky přepočítává stav kurzem ČNB.

Banka za uložené prostředky připisuje úroky (pro podnik finanční výnos)

Poplatky za vedení účtu jsou pro podnik finančním nákladem.

Účetní doklad, na základě kterého účtujeme je: trvalý nebo jednorázový příkaz jak v písemné tak elektronické podobě. Výpis z účtu nám slouží jako doklad o účtování stavu na účtu.

7.5 Bankovní úvěry

Úvěr vzniká na základě smlouvy mezi bankou a účetní jednotkou a můžeme ho rozlišovat jako peněžní (buď převodem peněžních prostředků na účet dlužníka nebo výplatu v hotovosti) nebo banka uhrazuje z čerpaného úvěru závazky za dlužníka. (viz „kontokorent“)

Zvláštním případem úvěru je obchodní úvěr, kdy dodavatel poskytuje odklad placení odběrateli.

obchodní úvěr

Z hlediska lhůty splatnosti rozdělujeme bankovní úvěry na

1. krátkodobé - se splatností do 1 roku

střednědobé - se splatností do 5 let

dlouhodobé - se splatností delší než 5 let

kontokorentní

kontokorentní úvěr

Účtujeme v účtové třídě 2, skupině 23 - Běžné bankovní úvěry a 46 - Dlouhodobé bankovní úvěry.

Doklady, na základě kterých účtujeme jsou výpisy z úvěrových účtů.

Placené úroky: jsou finančním nákladem. Přijaté úroky jsou finančním výnosem.Bankovní poplatky: jsou finančním nákladem.

skup. 23, 46

7.6 Krátkodobé finanční výpomoci

Zařazujeme sem různé finanční výpomoci (půjčky) a emitované krátkodobé dluhopisy.

dluhopisy

7.7 Krátkodobé cenné papíry

Patří sem cenné papíry určené primárně k obchodování, držené do splatnosti, vlastní akcie , obchodní podíly a vlastní dluhopisy. Kriteriem je zde doba držení. Oceňování se řídí ČUS.

016, 008

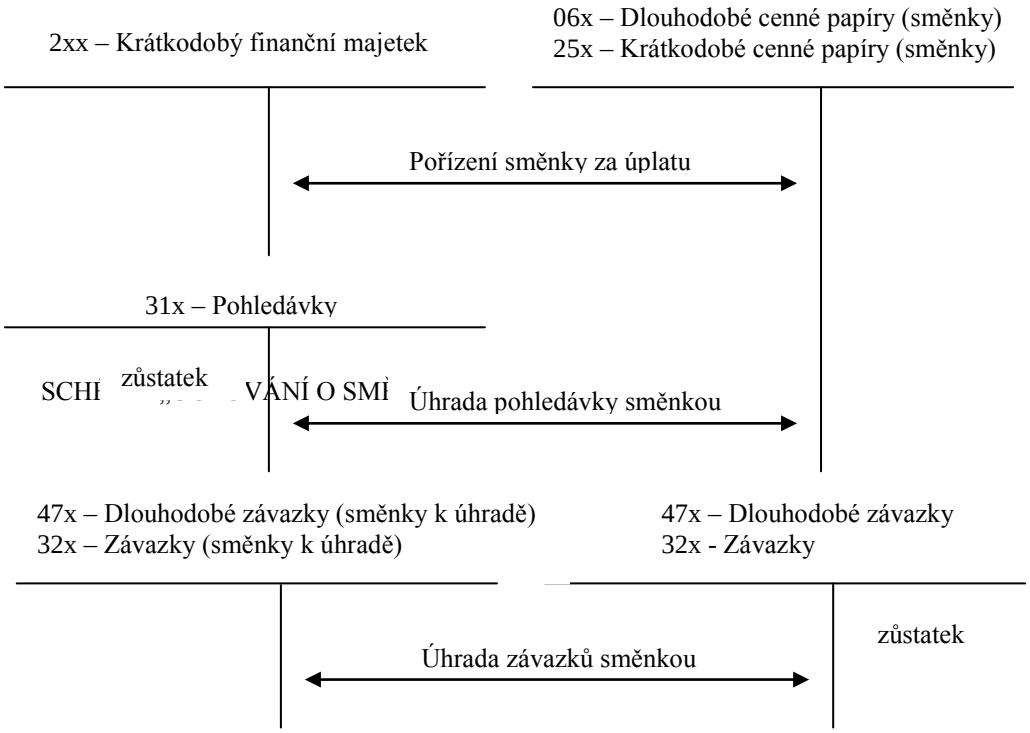
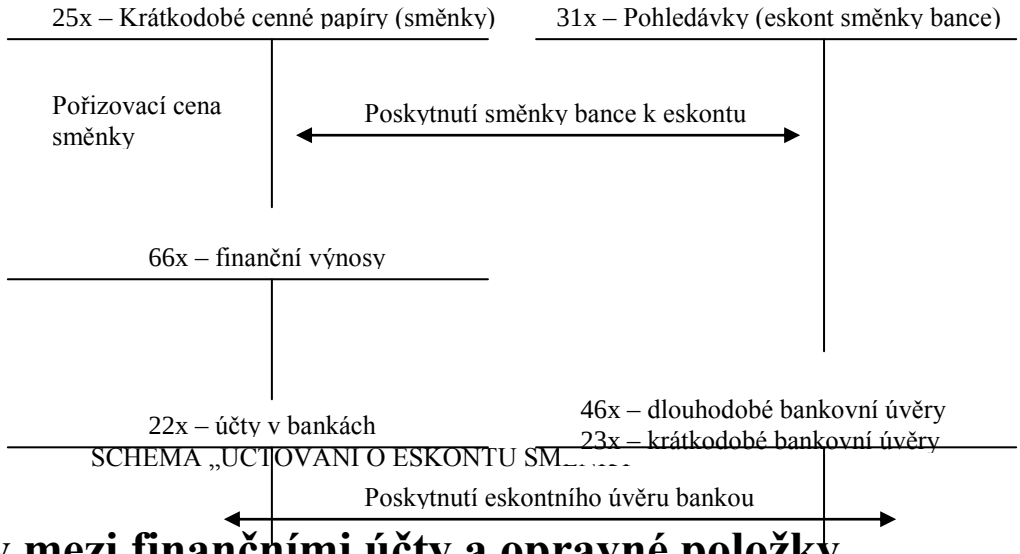

SCHÉMA „ÚČTOVÁNÍ O SMĚNKÁCH U DLUŽNÍKA“

SCHEMA „ÚČTOVÁNÍ O ESKONTU SM[illegible]

7.8 Převody mezi finančními účty a opravné položky

7.8.1 Peníze na cestě

Účet používán k překlenutí časového rozdílu mezi pohyby peněz z pokladny a na běžné nebo úvěrové účty (výběr nebo příjem z pokladny a do pokladny) a jejich připsáním na bankovní účty. Používáme i pro platby bankovními kartami.

7.8.2 Opravné položky k cenným papírům

Vytváříme v případech, kdy ocenění cenného papíru v účetnictví je nižší a to pouze dočasně. Podle rozhodnutí účetní jednotky o nich účtujeme buď průběžně, nebo k datu účetní závěrky. Představují náklad. Rušení opravné položky představuje snížení nákladu.

Kontrolní otázky

Jak oceňujeme krátkodobé cenné papíry?

Co tvoří krátkodobý finanční majetek v účetní jednotce?

Úkol

Prostudujte ČÚS č. 016

Srovnejte s Kovanicová Abeceda……. str. 267 - 283

7.9 Klíčová slova kapitoly

peníze v hotovosti a na běžných účtech, ceniny, bankovní úvěry,

krátkodobé cenné papíry.

opravné položky, finanční výpomoci

7.10 Shrnutí kapitoly

Účtujeme v účtové třídě 2. Zařazujeme sem kromě peněz v pokladně a na běžných účtech také cenné papíry tzv. krátkodobé. Patří sem i ceniny. Do této účtové třídy patří i krátkodobé

úvěry. V účtové skupině Převody mezi finančními účty zachycujeme časový nesoulad mezi výpisy z účtů bankovních a pokladnou, které má účetní jednotka k disposici.

8 Zúčtovací vztahy

8.1 Cíl kapitoly

Po aktivním prostudování a osvojení si této kapitoly

budete umět a znát:

znát různé druhy závazků a pohledávek
rozlišovat závazky a pohledávky
rozumět co jsou to deriváty

budete schopni:

zaúčtovat mzdy
zaúčtovat položky časového rozlišení
zaúčtovat různé druhy daní
umět vytvořit opravné položky k pohledávkám
rozlišit různé druhy derivátů
pochopit aktuální princip

8.2 Rychlý náhled do problematiky kapitoly

Účtujeme v účtové třídě 3 různé druhy závazků a pohledávek

Patří sem i položky časového rozlišení a dohadné účty.

009 ČÚS

ČÚS 017

V této kapitole se seznámíte s různými druhy závazků a pohledávek a položkami časového rozlišení a dohadnými položkami.

8.3 Pohledávky

8.3.1 Pohledávky za odběrateli

Nejvýznamnější pohledávky jsou pohledávky z obchodního styku. V účtové skupině 31 účtujeme jednak o pohledávkách vůči odběratelům, (již neúčtujeme o směnkách, které podle poslední úpravy považujeme za cenný papír) jednak o pohledávkách z eskontovaných cenných papírů a poskytnutých provozních zálohách.

provozní zálohy

8.3.2 Různé pohledávky a opravné položky

V této skupině máme různé druhy pohledávek - za zaměstnanci, za společníky,za účastníky sdružení, za družstevníky, pohledávky z prodeje podniku, za upsaný základní kapitál

Opravné položky se týkají pohledávek, které jsou po lhůtě splatnosti (účt. skup. 31).

8.4 Závazky

8.4.1 Závazky z obchodních vztahů

Jde o závazky vůči dodavatelům - které jsou většinou krátkodobé. Účtujeme na účty věřitelů a na příslušné souvztažné účty.

8.4.2 Závazky vůči zaměstnancům a institucím

Jde o skupinu účtování závazků vůči zaměstnancům ze závislé činnosti. Institucemi se rozumí orgány sociální ho zabezpečení a zdravotního pojištění. Zároveň zde účtujeme o položkách, které snižují nároky zaměstnanců. Jde o zálohu na daň z příjmů ze závislé činnosti, příspěvek zaměstnance na sociální a zdravotní pojištění a ostatní srážky.

Mzdy

Jiné závazky vůči zaměstnancům mimo závazky ze závislé činnosti účtujeme na jiném účtu zvlášť.

8.4.3 Závazky z daní a dotací

Zachycujeme zde vztahy k finančnímu úřadu, státnímu rozpočtu, správním orgánům aj. organizacím.

daně přímé a nepřímé

Patří sem daň z příjmů, ostatní přímé daně, daň z přidané hodnoty ostatní daně a poplatky. Zahrnujeme sem také dotace a to dotace jak ze státního rozpočtu, tak ostatní.

Daň z přidané hodnoty (DPH)

8.4.4 Ostatní závazky

Patří sem závazky ke společníkům, akcionářům, družstevníkům, účastníkům sdružení. Používá se především při rozdělování zisku.

Závazky z pracovně právních vztahů společníků a družstevníků se účtují na zvláštní účty.

Do této skupiny bychom mohli zařadit také deriváty. Patří i do skupiny pohledávek.

Definice derivátu:

Penězi ocenitelná práva a závazky, jejichž hodnota se vztahuje k cenným papírům nebo je od nich odvozena, komoditám, měnám, úrokovým sazbám atd.

Charakteristické rysy derivátů jsou:

1. Reálná hodnota se mění v reakci na změnu úrokové sazby, ceny cenného papíru, ceny komodity, devizového kurzu,cenového indexu aj.
2. Není potřeba žádná nebo jen malá počáteční investice
3. Vypořádání se děje k datu v budoucnosti

Rozlišujeme tyto druhy derivátů

8.4.4.1 Opce je smlouva mezi dvěma stranami, která dává kupujícímu právo, nikoliv však povinnost koupit nebo prodat nějaké aktivum, měnu nebo úrokovou sazbu za předem stanovenou cenu

8.4.4.2 Futures je smlouva, kterou tvoří závazek jedné strany koupit a druhé strany prodat určité aktivum

8.4.4.3 Forwardy představují stejně jako futures smlouvu o povinnosti (závazku) prodat a koupit aktivum za pevně stanovou cenu v budoucnosti

8.4.4.4 Swapy znamenají dohodu dvou stran směnit v budoucnu serii cash flow (třeba platby pevné úrokové sazby za platby proměnlivé)

8.4.5 Přechodné účty aktiv a pasiv

Tato skupina účtů nám zajišťuje uplatnění akruálního principu. Účtujeme zde položky, které musíme časově rozlišovat a to na období, ke kterému věcně i časově přísluší.

Jde o náklady příštích období, výnosy příštích období, výdaje a příjmy příštích období.

Závazky a pohledávky, u kterých neznáme přesnou částku, ale známe titul a nutnost plnění označujeme jako dohadné položky aktivní a pasivní.

Kontrolní otázky

Jak postupujeme při zaúčtování reklamace vůči dodavateli?

Určete mzdu hypotetickému zaměstnanci a nakreslete schéma zúčtování

Určete rozčlenění daní a zaúčtujte jednotlivé druhy daní.

Jaké druhy derivátů považujete za vhodné pro omezení rizika kursových ztrát?

Uveďte příklad na účtování o nákladech a výdajích příštích období.

Úkol:

Prostudujte ČUS č. 017,009,010a kap. 16 str. 283 - 307 in Kovanicová…… Abeceda

Prostudujte Zákon o mzdě a Zákoník práce.

8.5 Klíčová slova

závazky, pohledávky, zúčtování se zaměstnanci, zúčtování s institucemi sociálního a zdravotního pojištění, zúčtování daní, náklady příštích období, výnosy příštích období, příjmy příštích období, výdaje příštích období, dohadné účty pasivní, dohadné účty aktivní

8.6 Shrnutí kapitoly

Účtová třída 3 Zúčtovací vztahy patří mezi důležité části účetnictví podnikatelů. Zachycuje jednak vztahy s vnějším okolím, jednak závazky a pohledávky vůči zaměstnancům, členům družstva, společníkům a akcionářům

Kapitola obsahuje i položky derivátů

9 Kapitálové účty a dlouhodobé závazky

9.1 Cíl kapitoly

Po aktivním prostudování a osvojení si této kapitoly

budete umět a znát:

základní kapitál v různých typech společnosti
individuální kapitál
kapitálové fondy
různé dlouhodobé závazky

budete schopni:

zaúčtovat změny základního kapitálu
zaúčtovat tvorbu fondů
zaúčtovat dlouhodobé závazky

9.2 Rychlý náhled do problematiky kapitoly

ČÚS 018. Vlastní kapitál, základní kapitál, kapitálové fondy, fondy ze zisku ,rezervy, dlouhodobé bankovní úvěry, dlouhodobé závazky(emitované dluhopisy), odložený daňový závazek a pohledávka.

V této kapitole budeme posuzovat vlastní a cizí zdroje financování podniku podle účtové třídy 4

Účtová třída 4

složky vlastního kapitálu. Zákonná výše základního kapitálu u jednotlivých forem obchodních společností

9.3 Základní kapitál a kapitálové fondy

9.3.1 Změny základní kapitálu u různých forem obchodních společnosti

Zákonem o obchodních korporacích je stanovena výše základního kapitálu: u akciových společností je to 2 mil., u společnosti s ručením omezeným je stanovena minimální hodnota 1 Kč, u družstva Každý člen se podílí na základním kapitálu základním členským vkladem Protože má družstvo minimálně 3 členy základní členský podíl by mohl být 3 Kč ?. Ostatní typy společností nemají určenu minimální výši základního kapitálu nebo základní kapitál se netvoří povinně(VOS).

Základní kapitál u podnikatelských subjektů může mít peněžní nebo nepeněžní formu(ku příkladu nelze použít nepeněžní formu u pojišťoven nebo bank)

O výši základního kapitálu účtujeme až po zápisu do obchodního rejstříku na účet Základního kapitálu. Do doby zápisu do rejstříku účtujeme o změnách na zvláštním účtu.

Patří sem ještě účet individuálního podnikatele, který slouží k převodu jeho majetku mezi podnikem a jeho osobním majetkem. O využití prostředků na tomto účtu rozhoduje sám

podnikatel. Ten také netvoří fondy. Nezařazujeme ho do vlastního kapitálu,(i když tam patří) ale tvoří samostatnou položku na samostatném účtu. .

9.3.2 Kapitálové fondy a fondy ze zisku

Kapitálové fondy představují prostředky, které podnik získal mimo svoji běžnou činnost. Jde například o přijaté dary dlouhodobého majetku, rozdíl mezi nominální a tržní hodnotou při úpisu akcii, u družstev členské podíly.

Můžeme sem zahrnovat i oceňovací rozdíly z přecenění majetku a závazků.

ažio

Fondy tvořené ze zisku mají různou podobu.

- fondy ostatní jako jsou různé statutární fondy, fondy sociální a podobně.

9.3.3

9.3.4 Výsledek hospodaření

Součástí vlastního kapitálu je i výsledek hospodaření. Zachycujeme zde jednak kumulované výsledky minulých let, které nebyly rozděleny (v případě zisku) nebo uhrazeny (případě ztráty), jednak výsledek hospodaření běžného účetního období a to jako zisk nebo ztrátu.

9.3.5 Rezervy

Zahrnujeme je do cizích zdrojů financování dlouhodobého charakteru. Rozlišujeme je jako tzv. zákonné, vytvořené podle zákonných norem a zvláštních právních předpisů (jako jsou rezervy na opravy, důchod a podobné závazky) a rezervy podle účetních předpisů a zásad (př. rezerva na daň z příjmů, rezerva na garanční opravy apod.

Rezervy jsou určeny k pokrytí závazku nebo nákladů, jejichž hodnota je přesně definována a je pravděpodobné že nastane k rozvahovému dni ale není jistá jejich výše nebo doba vzniku

IAS jiné hledisko

Tvorba představuje náklad, jejich použití (rozpuštění) představuje snížení nákladů.

9.3.6 Bankovní úvěry a ostatní dlouhodobé závazky

Patří sem dlouhodobé bankovní úvěry. Od účtové třídy 2 se liší tím, že doba, po kterou jsou poskytnuty je delší než 1 rok

bankovní úvěry dlouhodobé

Ostatní dlouhodobé závazky tvoří především emitované dluhopisy, závazky z nájmu, dlouhodobé přijaté zálohy, dlouhodobé směnky k úhradě a ostatní dlouhodobé závazky

dluhopisy emitované x dluhopisy nakoupené

Dlouhodobé směnky bychom mohly ovšem považovat i za cenné papíry.

Kontrolní otázky

Které účetní jednotky nemají zákonem stanovenou výši základního kapitálu?

Na základě čeho může účetní zaúčtovat rozdělení výsledku hospodaření?

Úkol: „Kapitál a kapitálové účty“

Prostudujte v zákonu o korporacích podmínky pro založení jednotlivých forem obchodních společností.

Prostudujte ČÚS č. 018,012,

9.4 Klíčová slova kapitoly

základní kapitál, vlastní kapitál, emisní ažio, rezervy, účet individuálního podnikatele, rezervní fond, fondy ze zisku

statutární fond, nedělitelný fond

9.5 Shrnutí kapitoly

V této kapitole nalezneme popis základního kapitálu různých obchodních společností, dlouhodobé zdroje financování podniku a to jak vlastní tak cizí, fondy, rezervy a výsledek hospodaření jak běžného období tak minulých účetních období.

Oceňovací rozdíly nám slouží k zachycení změn v ocenění cenných papírů a majetkových účastí.

10 Náklady a výnosy

10.1 Cíl kapitoly

Po aktivním prostudování a osvojení si této kapitoly

budete umět a znát:

definici nákladů a výnosů
druhy nákladů a výnosů

budete schopni:

rozčlenit náklady a výnosy podle druhu
uvážit jak členit náklady a výnosy z hlediska daňového

10.2 Rychlý náhled do kapitoly

náklad jako budoucí úbytek aktiv

výnos jako budoucí přírůstek aktiv

akruální princip při účtování nákladů a výnosů

syntetické účty v účtové třídě 5 výnosy v účtové třídě 6

ČÚS 19

Probrali jsme jednotlivé formy majetku zobrazené v rozvaze. Nyní půjdeme dále a prozkoumáme jak hospodaří účetní jednotka

V účetních výkazech pak výsledky hospodaření podniku najdeme kromě rozvahy podrobně ve výkazu zisky a ztráty.

10.3 Náklady

O nákladech účtujeme v účtové třídě 5, kde nalezneme rozdělení podle druhů nákladů. Členění je na náklady z běžné činnosti ve struktuře na provozní, finanční náklady a na.

O výnosech účtujeme v účtové třídě 6 ve stejném členění.

10.3.1 Členění nákladů

Náklady představují budoucí úbytek aktiv. Podle akruálního principu musí být věcně a časově zaúčtovány do příslušného účetního období. K tomu nám slouží již uvedené účty časového rozlišení (viz účty Náklady příštích období, Výnosy příštích období)

Náklady členíme na náklady z činnosti běžné a to:

provozní
finanční

Účtové skupiny rozdělují náklady na tyto druhy:

nákupy
služby

osobní náklady
daně a poplatky
jiné provozní náklady
odpisy, rezervy, opravné položky
finanční náklady
rezervy, opravné položky finančních nákladů
daně z příjmů, převodové účty a rezerva na daň z příjmu

10.4 Výnosy

Výnosy představují v účetní jednotce přírůstek aktiv. Podle akruálního principu musí být k výnosům přiřazovány náklady, které s nimi věcně a časově souvisejí.

10.4.1 Členění výnosů

Výnosy členíme na výnosy z činnosti běžné a to:
provozní
finanční

V účtové třídě 6 máme rozčleněny tyto druhy výnosů:
tržby za vlastní výkony a zboží
aktivace
jiné provozní výnosy
finanční výnosy

Kontrolní otázky 1: „Náklady a výnosy“

Určete z jakého hlediska a proč členíme náklady a výnosy

Vysvětlete podstatu akruálního principu.

Popište možné náklady a výnosy různých druhů podniku

Jak by měl podnik členit analytickou evidenci nákladů a výnosů?

Jaký je rozdíl mezi odloženou a splatnou daní z příjmů?

Úkol: „Náklady a výnosy“

Prostudujte ČÚS č. 019

10.5 Klíčová slova kapitoly

náklady, výnosy, akruální princip, provozní náklady a výnosy, finanční náklady a výnosy,

10.6 Shrnutí kapitoly

Náklady a výnosy představují budoucí přírůstek nebo úbytek aktiv. Členíme je podle různých hledisek - druhového nebo účelového. Rozlišujeme náklady a výnosy z činnosti běžné, tj provozní a finanční a z činnosti mimořádné. Dodržujeme akruální princip.

11 Účetní uzávěrka

11.1 Cíl kapitoly

Po aktivním prostudování a osvojení si této kapitoly

budete umět a znát:

co chápeme procesem účetní uzávěrka
co všechno musí před uzavíráním účetních knih účetní jednotka udělat

11.2 Rychlý náhled do kapitoly

Před sestavením účetní závěrky musí podnik vykonat řadu činností. K rozvahovému dni musí podnik zejména:

provést inventarizaci a vypořádat inventarizační rozdíly (viz v předchozích kapitolách. Pokud účtuje o zásobách způsobem B (kapitola o zásobách) musí převést zůstatky zásob na příslušné účty zásob
ocenit aktiva a závazky k rozvahovému dni, cizí měnu přepočítat kurzem ČNB, deriváty a cenné papíry přepočítat reálnou hodnotou, majetkové účasti ocenit ekvivalencí
náklady a výnosy zařadit do správného období, s nímž časově souvisejí
posoudit existenci a výši opravných položek
posoudit existenci a výši rezerv
posoudit a vypočítat odloženou daň

Blížíme se ke konci našeho putování účetnictvím podnikatelů. Účtovali jsme během roku a teď nás čeká závěr účetního období. Co všechno musíme vykonat? O tom bude následující kapitola.

11.3 Závěrkové účty

V užším slova smyslu chápeme účetní uzávěrku jako uzavírání účtů a zjišťování výsledku hospodaření.

Účty uzavíráme prostřednictvím Konečného účtu rozvažného.

Výsledek hospodaření zjišťujeme porovnáváním nákladů a výnosů a jejich převodem na účet zisku a ztráty.

Zároveň pro účely daně z příjmů zjišťujeme daň z příjmů jako dodatečný náklad, který po vyčíslení daňových nákladů a daňových výnosů a zjištění procenta daňové sazby převádíme v částce na účet zisku a ztráty.

Pro výpočet daňového základu musíme vystoupit z účetnictví

Daň z příjmů zjišťujeme dvojího druhu: splatnou a odloženou

Splatná daň

odložená daň

11.3.1 Zjišťování výsledku hospodaření

Výsledek hospodaření zjišťujeme na účtu zisky a ztráty, kam převádíme na stranu MD náklady z nákladových účtů v členění na náklady z provozní, finanční a mimořádné činnosti a z výnosových účtů na stranu D. Zjišťujeme v první fázi účetní výsledek hospodaření, buď jako účetní zisk nebo účetní ztrátu .

11.4 Uzavírání účetních knih

Po dokončení všech uzávěrkových operací přistoupíme k uzavírání účtů k rozvahovému dni.

V tomto procesu zjišťujeme:

obraty stran MD a D jednotlivých syntetických účtů

konečné stavy účtů nákladů a výnosů a účetní převod na účet Zisku a ztráty

obratová předvaha

Formální správnost účtování nám zajistí sestavení předvahy

V ní zachycujeme počáteční stavy účtů podle stran, obraty na jednotlivých stranách a zůstatky účtů. .

Účetní závěrka následuje po účetní uzávěrce. Účet Konečný účet rozvažný nám odděluje běžné účetnictví od účetních výkazů.

Kontrolní otázky

Jaký je rozdíl mezi účetní závěrkou a uzávěrkou?

Proč používáme k uzavření účtů Konečný účet rozvažný?

Jaké operace předcházejí uzavírání účtů?

Úkol

Prostudujte kap. 18 str. 337 - 357 Kovanicová Abeceda

Prostudujte ČÚS č. 001 a vyhlášku č. 500 část 2. § 3,4

11.5 Klíčová slova kapitoly

inventarizace fyzická a dokladová,

kontrola akruálního principu, uzavírání účtu, předvaha zjištění výsledku hospodaření

11.6 Shrnutí kapitoly

Účetní uzávěrka představuje procesy, které vedou ke správnému a věrnému obrazu účetnictví – tj. kontroly správnosti účtování a následné uzavírání účtů na konečný účet rozvažný a zjištění výsledku hospodaření a výše daně splatné a odložené.

Výsledkem je účetní zisk a disponibilní zisk. Dalším krokem, který předchází sestavení účetních výkazů je kontrola bilanční kontinuity. Znamená, že kontrolujeme, zda stavy účtů na konci období odpovídají stavům na začátku běžného období.

12 Účetní závěrka

12.1 Cíl kapitoly

Po aktivním prostudování a osvojení si této kapitoly

budete umět a znát:

obsah účetních výkazů
výpočet výkazu peněžních toků
výpočet výkazu o změnách vlastního kapitálu

budete schopni:

sestavit výkaz rozvaha
sestavit výkaz zisku a ztráty
sestavit přílohu
spočítat výkaz peněžních toků (cash flow)
spočítat výkaz o změnách vlastního kapitálu

12.2 Rychlý náhled do kapitoly

výkaz rozvaha, výkaz zisku a ztráty, příloha, výkaz peněžních toků, výkaz o změnách vlastního kapitálu

druhy účetní závěrky:

řádná
mimořádná
mezitimní

Nyní nás čeká už skutečný závěr našeho studia účetnictví podnikatelských subjektů.

Budeme se zabývat obsahem účetních výkazů, kterými jsou: výkaz rozvaha, výkaz zisku a ztráty, příloha k účetním výkazům (s obsahem výkazu peněžních toků a změn vlastního kapitálu)

Účetní závěrka musí obsahovat:

a)obchodní název účetní jednotky (sídlo nebo bydliště)

b) IČO

c)právní formu

d)předmět podnikání

e) rozvahový den

f) okamžik sestavení účetní závěrky

g) podpis statutárního orgánu a jméno toho kdo ÚZ sestavil

12.3 Rozvaha

12.3.1 Druhy rozvah

Rozvahu máme buď
- řádnou,
- mimořádnou
- mezitimní.

viz schéma

Rozvahu sestavujeme buď jako
- zahajovací
- závěrečnou

Zahajovací rozvahu sestavujeme k datu zahájení činnosti podniku nebo k datu zápisu obchodní společnosti do obchodního rejstříku a na začátku účetní období(k 1. 1. pokud účetní jednotka účtuje kalendářní rok nebo pokud účtuje hospodářský rok tak k 1. dni tohoto období)

Závěrečnou rozvahu sestavujeme ke dni ukončení činnosti jednotky, ke dni výmazu z obchodního rejstříku u obchodních společností, k datu předcházejícímu dni vstupu do likvidace a také k poslednímu dni účetního období (tj. k 31. 12. nebo k poslednímu dni účetního období v případě hospodářského roku)

Mezitimní účetní závěrka je sestavována podle potřeb účetní jednotky a nemusí ji předcházet nám již známé procesy účetní uzávěrky

12.3.2 Rozsah účetní závěrky.

Účetní závěrku mohou organizace sestavovat buď
a)Zkráceném rozsahu- základní verze
Aktiva:
A. Pohledávka za upsaný ZK
B. Dlouhodobý majetek
C. Oběžná aktiva
D. Časové rozlišení aktiv

Pasiva:
A. Vlastní kapitál
B. Rezervy
C. Závazky
D. Časové rozlišení pasiv

b) Ve zkráceném rozsahu rozšířená verze
Aktiva:
A. Pohledávka za upsaný základní kapitál
B. Dlouhodobý majetek
   B.I. Dlouhodobý nehmotný
   B.II. Dlouhodobý hmotný
   B.III. Dlouhodobý finanční
C. Oběžná aktiva
…….

Rozvaha nám podává informace o majetku a jeho skladbě, kde rozlišujeme stálá a oběžná aktiva, finanční skladbě aktiv a pasiv podle doby splatnosti a o výši vlastního kapitálu a cizích zdrojích.

Aktiva

vykazujeme podle stupně likvidity od nejméně likvidních v členění na sloupce o stavu aktiv v minulém účetním období, brutto údaje v běžném účetním období, korekci a netto údaje za běžné období.

Pasiva

vykazujeme podle položek v rozdělení na vlastní zdroje a cizí a sloupce pro období běžné a minulé.

Minimální závazný výčet informací
podle vyhlášky č. 500/2002 Sb

ROZVAHA
ve zjednodušeném rozsahu

ke dni .....

(v celých tisících Kč)

IČ

Obchodní firma nebo jiný název účetní jednotky

.....

.....

Sídlo nebo bydliště účetní jednotky
a místo podnikání liší-li se od bydliště

.....

.....

.....

.....

Označení	AKTIVA	Číslo řádku	Běžné účetní období			Minulé úč. období
			Brutto	Korekce	Netto	Netto
a	b	c	1	2	3	4
	AKTIVA CELKEM (ř. 02 + 03 + 07 + 12) = ř. 13	001				
A.	Pohledávky za upsaný základní kapitál	002				
B.	Dlouhodobý majetek (ř. 04 až 06)	003				
B. I.	Dlouhodobý nehmotný majetek	004				
B. II.	Dlouhodobý hmotný majetek	005				
B. III.	Dlouhodobý finanční majetek	006				
C.	Oběžná aktiva (ř. 08 až 11)	007				
C. I.	Zásoby	008				
C. II.	Dlouhodobé pohledávky	009				
C. III.	Krátkodobé pohledávky	010				
C. IV.	Krátkodobý finanční majetek	011				
D. I.	Časové rozlišení	012				

© BILANCE PRAHA 2003

Označení a	P A S I V A b	Číslo řádku c	Stav v běžném účetním období 5	Stav v minulém účetním období 6
	PASIVA CELKEM (ř. 14 + 20 + 25)	013		
A.	Vlastní kapitál (ř. 15 až 19)	014		
A I.	Základní kapitál	015		
A II.	Kapitálové fondy	016		
A III.	Rezervní fondy, nedělitelný fond a ostatní fondy ze zisku	017		
A. IV.	Výsledek hospodaření minulých let	018		
A. V.	Výsledek hospodaření běžného účetního období (+/–) (ř. 01 - 15 - 16 - 17 - 18 - 20 - 25) = ř. 40 výkazu zisku a ztráty	019		
B.	Cizí zdroje (ř. 21 až 24)	020		
B. I.	Rezervy	021		
B. II.	Dlouhodobé závazky	022		
B. III.	Krátkodobé závazky	023		
B. IV.	Bankovní úvěry a výpomoci	024		
C. I.	Časové rozlišení	025		

Pozn.:

Sestaveno dne:	Podpisový záznam statutárního orgánu účetní jednotky nebo podpisový záznam fyzické osoby, která je účetní jednotkou
Právní forma účetní jednotky	Předmět podnikání

© BILANCE PRAHA 2003

12.4 Výkaz zisku a ztráty

Úkolem tohoto výkazu je informovat o úspěšnosti či neúspěšnosti činnosti podniku.

Výkaz má vertikální polohu a můžeme rozlišovat výsledek
- z činnosti běžné
  - provozní
  - finanční

Účelové a druhové členění výkazu

Výkaz mohou sestavovat účetní jednotky i v členění účelovém nebo druhovém. Podrobnosti a odlišnosti obou druhů výkazů naleznete v příloze č. 2 a 3.

Minimální závazný výčet informací
podle vyhlášky č. 500/2002 Sb

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY
ve zjednodušeném rozsahu

ke dni .....

(v celých tisících Kč)

IČ

Obchodní firma nebo jiný název účetní jednotky

.....

.....

Sídlo nebo bydliště účetní jednotky
a místo podnikání liší-li se od bydliště

.....

.....

.....

.....

Označení	TEXT	Číslo řádku	Skutečnost v účetním období	
			běžném	minulém
a	b	c	1	2
I.	Tržby za prodej zboží	01		
A.	Náklady vynaložené na prodané zboží	02		
+	Obchodní marže (ř. 01 – 02)	03		
II.	Výkony	04		
B.	Výkonová spotřeba	05		
+	Přidaná hodnota (ř. 03 + 04 – 05)	06		
C.	Osobní náklady	07		
D.	Daně a poplatky	08		
E.	Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	09		
III.	Tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu	10		
F.	Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku a materiálu	11		
G.	Změna stavu rezerv a opravných položek v provozní oblasti a komplexních nákladů příštích období (+/-)	12		
IV.	Ostatní provozní výnosy	13		
H.	Ostatní provozní náklady	14		
V.	Převod provozních výnosů	15		
I.	Převod provozních nákladů	16		
*	Provozní výsledek hospodaření [ř. 06 – 07– 08 – 09 + 10 – 11 – (+/–12) + 13 – 14 + (– 15) – (– 16)]	17		
VI.	Tržby z prodeje cenných papírů a podílů	18		
J.	Prodané cenné papíry a podíly	19		
VII.	Výnosy z dlouhodobého finančního majetku	20		
VIII.	Výnosy z krátkodobého finančního majetku	21		
K.	Náklady z finančního majetku	22		
IX.	Výnosy z přecenění cenných papírů a derivátů	23		
L.	Náklady z přecenění cenných papírů a derivátů	24		
M.	Změna stavu rezerv a opravných položek ve finanční oblasti (+/–)	25		
X.	Výnosové úroky	26		
N.	Nákladové úroky	27		
XI.	Ostatní finanční výnosy	28		
O.	Ostatní finanční náklady	29		

© BILANCE PRAHA 2003

Označení	TEXT	Číslo řádku	Skutečnost v účetním období	
			běžném	minulém
a	b	c	1	2
XII.	Převod finančních výnosů	30		
P.	Převod finančních nákladů	31		
*	Finanční výsledek hospodaření [ř. 18 - 19 + 20 +21 - 22 + 23 - 24 - (+/–25) + 26 - 27 + 28 - 29 + (-30) - (-31)]	32		
Q.	Daň z příjmů za běžnou činnost	33		
**	Výsledek hospodaření za běžnou činnost (ř. 17 + 32 – 33)	34		
XIII.	Mimořádné výnosy	35		
R.	Mimořádné náklady	36		
S.	Daň z příjmů z mimořádné činnosti	37		
*	Mimořádný výsledek hospodaření (ř. 35 – 36 – 37)	38		
T.	Převod podílu na výsledku hospodaření společníkům (+/–)	39		
***	Výsledek hospodaření za účetní období (+/–) (ř. 34 + 38 – 39)	40		

Pozn.:

Sestaveno dne:	Podpisový záznam statutárního orgánu účetní jednotky nebo podpisový záznam fyzické osoby, která je účetní jednotkou
Právní forma účetní jednotky	Předmět podnikání

© BILANCE PRAHA 2003

12.5 Příloha k účetní závěrce

Obsah přílohy k účetní závěrce je obsažen ve vyhlášce č. 500.

Účetní jednotka uvede v příloze údaje, které by mohli uživatele účetní závěrky zajímat, ale nejsou z ní zřejmé. Jde například o počet zaměstnanců, způsob odepisování majetku, způsob vedení evidence zásob, sdělení o odůvodněnosti výše opravných položek a rezerv, události, ke kterým došlo po datu sestavení účetní závěrky apod.

Součástí přílohy může být výkaz peněžních toků a výkaz o změnách vlastního kapitálu (účetní jednotky, které mají účetní závěrku auditovanou je sestavují).

Společnosti, které mají povinně auditovanou účetní závěrku oba výkazy obvykle sestavují

12.6 Výroční zpráva

Výroční zprávu jsou povinny sestavovat ty účetní jednotky, které mají povinnost auditu účetní závěrky.

Podle Zákona o účetnictví je účelem této zprávy uceleně, vyváženě a komplexně informovat o stavu a vývoji výkonnosti účetní jednotky.

Obsahem výroční zprávy jsou finanční i nefinanční informace:

- o skutečnostech, které nastaly po rozvahovém dni a jsou pro účetní jednotku významné
- o předpokládaném vývoji účetní jednotky
- o činnosti v oblasti výzkumu a vývoje
- o činnosti v oblasti ochrany životního prostředí a pracovněprávních vztazích
- o organizačních složkách v zahraničí

Nedílnou součástí výroční zprávy je i účetní závěrka a výrok auditora k ní.

Výroční zprávu musí účetní jednotky zveřejňovat a to minimálně uložením do Sbírky listin u rejstříkového soudu, nyní již v elektronické podobě.

Výroční zprávou se má účetní jednotka prezentovat na veřejnosti. Je proto i důležitá nejen její obsahová, ale i její formální stránka.

Kontrolní otázky: „Účetní závěrka“

Podle jakých kriterii jsou sestaveny položky rozvahy?_

V jaké podobě může sestavovat podnik výkaz zisku a ztráty?

Musí účetní jednotka sestavovat výkaz peněžních toků?

Kdo musí zveřejnit účetní závěrku?

Musí účetní jednotka sestavovat výkaz o změnách vlastního kapitálu?

Má účetní jednotka povinnost nechat ověřit účetní závěrku a výroční zprávu auditorem?

Úkol

Prostudujte Zákon o účetnictví §21.

Zjistěte, na jaké druhy podnikatelských subjektů se vztahuje povinnost sestavovat výroční zprávu a pro které čtenáře je určena

Podívejte se na internet a najděte výroční zprávu vybraného podniku.

12.7 Klíčová slova kapitoly

účetní výkazy, rozvaha, aktiva, pasiva, výkaz zisku a ztráty. Účetní závěrka v plném a zjednodušeném rozsahu. Zahajovací a závěrečná závěrka. Řádná a mimořádná účetní závěrka

Mezitimní účetní závěrka.

12.8 Shrnutí kapitoly

Vedení účetnictví začíná a končí účetní závěrkou. Z hlediska rozsahu se mohou sestavovat účetní závěrky v plném nebo zjednodušeném rozsahu. Účetní závěrky dále rozlišujeme jako řádné a mimořádné. Mezitimní účetní závěrka se sestavuje podle potřeb účetní jednotky.

12.9 Konsolidovaná účetní závěrka

12.10 Klíčová slova

Skupina podniků, mateřský podnik, dceřina společnost, konsolidační celek, ekvivalenční, plná a poměrná metoda,

Konsolidovaná účetní závěrka představuje závěrku sestavenou za skupinu podniků. Jsou to podniky, které tvoří ekonomický celek i když jsou z hlediska právního samostatnými jednotkami.

§ 22, 23 Zákona o účetnictví

Do konsolidačního celku se zahrnuje:

Osoby, které jsou ovládány a řízeny jinými osobami

Osoby, ve kterých konsolidující jednotka vykonává podstatný vliv

Konsolidovaný celek: skupina účetních jednotek.

Podle Zákona o účetnictví nemusí sestavovat konsolidovanou účetní závěrku ten celek, který nesplňuje 2 ze 3 podmínek a to:

Nemá úhrn rozvahy větší než 350 milionů

Nemá čistý obrat vyšší než 700 milionů

Nemá počet zaměstnanců vyšší než 250

Obsah konsolidované účetní závěrky:

1. konsolidovaná rozvaha
2. konsolidovaný výkaz zisku a ztráty
3. konsolidovaná příloha (včetně cash flow a výkazu o změnách vlastního kapitálu

Dále sestavuje celek konsolidovanou výroční zprávu.

Metody konsolidace:

Plná

- použijeme při zahrnutí ovládané nebo řízené osoby do konsolidačního celku
- začleňujeme položky výkazů v plné výši do konsolidovaných výkazů

Poměrná

- použijeme pokud ovládané osoby mají shodný podíl na základním kapitálu
- ve výkaze konsolidované ÚZ zahrnujeme položky podle podílu osob na základním kapitálu

Ekvivalencí

- použijeme v případě, kdy jsou osoby pod podstatným vlivem v konsolidačním celku

v účetních výkazech je uveden podíl na vlastním kapitálu

Konsolidovaná rozvaha:

Uvádíme výši aktiv v ocenění sníženém o opravné položky a oprávky. Podle použité metody doplníme jí o položky:

- kladný konsolidační rozdíl
- záporný konsolidační rozdíl
- menšinový vlastní kapitál
- menšinový základní kapitál
- menšinové základní fondy
- menšinové výsledky hospodaření
- cenné papíry a podíly v ekvivalenci
- Konsolidovaný výkaz zisku a ztráty:
- Doplníme v nákladových položkách o zúčtování kladného konsolidačního rozdílu
- Ve výnosových položkách o zúčtování záporného konsolidačního rozdílu, o menšinové podíly na výsledku hospodaření nebo podíl v ekvivalenci.

Podrobně uvádíme i konsolidovanou přílohu k účetní závěrce.

Konsolidovaná výroční zpráva:

Obsahuje konsolidovanou účetní závěrku a všechny náležitosti přílohy v rámci konsolidačního celku.

Kontrolní otázky

1. Proč se sestavuje konsolidovaná účetní závěrka
2. Vysvětlete pojmy mateřský podnik, dceřina společnost
3. Kdo sestavuje konsolidovanou účetní závěrku?
4. Vysvětlete konsolidační pravidla

13 Audit účetní závěrky

13.1 Klíčová slova

Auditing, audit, druhy auditu, auditor zpráva auditora, výrok auditora

Auditing je vědecká disciplína, která zkoumá určité činnosti, vyhodnocuje je a zaznamenává.

Proces – audit může být zaměřen na různé oblasti. Setkáte se s auditem personálním, ekologickým, počítačovým, auditem jakosti apod. Nás zde bude zajímat především audit účetní závěrky.

Další povinností některých účetních jednotek po sestavení účetních výkazů je nechat je ověřit auditorem. Abychom se však nemýlili – audit není součástí účetnictví.

13.2 Vznik auditorské profese

Již na začátku minulého století se setkáváme s pojmem auditor jako kontrolor účetní závěrky. Největší rozmach této profese nastal až v posledních letech, kdy vznikají i profesní sdružení auditorů a tato profese podléhá přísné regulaci.

Zákon o účetnictví: §20Ověřování účetní závěrky auditorem

- Povinnost auditu ÚZ účetních jednotek

V České republice, podle zákona 93/2009 Sb. a několik novel byla zřízena Komora auditorů s povinným členstvím auditorů a s orgány Komory, které v souladu s mezinárodními principy vydávají pro auditora tzv. Auditorské standardy, které jsou pro provádění auditu u účetních jednotek pro auditory závazné.

13.3 Podstata a význam auditu účetní závěrky.

Audit znamená ověření nezávislou osobou – auditorem, který potvrzuje, že účetní závěrka byla sestavena na základě příslušných právních předpisů a podává věrný a poctivý obraz o stavu majetku a finanční situaci podniku.

Za vedení účetnictví je odpovědna účetní jednotka, její statutární orgán. Úkolem auditora je prozkoumat, zda je účetnictví vedeno podle zákonných norem a zda tomu odpovídá účetní závěrka, která je sestavena na základě správně zaúčtovaných účetních případů.

Výsledkem provedeného auditu je tzv. výrok auditora, ve kterém potvrzuje správnost účetní závěrky. Pokud závěrka neodpovídá zákonným předpisům a nebyla sestavena na základě hodnověrných dokladů, může auditor vydat výrok, ve kterém vyjádří své výhrady k závěrce. Pokud by jeho výhrady byly značné, může se vyjádřit, že odmítá udělit výrok, nebo eventuálně odmítá provést audit účetní závěrky.

Auditor je znalec, který má příslušné osvědčení od Komory auditorů ČR a je zapsán do seznamu auditorů. Může jím být také právnická osoba – auditorská společnost. Ve své činnosti se řídí tzv. standardy, které vydává ve spolupráci s mezinárodními účetními organizacemi i Komora auditorů ČR.

Auditor je povinen při poskytování auditorských služeb jednat čestně a svědomitě. Auditor ověřuje, zda

a) účetní závěrka podává věrný a poctivý obraz o majetku podniku a jeho finanční situaci a je v souladu s právními předpisy

b) výroční zpráva je v souladu s účetní závěrkou

Odpovědnost za účetnictví ovšem zůstává na účetní jednotce.

Zákon 93/2009 Sb. řídí auditorskou profesi, určuje obsah zprávy auditora, jeho odpovědnost při vydání výroku, stanoví, kdo může být auditorem a určuje působnost Komory auditorů jako profesní organizace, ve které je členství pro auditory a auditorské společnosti povinné.

Které účetní jednotky musí mít ověřenou účetní závěrku auditorem:

Existují 3 podmínky, podle kterých se nutnost auditu posuzuje

1. aktiva dosahují ve sledovaném období a období předcházejícím výše 40 milionů Kč

2. roční úhrn čistého obratu překračuje částku 80 milionů Kč

3. počet zaměstnanců překračuje výši 50

Potom mají povinný audit

1. akciové společnosti pokud dosáhly jednoho ze tří kriterií
2. obchodní společnosti a družstva pokud dosáhly dvě kriteria
3. ostatní účetní jednotky, který to nařizuje zákon (banky, pojišťovny, územně správní celky)

13.4 Struktura a obsah zprávy auditora

Ve zprávě auditora, kromě údajů o účetní jednotce a o auditorovi musí být uvedeno, že za účetnictví odpovídá statutární orgán účetní jednotky. Auditor si musí opatřit všechny informace, ze kterých usoudí, zda účetnictví splňuje předepsaná kriteria.

V dalším pak uvádí auditor rozsah prováděného auditu a informuje účetní jednotku, podle jakých standardů postupoval při auditu.

Auditor také ověřuje výroční zprávu, kterou má auditovaná společnost povinnost zveřejnit v obchodním rejstříku.

13.5 Výrok auditora

Na závěr auditu vysloví auditor výrok, kterým vyjadřuje svůj názor na účetní závěrku a výroční zprávu. To je nejdůležitější část zprávy auditora.

Vyjadřuje názor, že účetní závěrka a výroční zpráva ve všech významných ohledech podává věrný a poctivý obraz o majetku, závazcích, vlastním kapitálu, finanční situaci a výsledku hospodaření účetní jednotky.

Existují dva druhy zpráv:

- bez modifikace

1. výrok auditora zní: bez výhrad

auditor vydává tehdy, jestliže je přesvědčen, že závěrka odpovídá realitě a nezjistil v průběhu auditu žádné větší nedostatky.

- s modifikací

2. výrok s výhradou jestliže zjistí některé nedostatky na které chce upozornit ve zprávě ale není přesvědčen, že účetní závěrka obsahuje významné nesprávnosti.

3. záporný výrok vydává auditor tehdy, kdy je přesvědčen, že účetní závěrka vyjadřuje mnoho nedostatků a chyb a domnívá se, že nebyly zvoleny správné postupy účtování a sestavování účetní závěrky.

4. odmítnutí výroku vydává auditor v případě, že byl při svém zkoumání omezen a nemůže tak vyjádřit, zda účetní závěrka a výroční zpráva neobsahuje významné nesprávnosti.

Kontrolní otázky

Vysvětlete důvody vzniku auditorské profese

Jakou úlohu má Komora auditorů v ČR?

Co je obsahem zprávy auditora?

Uveďte možné výroky auditora

Skončili jsme stručný pohled na účetnictví podnikatelských subjektů. Zbývá nám pro další studium, abychom se podívali na způsoby účtování dalších účetních jednotek, jako jsou na příklad banky, pojišťovny, územně správní celky a organizační složky státu, nepodnikatelské subjekty a příspěvkové organizace.

Další program účetnictví ve 2. díle se bude týkat rozšíření základní problematiky a účetnictví zvláštních případů. Především půjde o mezinárodní účetnictví, konsolidaci, účtování o fúzích a přeměnách společností, o konkurzu a vyrovnání a o likvidaci.

13.6 Shrnutí

Tato část učební pomůcky obsahuje základy finančního účetnictví podnikatelských subjektů. Začíná výkladem o dlouhodobém majetku a jeho struktuře, o oběžném majetku a jeho složení, o závazcích a pohledávkách, vlastním kapitálu a cizích zdrojích. Zabývali jsme se i náklady a výnosy a zjišťováním výsledku hospodaření. Výklad jsme skončili uzavíráním účetnictví, sestavováním účetních výkazů a výroční zprávy, konsolidovanou účetní závěrkou a auditem účetní závěrky.

V přílohách máme uvedeny podrobný obsah výkazů: rozvahy, výkazu zisku a ztráty, cash flow, výkazu o změnách vlastního kapitálu. Dále přílohy obsahují směrnou účtovou osnovu a účtový rozvrh, České účetní standardy, otázky k ústní zkoušce a několik příkladů.

13.7 Další zdroje

Náš knižní trh je přesycen množstvím nejrůznějších učebnic a učebních příruček. Mají však různou úroveň.

Nejlepší z nich je bezesporu učebnice profesorky Kovanicové: Abeceda účetních znalostí pro každého, vydaná nakladatelstvím Polygon každoročně již v mnoha vydáních.

Pro rychlou orientaci v účetních zákonech a předpisech nám slouží tzv. ÚZ, které jsou nepochybně všeobecně známy a používány.

14 Přílohy

14.1 Příloha 1: Uspořádání a označování položek rozvahy (bilance)

AKTIVA CELKEM
A. Pohledávky za upsaný základní kapitál
B. Dlouhodobý majetek
B. I. Dlouhodobý nehmotný majetek
Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje
3. Software
4. Ocenitelná práva
5. Goodwill
6. Jiný dlouhodobý nehmotný majetek
7. Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek
8. Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek
B. II. Dlouhodobý hmotný majetek
B. II. 1. Pozemky
2. Stavby
3. Samostatné movité věci a soubory movitých věcí
4. Pěstitelské celky trvalých porostů
5. Základní stádo a tažná zvířata
6. Jiný dlouhodobý hmotný majetek
7. Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek
8. Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek
9. Oceňovací rozdíl k nabytému majetku
B. III. Dlouhodobý finanční majetek
B. III. 1. Podíly v ovládaných a řízených osobách
2. Podíly v účetních jednotkách pod podstatným vlivem
3. Ostatní dlouhodobé cenné papíry a podíly
4. Půjčky a úvěry - ovládající a řídící osoba, podstatný vliv
5. Jiný dlouhodobý finanční majetek
6. Pořizovaný dlouhodobý finanční majetek
7. Poskytnuté zálohy na dlouhodobý finanční majetek
C. Oběžná aktiva
C. I. Zásoby
C. I. 1. Materiál
2. Nedokončená výroba a polotovary
3. Výrobky
4. Zvířata
5. Zboží
6. Poskytnuté zálohy na zásoby
C. II. Dlouhodobé pohledávky
C. II. 1. Pohledávky z obchodních vztahů
2. Pohledávky - ovládající a řídící osoba
3. Pohledávky - podstatný vliv
4. Pohledávky za společníky, členy družstva a za účastníky sdružení
5. Dlouhodobé poskytnuté zálohy

6. Dohadné účty aktivní
7. Jiné pohledávky
8. Odložená daňová pohledávka

C. III. Krátkodobé pohledávky
C. III. 1. Pohledávky z obchodních vztahů
2. Pohledávky - ovládající a řídící osoba
3. Pohledávky - podstatný vliv
4. Pohledávky za společníky, členy družstva a za účastníky sdružení
5. Sociální zabezpečení a zdravotní pojištění
6. Stát - daňové pohledávky
7. Krátkodobé poskytnuté zálohy
8. Dohadné účty aktivní
9. Jiné pohledávky

C. IV. Krátkodobý finanční majetek
C. IV. 1. Peníze
2. Účty v bankách
3. Krátkodobé cenné papíry a podíly
4. Pořizovaný krátkodobý finanční majetek

D. I. Časové rozlišení
D. I. 1. Náklady příštích období
2. Komplexní náklady příštích období
3. Příjmy příštích období

PASIVA CELKEM
A. Vlastní kapitál
A. I. Základní kapitál
A. I. 1. Základní kapitál
2. Vlastní akcie a vlastní obchodní podíly (-)
3. Změny základního kapitálu

A. II. Kapitálové fondy
A. II. 1. ážio
2. Ostatní kapitálové fondy
3. Oceňovací rozdíly z přecenění majetku a závazků
4. Oceňovací rozdíly z přecenění při přeměnách

A. III. Rezervní fondy, nedělitelný fond a ostatní fondy ze zisku
A. III. 1.
2. Statutární a ostatní fondy

A. IV. Výsledek hospodaření minulých let
A. IV. 1. Nerozdělený zisk minulých let
2. Neuhrazená ztráta minulých let

A. V. Výsledek hospodaření běžného účetního období /+ -/
B. Cizí zdroje
B. I. Rezervy
B. I. 1. Rezervy podle zvláštních právních předpisů
2. Rezerva na důchody a podobné závazky
3. Rezerva na daň z příjmů
4. Ostatní rezervy

B. II. Dlouhodobé závazky
B. II. 1. Závazky z obchodních vztahů
2. Závazky - ovládající a řídící osoba
3. Závazky - podstatný vliv

4. Závazky ke společníkům členům družstva a k účastníkům sdružení
5. Dlouhodobé přijaté zálohy
6. Vydané dluhopisy
7. Dlouhodobé směnky k úhradě
8. Dohadné účty pasivní
9. Jiné závazky
10. Odložený daňový závazek

B. III. Krátkodobé závazky

B. III. 1. Závazky z obchodních vztahů
2. Závazky - ovládající a řídící osoba
3. Závazky - podstatný vliv
4. Závazky ke společníkům, členům družstva a k účastníkům sdružení
5. Závazky k zaměstnancům
6. Závazky ze sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění
7. Stát - daňové závazky a dotace
8. Krátkodobé přijaté zálohy
9. Vydané dluhopisy
10. Dohadné účty pasivní
11. Jiné závazky

B. IV. Bankovní úvěry a výpomoci

B. IV. 1. Bankovní úvěry dlouhodobé
2. Krátkodobé bankovní úvěry
3. Krátkodobé finanční výpomoci

C. I. Časové rozlišení

C. I. 1. Výdaje příštích období
2. Výnosy příštích období

14.2 Příloha 2: Uspořádání a označování položek výkazu zisku a ztráty- druhové členění

I. Tržby za prodej zboží
A. Náklady vynaložené na prodané zboží
+ Obchodní marže
II. Výkony
II. 1. Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb
2. Změna stavu zásob vlastní činnosti
3. Aktivace
B. Výkonová spotřeba
B. 1. Spotřeba materiálu a energie
2. Služby
+ Přidaná hodnota
C. Osobní náklady
C. 1. Mzdové náklady
2. Odměny členům orgánů společnosti a družstva
3. Náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění
4. Sociální náklady
D. Daně a poplatky
E. Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku
III. Tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu
III. 1. Tržby z prodeje dlouhodobého majetku
2. Tržby z prodeje materiálu
F. Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku a materiálu
F. 1. Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku
2. Prodaný materiál
G. Změna stavu rezerv a opravných položek v provozní oblasti a komplexních nákladů příštích období
IV. Ostatní provozní výnosy
H. Ostatní provozní náklady
V. Převod provozních výnosů
I. Převod provozních nákladů
* Provozní výsledek hospodaření
VI. Tržby z prodeje cenných papírů a podílů
J. Prodané cenné papíry a podíly
VII. Výnosy z dlouhodobého finančního majetku
. 1. Výnosy z podílů v ovládaných a řízených osobách a v účetních jednotkách pod podstatným vlivem
2. Výnosy z ostatních dlouhodobých cenných papírů a podílů
3. Výnosy z ostatního dlouhodobého finančního majetku
VIII. Výnosy z krátkodobého finančního majetku
K. Náklady z finančního majetku
IX. Výnosy z přecenění cenných papírů a derivátů
L. Náklady z přecenění cenných papírů a derivátů
M. Změna stavu rezerv a opravných položek ve finanční oblasti
. Výnosové úroky
N. Nákladové úroky
XI. Ostatní finanční výnosy

O. Ostatní finanční náklady
XII. Převod finančních výnosů
P. Převod finančních nákladů
* Finanční výsledek hospodaření
Q. Daň z příjmů za běžnou činnost
. 1. - splatná
2. - odložená
** Výsledek hospodaření za běžnou činnost
XIII. Mimořádné výnosy
R. Mimořádné náklady
S. Daň z příjmů z mimořádné činnosti
S. 1. - splatná
2. - odložená
* Mimořádný výsledek hospodaření
T. Převod podílu na výsledku hospodaření společníkům (+/-)
*** Výsledek hospodaření za účetní období (+/-)
**** Výsledek hospodaření před zdaněním

14.3 Příloha 3: Uspořádání a označování položek výkazu zisku a ztráty - účelové členění

1. Tržby z prodeje výrobků, zboží a služeb
A. Náklady prodeje
* Hrubý zisk nebo ztráta
B. Odbytové náklady
C. Správní režie
II. Jiné provozní výnosy
D. Jiné provozní náklady
* Provozní výsledek hospodaření
III. Tržby z prodeje cenných papírů a podílů
E. Prodané cenné papíry a podíly
IV. Výnosy z dlouhodobého finančního majetku
IV. 1. Výnosy z podílů v ovládaných a řízených osobách a v účetních jednotkách pod podstatným vlivem
2. Výnosy z ostatních dlouhodobých cenných papírů a podílů
3. Výnosy z ostatního dlouhodobého finančního majetku
V. Výnosy z krátkodobého finančního majetku
F. Náklady z finančního majetku
VI. Výnosy z přecenění cenných papírů a derivátů
G. Náklady z přecenění cenných papírů a derivátů
H. Změna stavu rezerv a opravných položek ve finanční oblasti
VII. Výnosové úroky
I. Nákladové úroky
VIII. Ostatní finanční výnosy
J. Ostatní finanční náklady
IX. Převod finančních výnosů
K. Převod finančních nákladů
* Finanční výsledek hospodaření
L. Daň z příjmů za běžnou činnost
. 1. - splatná
2. - odložená
** Výsledek hospodaření za běžnou činnost
X. Mimořádné výnosy
M. Mimořádné náklady
N. Daň z příjmů z mimořádné činnosti
N. 1. - splatná
2. - odložená
* Mimořádný výsledek hospodaření
O. Převod podílu na výsledku hospodaření společníkům
*** Výsledek hospodaření za účetní období
**** Výsledek hospodaření před zdaněním

14.4 Příloha 4: Směrná účtová osnova

Účtová třída 0 - Dlouhodobý majetek
01 - Dlouhodobý nehmotný majetek
02 - Dlouhodobý hmotný majetek odpisovaný
03 - Dlouhodobý hmotný majetek neodpisovaný
04 - Nedokončený dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek a pořizovaný dlouhodobý finanční majetek
05 - Poskytnuté zálohy na dlouhodobý majetek
06 - Dlouhodobý finanční majetek
07 - Oprávky k dlouhodobému nehmotnému majetku
08 - Oprávky k dlouhodobému hmotnému majetku
09 - Opravné položky k dlouhodobému majetku
Účtová třída 1 - Zásoby
11 - Materiál
12 - Zásoby vlastní výroby
13 - Zboží
15 - Poskytnuté zálohy na zásoby
19 - Opravné položky k zásobám
Účtová třída 2 - Krátkodobý finanční majetek a krátkodobé bankovní úvěry
21 - Peníze
22 - Účty v bankách
23 - Krátkodobé bankovní úvěry
24 - Krátkodobé finanční výpomoci
25 - Krátkodobé cenné papíry a podíly a pořizovaný krátkodobý finanční majetek
26 - Převody mezi finančními účty
29 - Opravné položky ke krátkodobému finančnímu majetku
Účtová třída 3 - Zúčtovací vztahy
31 - Pohledávky (krátkodobé i dlouhodobé)
32 - Závazky (krátkodobé)
33 - Zúčtování se zaměstnanci a institucemi
34 - Zúčtování daní a dotací
35 - Pohledávky za společníky, za účastníky sdružení a za členy družstva
36 - Závazky ke společníkům, k účastníkům sdružení a ke členům družstva
37 - Jiné pohledávky a závazky
38 - Přechodné účty aktiv a pasiv
39 - Opravná položka k zúčtovacím vztahům a vnitřní zúčtování
Účtová třída 4 - Kapitálové účty a dlouhodobé závazky
41 - Základní kapitál a kapitálové fondy
42 - Rezervní fondy, nedělitelný ond a ostatní fondy ze zisku a převedené výsledky hospodaření
43 - Výsledek hospodaření
45 - Rezervy
46 - Dlouhodobé bankovní úvěry
47 - Dlouhodobé závazky
48 - Odložený daňový závazek a pohledávka
49 - Individuální podnikatel
Účtová třída 5 - Náklady
50 - Spotřebované nákupy

51 - Služby
52 - Osobní náklady
53 - Daně a poplatek
54 - Jiné provozní náklady
55 - Odpisy, rezervy, komplexní náklady příštích období a opravné položky provozních nákladů
56 - Finanční náklady
57 - Rezervy a opravné položky finančních nákladů
59 - Daně z příjmů, převodové účty a rezerva na daň z příjmů
Účtová třída 6 - Výnosy
60 - Tržby za vlastní výkony a zboží
61 - Změny stavu zásob vlastní činnosti
64 - Jiné provozní výnosy
66 - Finanční výnosy
69 - Převodové účty
Účtová třída 7 - Závěrkové a podrozvahové účty
70 - Účty rozvažné
71 - Účet zisků a ztrát
75 až 79 - Podrozvahové účty
Účtové třídy 8 a 9 - Vnitropodnikové účetnictví

14.5 Příloha 5: Účtový rozvrh

Každá účetní jednotka si musí sestavit svůj účtový rozvrh. Použije k tomu předepsanou směrnou účtovou osnovu. Účty, pro které nemá náplň si pochopitelně nezřizuje. Jako příklad uvádíme hypotetický účtový rozvrh, který jsme použili v předchozím textu.

ÚČTOVÁ TŘÍDA 0-DLOUHODOBÝ MAJETEK
01-Dlouhodobý nehmotný majetek
011-Zřizovací výdaje
012-Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje
013-Software
014-Ocenitelná práva
015-Goodwill
019-Jiný dlouhodobý nehmotný majetek
02-Dlouhodobý hmotný majetek odpisovaný
021-Stavby
022-Samostatné movité věci a soubory movitých věcí
025-Pěstitelské celky trvalých porostů
026-Základní stádo, tažná zvířata
029-Jiný dlouhodobý hmotný majetek
03-Dlouhodobý hmotný majetek neodpisovaný
031-Pozemky
032-Umělecká díla a sbírky
04-Nedokončený dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek pořizovaný dlouhodobý finanční majetek
041-Pořízení dlouhodobého nehmotného majetku
042-Pořízení dlouhodobého hmotného majetku
043-Pořízení dlouhodobého finančního majetku
05-Poskytnuté zálohy na dlouhodobý majetek
051-Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek
052-Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek
053-Poskytnuté zálohy na dlouhodobý finanční majetek
06-Dlouhodobý finanční majetek
061-Podíly v ovládaných a řízených osobách
062-Podíly v účetních jednotkách pod podstatným vlivem
063-Realizovatelné cenné papíry a podíly
065-Dlužné cenné papíry držené do splatnosti
066-Půjčky ovládaným a řízeným osobám a účetním jednotkám pod podstatným vlivem
067-Ostatní půjčky
069-Jiný dlouhodobý finanční majetek
07-Oprávky k dlouhodobému nehmotnému majetku
071-Oprávky ke zřizovacím výdajům
072-Oprávky k nehmotným výsledkům výzkumu a vývoje
073-Oprávky k softwaru
074-Oprávky k ocenitelným právům
075-Oprávky ke goodwillu
079-Oprávky k jinému dlouhodobému nehmotnému majetku
08-Oprávky k dlouhodobému hmotnému majetku
081-Oprávky ke stavbám
082-Oprávky k samostatným movitým věcem a souborům movitých věcí
085-Oprávky k pěstitelským celkům trvalých porostů
086-Oprávky k základnímu stádu a tažným zvířatům
089-Oprávky k jinému dlouhodobému hmotnému majetku
09-Opravné položky k dlouhodobému majetku
091-Opravná položka k dlouhodobému nehmotnému majetku
092-Opravná položka k dlouhodobému hmotnému majetku
093-Opravná položka k dlouhodobému nedokončenému nehmotnému majetku
094-Opravná položka k dlouhodobému nedokončenému hmotnému majetku
095-Opravná položka k poskytnutým zálohám
096-Opravná položka k dlouhodobému finančnímu majetku
097-Oceňovací rozdíl k nabytému majetku
098-Oprávky k oceňovacímu rozdílu k nabytému majetku
ÚČTOVÁ TŘÍDA 1-ZÁSOBY
11-Materiál
111-Pořízení materiálu
112-Materiál na skladě
118-Poskytnuté zálohy na materiál
119-Materiál na cestě
12-Zásoby vlastní výroby
121-Nedokončená výroba
122-Polotovary vlastní výroby
123-Výrobky
124-Zvířata
128-Poskytnuté zálohy na zvířata
13-Zboží
131-Pořízení zboží
132-Zboží na skladě a v prodejnách
138-Poskytnuté zálohy na zboží
139-Zboží na cestě
19-Opravné položky k zásobám
191-Opravná položka k materiálu
192-Opravná položka k nedokončené výrobě
193-Opravná položka k polotovarům vlastní výroby
194-Opravná položka k výrobkům
195-Opravná položka ke zvířatům
196-Opravná položka ke zboží
197-Opravná položka k zálohám na materiál
198-Opravná položka k zálohám na zboží
199-Opravná položka k zálohám na zvířata
ÚČTOVÁ TŘÍDA 2-FINANČNÍ ÚČTY
21-Peníze
211-Pokladna
213-Ceniny
22-Účty v bankách
221-Bankovní účty
23-Běžné bankovní úvěry
231-Krátkodobé bankovní úvěry
232-Eskontní úvěry
24-Jiné krátkodobé finanční výpomoci
241-Emitované krátkodobé dluhopisy
249-Ostatní krátkodobé finanční výpomoci
25-Krátkodobý finanční majetek
251-Majetkové cenné papíry k obchodování
252-Vlastní akcie a vlastní obchodní podíly
253-Dlužné cenné papíry k obchodování
255-Vlastní dluhopisy
256-Dlužné cenné papíry se splatností do jednoho roku držené do splatnosti
257-Ostatní realizovatelné cenné papíry
259-Pořizování krátkodobého finančního majetku
26-Převody mezi finančními účty
261-Peníze na cestě
29-Opravné položky ke krátkodobému finančnímu majetku
291-Opravná položka ke krátkodobému finančnímu majetku
ÚČTOVÁ TŘÍDA 3-ZÚČTOVACÍ VZTAHY
31-Pohledávky (krátkodobé i dlouhodobé)
311-Pohledávky z obchodních vztahů
312-Směnky k inkasu
313-Pohledávky za eskontované cenné papíry
314-Poskytnuté provozní zálohy
315-Ostatní pohledávky
32-Závazky (krátkodobé)
321-Závazky z obchodních vztahů
322-Směnky k úhradě
324-Přijaté provozní zálohy
325-Ostatní závazky
33-Zúčtování se zaměstnanci a institucemi
331-Zaměstnanci
333-Ostatní závazky vůči zaměstnancům
335-Pohledávky za zaměstnanci
336-Zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění
34-Zúčtování daní a dotací
341-Daň z příjmů
342-Ostatní přímé daně
343-Daň z přidané hodnoty
345-Ostatní daně a poplatky
346-Dotace ze státního rozpočtu
347-Ostatní dotace

35-Pohledávky za společníky, za účastníky sdružení a za členy družstva	459-Ostatní rezervy
351-Pohledávky za ovládanými a řízenými osobami	46-Dlouhodobé bankovní úvěry
352-Pohledávky za účetními jednotkami pod podstatným vlivem	461-Bankovní úvěry
353-Pohledávky za upsaný základní kapitál	47-Dlouhodobé závazky
354-Pohledávky za společníky při úhradě ztráty	471-Dlouhodobé závazky k ovládaným a řízeným osobám
355-Ostatní pohledávky za společníky a členy družstva	472-Dlouhodobé závazky k účetním jednotkám pod podstatným vlivem
358-Pohledávky k účastníkům sdružení	473-Emitované dluhopisy
36-Závazky ke společníkům, k účastníkům sdružení a ke členům družstva	474-Závazky z pronájmu
361-Závazky k ovládaným a řízeným osobám	475-Dlouhodobé přijaté zálohy
362-Závazky k osobám pod podstatným vlivem	478-Dlouhodobé směnky k úhradě
364-Závazky ke společníkům při rozdělování zisku	479-Jiné dlouhodobé závazky
365-Ostatní závazky ke společníkům a členům družstva	48-Odložený daňový závazek a pohledávka
366-Závazky ke společníkům a členům družstva ze závislé činnosti	481-Odložený daňový závazek a pohledávka
367-Závazky z upsaných nesplacených cenných papírů a vkladů	49-Individuální podnikatel
368-Závazky k účastníkům sdružení	491-Účet individuálního podnikatele
37-Jiné pohledávky a závazky	**ÚČTOVÁ TŘÍDA 5-NÁKLADY**
371-Pohledávky z prodeje podniku	50-Spotřebované nákupy
372-Závazky z koupě podniku	501-Spotřeba materiálu
373-Pohledávky a závazky z pevných termínových operací	502-Spotřeba energie
374-Pohledávky z pronájmu	503-Spotřeba ostatních neskladovatelných dodávek
375-Pohledávky z emitovaných dluhopisů	504-Prodané zboží
376-Nakoupené opce	51-Služby
377-Prodané opce	511-Opravy a udržování
378-Jiné pohledávky	512-Cestovné
379-Jiné závazky	513-Náklady na reprezentaci
38-Přechodné účty aktiv a pasiv	518-Ostatní služby
381-Náklady příštích období	52-Osobní náklady
382-Komplexní náklady příštích období	521-Mzdové náklady
383-Výdaje příštích období	522-Příjmy společníků a členů družstva ze závislé činnosti
384-Výnosy příštích období	523-Odměny členům orgánů společnosti a družstva
385-Příjmy příštích období	524-Zákonné sociální pojištění
386-Kursové rozdíly aktivní*	525-Ostatní sociální pojištění
387-Kursové rozdíly pasivní*	526-Sociální náklady individuálního podnikatele
388-Dohadné účty aktivní	527-Zákonné sociální náklady
389-Dohadné účty pasivní	528-Ostatní sociální náklady
39-Opravná položka k zúčtovacím vztahům a vnitřní zúčtování	53-Daně a poplatky
391-Opravná položka k pohledávkám	531-Daň silniční
395-Vnitřní zúčtování	532-Daň z nemovitostí
398-Spojovací účet při sdružení	538-Ostatní daně a poplatky
ÚČTOVÁ TŘÍDA 4-KAPITÁLOVÉ ÚČTY A DLOUHODOBÉ ZÁVAZKY	54-Jiné provozní náklady
41-Základní kapitál a kapitálové fondy	541-Zůstatková cena prodaného dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku
411-Základní kapitál	542-Prodaný materiál
412-Emisní ážio	543-Dary
413-Ostatní kapitálové fondy	544-Smluvní pokuty a úroky z prodlení
414-Oceňovací rozdíly z přecenění majetku a závazků	545-Ostatní pokuty a penále
418-Oceňovací rozdíly z přecenění při přeměnách	546-Odpis pohledávky
419-Změny základního kapitálu	548-Ostatní provozní náklady
42-Fondy ze zisku a převedené výsledky hospodaření	549-Manka a škody z provozní činnosti
421-Zákonný rezervní fond	55-Odpisy, rezervy, komplexní náklady příštích období a opravné položky provozních nákladů
422-Nedělitelný fond	551-Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku
423-Statutární fondy	552-Tvorba a zúčtování rezerv podle zvláštních právních předpisů
427-Ostatní fondy	554-Tvorba a zúčtování ostatních rezerv
428-Nerozdělený zisk minulých let	555-Tvorba a zúčtování komplexních nákladů příštích období
429-Neuhrazená ztráta minulých let	557-Zúčtování oprávky k oceňovacímu rozdílu k nabytému majetku
43-Výsledek hospodaření	558-Tvorba a zúčtování zákonných opravných položek v provozní činnosti
431-Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení	559-Tvorba a zúčtování opravných položek v provozní činnosti
45-Rezervy	56-Finanční náklady
451-Rezervy podle zvláštních právních předpisů	561-Prodané cenné papíry a podíly
453-Rezerva na daň z příjmů	562-Úroky

14.6 Příloha 6: Seznam ČÚS

001 Účty a zásady účtování na účtech

002 Otevírání a zavírání účetních knih

003 Odložená daň

004 Rezervy

005 Opravné položky

006 Kurzové rozdíly

007 Inventarizační rozdíly a ztráty

008 Operace s cennými papíry a podíly

009 Deriváty

011 Operace s podnikem

012 Změny vlastního kapitálu

013 Dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek

014 Dlouhodobý finanční majetek

015 Zásoby

016 Krátkodobý FM a bankovní úvěry

017 Zúčtovací vztahy

018 Kapitálové účty a dlouhodobé závazky

019 Náklady a výnosy

020 Konsolidace

021 Vyrovnání, konkurz, likvidace

022 Inventarizace při převodu majetku státu

023 přehled o peněžních tocích

024srovnatelné období za účetní období započaté v roce 2016

14.7

Použitá literatura

1. Zákon o účetnictví 563/1999 Sb. ve znění pozdějších novel
2. Vyhláška č. 500/2002 Sb. ve znění pozdějších novel
3. D. Kovanicová: Abeceda účetních znalostí pro každého, Polygon 2012
4. D,Kovanicová: Poklady skryté v účetnictví Polygon 2006
5. D. Kovanicová: Finanční účetnictví v kontextu světového vývoje, Polygon 2008
6. Účetnictví I. II. Učebnice ISU 2004 Svaz účetních
7. J. Sedláček a kol. Základy finančního účetnictví Ekopress 2013

Dodatek 2: Účetnictví bank

Úvod

V této části skript se budeme zabývat účetnictvím bank a ostatních finančních institucí.

Ze všech účetních jednotek u nás jsou tyto účetní jednotky nejdále, pokud jde o aplikaci Mezinárodních účetních standardů, neboť jejich účetní závěrky jsou již řadu let sestavovány podle IAS a v současné době podle IFRS.

Studium navazuje jednak na všeobecné znalosti základů účetnictví , jednak na znalosti účetnictví podnikatelských subjektů a pojišťoven.

Budeme vycházet z nezbytných právních podmínek pro založení banky (viz zákon o bankách č. 126/2001, podmínek pro udělení licence bance, funkce dohledu ČNB, Fondu pojištění vkladu atd. Legislativní rámec účetnictví bank je dán jednak zákonem o účetnictví, jednak vyhláškou MF č. 501/2002 Sb. a pozdějšími novelami i Českými účetními standardami pro banky a ostatní finanční instituce. Při studiu si povšimneme zvláštností směrné účtové osnovy, která platí od l. l. 2003. Na základě naší hypotetické účtové osnovy budeme řešit

20 jednoduchých příkladů z účetnictví bank.

Dále to bude výklad základních pojmů a účetních zásad , dále se budeme zabývat účtováním o vzájemném styku bank, o pokladních operacích ,vkladních knížkách, běžných účtech klientů, úvěrových účtech, cenných papírech a směnkách, dluhopisech, rezervách, majetku, nákladech a výnosech.

Stručně se seznámíme také s konsolidovanou účetní závěrkou (na příkladu České spořitelny).

Bohužel musíme konstatovat, že literatury k tomuto tématu je žalostě málo (viz seznam literatury).

Doufáme, že studium uvedené problematiky vám napomůže k rozšíření obzoru studovaného oboru o bezesporu zajímavou problematiku a může studentům pomoci i k eventuálně profesnímu uplatnění v bankách a ostatních finančních institucích.

Klíčová slova

Banka, korespondent, klient, účet nostro, účet loro (vostro), rezident, nerezident, eskont směnek

Standardní pohledávky, nestandardní pohledávky, podrozvahové účty, opravné položky, klasifikované úvěry

1 Zákon o bankách

Banky jako finanční instituce, jejich vznik, podnikání a zánik je dán zákonem č. 21/92 Sb. a 126/2002 Sb.

Charakter podnikání v nich je:

příjem vkladů, poskytování úvěrů a ostatní finanční činnosti.

Banky mohou být založeny pouze jako akciové společnosti s licencí od ČNB, podléhající bankovnímu dohledu ČNB, s minimálním základním kapitálem ve výši 500 milionů Kč. Bankovní dohled také schvaluje bance management, statutární orgány, stanovy. Akcie bank mohou být pouze zaknihované. Každá banka má u ČNB účet mezibankovního platebního styku a operace mezi bankami se uskutečňují prostřednictvím něho.

Za porušení zákona jsou bankám udělovány vysoké pokuty v milionech Kč. Nejvyšším trestem je odnětí licence.

Vklady u bank jsou z 90% pojištěny ve fondu pojištění vkladů, kam přispívá banka ve výši 0,l % z pojištěných pohledávek.

Zákon o rezervách278/09 Sb. (každoroční aktualizace)

§ 5: Bankovní rezervy a opravné položky

a)OP k nepromlčeným pohledávkám z úvěru

b) rezervy na poskytnuté bankovní záruky za úvěry

2 Účetnictví bank

Účetnictví bank se řídí:

1. zákonem o účetnictví 563/91 Sb ve znění z.2
2. vyhláškou č. 501/2002 a 251/2015 Sb
3. ČÚS pro banky

2.1 Základní účetní operace v bankách

2.1.1 Vzájemný styk bank

O vzájemném styku bank účtují banky na zvláštních účtech v účtové třídě l. POKLADNÍ A BANKOVNÍ ÚČTY, ZÁVAZKY Z KRÁTKÝCH PRODEJŮ.

Účty člení na účty:

nostro (náš účet u jiné banky)

loro (účty jiných bank u nás, někdy nazývané i vostro)

Styk s Českou národní bankou jako emisní bankou ČR probíhá na zvláštních účtech

Vklady určité banky u jiných bank jsou její pohledávkou, zatímco vklady cizích bank u ní představují závazek.

Úroky z vkladů u jiných bank jsou výnosem finanční činnosti, úroky z vkladů jiných bank u nás jsou nákladem finanční činnosti.

Banky rozlišují dva druhy zákazníků a to:

Zákazníky – banky označují jako korespondenty

Zákazníci ostatní – klienti

2.1.2 Schéma účtování

(u Komerční banky)

Zadání:

1. KB má k 1. 1. 200x tyto vklady u jiných peněžních ústavů:

ČNB Kč 300.000

ČSOB Kč 90.000

Česká spořitelna má u KB vklad ve výši Kč 100.000

Zaúčtujte:

1. Počáteční stavy na účtech

2. Úhrada našemu klientovi na běžný účet ČSOB Kč 20.000

3. Česká spořitelna vybrala ze svého účtu v hotovosti Kč 10.000

4. Vklad v hotovosti na účet u ČNB 13.000

5. Úroky, vyúčtované ČSOB Kč 12.000

6. Úroky vyúčtované České spořitelně Kč 7. 500

581-PÚR	
1c. 100000	
1b. 90000	

121-BÚ ČNB	
1a. 300000	1a. 300000
4. 13000	

131-BÚ u ČSOB	
1b. 90000	
2. 20000	
5. 12000	

134-BÚ ČS	
3. 10000	1c. 100000
	6. 7500

22x BÚ klientů	
	2. 20000

111 Pokladna	
PS xxx	3. 10000
	4. 13000

712 Výnosy xxxx	
	5. 12000

612 Náklady xxx	
6. 7500	

2.1.3 Pokladní operace

Opět účtujeme v účtové třídě 1.

Na účet Pokladna účtujeme o bankovkách a mincích v tuzemské měně i v cizích měnách(valutové pokladny)

Banka měla tyto počáteční stavy:

111/1 Pokladna korunová Kč 185.000

111/2 Pokladna valutová 300Euro Kč 9.600

Úkoly:

1. Přijat vklad na běžný účet klienta v Kč 20.000

2. Na vkladní knížky vkladatelů přijato v hotovosti Kč 15.000

3. Náš klient splatil v hotovosti úvěr Kč 8.000

4. Prodáno zákazníkům za hotové 200 Euro, kurz E Kč 30 Kč 6.000

4. a) Poplatek Kč 100

111/1 Pokladna Kč	
PS 185000	5. 9000
1. 20000	
2. 15000	
3. 8000	
4a. 6000	
4b. 100	

Pokladna valut. EURO	
PS 9600	4a. 6000
EUR 300	EUR 200

221-BÚ klientů	
	1.20000 .

226-Úsporné vklady k.	

214-Krátkodobé úvěry	
	3. 8000

716-Výnosy z deviz. o.	
	4b. 100

2.1.4 Vkladní knížky

Vklady na vkladní knížky (nyní již znějící na jméno)rozeznáváme:

Obyčejné, vkladní knížky s výpovědní lhůtou a výherní vkladní knížky.

Vklady jsou zhodnocovány úrokem nebo výhrou, které podléhají zdanění. Nyní je 15% sazba a odvádí do státního rozpočtu přímo banka.

Přijaté vklady jsou pro banku závazkem

226 - Úsporné vklady klientů na požádání

227 - Úsporné vklady klientů se splatností

612 - Náklady na ostatní úroky

347 - Zúčtování se SR(daně)

1. . Počáteční stav vkladů klientů Kč 650.000

2. Přijato v hotovosti na VK bez výpovědi Kč 90.000

3. Vyplaceno v hotovosti Kč 12.000

4. Zúčtování úroků

a) hrubý úrok Kč 50.000

b) daň Kč 7.500

c) čistý úrok

226-Úspor. vklady klientů			
3.	12000	1.	650000
		2.	90000
		4c	42500

612- Náklady na úroky	
4a.	50000

111-Pokladna			
2.	90000	3.	12000

347-Zúčtování se SR	
4b.	7500

2.1.5 Běžné účty klientů

O běžných účtech je účtováno v účtové třídě 2. Banka rozlišuje účty tzv. rezidentů tj. těch, kteří mají sídlo v ČR a nerezidentů, kteří mají sídlo mimo ČR. Pro každého klienta vede analytické účty. Pozor: Na vrub účtů účtujeme snížení účtu, ve prospěch zvýšení!

1. Vklad v hotovosti na BÚ klienta Kč 10. 000

2. Přijaté šeky k inkasu od klientů Kč 20. 000

3. Úhrady pro běžné účty klientů od jiné banky Kč 15. 000

4. poskytnutý úvěr našemu klientovi s připsáním na jeho BÚ Kč 50. 000

5. Vyúčtování úroků

a) z BÚ Kč 2000

b) z úvěrového účtu Kč 3000

c)poplatky za vedení účtu 1400

221-Běžné účty klientů

322- Hodnoty k inkasu přijaté od klientů

612- Náklady na ostatní úroky

713- Výnosy z poplatků a provizí

111-Pokladna			
1.	10000		

221- Běž. účty klientů			
5b.	3000	1.	10000
5c.	1400	2.	20000
		3.	15000
		4.	50000
		5a.	2000

322-Hodnoty přijaté k i.	
2. 20000	

131- Běž. účty u j. bank	
3. 15000	

214- Krátkodobé úvěry	
4. 50000	

612- Náklady . ú	
5a. 2000	

712- Výnosy	
	5b. 3000

713- Výnosy z popl.	
	5c. 1400

2.1.6 Úvěr – pohledávka(aktivní zůstatek)

Úvěry dělí banky na tyto druhy:

Druhy: a)podle doby splatnosti krátkodobé
střednědobé
dlouhodobé

b) účelu – na zásoby…

c) druhu záruky (eskontní lombardní…)

- pro rezidenty
- nerezidenty

Pro tvorbu opravných položek je důležité rozlišovat úvěry, na které je nutno vytvářet opravné položky nebo rezervy:

- podle splatnosti - standardní
- nestandardní: sledované
pochybné
klasifikované

KB měla tyto zůstatky na účtech:

Krátkodobé úvěry 136.000

Střednědobé úvěry 450.000

Dlouhodobé úvěry 90.000

Úkol: zaúčtujte

1)Počáteční stavy

2)poskytnutý úvěr- splatnost 1 rok připsán na BÚ klienta Kč 18. 000

3) Z BÚ klienta byl splacen dlouhodobý úvěr Kč 50. 000

4) Převodem z konta klienta byl splacen střednědobý úvěr Kč 30. 000

5) poskytnutý úvěr– splatnost 2 roky, uhrazeno na účet věřitele kde má banka nostro účet Kč 17. 000

6)Dlouhodobý úvěr našeho klienta se stal pochybným v jeho splácení ve výši Kč 20. 000

7)Na podkladě inventarizace byla vytvořena opravná položka na dočasné snížení Kč 10. 000

8) úroky z poskytnutých úvěrů hrazené z BÚ klientů Kč 2000

581-PÚR214- Krátkodobé úvěry

	1a. 136000
	1b. 450000
	1c. 90000

1a. 136000	
2. 18000	

216- Střed. úvěry

1b. 450000	4. 30000
5.	17000

218- Dlouhodobé úvěry

1c. 90000	3. 50000
	6. 20000

221- BÚ klientů

3. 50000	2. 18000
4 30000	
8. 2000	

131-BÚ u jiných. bank

	5. 17000

243- Pochybné úvěry.

6. 20000	

249- Opravné položky

	7. 10000

651-tvorba OP

7. 10000	

712- Výnosy

	8. 2000

2.1.7 Směnky

Běžnou operací bank je přijetí směnek. Banky kupují od zákazníků nesplacené směnky a to po srážce diskontu (úroku). Na eskontované směnky poskytují eskontní úvěr na jejich BÚ.

Eskontované směnky:

322- Hodnoty k inkasu přijaté od klientů

326- Účty klientů s připsáním platby po jejím inkasu

Poskytnutý úvěr:

214- Krátkodobé úvěry

711- Výnosy z úroků z cen. papírů

713- Výnosy z poplatků a provizí

1) Banka eskontovala směnku ve jmenovité hodnotě Kč 50. 000 po odpočtu diskontu Kč 2. 500 a výloh Kč 500

2) Poskytnut eskontní úvěr, připsán na BÚ klienta po odpočtu diskontu a výloh Kč 3. 000

3) Směnka byla uhrazena směnečným dlužníkem prostřednictvím banky, u níž má naše banka účet Kč 50. 000

a) splacení úvěru Kč 50. 000

b) vyrovnání účtů týkajících se směnky

322- Hodnoty k inkasu	
1. 47000	3b. 47000

326 –Účty klientů	
3b. 47000	1. 47000

214- Krátkodobé úvěry	
2. 50000	3a. 50000

221- Běž. účty k.	
	2. 47000

131- BÚ u jiných bank.	
3a. 50000	

711- Výnosy z úroků	
	2. 3000

2.1.8 Cenné papíry

Cenné papíry jsou vymezeny zvláštními předpisy. Obchodování s nimi je jedním z podstatných obchodů bank.

Cenné papíry rozlišujeme na

- obchodovatelné na peněž. trhu(směnky, šeky)

- obchodovatelné na kapitálovém trhu (akcie, obligace)

Nákup akcii

376- Závazky vůči akcionářům

384- Akcie

7158- Výnosy z operací s cennými papíry

384- Akcie	
1. 30000	3a. 15000

376- Závazky vůči akcionářům	
2. 30000	1. 30000

131- BÚ účty u jiných bank	
	2. 30000

221- BÚ klientů	
3b. 17000	

715- Výnosy	
	3c. 2000

2.1.9 Dluhopisy dlouhodobé

Nákup: 416-Kupónové dluhopisy držené do splatnosti

Pokles hodnoty: 419- Opravná položka k dlouhodobým fin. inv.

651-Tvorba OP

Prodej dluhopisů: 221- Běž. účty klientů

416- Kuponové dluhopisy

Výsledek z prodeje: 615- Náklady na operace s CP

715- Výnosy z operací s CP

Zrušení OP: 751- Použití OP (pozor podnikatelé na 5)

416-Kup. dluhopisy	
1. 120000	3a. 120000

131-BÚ u jiných bank	
	1. 120000

419 – OP	
4. 8000	2. 8000

651- Tvorba OP	
2. 8000	

221- BÚ klientů	
3b. 114000	

615- Náklady na operace s CP	
3c. 6000	

751- Použití OP	
	4. 8000

2.1.10 Rezervy

Důležitou položkou, kterou vytváří banky jsou rezervy. Dělíme je na:

Druhy: zákonné

ostatní

Zákonné: 1. na opravy atd.

2. bankovní na standardní pohledávky do 1%

na nestandardní pohledávky v 100%

Tvorba rezerv je do nákladů 652 - Tvorba rezerv daňově uznaných

653 – Tvor0ba rezerv daňové neuznaných

Rezervy: 542 - Rezervy daňově uznané

543 - Rezervy daňové neuznané

Použití rezerv: na účty nákladů na stranu D

Úkoly:

1. Bankou vytvořena rezerva daňové uznatelná Kč 200. 000

2. a) Poskytnuté úvěry se staly pochybnými ve výši Kč 40. 000

b) použití OP

3. vytvořena rezerva na podnikatelské riziko 50. 000

542- Rez. daň. uznatelná	
	1. 200000

652- Tvorba rezerv	
1. 200000	

243- Pochybné úvěry	
	2a. 40000

662- Odepsané . pohledávky	
2a. 40000	

249- OP	
2b. 4000	
2c. 4000	

754- Použití OP	
	2b. 4000

543- Rezervy daňové	
	3. 50000

653- Tvorba rezerv daňových.	
3. 50000	

751- Použití OP	
	2c. 4000

2.1.11 Hmotný a nehmotný majetek

Účtujeme o něm v účtové třídě 4.

Účtová třída 4. Majetek se člení na:

1) provozní
   a) hmotný
   b) nehmotný
   c) finanční
2) neprovozní
   a) hmotný
   b) nehmotný
   c) finanční

Majetek zahraničních poboček a jednatelství evidují banky zvlášť.

2.1.12 Náklady a výnosy

O nákladech účtujeme v účtové třídě 6 a to podle účelového členění

2.1.12.1 NÁKLADY

- náklady na finanční činnost
- správní náklady
- tvorba rezerv a OP
- ostatní provozozní náklady
- mimořádné náklady
- daň z příjmů
- vnitropodnikové náklady

2.1.12.2 VÝNOSY

Účtujeme v účtové třídě 7

Skupiny výnosů:

- výnosy z finanční činnosti
- použití rezerv a OP
- ostatní provozní výnosy
- mimořádné výnosy
- vnitropodnikové výnosy

3 Účetní závěrka

Účetní závěrka se skládá z:

Rozvahy

Výkazu zisku a ztrát

Příloha (cash)

Přehledu o změnách vlastního kapitálu

3.1 Rozvaha

Struktura rozvahy je jiná než u podnikatelských subjektů, odpovídá principům, podle kterých je sestavována a to podle Mezinárodních účetních standardů pro banky (IAS pro banky).

Rozvaha

AKTIVA	PASIVA
Hotovost	Závazky vůči ČNB
Účty u ČNB	Vydané dluhopisy
Vklady u peněžních ústavů	Závazky vůči peněž. ústavům
Poskytnuté úvěry Účty klientů	
Kapitálové investice a CP	Účty klientů
Stavby a zařízení	Ostatní pasiva
Ostatní aktiva	Základní kapitálové fondy ze zisku, VH
	Rezervy

3.2 Výkaz zisku a ztráty

Struktura je obdobná jako u ostatních účetních jednotek (viz příloha)

3.3 Příloha k účetní závěrce

Obsahem přílohy je rozvedení a vysvětlení jednotlivých souhrnných položek, uvedených v rozvaze a výkazu zisku a ztrát.

3.4 Výkaz o změnách vlastního kapitálu

Banky a finanční instituce sestavují tento výkaz povinně.

(viz příloha)

3.5 Konsolidovaná účetní závěrka

Všechny banky, které mají dceřiné společnosti sestavují povinně konsolidovanou účetní závěrku za skupinu.

Položky konsolidované účetní závěrky:

Rozvaha

Výkaz zisku a ztráty

Příloha

3.6 Předkládání účetní závěrky

Banky sestavují měsíčně účetní závěrku a předkládají ji ČNB – bankovnímu dozoru.

Kromě toho sestavují i pro daňové účely roční účetní závěrku jako všechny účetní jednotky. Předkládají ji spolu s daňovým přiznáním FÚ a zveřejňují ve sbírce listin Obchodního soudu.

Povinně také sestavují Výroční zprávu, která se obsahem neliší od požadavků na ostatní účetní jednotky, které jsou určeny v zákonu o účetnictví.

Povinně mají účetní závěrku auditovanou externími auditory.

4 Přílohy

4.1 Příloha č. 1 – Rozvaha (bilance)

AKTIVA

1. Pokladní hotovost a vklady u centrálních bank

2. Státní bezkupónové dluhopisy a ostatní cenné papíry přijímané centrální bankou k refinancování

v tom: a) vydané vládními institucemi

b) ostatní

3. Pohledávky za bankami a družstevními záložnami

v tom: a) splatné na požádání

b) ostatní pohledávky

4. Pohledávky za klienty - členy družstevních záložen

v tom: a) splatné na požádání

b) ostatní pohledávky

5. Dluhové cenné papíry

v tom: a) vydané vládními institucemi

b) vydané ostatními osobami

6. Akcie, podílové listy a ostatní podíly

7. Účasti s podstatným vlivem

z toho: v bankách

8. Účasti s rozhodujícím vlivem

z toho: v bankách

9. Dlouhodobý nehmotný majetek

z toho a) zřizovací výdaje

b) goodwill

10. Dlouhodobý hmotný majetek

z toho: pozemky a budovy pro provozní činnost

11. Ostatní aktiva

12. Pohledávky za upsaný základní kapitál

13. Náklady a příjmy příštích období

PASIVA

1. Závazky vůči bankám a družstevním záložnám

v tom: a) splatné na požádání

b) ostatní závazky

2. Závazky vůči klientům - členům družstevních záložen

v tom: a) splatné na požádání

b) ostatní závazky

3. Závazky z dluhových cenných papírů

v tom: a) emitované dluhové cenné papíry

b) ostatní závazky z dluhových cenných papírů

4. Ostatní pasiva

5. Výnosy a výdaje příštích období

6. Rezervy

v tom: a) na důchody a podobné závazky

b) na daně

c) ostatní

7. Podřízené závazky

8. Základní kapitál

z toho: a) splacený základní kapitál

b) vlastní akcie

9. Emisní ážio

10. Rezervní fondy a ostatní fondy ze zisku

v tom: a) povinné rezervní fondy a rizikové fondy[1)]

b) ostatní rezervní fondy

c) ostatní fondy ze zisku

11. Rezervní fond na nové ocenění

12. Kapitálové fondy

13. Oceňovací rozdíly

z toho: a) z majetku a závazků

b) ze zajišťovacích derivátů

c) z přepočtu účastí

14. Nerozdělený zisk nebo neuhrazená ztráta z předchozích období

15. Zisk nebo ztráta za účetní období

Podrozvahové položky

1. Poskytnuté přísliby a záruky
2. Poskytnuté zástavy
3. Pohledávky ze spotových operací
4. Pohledávky z pevných termínových operací
5. Pohledávky z opcí
6. Odepsané pohledávky
7. Hodnoty předané do úschovy, do správy a k uložení
8. Hodnoty předané k obhospodařování
9. Přijaté přísliby a záruky
10. Přijaté zástavy a zajištění
11. Závazky ze spotových operací
12. Závazky z pevných termínových operací
13. Závazky z opcí
14. Hodnoty převzaté do úschovy, do správy a k uložení
15. Hodnoty převzaté k obhospodařování

4.2 Příloha č. 2 – Výkaz zisku a ztráty

1. Výnosy z úroků a podobné výnosy

z toho: úroky z dluhových cenných papírů

2. Náklady na úroky a podobné náklady

z toho: náklady na úroky z dluhových cenných papírů

3. Výnosy z akcií a podílů

v tom: a) výnosy z účastí s podstatným vlivem

b) výnosy z účastí s rozhodujícím vlivem

c) ostatní výnosy z akcií a podílů

4. Výnosy z poplatků a provizí

5. Náklady na poplatky a provize

6. Čistý zisk nebo ztráta z finančních operací

7. Ostatní provozní výnosy

8. Ostatní provozní náklady

9. Správní náklady

v tom: a) náklady na zaměstnance

z toho: aa) mzdy a platy

ab) sociální a zdravotní pojištění

b) ostatní správní náklady

10. Rozpuštění rezerv a opravných položek k dlouhodobému hmotnému a nehmotnému majetku

11. Odpisy, tvorba a použití rezerv a opravných položek k dlouhodobému hmotnému a nehmotnému majetku

12. Rozpuštění opravných položek a rezerv k pohledávkám a zárukám, výnosy z dříve odepsaných pohledávek

13. Odpisy, tvorba a použití opravných položek a rezerv k pohledávkám a zárukám

14. Rozpuštění opravných položek k účastem s rozhodujícím a podstatným vlivem

15. Ztráty z převodu účastí s rozhodujícím a podstatným vlivem, tvorba a použití opravných položek k účastem s rozhodujícím a podstatným vlivem

16. Rozpuštění ostatních rezerv

17. Tvorba a použití ostatních rezerv

18. Podíl na ziscích nebo ztrátách účastí s rozhodujícím nebo podstatným vlivem

19. Zisk nebo ztráta za účetní období z běžné činnosti před zdaněním

20. Mimořádné výnosy

21. Mimořádné náklady

22. Zisk nebo ztráta za účetní období z mimořádné činnosti před zdaněním
23. Daň z příjmů
24. Zisk nebo ztráta za účetní období po zdanění

4.3 Příloha č. 3 – Přehled o změnách vlastního kapitálu

	Základní kapitál	Vlastní akcie	Emisní ážio	Rezervní fondy	Kapitálové fondy	Oceňovací rozdíly	Zisk (ztráta)	Celkem
Zůstatek k 1. 1. 200X								
Změny účetních metod								
Opravy zásadních chyb								
Kursové rozdíly a rozdíly z přecenění nezahrnuté do HV								
Čistý zisk/ztráta za účetní období								
Dividendy								
Převody do fondů								
Použití fondů								
Emise akcií								
Snížení základního kapitálu								
Nákupy vlastních akcií								
Ostatní změny								
Zůstatek 31. 12. 200X								

Zůstatek k 1. 1. 200Y								
Změny účetních metod								
Opravy zásadních chyb								
Kursové rozdíly a rozdíly z přecenění nezahrnuté do HV								
Čistý zisk/ztráta za účetní období								
Dividendy								
Převody do fondů								
Použití fondů								
Emise akcií								
Snížení základního kapitálu								
Nákupy vlastních akcií								
Ostatní změny								
Zůstatek 31. 12. 200Y								
Zůstatek k 1. 1. 200Z								
Změny účetních metod								
Opravy zásadních chyb								
Kursové rozdíly a rozdíly z přecenění nezahrnuté do HV								

Čistý zisk/ztráta za účetní období								
Dividendy								
Převody do fondů								
Použití fondů								
Emise akcií								
Snížení základního kapitálu								
Nákupy vlastních akcií								
Ostatní změny								
Zůstatek 31. 12. 200Z								

4.4 Příloha č. 4 - Směrná účtová osnova

Za povšimnutí stojí velké množství podrozvahových účtů, které je dáno charakterem účetních operací, které banka podniká s cizími prostředky. Pro zúčtování s centrální bankou slouží účtová třída 0.

4.4.1 Účtová třída 0 – Zúčtovací vztahy České národní banky (jen Česká národní banka)

01 Měnové pohledávky
02 Měnové závazky

4.4.2 Účtová třída 1 – Pokladní, bankovní účty, závazky z krátkých prodejů

11 Pokladní hodnoty

12 Vklady a úvěry u centrálních bank

13 Vklady, úvěry a ostatní závazky a pohledávky za jinými bankami

14 Vklady družstevních záložen

15 Úvěry družstevních záložen

16 Závazky z jiných hodnot

17 Závazky z cenných papírů

4.4.3 Účtová třída 2 - Pohledávky a závazky z vybraných finančních činností

20 Zvláštní agendy České národní banky (jen Česká národní banka)

21 Standardní pohledávky

22 Vklady klientů

23 Přijaté úvěry

24 Sledované a ohrožené pohledávky

25 Agendy z pověření (jen Československá obchodní banka)

26 Emitované krátkodobé cenné papíry

27 Účelově vázané pohledávky a závazky

28 Vklady a úvěry členů družstevních záložen (jen družstevní záložny)

29 Zúčtování s orgány státu a obdobnými orgány (jen Česká národní banka)

4.4.4 Účtová třída 3 – Cenné papíry, deriváty, ostatní pohledávky a závazky a přechodné účty

31 Pevné termínové operace

32 Pohledávky a závazky z inkasa a ze zúčtování

33 Pobočky a jednatelství

34 Ostatní pohledávky a závazky

35 Časové rozlišení, dohadné účty, uspořádací účet

36 Cenné papíry k prodeji a ostatní podíly

37 Pohledávky a závazky z obchodování s cennými papíry a z emise vlastních cenných papírů, závazky z příspěvků penzijního připojištění

38 Cenné papíry k obchodování

39 Opce

4.4.5 Účtová třída 4 – Dlouhodobý nehmotný, dlouhodobý hmotný majetek, účasti, cenné papíry držené do splatnosti a ostatní dlouhodobé finanční investice, zahraniční pobočky a jednatelství

41 Dlouhodobé finanční investice

42 Zahraniční pobočky a jednatelství

43 Dlouhodobý hmotný majetek a pořízení dlouhodobého hmotného majetku

47 Dlouhodobý nehmotný majetek a pořízení dlouhodobého nehmotného majetku

48 Zásoby

4.4.5.1 Účtová třída 5 - Kapitálové účty, dlouhodobé závazky a závěrkové účty

50 Dotace a obdobné prostředky

52 Emitované dlouhodobé cenné papíry

53 Podřízené finanční závazky

54 Rezervy

55 Rezervní fondy a ostatní fondy ze zisku

56 Základní kapitál a kapitálové fondy

57 Převedený hospodářský výsledek

58 Závěrkové účty

59 Hospodářský výsledek ve schvalovacím řízení

4.4.6 Účtová třída 6 – Náklady

61 Náklady na finanční činnosti

63 Správní náklady

65 Tvorba rezerv a opravných položek

66 Ostatní provozní náklady

67 Mimořádné náklady

68 Daň z příjmů

69 Vnitropodnikové náklady

4.4.7 Účtová třída 7 – Výnosy

71 Výnosy z finančních činností

75 Použití rezerv a opravných položek

76 Ostatní provozní výnosy

77 Mimořádné výnosy

79 Vnitropodnikové výnosy

4.4.8 Účtová třída 8 – Vnitropodnikové účetnictví

4.4.9 Účtová třída 9 – Podrozvahové účty

91 Pohledávky a závazky z příslibů úvěrů a půjček

92 Pohledávky a závazky ze záruk

93 Pohledávky a závazky z akreditivů

94 Pohledávky a závazky ze spotových operací

95 Pohledávky a závazky z pevných termínových operací

96 Pohledávky a závazky z opcí

97 Pohledávky a závazky ze zástav a závazky z kolaterálu

98 Pohledávky a závazky z hodnot v úschově, správě, uložení a z obhospodařovaných hodnot

99 Uspořádací a evidenční účty

4.5 Příloha č. 5 – ČÚS pro banky a finanční instituce

101 Účty a zásady účtování na účtech, vnitropodnikové účetnictví

102 Otevírání a uzavírání účetních knih, účetní závěrky

103 Zásady pro účtování nákladů a výnosů a jejich časové rozlišování

104 Použití způsobů oceňování

105 Kurzové rozdíly

106 Opravné položky

107 Rezervy

108 Cenné papíry

109 Účasti s podstatným a rozhodujícím vlivem

110 Deriváty

111 cenné papíry a deriváty pro klienty

112 Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek

113 Daň z příjmů a daň z přidané hodnoty

114 Inventarizační rozdíly

115 Konsolidace

ÚČTOVÝ ROZVRH BANKY

ÚČTOVÁ TŘÍDA 1 – POKLADNÍ, BANKOVNÍ ÚČTY

111 – Pokladna
121 – Běžné účty u emisních bank
131 – Běžné účty u jiných bank
132 – Termínované vklady u jiných bank
133 – Poskytnuté úvěry jiným bankám
134 – Běžné účty jiných bank
137 – Přijaté úvěry od jiných bank

ÚČTOVÁ TŘÍDA 2 – ÚČTY KLIENTŮ

214 – Krátkodobé úvěry
216 – Střednědobé úvěry
218 – Dlouhodobé úvěry
221 – Běžné účty klientů
226 – Úsporné vklady klientů na požádání
227 – Úsporné vklady klientů se splatností
243 – Pochybné úvěry a ostatní pohledávky
249 – Opravná položka ke klasifikovaným úvěrům a ostatním pohledávkám za klienty

ÚČTOVÁ TŘÍDA 3 – CENNÉ PAPÍRY, DERIVÁTY, OSTATNÍ POHLEDÁVKY A ZÁVAZKY A PŘECHODNÉ ÚČTY

321 – Hodnoty k inkasu přijaté od korespondentů
322 – Hodnoty k inkasu přijaté od klientů
326 – Účty klientů s připsáním platby po jejím inkasu
347 – Zúčtování se státním rozpočtem
376 – Závazky vůči akcionářům
384 – Akcie
391 - Opce

ÚČTOVÁ TŘÍDA 4 – NEHMOTNÝ, HMOTNÝ MAJETEK, ÚČASTI, CENNÉ PAPÍRY V DRŽENÍ DO SPLATNOSTI, OSTATNÍ DLOUHODOBÉ FINANČNÍ INVESTICE, ZAHRANIČNÍ POBOČKY A JEDNATELSTVÍ

416 – Kuponové dluhopisy držené do splatnosti
419 – Opravná položka k dlouhodobým finančním investicím
431 – Provozní hmotný majetek
432 – Neprovozní hmotný majetek
438 – Oprávky k hmotnému majetku
441 – Pořízení provozního hmotného majetku

ÚČTOVÁ TŘÍDA 5 – KAPITÁLOVÉ ÚČTY, DLOUHODOBÉ ZÁVAZKY A ZÁVĚRKOVÉ ÚČTY

542 – Rezervy daňově uznané
543 – Rezervy daňově neuznané
581 – Počáteční účet rozvažný
582 – Konečný účet rozvažný
583 – Účet zisků a ztrát

ÚČTOVÁ TŘÍDA 6 – NÁKLADY

611 – Náklady na úroky z cenných papírů
612 – Náklady na ostatní úroky
613 – Náklady na poplatky a provize
615 – Náklady na operace s cennými papíry
636 – Nakupované výkony
637 – Odpisy hmotného majetku
651 – Tvorba opravných položek daňově neuznaných
652 – Tvroba rezerv daňově uznaných
653 – Tvroba rezerv daňově neuznaných
662 – Odepsané pohledávky za klienty

ÚČTOVÁ TŘÍDA 7 – VÝNOSY

711 – Výnosy z úroků z cenných papírů
712 – Výnosy z ostatních úroků
713 – Výnosy z poplatků a provizí
715 – Výnosy z operací s cennými papíry
716 – Výnosy z devizových operací
751 – Použití opravných položek daňově neuznaných
752 – Použití rezerv daňově uznaných
754 – Použití opravných položek daňově uznaných

Kontrolní otázky

1. Jaká je struktura rozvahy banky a podle jakých kriterií se člení ?
2. Jaké druhy nákladů a výnosů vykazuje banka?
3. Vysvětlete pojem účtu nostro a loro
4. Jaké druhy úvěrů banky rozlišují?
5. Za jakých podmínek může vzniknou banka v ČR?
6. Jaký je význam podrozvahových účtů pro banku?
7. Jaký je rozdíl mezi klientem a korespodentem banky ?
8. Jaký zůstatek vykazují vklady na vkladních knížkách?
9. Jaké druhy rezerv a opravných položek tvoří banka?
10. Z jakých částí se skládá účetní závěrka banky a jak jí zveřejňují?

Příklady

Příklad 1

Sestavte rozvahu banky Sluníčko, a. s. k 31. 12. 200x z následujících stavů účtů (dodržte předepsané členění)

Cenné papíry	10000
Emitované dluhopisy	17000
Závazky vůči bankám	10000
Daň z příjmů	2000
Odložený daňový závazek	100
Odložená daňová pohledávka	5
Majetkové účasti	100000
Úvěry klientům	30000
Výdaje a výnosy příštích období	10
Náklady a příjmy	40
Závazky vůči klientům	6000
Pohledávky za bankami	7000
Hotovost a pohledávky vůči centrál-bance	80000
Emisní ažio	30
Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek	5000000
Základní kapitál ?	
Pohledávky za bankami	40

Příklad 2:

Dlouhodobý úvěr klienta se stal pochybným. Banka bude řešit tuto situaci:

a)tvorbou opravné položky

b) tvorbou rezervy

Příklad 3:

Vklady na vkladních knížkách vykazují zůstatek:

a) aktivní

b) pasivní

Příklad 4:

úroky jsou pro banku výnosem

a) běžných účtů klientů

b) vkladních knížek

Příklad 5:

rezidenty jsou

a)právnické osoby se sídlem v ČR

b) fyzické osoby s trvalým pobytem v ČR

c) právnické osoby se sídlem v zahraničí

Příklad 6:

Úroky z vkladů jiných bank jsou

a)správním nákladem

b)finančním nákladem

c)finančním výnosem

Použitá literatura

Zákon č. 126/2002 Sb.

Zákon o účetnictví 563/91 Sb. v pozdějším znění

Vyhláška MF č. 501/2002 Sb.

České účetní standardy pro pojišťovny

Huleš: Účetnictví bank, Linde 1997

Jílek, Svobodová: Účetnictví bank, Grada 2003

Baloušek, Schránil:Podvojné účetnictví v bankách C. H. Beck 2002

Dodatek 3: Účetnictví pojišťoven

Klíčová slova

Pojišťovna, zajišťovna, pojistné, zajistné, technické rezervy, technické náklady a výnosy, netechnické náklady a výnosy, finanční umístění

1 Založení pojišťovny

1.1 Zákonné normy

Pro založení a činnost pojišťoven v České republice platí v současné době tyto základní normy:

- zákon č. 168/99 Sb.
- zákon č. 363/99 Sb.
- vyhláška Ministerstva financí č. 75/2000 Sb.
- vyhláška MF č. 502/2002 Sb.
- zákon 593/1992 Sb. o rezervách
- zákon 563/1991 Sb. o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 586/1992 Sb. o dani z přijmu ve znění pozdějších předpisů
-zákon č.37/2003 O pojistné smlouvě
-zákon č.38/2004 o poj.zprostředkovatelích

V roce 2014 působí na českém trhu 33pojišťoven českých a 18 zahraničních

Pojišťovny představují významný subjekt kapitálového trhu.

Předepsané pojistné 116 mld, základní kapitál 20mld,VK 72 mld

Majetek pojišťoven na našem trhu představoval cca447 mld. jejich výnosy 155 mld., náklady144 mld. a výsledek hospodaření 12 mld. Zaměstnávaly 13 tisíc pracovníků.

.

1.2 Podnikání v pojišťovnictví

Podle zákona 363/99 Sb. mohou pojišťovny vznikat v České republice jako akciové společnosti nebo družstva. Zahraniční společnosti se sídlem v České republice mohou působit jako organizační složky.

Účetnictví pojišťoven se řídí obecně zákonem o účetnictví a zákonem o pojišťovnictví.

Podnikat v pojišťovnictví v České republice (podobně jako je tomu i v ostatních zemích) lze pouze na základě povolení, které podnikům dává Ministerstvo financí,

(od r. 2005 převzala dozor nad pojišťovnami stejně jako nad bankami ČNB)

Podmínky požadované tímto státním dozorem v současné době:

- požadavek na určitou výši základního kapitálu (je vyšší než u ostatních akciových společností a má být od 90 – 200 mil), u zajišťoven 1 mld. Kč a musí být složen pouze v peněžní podobě

- požadavek na předložení pojistných podmínek,
- požadavek na obchodní plán na 3 roky,
- sestavení marketingové studie o stavu trhu s pojistnými produkty, se kterými nová pojišťovna přichází na trh,

Kromě komerčních pojišťoven existují i zdravotní pojišťovny, jejichž účtování je jiné.

Kromě pojišťoven působí na našem trhu i tzv. zajišťovny. To jsou velké pojišťovny, které pojišťují pojišťovny. Na našem trhu nemáme zajišťovny jako speciální pojišťovny s vyjimkou České pojišťovny, která působí částečně i jako zajišťovna. Všechny naše pojišťovny jsou zajištěny u zahraničních zajišťoven.

Další kroky nezbytné pro fungování pojišťovny na našem trhu:

- zápis do obchodního rejstříku,
- přidělení identifikačního čísla organizaci (IČO),
- přihláška k registraci plátce příslušných daní

1.2.1 Klíčová slova

pojišťovna,zajišťovna,makléř,pojistník,pojistitel,pojištěný,pojistné,zajistné,předepsané hrubé pojistné, zasloužené pojistné, nezasloužené pojistné, pojistná smlouva, technické účty nákladů a výnosů, technické rezervy, finanční umístění

2 Účetnictví

Pojišťovny se při účtování řídí zákonem o účetnictví č. 563/1991 Sb.vyhláškami MF č. 252/2015 Sb. a Českými účetními standardy vydanými MF ČR ve znění pozdějších novel.

Pojišťovny na území České republiky účtují podle závazných postupů, které pro pojišťovny vydává ministerstvo financí, to také vydává směrnou účtovou osnovu. Podle ní si sestaví organizace svůj tzv. účtový rozvrh. Je to seznam účtů, které bude pro svoje účetnictví vést.

Dalším krokem při vedení účetnictví je otevření účetních knih. Podle zákona o účetnictví vede pojišťovna účetnictví a otevírá tyto účetní knihy:

- deník,

- hlavní knihu,

- knihy analytických účtů.

Otevírání účetních knih se začíná převodem údajů ze zahajovací rozvahy do účtů hlavní knihy a to prostřednictvím počátečního účtu rozvažného.

Další účtování je do deníku a na ostatní syntetické a analytické účty.

Účetní výkazy, které musí pojišťovny sestavovat se skládají z

- výkazu rozvaha
- výkazu zisku a ztráty
- přílohy
- výkazu o změnách vlastního kapitálu
- výkazu solventnosti
- Účetnictví vedou a účetní závěrku sestavují pojišťovny vždy v plném rozsahu, neboť mají ze zákona povinný audit účetní závěrky.
- Účetní závěrku mohou sestavovat jako řádnou i mimořádnou nebo i mezitímní.
- Mezinárodní účetní standardy ani IFRS pro pojišťovny ještě nebyly zveřejněny.

Nyní se podívejme, jak budeme účtovat o majetku pojišťovny a zejména o finančním umístění (investicích) o jejích závazcích a pohledávkách, o kapitálu a dlouhodobých závazcích, nákladech a výnosech, rezervách, o zajištění. Nakonec uzavřeme účetní knihy, zjistíme hospodářský výsledek pojišťovny a sestavíme účetní výkazy.

Z účetnictví vybereme pouze ty účetní případy, které jsou charakteristické pro pojišťovny. O shodných účetních případech s podnikateli bylo již uvedeno v předchozím.

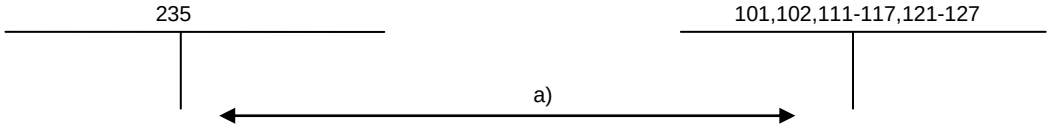
2.1 Účtování o majetku pojišťovny

Majetek pojišťovny tvoří dlouhodobý a krátkodobý (hmotný, nehmotný a finanční) majetek a dále majetek, který tvoří tzv. finanční umístění. Finanční umístění je majetek, kde pojišťovna ukládá prostředky technických rezerv, které vytváří pro zajištění výplaty na pojistná plnění při škodních událostech.

Finanční umístění

Patří sem vždy nemovitosti, tj. pozemky a stavby jakéhokoliv druhu, akcie, obligace, různé dluhopisy, cenné papíry různého druhu, depozita u bank, hypotekární půjčky a jiné. V minulosti se u staveb prováděl odpis. Podle poslední úpravy se tento majetek oceňuje reálnou hodnotou, takže se k němu netvoří oprávky.

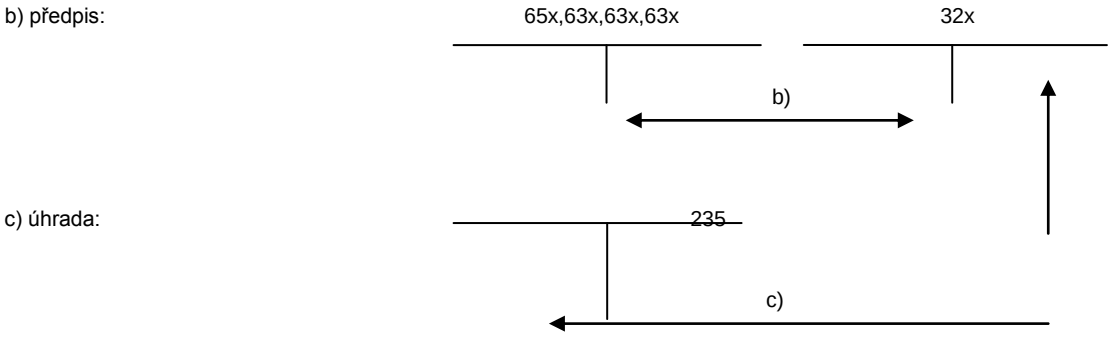
2.1.1 Nákup finančního umístění

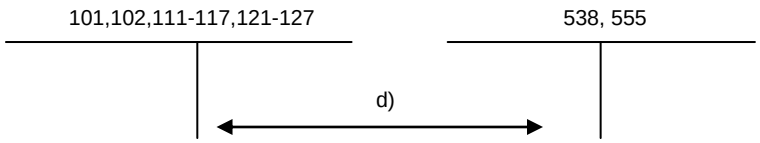
Pokud vznikají náklady spojené s nákupem, účtujeme o nich na účtu 535 - Náklady na finanční umístění nebo 551 na straně MD. Pokud nakupujeme budovy a pozemky a máme další náklady s nákupem spojené, účtujeme na účet 221 - Pořízení hmotného a nehmotného majetku. Budovy odepisujeme (viz. dále.)

2.1.2 Prodej finančního umístění

Neodepisovaný (veškerý majetek z účtové třídy l)

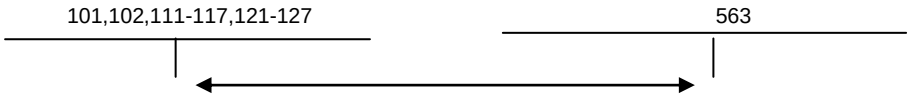
d) vyřazení:

Snížení hodnoty finančního umístění

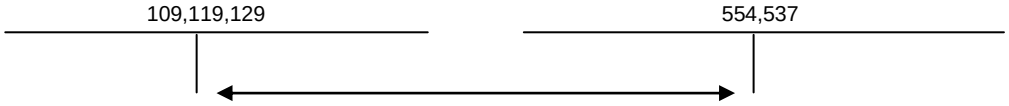
- může být a) trvalé
  b) dočasné

a) trvalé snížení hodnoty finančního umístění:

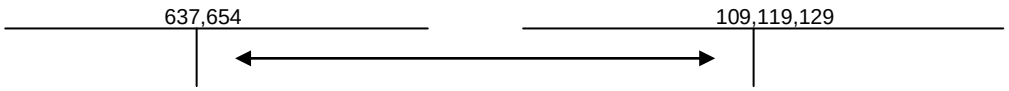

b) <u>dočasné snížení</u> - při poklesu tržní hodnoty- formou opravné položky:

opravnou položku lze vytvořit pouze na pokles hodnoty a pouze dočasně

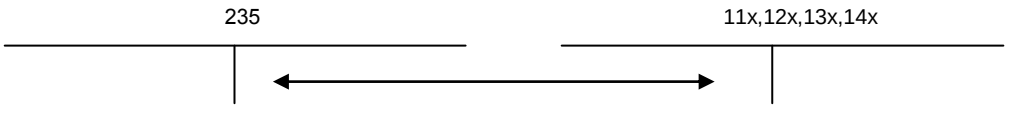

zrušení opravných položek účtujeme do výnosů (daňově neuznatelných)

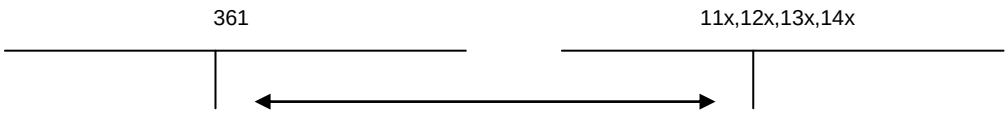

2.1.3 Majetkový vklad jako finanční umístění

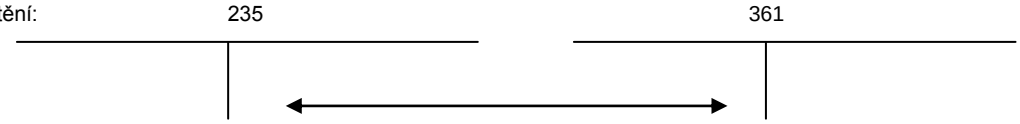
a) nákup úhradou z účtu:

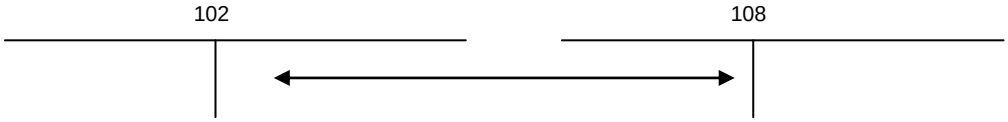
b) úpis finančních umístění:

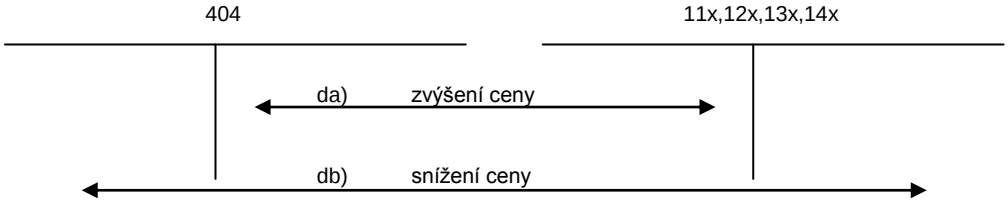
úhrada finančních umístění:

c) vklad majetku do finančních umístění:

d) pokud je rozdíl v ocenění, účtujeme:

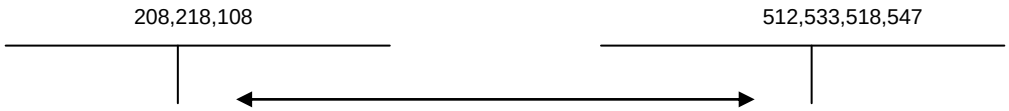
2.2 Dlouhodobý majetek pojišťoven

2.2.1 Nehmotný a hmotný majetek

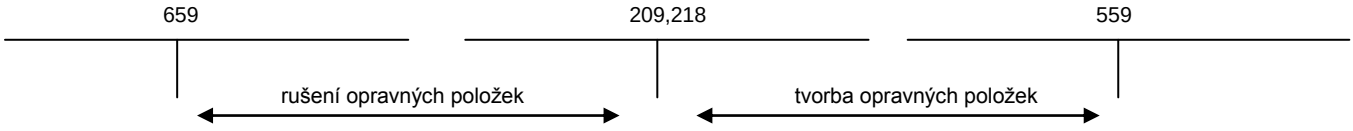
Účtujeme zde o nehmotném majetku, jehož pořizovací cena je vyšší než Kč 60. 000,(podle aktuální výše ZDP) a o hmotném majetku, jehož pořizovací cena je podle současné výše daná zákonem o dani z příjmu tj. Kč 40,000.

Nehmotný majetek, jehož pořizovací cena je nižší než Kč 60. 000,- účtuje pojišťovna přímo do nákladů, obvykle na účet 558 na stranu MD nebo na účet 391 MD. O hmotném majetku můžeme účtovat stejným způsobem(viz odd. zásoby)

B) Odpis

2.2.1.1 Dočasné snížení hodnoty majetku

2.2.2 Finanční majetek

Patří sem peníze v pokladně, jiné pokladní hodnoty, peníze na cestě, běžné účty a vlastní akcie. Účtujeme zde o penězích v pokladně (v Kč i v cizích měnách), o jiných pokladních

hodnotách jako jsou poštovní známky, kolky, karty aj. Používání šeků se řídí zvláštními předpisy.

Peníze na cestě slouží k vyrovnávání časového nesouladu mezi příjmy a výdeji z pokladny a bankovními účty:

2.3 Zásoby

Zásobami se rozumí veškeré movité věci, které jsou pořízeny za cenu nižší, než stanoví zákon o dani z příjmu.

Účtování v pojišťovnách (i v bankách) se podstatně odlišuje od účtování podnikatelů.

Na účtu 251 Zásoby účtujeme pouze při inventarizaci.

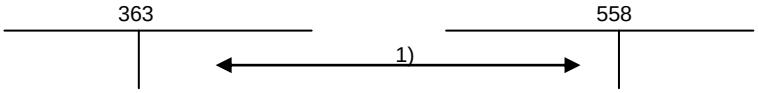
Pořízení zásob v průběhu účetního období se účtuje na vrub nákladů (558, 512, 533). Počáteční zůstatek (skutečný stav zásob zjištěný inventarizací za minulé účetní období) se na počátku nového účetního období odúčtuje z účtu 251 na vrub účtu 558. Skutečný stav zásob zjištěný inventurou za běžné účetní období k 31. 12. se zaúčtuje na vrub účtu 251. K 1. 1. xx se opět přeúčtují na nákladové účty (558, 512, 533).

Můžeme volit tyto varianty účtování o zásobách:

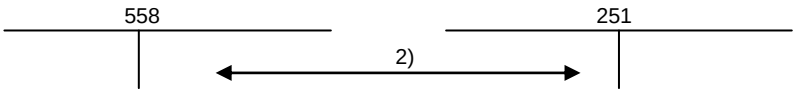
I. a) během roku: nákup zásob

1) faktura dodavatele

2) roční spotřeba zásob - převod na účet 251

b) spotřeba (po inventarizaci) k 31. 12. xx

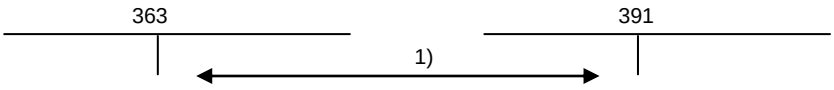
c) stav zásob k 1. 1. xx

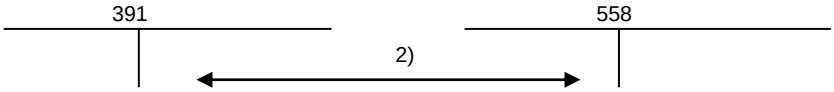
II. a) během roku: nákup zásob

1) nákup zásob - faktura dodavatele

2) roční spotřeba (snížení NPO)

b) spotřeba (po inventarizaci)

2.4 Pohledávky

Rozlišujeme pohledávky

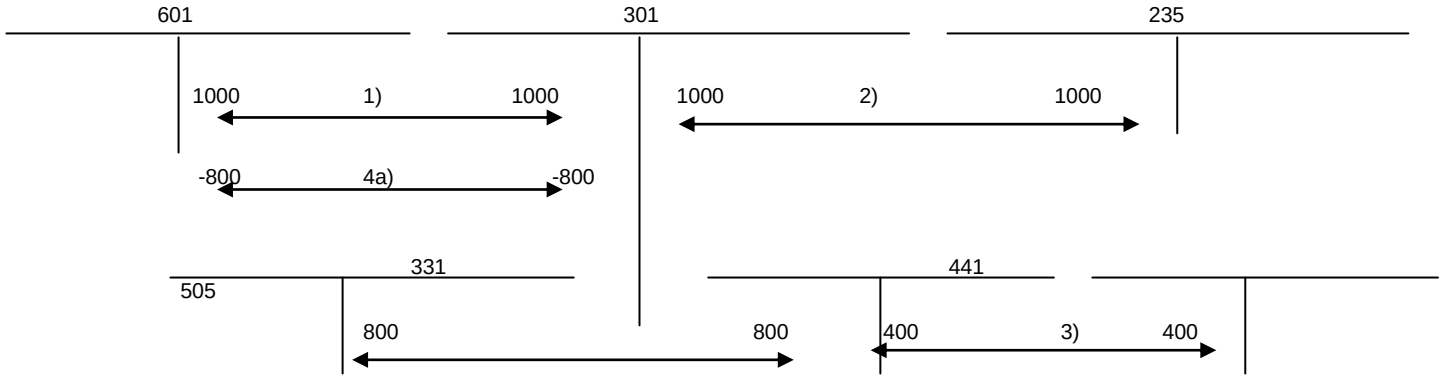
z přímého pojištění a zajištění,

za zaměstnanci a institucemi sociálního a zdravotního pojištění,

ostatní.

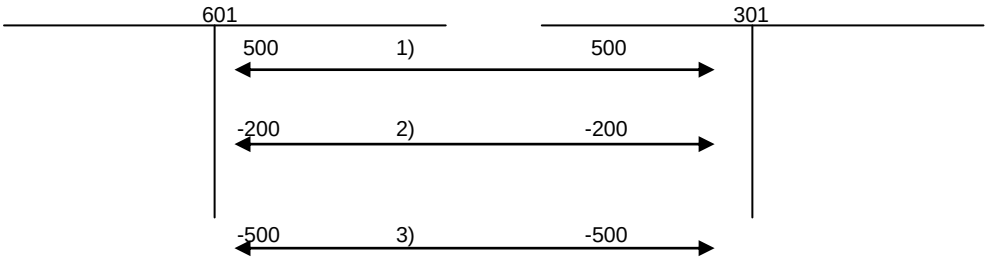
Účtování o pojistné smlouvě (neživotní pojištění)

1) uzavření pojistné smlouvy, předpis pojistného	1000
2) zaplacení pojistného pojistníkem	1000
3) účtování nezaslouženého pojistného	
(pojistné týkající se následujícího období)	400
vytvoření rezervy na pojistná jiných období	
4 a) storno nespotřebovaného pojistného	800
b) předpis závazku za pojistníkem	800

Storno nezaplaceného pojistného

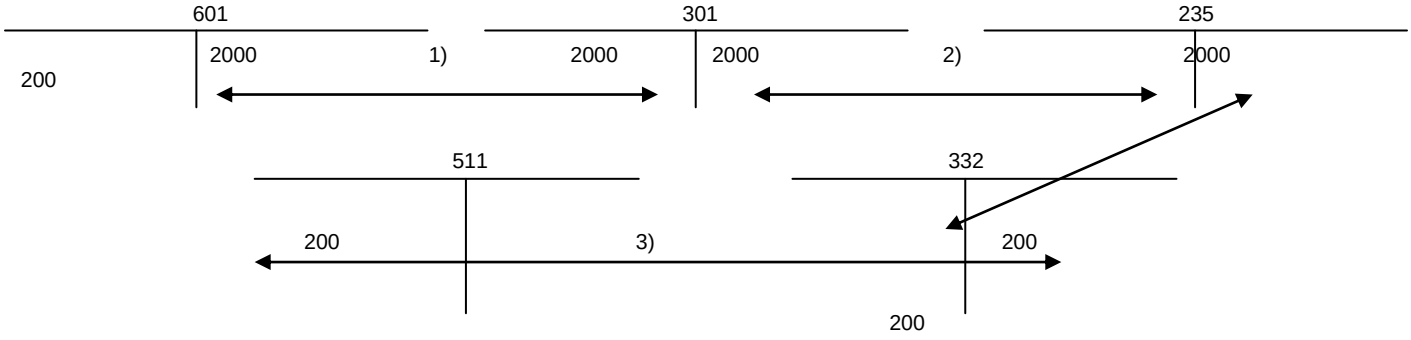
předpis pojistného	500
částečné storno pojistného	- 200
úplné storno pojistného	- 500

Uzavření smlouvy makléřem

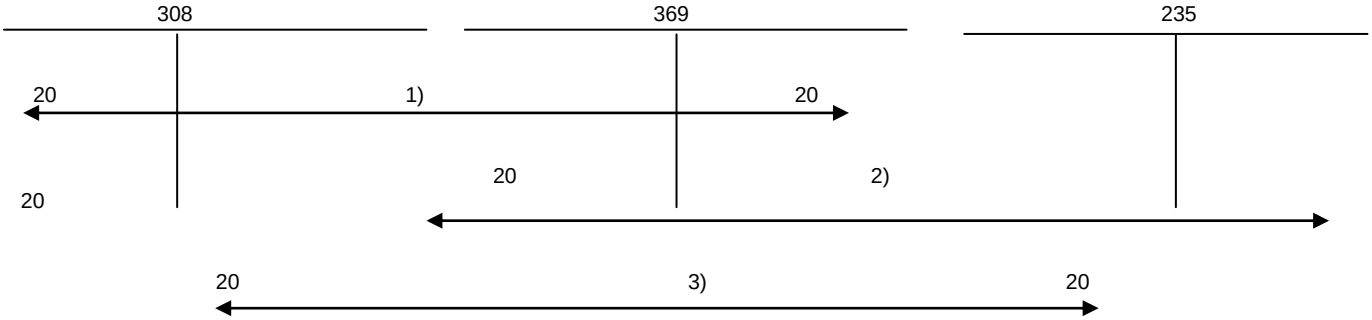
Pojistná smlouva byla uzavřena makléřem (zprostředkovatelem)

předpis pojistného od zprostředkovatele (makléře)	2000
úhrada pojistného pojistníkem	2000
předpis provize za uhrazené pojistné zprostředkovateli 10%	200
úhrada provize zprostředkovateli	200

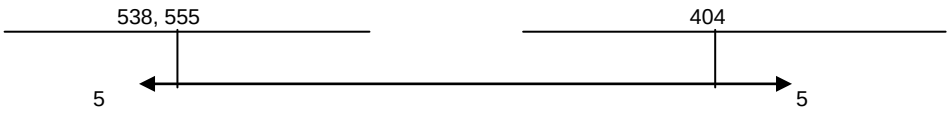

Pohledávky za zprostředkovateli (makléři)

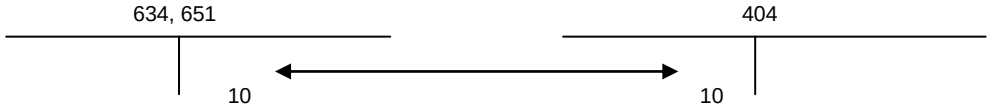
pohledávka za zprostředkovatelem (zaplacen správní poplatek MF)	20
úhrada poplatku MF	20
úhrada pohledávky od zprostředkovatele	20

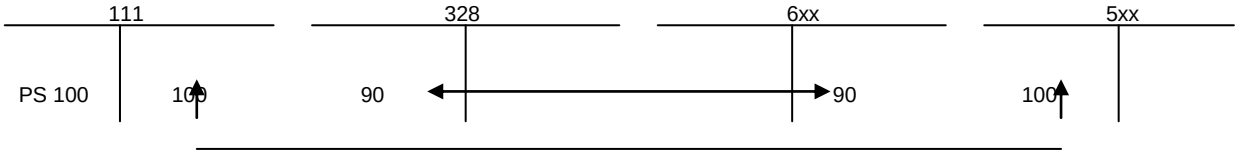
a) Prodej majetkových účastí (účetní hodnota 50, prodej 45)

b) Prodej majetkových účastí (účetní hodnota 50, prodej 60)

c) Vyřazení majetkových účastí v účetní hodnotě 100, prodej 90

Ostatní případy účtování o pojistné smlouvě

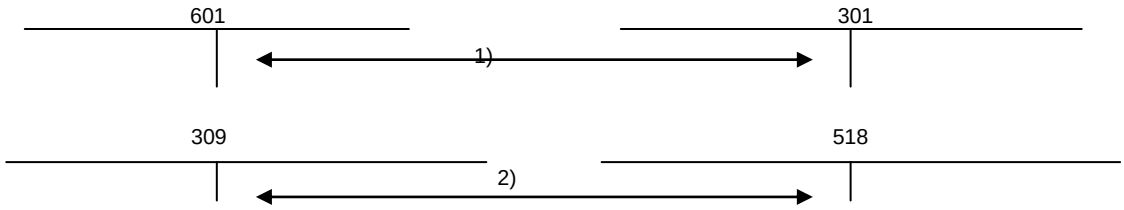
Řádně uzavřené pojistné smlouvy nebyly pojistníkem zaplaceny.

Podle zákona o rezervách 593/1992 Sb. vytváříme opravnou položku.

Pokud je dlužník v konkurzním řízení vytváříme daňově účinnou opravnou položku ve výši l00%. Není-li dlužník v konkurzním řízení a pohledávka je starší 6 měsíců od splatnosti vytváříme daňově účinnou opravnou položku ve výši 20%, u pohledávek starších 12 měsíců 33%.

Účtujeme: 1) předpis pojistného

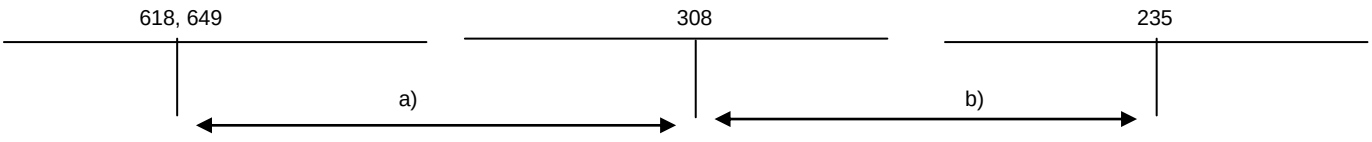
2) vytvoření opravné položky

Ostatní pohledávky z přímého pojištění a zajištění

a) předpis pohledávky

b) úhrada pohledávky

Ostatní pohledávky

pohledávka za upsané základní jmění:

pohledávky z vystavených dluhopisů:

různí dlužníci (odběratelé):

směnky k inkasu:

eskontované pohledávky:

poskytnuté provozní zálohy:

2.5 Závazky

Máme tyto druhy závazků:

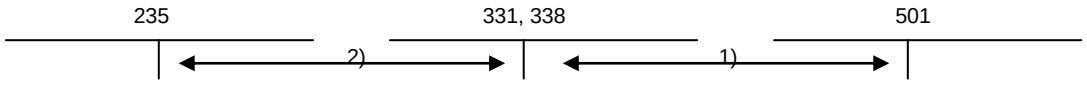
- z pojištění a zajištění,
- závazky k zaměstnancům,
- závazky k institucím soc. a zdravotního pojištění,
- ostatní závazky (z upsaných majetkových účastí, emitovaných dluhopisů atd.),
- závazky a pohledávky daňové.

2.5.1 Závazky z přímého pojištění

závazky vůči pojištěným a ostatní závazky vůči pojištěncům, zajistitelům a zprostředkovatelům

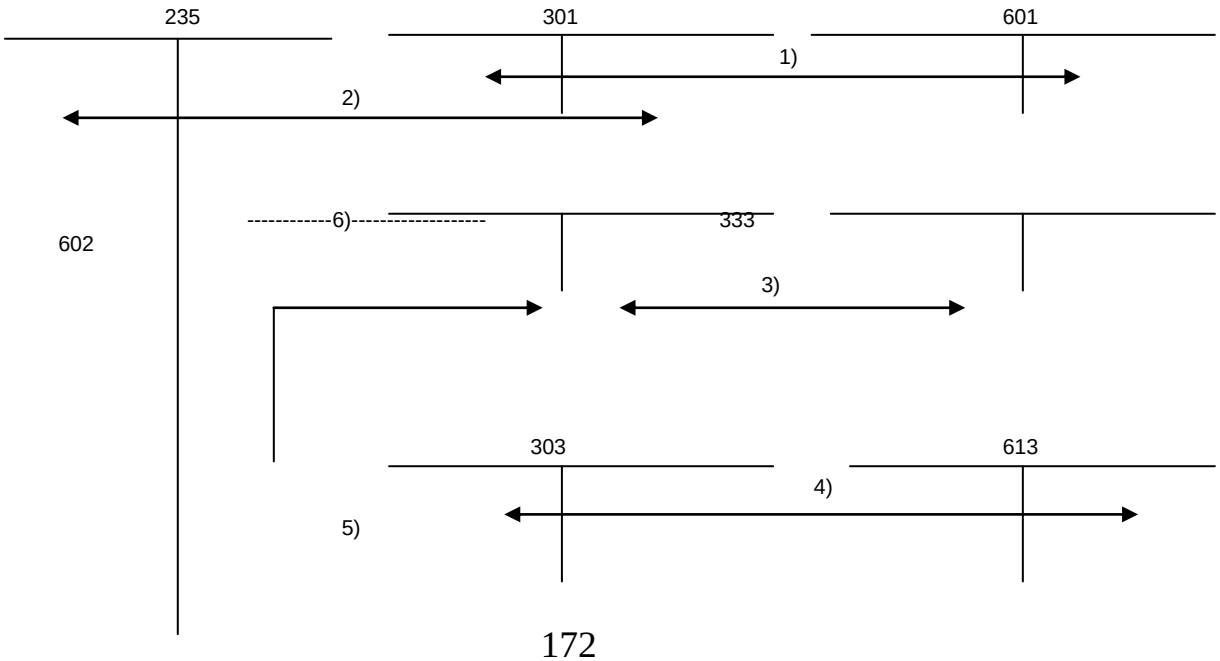
1) předpis

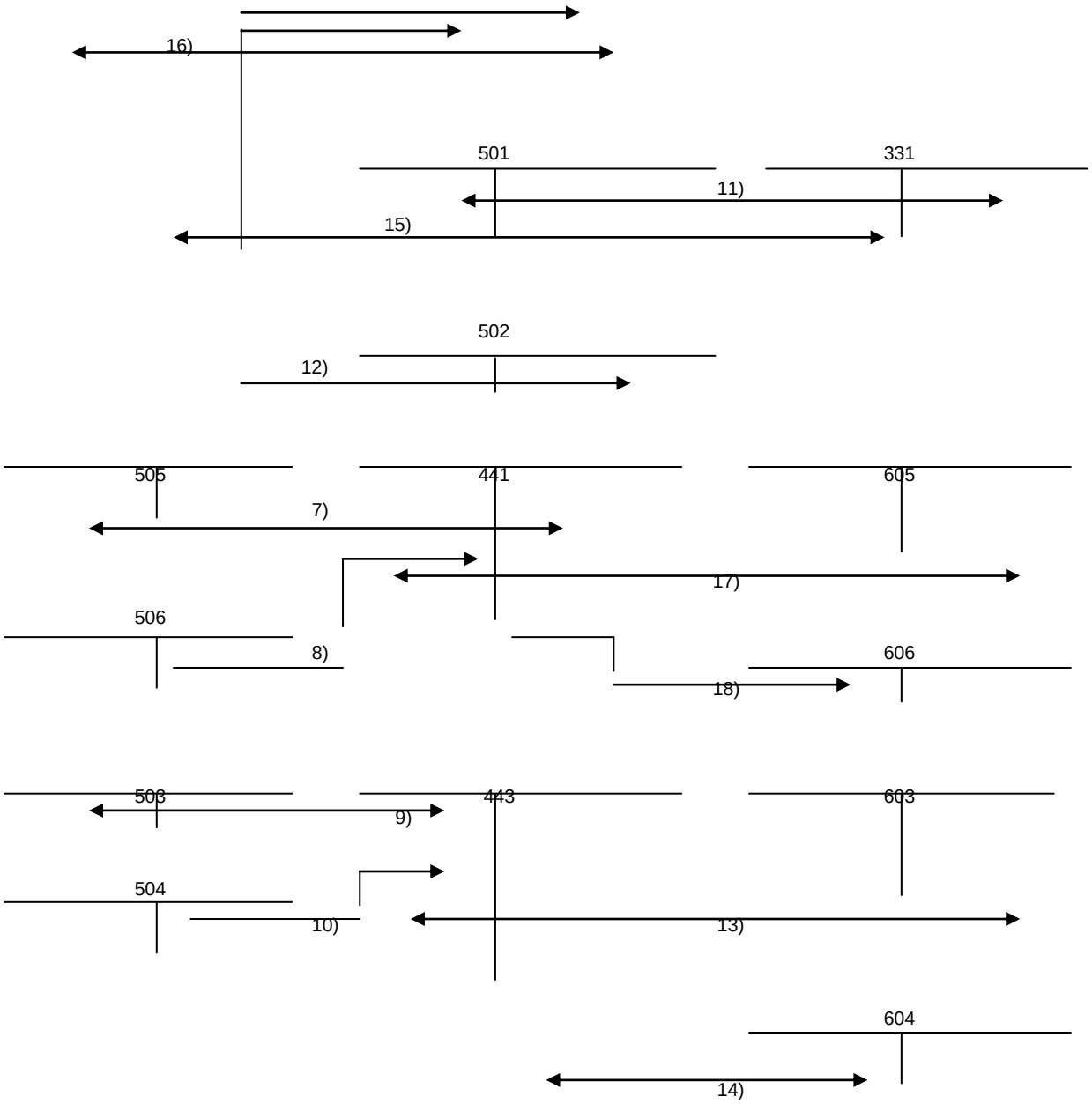
2) úhrada

2.6 Zajištění pojišťovny

Účtování o závazcích a pohledávkách ze zajištění

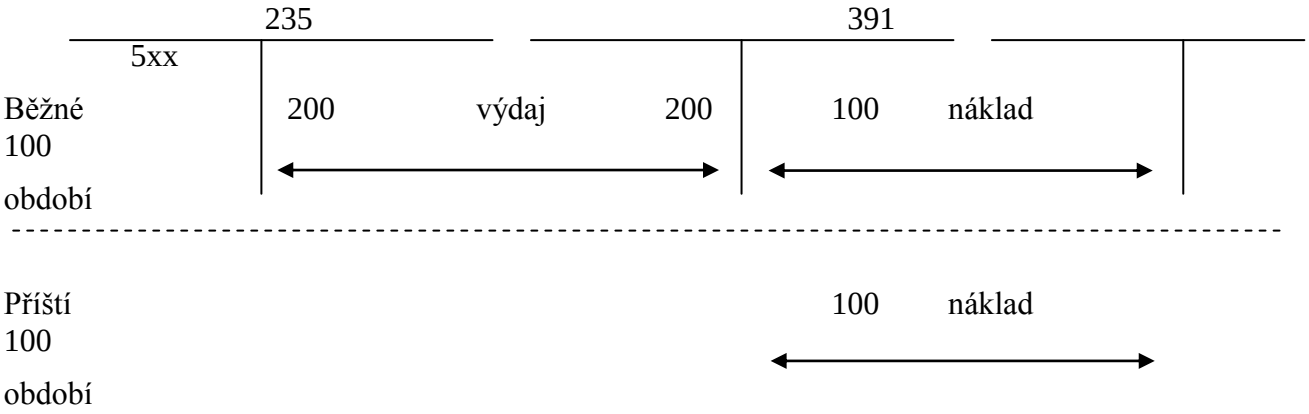
Předpis pojistného celkem (brutto pojistné zasloužené i nezasloužené)

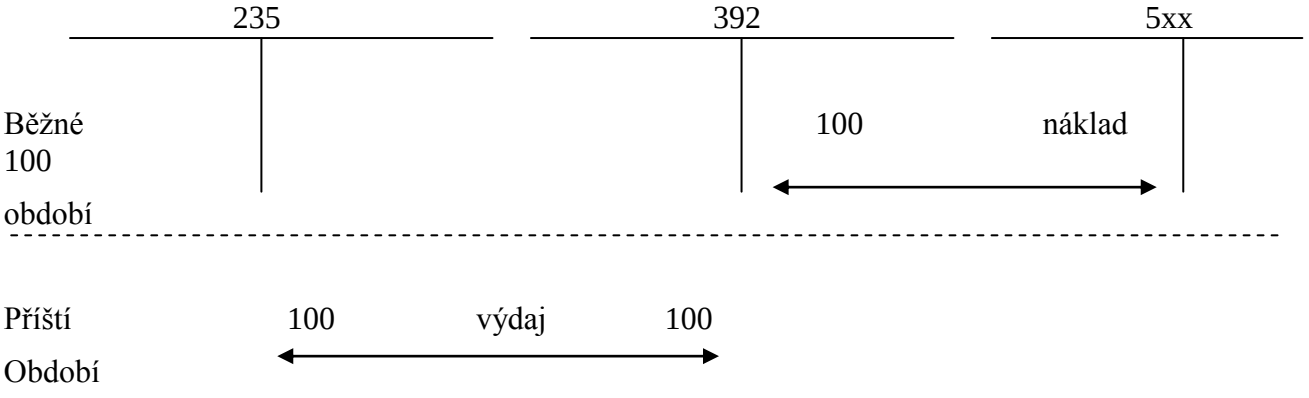
1) Zaplacení pojistného
2) Podíl zajistitele na předepsaném hrubém pojistném
3) Předpis provize od zajistitele
4) Vyúčtování závazku a pohledávky ze zajištění
5) Úhrada rozdílu závazků a pohledávek ze zajištění
6) Tvorba rezervy na nezasloužené pojistné brutto
7) Podíl zajistitelů na tvorbě rezervy na nezasloužené pojistné
8) Tvorba rezervy na pojistná plnění brutto

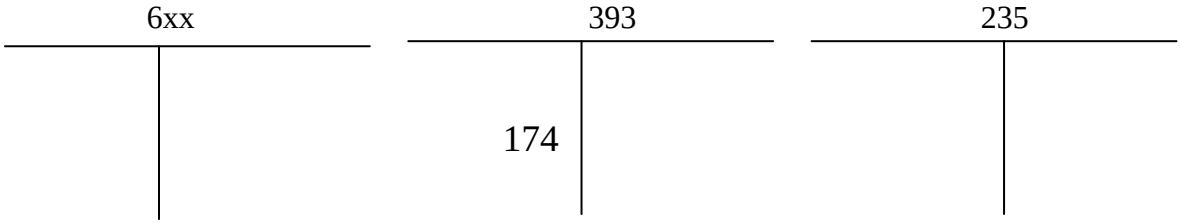
9) Podíl zajistitelů na tvorbě rezervy na pojistná plnění
10) Náklady na pojistná plnění brutto
11) Podíl zajistitelů na pojistném plnění
12) Použití rezervy na pojistná plnění brutto
13) Podíl zajistitelů na použití rezervy na pojistná plnění
14) Úhrada pojistného plnění pojistníkovi
15) Úhrada podílu na pojistném plnění od zajistitele
16) Zrušení rezervy na nezasloužené pojistné brutto (v dalším roce)
17) Podíl zajistitelů na použití rezervy na nezasloužené pojistné

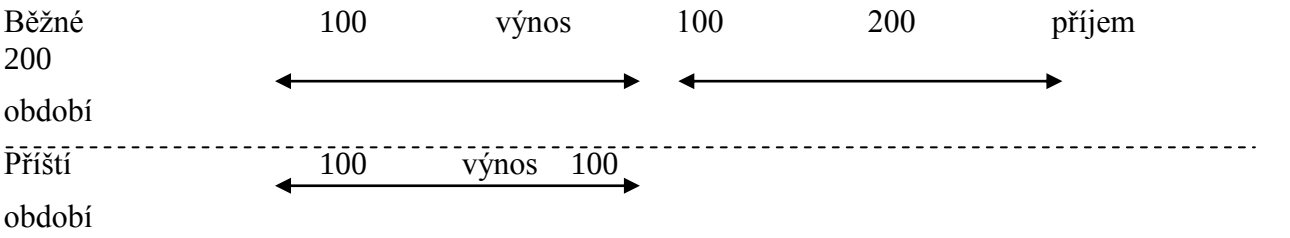
2.6.1 Přechodné účty a časové rozlišení

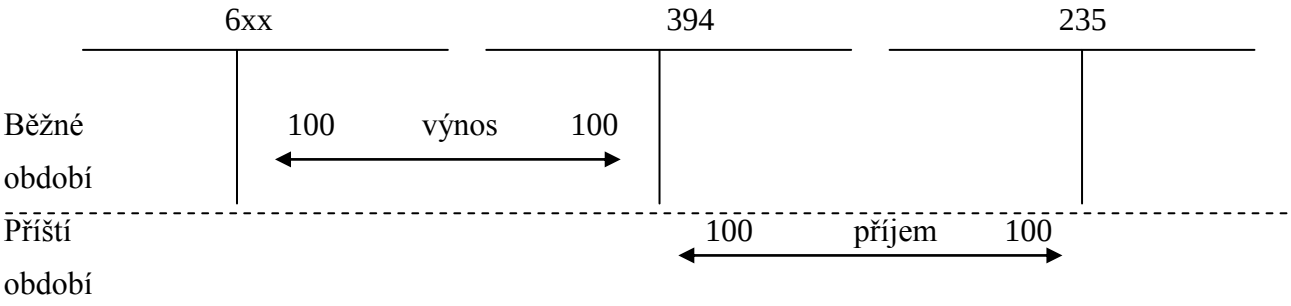
Časové rozlišení nákladů a výnosů

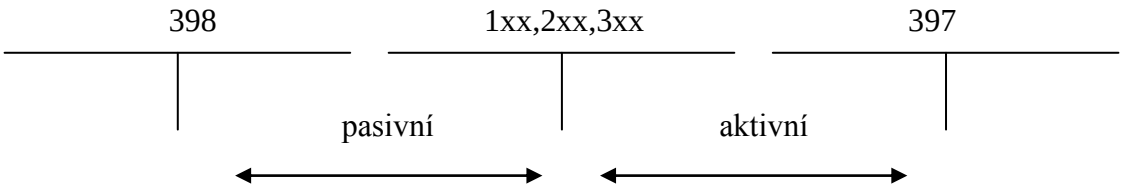

2.6.2 Dohadné účty

2.7 Kapitálové účty a dlouhodobé závazky

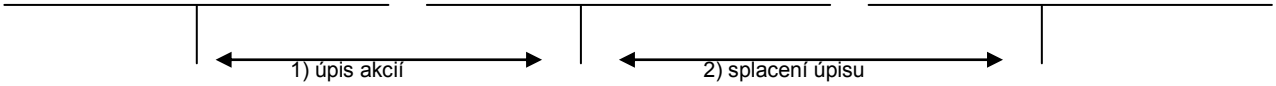
Oceňování kapitálu a dlouhodobých závazků je v nominální ceně. Kapitálové zdroje dělíme na vlastní a cizí.

2.7.1 Vlastní zdroje

- základní kapitál, kapitálové fondy, fondy ze zisku, zisk
- kapitálové fondy
- fondy ze zisku
- zisk nebo ztráta

Složený základní kapitál v peněžní podobě (nelze v jiné formě)

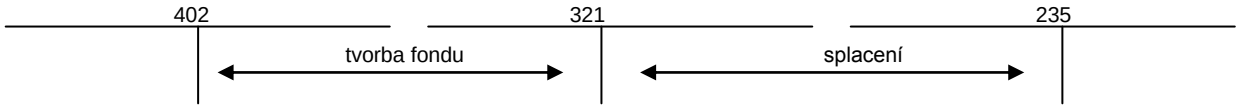
Splacený základní kapitál v peněžní podobě

2.7.1.1 Kapitálové fondy

2.7.2 emisní ážio

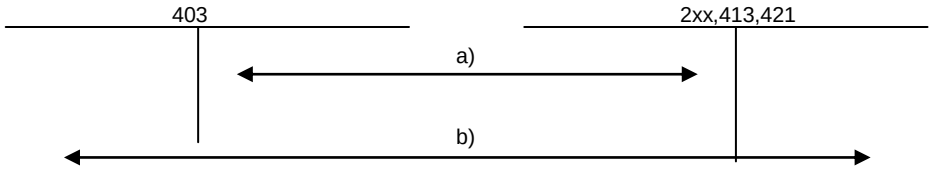
rozdíl mezi nominální a tržní cenou akcií 402 D 321 MD

2.7.3 ostatní kapitálové fondy

a) zvýšení fondů, tvorba fondu,
   - přijetí peněžního daru,
   - přijetí věcného daru

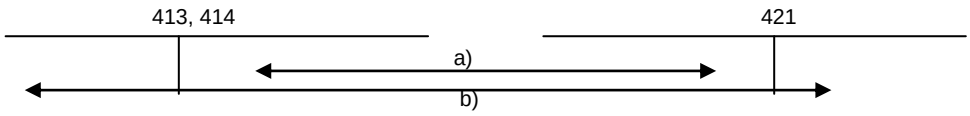
b) snížení fondů

2.7.4 Převedené hospodářské výsledky

a) nerozdělený zisk (podle rozhodnutí valné hromady pojišťovny)

b) neuhrazená ztráta

2.7.4.1 Hospodářský výsledek

- o zisku nebo ztrátě se do rozhodnutí valné hromady účtuje na účtu 421. K 1. 1. je zápis

701 MD 421 D (v případě kdy končí hospodaření ziskem.

701D 421 MD (pokud končí hospodaření ztrátou), viz schéma č. 4

1) převod zisku v novém účetním období do schvalovacího řízení

2) povinný příděl ze zisku do zákonného rezervního fondu

3) příděl ze zisku do statutárních a ostatních fondů

4) převod nerozděleného zisku do fondu zisku minulých let

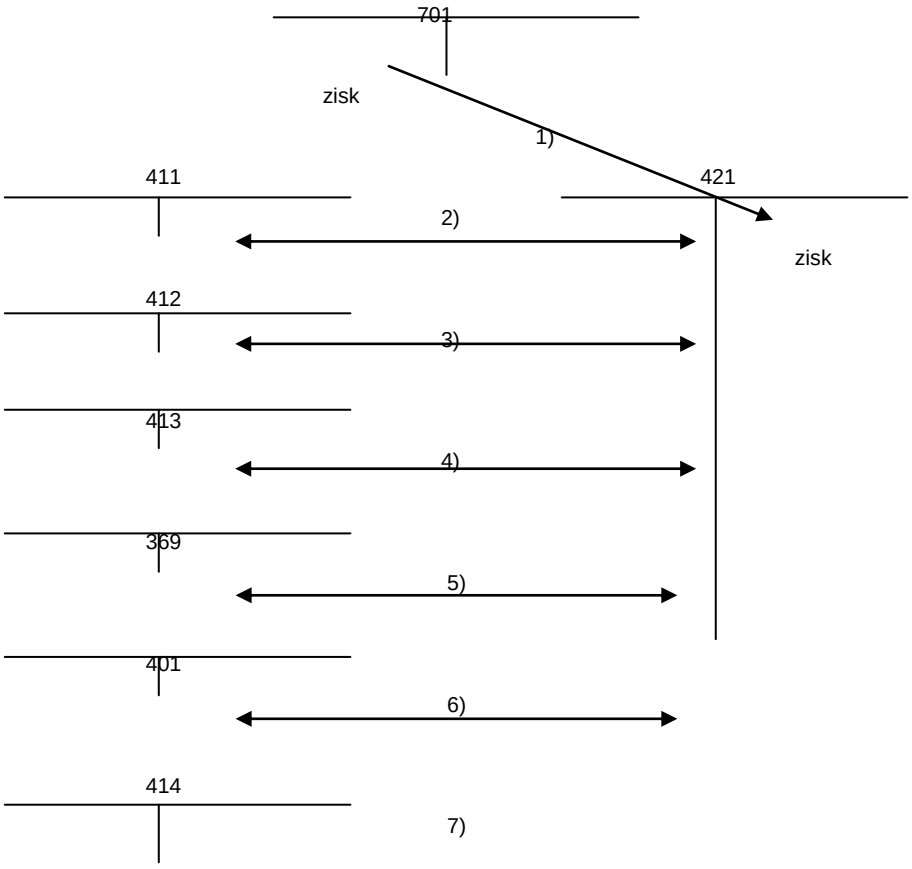
5) přiznání dividend akcionářům a podílů na zisku společníkům

6) zvýšení základního jmění ze zisku běžného roku

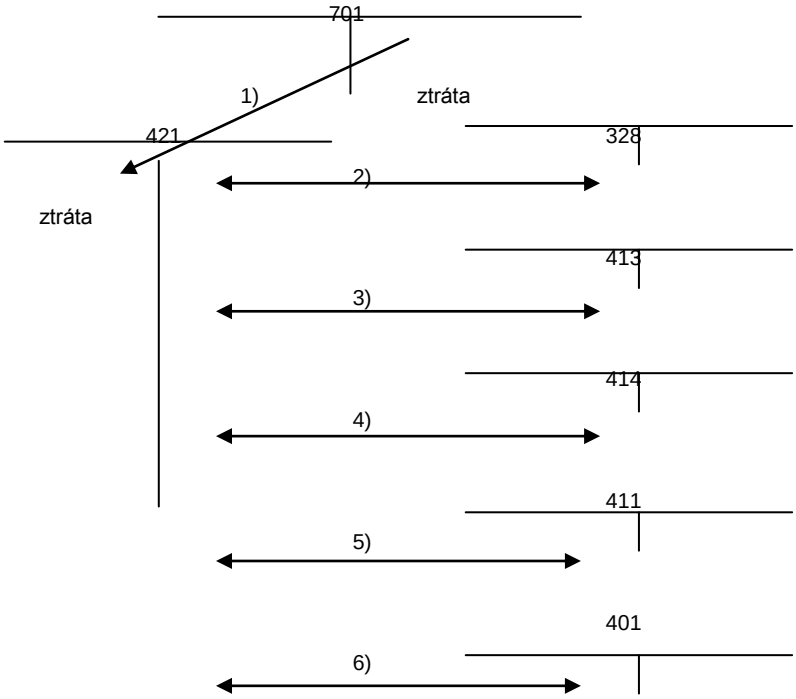
7) úhrada ztráty minulých období ze zisku běžného roku

2.7.4.2 Rozdělování hospodářského výsledku

Zisk ve schvalovacím řízení

Ztráta ve schvalovacím řízení

1) převod ztráty v novém účetním období do schvalovacího řízení

2) předpis podílu na ztrátě jako pohledávka za společníky

3) úhrada ztráty ze zisku minulých let

4) převod ztráty do příštích let

5) úhrada ztráty ze zákonného rezervního fondu

6) likvidace ztráty snížením základního jmění

2.7.5 Cizí zdroje

Rezervy A) Technické rezervy

Neživotního pojištění

Životního pojištění

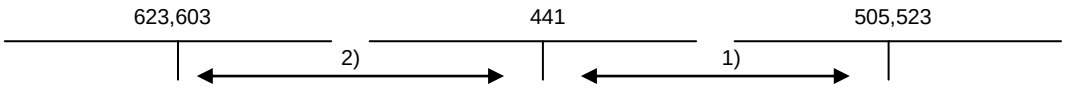
B) Ostatní rezervy

2.7.6 Technické rezervy

rezerva na nezasloužené pojistné

1) tvorba rezervy:

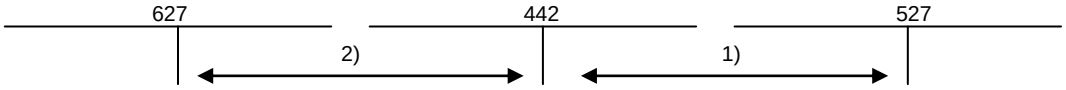
2) čerpání rezervy

rezerva pojistného životního pojištění

1) tvorba rezervy:

2) čerpání rezervy:

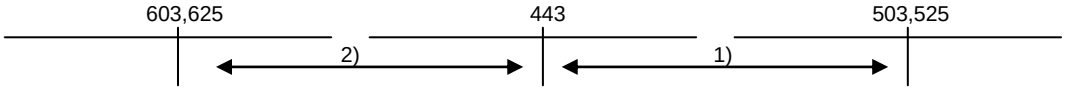

rezerva na pojistná plnění

- rezervu na pojistné události, které byly hlášeny, ale v běžném účetním období nebyly zlikvidované IBNR
- rezervy, které vznikly, ale nebyly pojišťovně ohlášeny (IBNR – analytika)

1) tvorba rezervy:

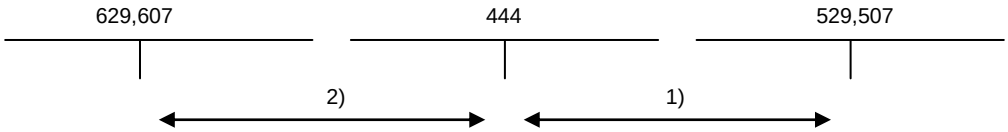
2) čerpání rezervy:

rezerva na prémie a slevy

1) tvorba rezervy:

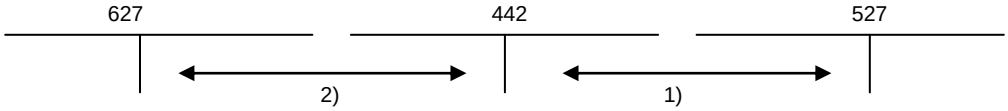
2) použití rezervy na prémie a slevy:

rezerva pojistného životního pojištění

1) tvorba:

2) čerpání:

2.8 . Náklady

Náklady účtujeme na tzv. technické a netechnické účty. Technické účty obsahují náklady bezprostředně spojené s pojišťovací činností pojišťovny, netechnické účty obsahují i jiné náklady pojišťovny (kupř. daně)

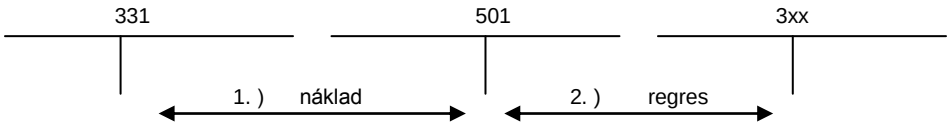
2.8.1 Technické účty

2.8.1.1 Technické účty neživotního pojištění

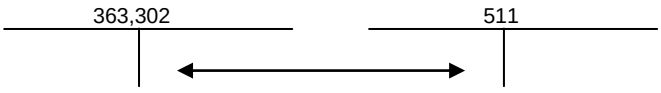
- náklady na pojistná plnění
- náklady na uzavírání pojistných smluv
- náklady na tvorbu příslušných rezerv
- náklady na správní režii
- ostatní náklady spojené s neživotním pojištěním a zajištěním

2.8.1.2 Náklady na pojistná plnění

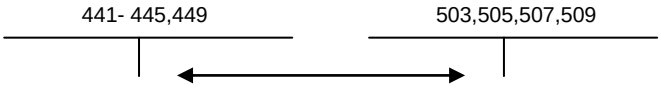
1. Náklady na pojistná plnění
2. Náklady snížené o regres:

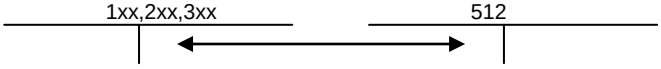
2.8.1.3 Náklady na uzavírání pojistných smluv

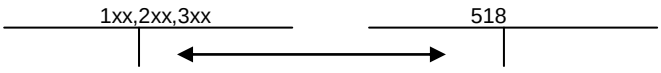
2.8.1.4 Náklady na tvorbu rezerv

2.8.1.5 Správní režie

2.8.1.6 Ostatní náklady

Pojistné plnění (neživotní pojištění)

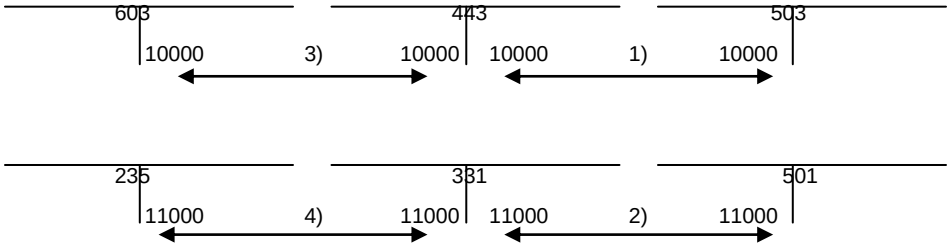
Pojišťovně byla hlášena pojistná událost. Předběžná škoda 10000.

Vytvoření rezervy na pojistná plnění 503 MD, 443 D

Celková výše škody potvrzena ve výši 11000 - závazek vůči pojistníkovi 11000 501 MD 331 D

3) Zrušení rezervy na pojistná plnění (rozpuštění rezervy) 603 D,443 MD

4) Výplata pojistného plnění pojistníkovi 235 D 331 MD

Pojistníkovi byla omylem vyplacena celá částka pojistného plnění včetně spoluúčasti 110000.

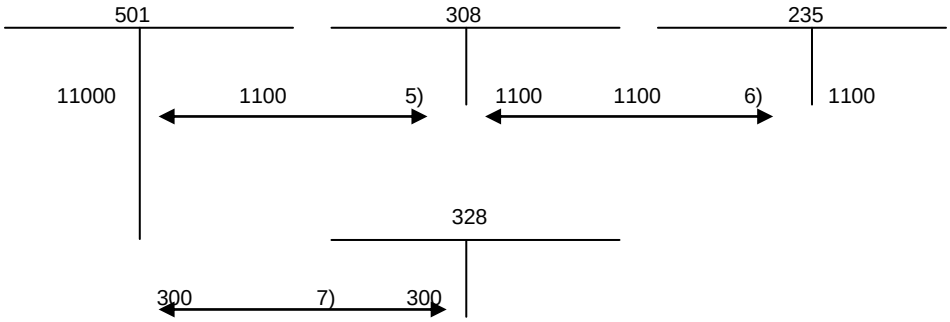
Spoluúčast 10%.

Po zaúčtování výše pojistné škody bylo zjištěno, že se na úhradě pojistné události má podílet ještě další účastník 300

5) 10% spoluúčast pojistníka: 501 D 308 MD (pohledávky za pojistníkem)

Úhrada částky pojistníkem na běžný účet 308 D 235 MD

7) Vyúčtujeme tzv. regres 501 D 328 MD

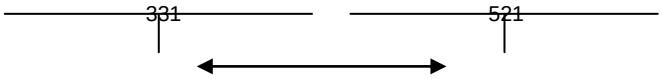
2.8.2 Technické účty životního pojištění

Na technické účty životního pojištění účtujeme:

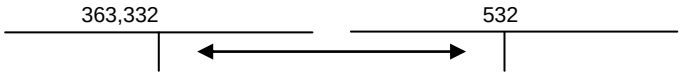
1) náklady na pojistná plnění
2) náklady na uzavírání pojistných smluv
3) náklady na finanční umístění
4) náklady na tvorbu rezerv
5) náklady na tvorbu opravných položek k finančnímu umístění

6) správní režii
7) ostatní náklady na životní pojištění a zajištění.

2.8.2.1 A) Náklady na pojistná plnění:

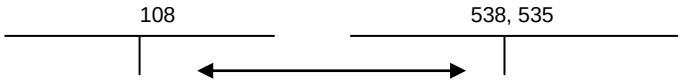

2.8.2.2 B) Náklady na uzavírání pojistných smluv

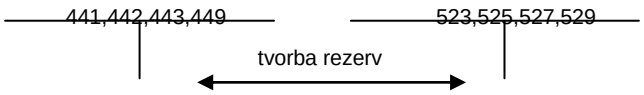

2.8.2.3 C) Náklady na prodej a nákup finančního umístění v životním pojištění:

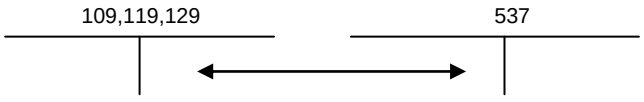
(náklady při prodeji finančního umístění (zůstatková cena): 538 MD, 108 D

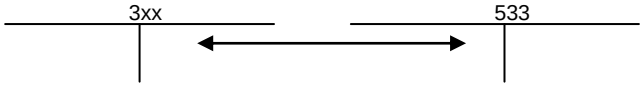
2.8.2.4 D) Náklady na tvorbu rezerv:

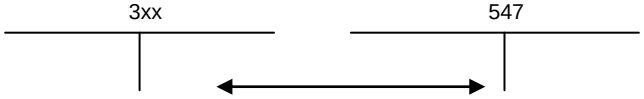
2.8.2.5 E) Náklady na tvorbu opravných položek k finančnímu umístění:

2.8.2.6 F) Správní režie:

2.8.2.7 G) Ostatní náklady spojené s životním pojištěním:

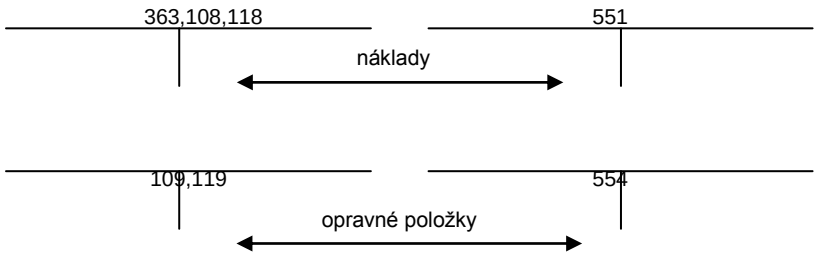
2.8.3 Netechnické účty

Jde o tyto druhy nákladů:

- náklady na finanční umístění, které nesouvisí s životním pojištěním
- náklady na realizaci finančního umístění
- daně a poplatky
- tvorba rezerv na rizika a ztráty
- tvorba opravných položek
- ostatní náklady
- mimořádné náklady

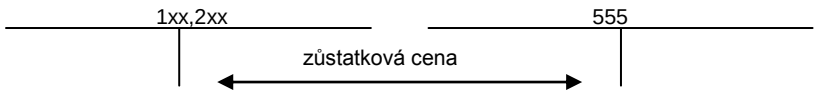
2.8.3.1 Náklady na finanční umístění:

Opravné položky k finančnímu umístění:

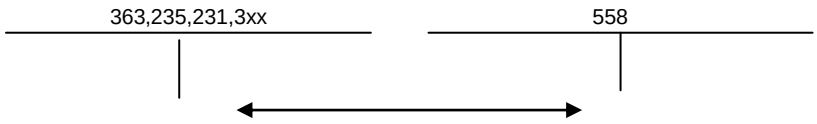

2.8.3.2 Náklady na realizaci finančního umístění:

náklady: zůstatková cena z finančního umístění při vyřazování:

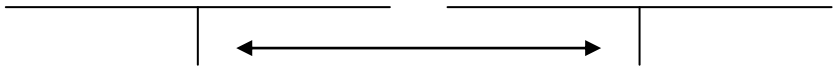

2.8.3.3 Ostatní náklady:

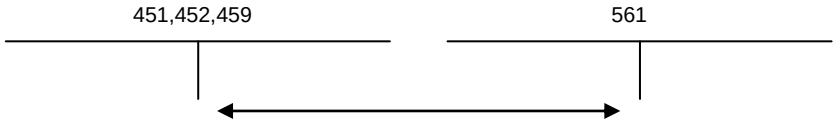

2.8.3.4 Tvorba opravných položek:

209,219,229,239,309,329,359 559

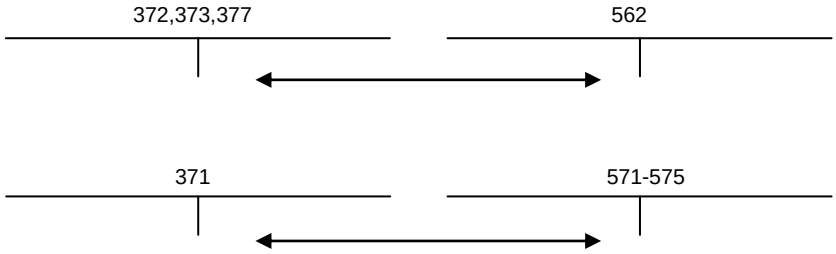

2.8.3.5 Náklady na tvorbu rezerv: všechny rezervy s výjimkou technických rezerv

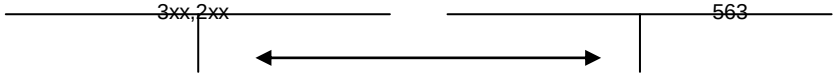

2.8.3.6 Účtování daní:

- 562 MD, všechny daně a poplatky s výjimkou daně z příjmů právnických osob 372,373,377 D
- 571-575 MD daň z příjmů splatná i odložená, z běžné činnosti i mimořádné činnosti 371 D

2.8.3.7 Mimořádné náklady:

2.9 Výnosy

Výnosy vznikají pojišťovnám z činnosti:

- pojišťovací
- zajišťovací
- ostatní
- technických
- netechnických

Technické účty výnosů rozdělujeme na

- neživotní pojištění

- životní pojištění

2.9.1 Technické účty

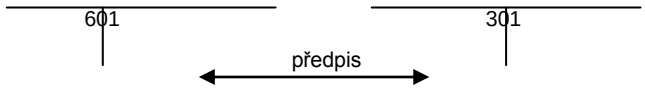
2.9.1.1 Technické účty neživotního pojištění

Na technických účtech k neživotnímu pojištění účtujeme tyto výnosy:

1) z předepsaného hrubého pojistného
2) z použití rezerv
3) z převedených výnosů z finančního umístění
4) z provizí a podílech na zisku
5) ostatní technické výnosy

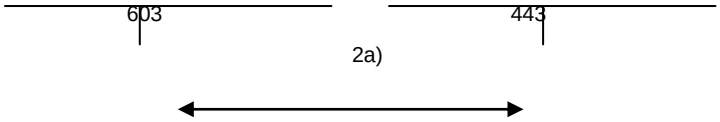
2.9.1.2 1) Výnosy z předepsaného pojistného:

výnosy z předepsaného hrubého pojistného:

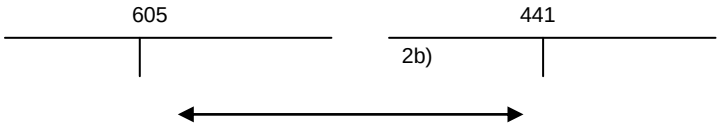

2) Výnosy z použití rezerv: (použití nebo rozpouštění rezerv)

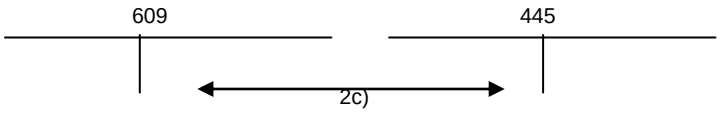
2a) rezervy na pojistná plnění:

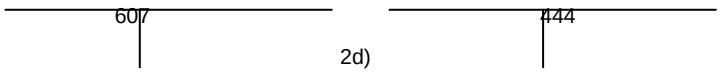
2b) použití rezervy na pojistná

2c) použití rezerv

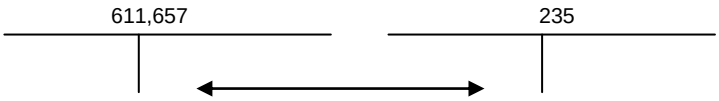

2d) použití ostatních technických rezerv

2.9.1.3 3) Výnosy z finančního umístění:

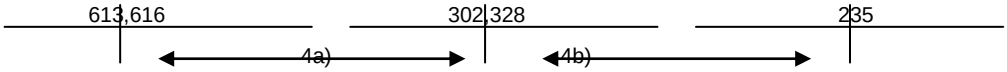

2.9.1.4 4) Provize a podíly na ziscích:

provizích (od zajišťovatelů, zprostředkovatelů aj.) a o podílech na ziscích (mimo finanční umístění): (provize od zajišťovatelů)

4a) předpis

4b) úhrada

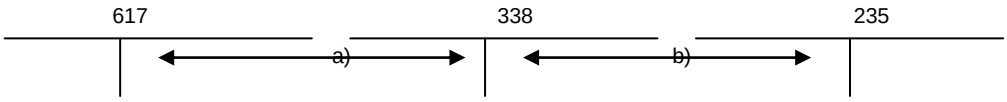

o podílech na ziscích, postoupených zajišťovatelům účtujeme

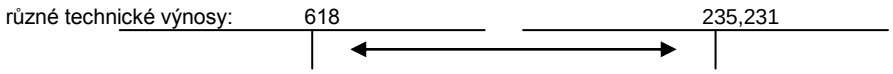
a) předpis

b) úhrada

c)

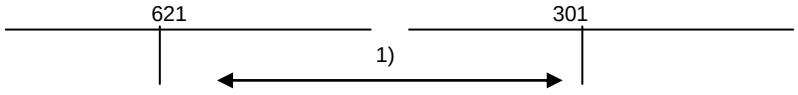
2.9.1.5 5) Ostatní technické výnosy:

2.9.2 Technický účet životního pojištění

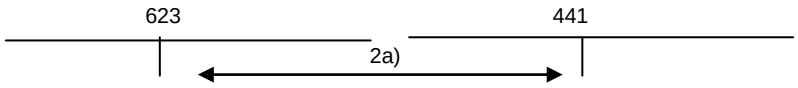
1. výnosy z předepsaného hrubého pojistného
2. výnosy z použití rezerv
3. výnosy z majetkových účastí
4. podíly na ziscích
5. ostatní technické výnosy

2.9.2.1 1) Výnosy z předepsaného hrubého pojistného:

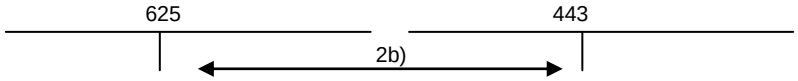

2.9.2.2 2) Výnosy z použití rezerv:

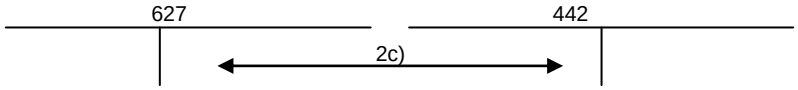
a) použití rezerv

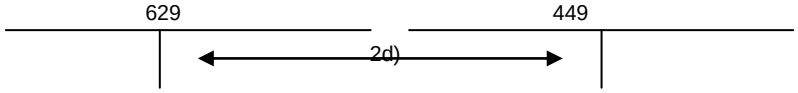
b) použití rezerv na pojistná plnění: 625 D 443 MD

c) použití rezerv životního pojištění

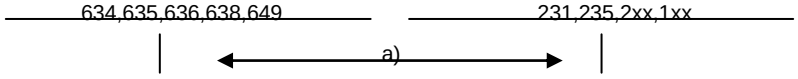

d) použití ostatních technických rezerv: 629 D 449 MD

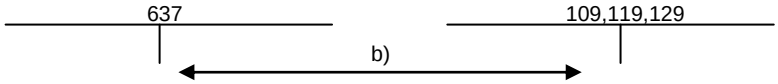

2.9.2.3 3) Výnosy z majetkových účastí

a) účtujeme zde všechny výnosy, které jsou primárně ze životního pojištění:

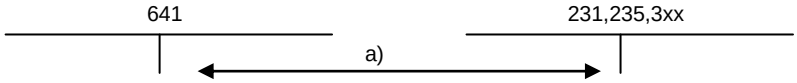

b) použití opravných položek k majetkovým výnosům:

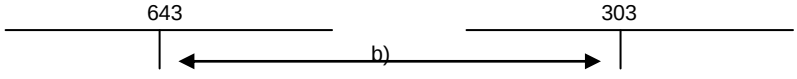

2.9.2.4 4) Ostatní technické výnosy

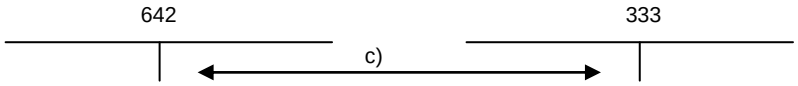
a) podíly na ziscích: 641 D 231,235,3xx MD

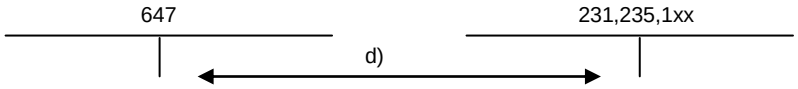
b) provize od zajišťovatelů: 643 D 303 MD

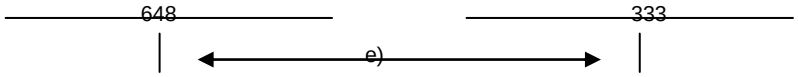
c) podíly na ziscích postoupené zajišťovatelům: 642 MD 333 D

d) ostatní technické výnosy: 647 D 231,235,1xx MD

e) ostatní technické výnosy postoupené zajišťovatelům: 648 MD 333 D

Finanční umístění jménem pojištěných (v životním pojištění):

1) předpis pojistného 621 D 301 MD

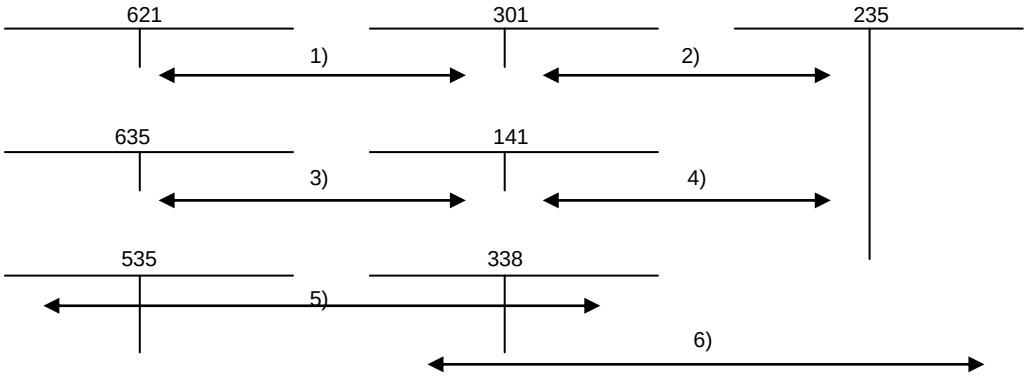
2) úhrada pojistného 235 MD 301 D

3) finanční umístění jménem pojistníka 635 D 141 MD

4) přijatý výnos 235 MD 141 D

5) závazek z finančního umístění 535 MD 338 D (závazek)

6) výplata pojistníku 338 MD 235 D

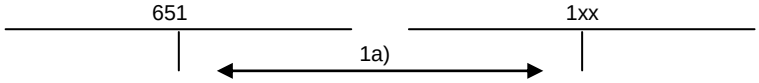

2.9.3 Netechnické účty

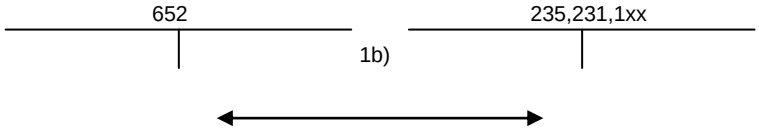
Výnosy z finančního umístění

výnosy z majetkových účastí, pozemků a staveb a převody

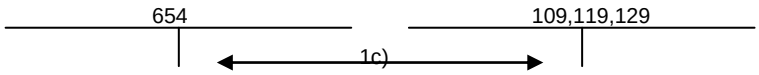
a) výnosy z majetkových účastí

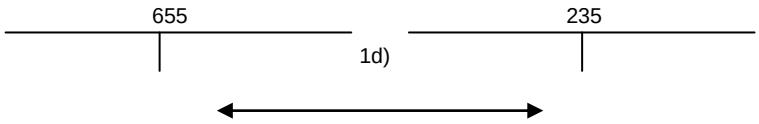
b) výnosy z pozemků a staveb: MD 1,235,231

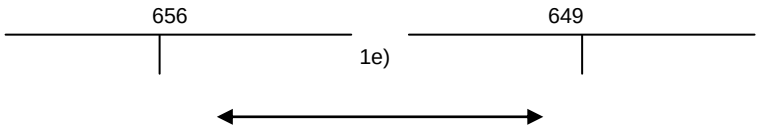
c) použití opravných položek k finančnímu umístění

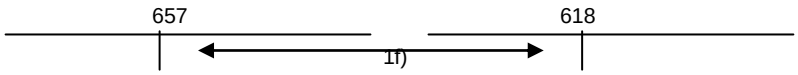
d) výnosy z realizace finančního umístění

e) převedené výnosy finančního umístění z technického účtu k životnímu pojištění na netechnický

f) převod výnosů z finančního umístění na technický účet neživotního pojištění: 657 D (618)

2

2.10 Zjišťování hospodářského výsledku

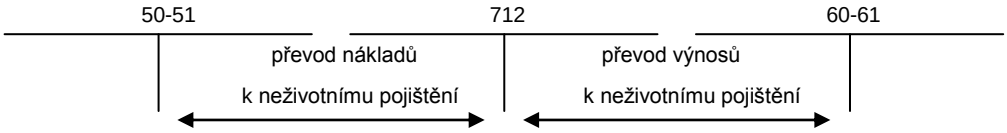
1) HV z neživotního pojištění

712 MD převod nákladů z účtových skupin 50-51

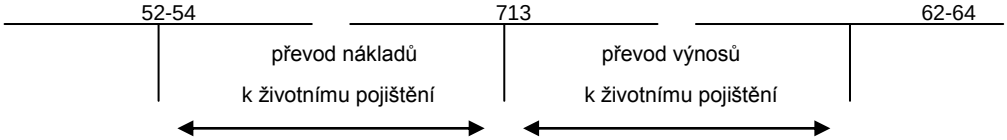
712 D převod výnosů z účtových skupin 60-61

výsledek; náklady větší než výnosy = ztráta

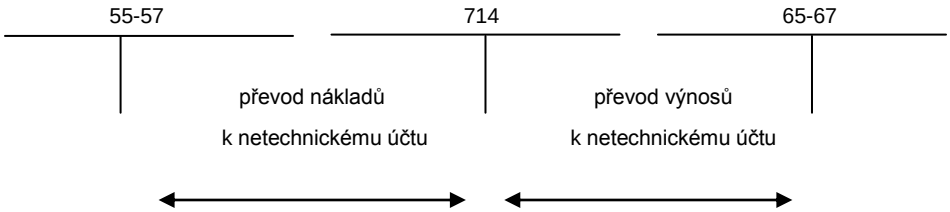
náklady menší než výnosy = zisk

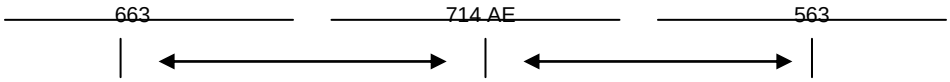
2) HV z životního pojištění účet 713 (ostatní jako u 712)

3) Hospodářský výsledek netechnického účtu

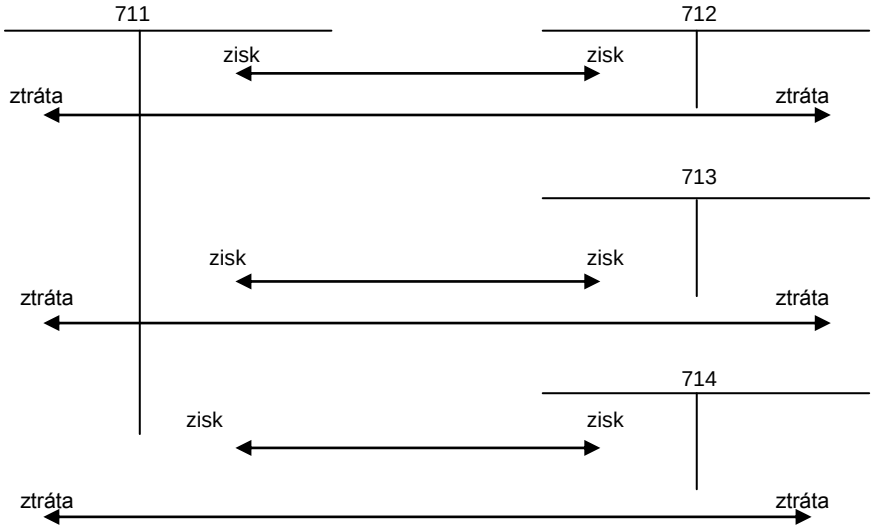
4) Mimořádný hospodářský výsledek

5) Celkový hospodářský výsledek

711D zisk 712 MD 711 MD ztráta 712D 713D 711 MD zisk

711 MD 713 D 714 MD 711 D zisk 714 D ztráta 711 MD ztráta

ztráta zisk

pojišťovny pojišťovny

2.11 Použitý účtový rozvrh sken

3 Uzávěrkové práce

Před vlastním uzavřením účetních knih předchází tyto operace:

- inventarizace a zaúčtování inventarizačních rozdílů
- časové rozlišení nákladů a výnosů
- tvorba a čerpání technických a netechnických rezerv
- kursové rozdíly
- tvorba opravných položek
- vyúčtování odložené daňové pohledávky a závazku

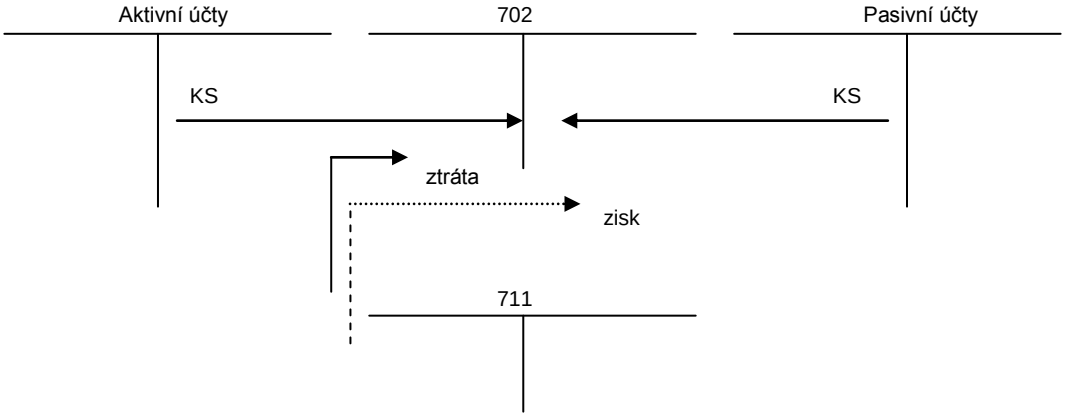
3.1 Uzavírání účetních knih

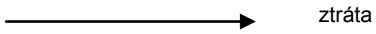
- zjišťujeme obraty MD a D rozvahových účtů
- zjišťujeme obraty MD a D nákladových a výnosových účtů a převádíme je na účty zisků a ztrát
- převádíme zůstatky rozvahových účtů podvojným zápisem na účet 702 - Konečný účet rozvažný
- převádíme z dílčích účtů zisků a ztrát zůstatky na celkový účet zisků a ztrát
- převádíme zůstatek celkového účtů zisků a ztrát 711 na účet 702 konečný účet rozvažný
- zjišťujeme účetní zisk nebo ztrátu jako zůstatek strany MD nebo D výsledného účtu zisků a ztrát 711

Po zjištění daňového základu vypočítáme tzv. disponibilní zisk nebo ztrátu v tomto členění:

- hospodářský výsledek technického účtu neživotního pojištění
- hospodářský výsledek technického účtu životního pojištění
- hospodářský výsledek netechnického účtu, který musíme ještě rozdělit pro potřeby účetní závěrky na hospodářský výsledek k mimořádné činnosti (zachycujeme pouze na účtu 563 Mimořádné náklady na stranu MD a 663 Mimořádné výnosy) na stranu D a v analytické evidenci k účtu 714

3.2 Zjišťování hospodářského výsledku celkového

ztráta

4 Směrná účtová osnova pro pojišťovny

Směrná účtová osnova pojišťoven ve srovnání s podnikatelskou obsahuje menší počet tříd. Nově je zde zařazena účtová třída 1, ve které účtujeme o nemovitostech a ostatních finančních investicích, které musí výší odpovídat vytvořeným rezervám.

Účtová třída 1 - Finanční umístění (investice)

Účtové skupiny:

Pozemky a stavby (nemovitosti)

Finanční umístění v podnikatelských seskupeních

Jiná finanční umístění

Depozita při aktivním zajištění

Finanční umístění v životním pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník

Účtová třída 2 –Majetek

Účtové skupiny:

Dlouhodobý nehmotný majetek

Dlouhodobý hmotný majetek

Pořízení majetku

Hotovost na účtech u finančních institucí a hotovost v pokladně, jiný finanční majetek

Ostatní aktiva

Účtová třída 3 - Pohledávky, závazky a přechodné účty

Účtové skupiny:

Pohledávky z operací přímého pojištění a z operací zajištění

Ostatní pohledávky

Závazky z operací přímého pojištění a z operací zajištění

Zaměstnanci, zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění

Ostatní závazky

Zúčtování daní a dotací

Přechodné účty aktiv a pasiv

Účtová třída 4 - Účty kapitálu a dlouhodobých závazků

Účtové skupiny:

Základní kapitál a kapitálové fondy

Fondy ze zisku a hospodářský výsledek minulých účetních období

Hospodářský výsledek

Technické rezervy

Rezervy na ostatní rizika a ztráty

Depozita při pasivním zajištění

Dlouhodobé závazky

Financování pojištění odpovědnosti (Garanční fond Kanceláře)

Účtová třída 5 – Náklady

Účtové skupiny:

Technický účet k neživotnímu pojištění

Technický účet k životnímu pojištění

Netechnický účet

Vnitropodnikové převody pojišťoven

Účtová třída 6 – Výnosy

Účtové skupiny:

Technický účet k neživotnímu pojištění

Technický účet k životnímu pojištění

Netechnický účet

Vnitropodnikové převody pojišťoven

..

Účtová třída 7 - Závěrkové účty a podrozvahové účty

Účtové skupiny:

Účty rozvažné

Účet zisku a ztráty

Podrozvahové účty

Účtová třída 8 a 9- Vnitropodnikové účetnictví pojišťoven

5 Účetní závěrka

5.1 Rozvaha (bilance):

AKTIVA

A. Pohledávky za upsaný základní kapitál

B. Dlouhodobý nehmotný majetek, z toho:

a) zřizovací výdaje

b) goodwill

C. Finanční umístění (investice)

I. Pozemky a stavby (nemovitosti), z toho:

a) provozní nemovitosti

II. Finanční umístění v podnikatelských seskupeních

1. Podíly v ovládaných osobách

2. Dluhopisy vydané ovládanými osobami a půjčky těmto osobám

3. Podíly s podstatným vlivem

4. Dluhopisy vydané osobami, ve kterých má účetní jednotka podstatný vliv, a půjčky těmto osobám

III. Jiná finanční umístění

1. Akcie a ostatní cenné papíry s proměnlivým výnosem, ostatní podíly

2. Dluhopisy a ostatní cenné papíry s pevným výnosem

3. Finanční umístění v investičních sdruženích

5. Ostatní půjčky

6. Depozita u finančních institucí

7. Ostatní finanční umístění

IV. Depozita při aktivním zajištění

D. Finanční umístění životního pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník

E. Dlužníci

Pohledávky za:

a) ovládanými osobami

b) osobami ve kterých má účetní jednotka podstatný vliv

budou uvedeny odděleně jako podpoložky položek I. , II. a III.)

I. Pohledávky z operací přímého pojištění

1. pojistníci

2. makléři

II. Pohledávky z operací zajištění

III. Ostatní pohledávky

F. Ostatní aktiva

I. Dlouhodobý hmotný majetek, jiný než pozemky a stavby (nemovitosti), a zásoby

II. Hotovost na účtech u finančních institucí a hotovost v pokladně

III. Vlastní akcie nebo vlastní zatímní listy, vlastní obchodní podíly (s uvedením jejich jmenovité hodnoty, nebo nemají-li tuto hodnotu, s uvedením jejich účetní hodnoty)

IV. Jiná aktiva

G. Přechodné účty aktiv

I. Naběhlé úroky a renty (důchody)

II. Odložené pořizovací náklady na pojistné smlouvy, v tom odděleně:

a) v životním pojištění

b) v neživotním pojištění

III. Ostatní přechodné účty aktiv, z toho:

a) dohadné položky aktivní

PASIVA

A. Vlastní kapitál

I. Základní kapitál, z toho:

a) změny základního kapitálu

II. Emisní ážio

III. Rezervní fond na nové ocenění

IV. Ostatní kapitálové fondy

V. Rezervní fond a ostatní fondy ze zisku

VI. Nerozdělený zisk minulých účetních období nebo neuhrazená ztráta minulých účetních období

VII. Zisk nebo ztráta běžného účetního období

B. Podřízená pasiva

C. Technické rezervy

1. Rezerva na nezasloužené pojistné:

a) hrubá výše X

b) podíl zajišťovatelů (-) . . . .

2. Rezerva pojistného životních pojištění:

a) hrubá výše X

b) podíl zajišťovatelů (-) . . . .

3. Rezerva na pojistná plnění:

a) hrubá výše X

b) podíl zajišťovatelů (-) . . . .

4. Rezerva na prémie a slevy:

a) hrubá výše X

b) podíl zajišťovatelů (-) . . . .

5. Vyrovnávací rezerva

a) hrubá výše X

b) podíl zajišťovatelů (-)

6. Rezerva pojistného neživotních pojištění

a) hrubá výše X

b) podíl zajišťovatelů (-) . . . .

7. Jiné technické rezervy:

a) hrubá výše X

b) podíl zajišťovatelů (-) . . . .

D. Technická rezerva na životní pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník

a) hrubá výše X

b) podíl zajišťovatelů (-) . . . .

E. Rezervy na ostatní rizika a ztráty

1. Rezerva na důchody a podobné závazky

2. Rezerva na daně

3. Ostatní rezervy

F. Depozita při pasivním zajištění

G. Věřitelé

(Závazky vůči

a) ovládaným osobám, a

b) osobám, ve kterých má účetní jednotka podstatný vliv

budou uvedeny odděleně jako podpoložky následujících položek)

I. Závazky z operací přímého pojištění

II. Závazky z operací zajištění

III. Výpůjčky zaručené dluhopisem, z toho:

a) směnitelné (konvertibilní) výpůjčky

IV Závazky vůči finančním institucím

V. Ostatní závazky, z toho:

a) daňové závazky a závazky ze sociálního zabezpečení

VI. Garanční fond Kanceláře

H. Přechodné účty pasiv

I. Výdaje příštích období a výnosy příštích období

II. Ostatní přechodné účty pasiv, z toho:

a) dohadné položky pasivní

5.2 Výkaz zisku a ztrát

I. Technický účet k neživotnímu pojištění

1. Zasloužené pojistné, očištěné od zajištění:

a) předepsané hrubé pojistné	. . . . .	X	X
b) pojistné postoupené zajišťovatelům (-)	. . . . .	. . . . .	X
c) změna stavu hrubé výše rezervy na nezasloužené pojistné (+/-)	. . . . .	X	X
d) změna stavu rezervy na nezasloužené pojistné, podíl zajišťovatelů (+/-)	. . . . .	. . . . .	. . . . .

2. Převedené výnosy z finančního umístění (investic) z Netechnického účtu (položka III. 6.) — X | X | . . . . . .

3. Ostatní technické výnosy, očištěné od zajištění — X | X | . . . . . .

4. Náklady na pojistná plnění, očištěné od zajištění:

a) náklady na pojistná plnění:			
aa) hrubá výše	. . . . .	X	X
bb) podíl zajišťovatelů (-)	. . . . .	. . . . .	X
b) změna stavu rezervy na pojistná plnění:			
aa) hrubá výše	. . . . .	X	X
bb) podíl zajišťovatelů (-)	. . . . .	. . . . .	. . . . .

5. Změny stavu ostatních technických rezerv, očištěné od zajištění(+/) — X | X | . . . . . .

6.

Prémie a slevy, očištěné od zajištění	X	X	. . . . .
7. Čistá výše provozních nákladů: a) pořizovací náklady na pojistné smlouvy	X	. . . . .	X
b) změna stavu časově rozlišených pořizovacích nákladů (+/-)	X	. . . . .	X
c) správní režie	X	. . . . .	X
d) provize od zajišťovatelů a podíly na ziscích (-)	X	. . . . .	. . . . .
8. Ostatní technické náklady, očištěné od zajištění	X	X	. . . . .
9. Změna stavu vyrovnávací rezervy (+/-)	X	X	. . . . .
10. Mezisoučet, zůstatek (výsledek) Technického účtu k neživotnímu pojištění (položka III. 1.)	X	X	. . . . .

II. Technický účet k životnímu pojištění

1. Zasloužené pojistné, očištěné od zajištění:			
a) předepsané hrubé pojistné	X	. . . . .	X
b) pojistné postoupené zajišťovatelům (-)	X	. . . . .	X
c) změna stavu rezervy na nezasloužené pojistné, podíl zajišťovatelů(+/-)	X	. . . . .	. . . . .
2. Výnosy z finančního umístění (investic):			
a) výnosy z podílů se zvláštním uvedením těch, které pocházejí z ovládaných osob	X	. . . . .	X
b) výnosy z ostatního finančního umístění (investic), se zvláštním uvedením těch, které pocházejí z ovládaných osob . . . . . , v tom:	X	X	X

ab) výnosy z pozemků a staveb (nemovitostí)	. . . . .	X	X
bb) výnosy z ostatních investic	. . . . .	. . . . .	X
c) změny hodnoty finančního umístění (investic)	X	. . . . .	X
d) výnosy z realizace finančního umístění (investic)	X	. . . . .	. . . . .

3.

Přírůstky hodnoty finančního umístění (investic)	X	X	. . . . .

4.

Ostatní technické výnosy, očištěné od zajištění	X	X	. . . . .

5. Náklady na pojistná plnění, očištěné od zajištění:

a) náklady na pojistná plnění:			
aa) hrubá výše	. . . . .	X	X
bb) podíl zajišťovatelů (-)	. . . . .	. . . . .	X
b) změna stavu rezervy na pojistná plnění:			
aa) hrubá výše	. . . . .	X	X
bb) podíl zajišťovatelů (-)	. . . . .	. . . . .	. . . . .

6. Změna stavu ostatních technických rezerv, očištěná od zajištění (+/-):

a) rezervy v životním pojištění:			
aa) hrubá výše	. . . . .	X	X
bb) podíl zajišťovatelů (-)	. . . . .	. . . . .	X
b) ostatní technické rezervy, očištěné od zajištění	X	. . . . .	. . . . .

7.

Prémie a slevy, očištěné od zajištění	X	X	. . . . .

8. Čistá výše provozních nákladů:

a) pořizovací náklady na pojistné smlouvy	X	. . . . .	X
b) změna stavu časově rozlišených pořizovacích nákladů (+/-)	X	. . . . .	X
c) správní režie	X	. . . . .	X
d) provize od zajišťovatelů a podíly na ziscích (-)	X	. . . . .	. . . . .
9. Náklady na finanční umístění (investice):			
a) náklady na správu finančního umístění (investic), včetně úroků	X	. . . . .	X
b) změna hodnoty finančního umístění (investic)	X	. . . . .	X
c) náklady spojené s realizací finančního umístění (investic)	X	. . . . .	. . . . .
10. Úbytky hodnoty finančního umístění (investic)	X	X	. . . . .
11. Ostatní technické náklady, očištěné od zajištění	X	X	. . . . .
12. Převod výnosů z finančního umístění (investic)na Netechnický účet (položka III. 4.)	X	X	. . . . .
13. Mezisoučet, zůstatek (výsledek) Technického účtu k životnímu pojištění (položka III. 2.)	X	X	. . . . .

III. Netechnický účet

1.

Výsledek Technického účtu k neživotnímu pojištění (položka I. /10.)	X	X	. . . . .
2.			
Výsledek Technického účtu k životnímu pojištění (položka II. /13.)	X	X	. . . . .

3. Výnosy z finančního umístění (investic):

a) výnosy z podílů se zvláštním uvedením těch, které pocházejí z ovládaných osob.	X	. . . . .	X
b) výnosy z ostatního finančního umístění (investic), se zvláštním uvedením těch, které pocházejí z ovládaných osob . . . . . , v tom:	X	X	X
ab) výnosy z pozemků a staveb (nemovitostí)	. . . . .	X	X
bb) výnosy z ostatních investic	. . . . .	. . . . .	X
c) změny hodnoty finančního umístění (investic)	X	. . . . .	X
d) výnosy z realizace finančního umístění (investic)	X	. . . . .	. . . . .
4.			
Převedené výnosy finančního umístění (investic) z Technického účtu k životnímu pojištění (položka II. /12.)	X	. . . . .	X

5. Náklady na finanční umístění (investice):

	a) náklady na správu finančního umístění (investic), včetně úroků	X	. . . . .	X
	b) změny hodnoty finančního umístění (investic)	X	. . . . .	X
	c) náklady spojené s realizací finančního umístění (investic)	X	. . . . .	. . . . .
6.	Převod výnosů z finančního umístění (investic) na Technický účet k neživotnímu pojištění (položka I. /2.)	X	X	. . . . .
7.	Ostatní výnosy	X	X	. . . . .
8.	Ostatní náklady	X	X	. . . . .
9.	Daň z příjmů z běžné činnosti	X	X	. . . . .
10.	Zisk nebo ztráta z běžné činnosti po zdanění	X	X	. . . . .
11.	Mimořádné náklady	X	X	. . . . .
12.	Mimořádné výnosy	X	X	. . . . .
13.	Mimořádný zisk nebo ztráta	X	X	. . . . .
14.	Daň z příjmů z mimořádné činnosti	X	X	. . . . .
15.	Ostatní daně neuvedené v předcházejících položkách	X	X	. . . . .
16.		X	X	. . . . .

6 Příloha

Příloha obsahuje mimo jiné i povinně podrobný popis jednotlivých druhů pojištění a dále všechny podrobné skutečnosti, které jsou uvedeny v rozvaze a ve výkazu zisku a ztrát.

7 ČÚS pro pojišťovny

Nové standardy, ve srovnání s podnikatelskými standardy, se týkají pojištění a zajištění, dále technických rezerv, technických účtů nákladů a výnosů. Vidíme dále, že standardů pro pojišťovny, vzhledem k poměrně komplikovanému účtování, je podstatně více než u podnikatelských účetních jednotek.

201 Účty a zásady účtování na účtech

202 Otevírání a zavírání účetních knih

203 pohledávky z operací přímého pojištění a zajištění

204 Předepsané hrubé pojistné

205 Závazky z operací přímého pojištění a zajištění

206 Náklady na pojistná plnění

207 Technické rezervy v životním a neživotním pojištění

208 Vlastní kapitál

209 Cizí kapitál a závazky

210 Finanční umístění

211 Finanční umístění životního pojištění

212 Pořizovací náklady na pojistné smlouvy

213 Náklady a výnosy

214 Pojišťování vývozních úvěrových rizik

215 Pojištění odpovědnosti z provozu vozidel

216 Zákonné pojištění

217 DNM a DHM

218 Ostatní aktiva

219 Inventarizační rozdíly

220 Zúčtování daní a dotací

221 Ostatní zúčtovací vztahy

222 Přechodné účty

223 Konsolidace účetní závěrky

8 Použitý účtový rozvrh

Účtový rozvrh pro pojišťovny
mmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmm

Účtová třída 1 Finanční umístění
101 Pozemky
102 Stavby

111 Majetkové účasti
119 Opravné položky
121 Cenné papíry
129 Opravné položky

Účtová třída 2 Majetek
204 Software
208 Oprávky k nehmot.majetku
211 Movitý majetek
218 Oprávky k odepis.majetku
231 Pokladna
234 Peníze na cestě
235 Běžné účty
251 Zásoby

Účtová třída 3
301 Pohledávky z přímého pojištění za pojistníky
302 Pohledávky za makléři
303 Pohledávky za zajišťovnami
321 Pohledávky za upsaný základní kapitál
323 Různí dlužníci
331 Závazky vůči pojištěným
332 Závazky vůči makléřům
333 závazky vůči zajišťovnám
351 Závazky vůči zaměstnancům
354 Pohledávky za zaměstnanci
355 Zúčtování soc.a zdravot.poj.
369 Ostatní závazky
371 Daň z příjmů
391 Náklady PO
392 Výdaje PO
393 Výnosy PO 394 Příjmy PO
397 Dohadné účty aktivní
398 Dohadné účty pasivní

Účtová třída 4
401 Základní kapitál
403 Ostatní KF
413 Nerozdělený zisk
414 Neuhrazená ztráta
421 VH
441 Rezerva na nezasloužené pojistné
442 Rezerva pojistného život.poj.
443 Rezerva na pojistná plnění
444 Vyrovnávací rezerva
451 Rezerva zákonná

Účtová třída 5
501 Náklady na pojistná plnění
502 Podíl zajišťovny „
503 Tvorba rezervy na poj.plnění
504 Podíl zajišťovny „
505 Tvorba rezervy na nezasloužené pojistné
506 Podíl zajišťovny „
509 Tvorba vyrovnávací rezervy
511 Pořizovací náklady na pojistné smlouvy
512 Správní režie
521 Náklady na poj.plnění (život)
522 Podíl zajišťovny
558 Ostatní náklady
563 Mimořádné náklady
571 Daň z příjmů z BČ

Účtová třída 6
601 Předepsané hrubé pojistné
602 „ „ „ postoupené zajišťovně
603 Použití rezervy na poj.plnění
604 „ ! podíl zajišťovny
605 Použití rezervy na nezasloužené pojistné
606 „ ! „ podíl zajišťovny
609 Použití vyrovnávací rezervy
613 Provize od zajišťovny
621 Předepsané hrubé pojistné - život
658 Ostatní výnosy
663 Mimořádné výnosy
Účtová třída 7
701 Počáteční účet rozvažný
702 Konečný účet rozvažný
711 Účet zisku a ztrát
712 VH k technickému účtu neživotního poj.
713 VH „ „ životního poj.
714 VH netechnického účtu

9 Příklady

9.1.1.1 Příklad 1.

Pojišťovna LEXMARK uzavřela dne 31,8. 2007 pojistnou smlouvu s pojistníkem p. Vařečkou na pojištění domácnosti od 1. 9. 2007 do 31,8,2008

Pojistné činí Kč 1200.

pojistník splatil pojistné v hotovosti dne 1. 9.

Úkol: určete výši zaslouženého a nezaslouženého pojistného. Zaúčtujte uvedenou operaci.

9.1.1.2 Příklad 2:

Dne 10. 12. došlo k pojistné události výše uvedeného pojištění. Odhadovaná škoda činí Kč 10000. Zaúčtujte uvedenou událost.

9.1.1.3 Příklad 3:

Sestavte rozvahu pojišťovny LEXMARK ke dni 31. 12. 2006 na základě předepsané struktury. Pojišťovna měla tento soupis majetku a závazků v mil. Kč :

Základní kapitál 100, technické rezervy celkem 20, bankovní účty 30, finanční umístění: cen. papíry 20, pokladna 5, závazky vůči pojistníkům 15, pohledávky za zajistiteli 1, pohledávky za pojistníky 3, Náklady příštích období 1,Hmotný majetek 20, nehmotný majetek 10 běžný účet 30, nerozdělený zisk minulého období 15.

Z rozvahových stavů zjistěte výsledek hospodaření běžného období.

10 Kontrolní otázky

1) V jaké právní formě může být založena pojišťovna?
2) Vyjmenujte alespoň 5 pojišťoven na našem trhu
3) Co je zasloužené a nezasloužené pojistné?
4) Jaké účetní případy účtujeme na technické účty nákladů a výnosů?
5) Proč tvoří pojišťovny technické rezervy?
6) Co je pojistné a zajistné?
7) Jak se odlišuje struktura účtové osnovy pojišťoven a podnikatelů?
8) Jaký je obsah účetní závěrky pojišťoven? Sestavují výkaz cash flow?
9) Jak se odlišuje účtování o majetku v pojišťovnách a u podnikatelů?
10) Na jakých legislativních pilířích jsou založeny pojišťovny?
11) Najděte alespoň 5 odlišností v účtování pojišťoven a podnikatelů?
12) Co se nazývá finanční umístění v pojišťovnách?
13) Určete technické a netechnické účty
14) Jaké jsou odlišností při zjišťování výsledku hospodaření u podnikatele a pojišťovny?
15) Jaká je podstata zajištění pojišťovny a jak o něm účtujeme?
16) Jaké jsou nejdůležitější závazky a pohledávky pojišťoven?
17) Jaké druhy rezerv tvoří pojišťovny?

11 Literatura

1. Čejková, P. Valouch: Účetnictví pojišťoven po vstupu do EU, Grada 2005
2. Chmátalová, Bokšová: Účetnictví pojišťoven, VŠE 1996
3. Vyhláška 502/2002 Sb.
4. Zákon o účetnictví 563/1999 ve znění pozdějších novel
5. Vyhláška MF č. 303/2004
6. Zákon 363/1999 Sb
7. www. cap. cz internetová stránka České asociace pojišťoven

0Dodatek č. 4 – Účetnictví nevýdělečných organizací

Úvod

Zde se budeme zabývat sledováním základních odlišností účetních jednotek, jejichž posláním není podnikání. Jak uvidíme z přehledu, jde o nejrůznější druhy organizací, od církevních po školské a různé jiné organizace. Protože už známe základy účetnictví a víme, jak účtují podnikatelé, zde si ukážeme jen specifické problémy těchto organizací. Oficiální název je „Nepodnikatelské subjekty“. Termín „neziskové organizace totiž přesně nevystihuje jejich postavení, protože mohou dosahovat i zisku. Název je používán podle angličtiny – „non profit organization“.

Klíčová slova

Neziskové organizace, vlastní jmění, dotace, účetní výkazy, vyhláška č. 504/2002 Sb.
České účetní standardy, směrná účtová osnova

1 Předmět účetnictví

Účetnictví nepodnikatelských subjektů vychází ze třech legislativních pilířů, stejně jako účetnictví již uvedených podnikatelských subjektů, pojišťoven a bank a to ze zákona o účetnictví, vyhlášky MF a ČÚS.

Pro nevýdělečné organizace (používá se i název „neziskové organizace“ platí vyhláška č. 504/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání. Změny byly provedeny vyhláškami: 476/2003 Sb. 548/2004 Sb. 400/2005 Sb. 1)

1.1 Účetní jednotky

Vyhláška se týká účetních jednotek, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání, uvedených v § 1 odst. 2 písm. a) a b) zákona a na které se vztahují zvláštní právní předpisy; jedná se zejména o tyto účetní jednotky:

a) politické strany a politická hnutí, 1)

b) spolky pobočné spolky, ústavy, 2)

c) církve a náboženské společnosti, 3)

d) obecně prospěšné společnosti, 4)

e) zájmová sdružení právnických osob, 5)

f) organizace s mezinárodním prvkem, 6)

g) nadace a nadační fondy, 7)

h) společenství vlastníků jednotek, 8)

i) veřejné vysoké školy 9) a

j) jiné účetní jednotky, které nebyly založeny a zřízeny za účelem podnikání, 10) s výjimkou obchodních společností (dále jen "účetní jednotky"), kupř. Česká televize, Český rozhlas.

Uvádíme zde výčet některých specifik tohoto druhu organizace, dále obsah účetních výkazů, tj. rozvahu, výkaz zisku a ztráty, přehled ČÚS a nakonec několik příkladu s řešením.

Protože jste se již podrobně seznámili s účetnictvím podnikatelů, uvedeme si zde proto jen odlišnosti v účtování a v obsahu účetní závěrky. Jde především o odchylný způsob rozdělování výsledku hospodaření, dále účtování o dotacích, o vlastních zdrojích, nákladech a výnosech, použití opravných položek a rezerv a některých specifických okruzích.

Příklady a jejich řešení najdete v příloze č. 4.

1.2 Některé obecné zvláštnosti těchto účetních jednotek:

Stejně jako podnikatelské subjekty i neziskové organizace mohou vést účetnictví v plném rozsahu nebo ve zjednodušeném. Organizace, které mají povinnost si nechat auditovat účetní závěrku, musí vést účetnictví v plném rozsahu, ostatní ve zjednodušeném.

Účetní jednotky, které vedou účetnictví ve zjednodušeném rozsahu, mají tyto zvláštnosti:

a) tvoří opravné položky a rezervy pouze podle zvláštních právních předpisů,

b) neoceňují majetek a závazky reálnou hodnotou podle § 27 zákona a nepoužijí ustanovení § 18 , 24 , 30 , 34 , 35 , 36 , 41 , 42 a 43 zákona, v rozsahu, v jakém upravují oceňování majetku a závazků reálnou hodnotou,

c) sestavují účetní závěrku v plném nebo zjednodušeném rozsahu.

Ve srovnání s účetnictvím podnikatelů vidíme ve směrné účtové osnově jen několik odchylek:

V rozvaze označujeme vlastní zdroje jako vlastní jmění a fondy. Údaje jsou uváděny jako stav k l. dni účetního období a k poslednímu dni účetního období.

Ve výsledovce jsou náklady členěny na spotřebované nákupy, služby, osobní náklady, daně a poplatky, odpisy, poskytnuté příspěvky a daň z příjmů. Výnosy jsou uváděny ve složení: tržby za vlastní výkony a zboží a majetku, změny stavu zásob,

Zúčtování rezerv a opravných položek, přijaté příspěvky a dotace.

Zvláštnosti, které se vyskytují ve srovnání s účetnictvím podnikatelů, se budou týkat operací, které představují přijetí příspěvků, placení příspěvků, přijatých dotací a darů.

Pokud jde o placení daně z příjmů, jsou tyto organizace, pokud jde o jejich vlastní činnost, od daně z příjmů osvobozeny. Hranice osvobození je stanovena stejně jako způsob použití zisku, tj. pouze pro účely, pro které byla organizace založena.

Pozn.

Část organizací, která vedla tzv. jednoduché účetnictví do roku 2004 (občanská sdružení, církve, společenství vlastníků aj.) bude moci i dále v roce 2016 toto jednoduché účetnictví vést i když jsou právnické osoby, které podle zákona mají povinnost vést účetnictví. Podmínkou je, že jejich příjmy nepřesahují 3 miliony korun ročně a jejich majetek je ve výši 3 milionů.

2 Účetní závěrka

(1) Účetní závěrka účetních jednotek zahrnuje rozvahu (bilanci), výkaz zisku a ztráty a přílohu.

(2) V rozvaze (bilanci) jsou uspořádány položky majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv. Uspořádání a označování položek rozvahy (bilance) je v příloze č. 1

(3) Ve výkazu zisku a ztráty jsou uspořádány položky nákladů, výnosů a výsledku hospodaření. Uspořádání a označování položek výkazu zisku a ztráty je v příloze č. 2

(4) Příloha vysvětluje a doplňuje informace obsažené v rozvaze (bilanci) a výkazu zisku a ztráty.

(5) Účetní jednotky sestavují účetní závěrku v plném rozsahu nebo v zjednodušeném rozsahu podle § 18 odst. 3 zákona. Zjednodušeným rozsahem se rozumí rozvaha (bilance) v rozsahu podle § 5 odst. 4, výkaz zisku a ztráty v rozsahu podle § 6 odst. 2 a příloha k účetní závěrce v rozsahu podle § 30.

(4) Účetní jednotky, které zahajují svoji činnost, sestavují zahajovací rozvahu. Účetní jednotky, které vstoupí do likvidace v běžném účetním období, a účetní jednotky, na jejichž majetek je v běžném účetním období prohlášen konkurs, sestavují ke dni vstupu do likvidace nebo ke dni prohlášení konkursu účetní závěrku v plném rozsahu. Toto pravidlo použijí i účetní jednotky nově vzniklé rozdělením a mohou ho použít i účetní jednotky nově vzniklé splynutím.

2.1 Rozvaha (bilance)

(1) V rozvaze (bilanci) se položky aktiv uvádějí v hodnotě neupravené o opravné položky a oprávky, to je uvádějí se v brutto hodnotě. Opravné položky a oprávky k příslušným aktivům se uvedou v aktivech rozvahy (bilance) v záporných hodnotách. Každá z položek rozvahy (bilance) obsahuje též informaci o výši této položky vykázané za minulé účetní období. V případě, že informace uváděné za minulé a za běžné účetní období nejsou srovnatelné, upraví se informace za minulé účetní období s ohledem na významnost podle § 19 odst. 6 zákona a úprava se odůvodní v příloze. Údaje uvádí účetní jednotka ve stavu k l. l. tj k začátku účetního období a k 31. 12. tj ke konci účetního období.

(2) Hodnoty položek rozvahy (bilance) se vykazují podle konečných zůstatků zjištěných na jednotlivých syntetických účtech směrné účtové osnovy buď s kladným nebo záporným znaménkem. Položky v aktivech, s výjimkou opravných položek a oprávek, se uvádějí s kladným znaménkem, jestliže převažuje na účtu stav obratu strany Má dáti nad stavem obratu strany Dal. Položky pasiv se uvádějí s kladným znaménkem, jestliže převažuje na účtu stav obratu strany Dal nad stavem obratu strany Má dáti. V prvním sloupci se uvádějí částky aktiv a pasiv se stavem k prvnímu dni účetního období. Ve druhém sloupci se uvádějí stavy aktiv a pasiv k poslednímu dni účetního období, za které se účetní závěrka sestavuje. Výjimku tvoří položka pasiv "A. II. 1. Účet výsledku hospodaření", která se vykazuje pouze k poslednímu dni uzavíraného účetního období, a položka pasiv "A. II. 2. Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení", která se vykazuje pouze k prvnímu dni účetního období.

(3) Položky rozvahy (bilance) v nulové výši za minulé účetní období i za běžné účetní období se neuvádějí.

2.2 Výkaz zisku a ztráty

Ve výkazu zisku a ztráty se uvádějí k rozvahovému dni konečné zůstatky syntetických účtů nákladů a výnosů, rozdělené na hlavní činnost a hospodářskou činnost. Výsledek hospodaření před zdaněním a výsledek hospodaření po zdanění se uvede samostatně za hlavní činnost a samostatně za hospodářskou činnost. Za účetní jednotku jako celek se dílčí výsledky hospodaření sumarizují. Ve výkazu zisku a ztráty se informace za minulé účetní období neuvádějí.

Položky výkazu zisku a ztráty v nulové výši se neuvádějí

2.3 Příloha k účetní závěrce

Obsahem přílohy jako třetí součástí účetních výkazů je rozvedení položek rozvahy, výkazu zisku a ztráty, informace o účetní jednotce, které nejsou uvedeny v rozvaze. Nedílnou součástí přílohy je i zvláštní příloha s přehledem o poskytnutých dotacích organizaci.

Nezávazným vzorem výkazu zisku a ztráty ve zjednodušeném rozsahu je níže uvedený výkaz zisku a ztráty.

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY

ve zjednodušeném rozsahu

k .....200.
(v tis. Kč)

Název, sídlo, právní forma a předmět činnosti účetní jednotky

IČO

Název položky	Činnosti	
	Hlavní	Hospodářská
	1	2
A. NÁKLADY		
I. Spotřebované nákupy celkem		
II. Služby celkem		
III. Osobní náklady celkem		
IV. Daně a poplatky celkem		
V. Ostatní náklady celkem		
VI. Odpisy, prodaný majetek, tvorba rezerv a opravných položek celkem		
VII. Poskytnuté příspěvky celkem		
VIII. Daň z příjmu celkem		
Náklady celkem		
B. VÝNOSY		
I. Tržby za vlastní výkony a za zboží celkem		
II. Změny stavu vnitroorganizačních zásob celkem		
III. Aktivace celkem		
IV. Ostatní výnosy celkem		
V. Tržby z prodeje majetku, zúčtování rezerv a opravných položek celkem		
VI. Přijaté příspěvky celkem		
VII. Provozní dotace celkem		
Výnosy celkem		
C. Výsledek hospodaření před zdaněním		
D. Výsledek hospodaření po zdanění		

Podpisový záznam	Okamžik sestavení

Nezávazným vzorem rozvahy (bilance) ve zjednodušeném rozsahu je níže uvedená rozvaha (bilance).

Rozvaha (bilance)

ve zjednodušeném rozsahu

Název, sídlo, právní forma a předmět činnosti účetní jednotky

k .....200.
(v tis. Kč)

IČO

	Stav k prvnímu dni účet. období	Stav k posled. dni účet. období
AKTIVA	1	2
A. Dlouhodobý majetek celkem		
I. Dlouhodobý nehmotný majetek		
II. Dlouhodobý hmotný majetek celkem		
III. Dlouhodobý finanční majetek celkem		
IV. Oprávky k dlouhodobému majetku celkem		
B. Krátkodobý majetek celkem		
I. Zásoby celkem		
II. Pohledávky celkem		
III. Krátkodobý finanční majetek celkem		
IV. Jiná aktiva celkem		
AKTIVA CELKEM		
PASIVA		
A. Vlastní zdroje celkem		
I. Jmění celkem		
II. Výsledek hospodaření celkem		
B. Cizí zdroje celkem		
I. Rezervy celkem		
II. Dlouhodobé závazky celkem		
III. Krátkodobé závazky celkem		
IV. Jiná pasiva celkem		
PASIVA CELKEM		

Podpisový záznam	Okamžik sestavení

2.4 Rozvaha

2.4.1 AKTIVA

A. Dlouhodobý majetek celkem

I. Dlouhodobý nehmotný majetek

1. Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje
2. Software
3. Ocenitelná práva
4. Drobný dlouhodobý nehmotný majetek
5. Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek
6. Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek
7. Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek

II. Dlouhodobý hmotný majetek celkem

1. Pozemky
2. Umělecká díla, předměty a sbírky
3. Stavby
4. Samostatné movité věci a soubory movitých věcí
5. Pěstitelské celky trvalých porostů
6. Základní stádo a tažná zvířata
7. Drobný dlouhodobý hmotný majetek
8. Ostatní dlouhodobý hmotný majetek
9. Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek
10. Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek

III. Dlouhodobý finanční majetek celkem

1. Podíly v ovládaných a řízených osobách
2. Podíly v osobách pod podstatným vlivem
3. Dluhové cenné papíry držené do splatnosti
4. Půjčky organizačním složkám
5. Ostatní dlouhodobé půjčky
6. Ostatní dlouhodobý finanční majetek
7. Pořizovaný dlouhodobý finanční majetek

IV. Oprávky k dlouhodobému majetku celkem

1. Oprávky k nehmotným výsledkům výzkumu a vývoje
2. Oprávky k softwaru
3. Oprávky k ocenitelným právům

4. Oprávky k drobnému dlouhodobému nehmotnému majetku
5. Oprávky k ostatnímu dlouhodobému nehmotnému majetku
6. Oprávky ke stavbám
7. Oprávky k samostatným movitým věcem a souborům movitých věcí
8. Oprávky k pěstitelským celkům trvalých porostů
9. Oprávky k základnímu stádu a tažným zvířatům
10. Oprávky k drobnému dlouhodobému hmotnému majetku
11. Oprávky k ostatnímu dlouhodobému hmotnému majetku

B. Krátkodobý majetek celkem

I. Zásoby celkem

1. Materiál na skladě
2. Materiál na cestě
3. Nedokončená výroba
4. Polotovary vlastní výroby
5. Výrobky
6. Zvířata
7. Zboží na skladě a v prodejnách
8. Zboží na cestě
9. Poskytnuté zálohy na zásoby

II. Pohledávky celkem

1. Odběratelé
2. Směnky k inkasu
3. Pohledávky za eskontované cenné papíry
4. Poskytnuté provozní zálohy
5. Ostatní pohledávky
6. Pohledávky za zaměstnanci
7. Pohledávky za institucemi sociálního zabezpečení a veřejného zdravotního pojištění
8. Daň z příjmů
9. Ostatní přímé daně
10. Daň z přidané hodnoty
11. Ostatní daně a poplatky
12. Nároky na dotace a ostatní zúčtování se státním rozpočtem
13. Nároky na dotace a ostatní zúčtování s rozpočtem orgánů

územních samosprávných celků
14. Pohledávky za účastníky sdružení
15. Pohledávky z pevných termínovaných operací a opcí
16. Pohledávky z vydaných dluhopisů
17. Jiné pohledávky
18. Dohadné účty aktivní
19. Opravná položka k pohledávkám
III. Krátkodobý finanční majetek celkem
1. Pokladna
2. Ceniny
3. Účty v bankách
4. Majetkové cenné papíry k obchodování
5. Dluhové cenné papíry k obchodování
6. Ostatní cenné papíry
7. Pořizovaný krátkodobý finanční majetek
8. Peníze na cestě
IV. Jiná aktiva celkem
1. Náklady příštích období
2. Příjmy příštích období

2.4.2 PASIVA

A. Vlastní zdroje celkem
I. Jmění celkem
1. Vlastní jmění
2. Fondy
3. Oceňovací rozdíly z přecenění finančního majetku a závazků
II. Výsledek hospodaření celkem
1. Účet výsledku hospodaření
2. Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení
3. Nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta minulých let
B. Cizí zdroje celkem
I. Rezervy celkem

1. Rezervy

II. Dlouhodobé závazky celkem

1. Dlouhodobé bankovní úvěry
2. Vydané dluhopisy
3. Závazky z pronájmu
4. Přijaté dlouhodobé zálohy
5. Dlouhodobé směnky k úhradě
6. Dohadné účty pasivní
7. Ostatní dlouhodobé závazky

III. Krátkodobé závazky celkem

1. Dodavatelé
2. Směnky k úhradě
3. Přijaté zálohy
4. Ostatní závazky
5. Zaměstnanci
6. Ostatní závazky vůči zaměstnancům
7. Závazky k institucím sociálního zabezpečení a veřejného zdravotního pojištění
8. Daň z příjmů
9. Ostatní přímé daně
10. Daň z přidané hodnoty
11. Ostatní daně a poplatky
12. Závazky ze vztahu k státnímu rozpočtu
13. Závazky ze vztahu k rozpočtu orgánů územních samosprávných celků
14. Závazky z upsaných nesplacených cenných papírů a podílů
15. Závazky k účastníkům sdružení
16. Závazky z pevných termínovaných operací a opcí
17. Jiné závazky
18. Krátkodobé bankovní úvěry
19. Eskontní úvěry
20. Vydané krátkodobé dluhopisy
21. Vlastní dluhopisy
22. Dohadné účty pasivní
23. Ostatní krátkodobé finanční výpomoci

IV. Jiná pasiva celkem

1. Výdaje příštích období
2. Výnosy příštích období

Výkaz zisku a ztráty

Uspořádání a označování položek výkazu zisku a ztráty

A. Náklady

I. Spotřebované nákupy celkem

1. Spotřeba materiálu

2. Spotřeba energie

3. Spotřeba ostatních neskladovatelných dodávek

4. Prodané zboží

II. Služby celkem

5. Opravy a udržování

6. Cestovné

7. Náklady na reprezentaci

8. Ostatní služby

III. Osobní náklady celkem

9. Mzdové náklady

10. Zákonné sociální pojištění

11. Ostatní sociální pojištění

12. Zákonné sociální náklady

13. Ostatní sociální náklady

IV. Daně a poplatky celkem

14. Daň silniční

15. Daň z nemovitosti

16. Ostatní daně a poplatky

V. Ostatní náklady celkem

17. Smluvní pokuty a úroky z prodlení

18. Ostatní pokuty a penále

19. Odpis nedobytné pohledávky

20. Úroky

21. Kursové ztráty

22. Dary

23. Manka a škody

24. Jiné ostatní náklady

VI. Odpisy, prodaný majetek, tvorba rezerv a opravných položek celkem

25. Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku

26. Zůstatková cena prodaného dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku

27. Prodané cenné papíry a podíly

28. Prodaný materiál

29. Tvorba rezerv

30. Tvorba opravných položek

VII. Poskytnuté příspěvky celkem

31. Poskytnuté příspěvky zúčtované mezi organizačními složkami

32. Poskytnuté členské příspěvky

VIII. Daň z příjmů celkem

33. Dodatečné odvody daně z příjmů

Náklady celkem

B. Výnosy

I. Tržby za vlastní výkony a za zboží celkem

1. Tržby za vlastní výrobky

2. Tržby z prodeje služeb

3. Tržby za prodané zboží

II. Změny stavu vnitroorganizačních zásob celkem

4. Změna stavu zásob nedokončené výroby

5. Změna stavu zásob polotovarů

6. Změna stavu zásob výrobků

7. Změna stavu zvířat

11. Aktivace dlouhodobého hmotného majetku

IV. Ostatní výnosy celkem

12. Smluvní pokuty a úroky z prodlení

13. Ostatní pokuty a penále

14. Platby za odepsané pohledávky

15. Úroky

16. Kursové zisky

17. Zúčtování fondů

18. Jiné ostatní výnosy

V. Tržby z prodeje majetku

19. Tržby z prodeje dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku
20. Tržby z prodeje cenných papírů a podílů
21. Tržby z prodeje materiálu
22. Výnosy z krátkodobého finančního majetku
23. Zúčtování rezerv
24. Výnosy z dlouhodobého finančního majetku
25. Zúčtování opravných položek

VI. Přijaté příspěvky celkem

26. Přijaté příspěvky zúčtované mezi organizačními složkami
27. Přijaté příspěvky (dary)
28. Přijaté členské příspěvky
29. Provozní dotace

C. Výsledek hospodaření před zdaněním

34. Daň z příjmů

D. Výsledek hospodaření po zdanění

2.5 Příloha k účetní závěrce

V příloze k účetní závěrce má organizace ve zvláštním výkazu uvést výši poskytnutých dotací a jejich čerpání.

Obsah přílohy další je shodný s údaji, uváděnými v příloze u podnikatelských subjektů.

3 Směrná účtová osnova

Směrná účtová osnova je pro neziskové organizace povinná , stejně jako u podnikatelů již jen pokud jde o účtové skupiny.

Nové účty ve srovnání s účtovou osnovou podnikatelů, jsou v účtové třídě 9, kde vidíme i nový účet s názvem Vlastní jmění.

Účtová třída 0 - Dlouhodobý majetek

Účtové skupiny:

01 - Dlouhodobý nehmotný majetek

02 - Dlouhodobý hmotný majetek odpisovaný

03 - Dlouhodobý hmotný majetek neodpisovaný

04 - Nedokončený dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek, pořizovaný dlouhodobý finanční majetek

05 - Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek

06 - Dlouhodobý finanční majetek

07 - Oprávky k dlouhodobému nehmotnému majetku

08 - Oprávky k dlouhodobému hmotnému majetku

Účtová třída 1 - Zásoby

11 - Materiál

12 - Zásoby vlastní výroby

13 - Zboží

Účtová třída 2 - Finanční účty

Účtové skupiny:

21 - Peníze

22 - Účty v bankách

23 - Krátkodobé bankovní úvěry

24 - Jiné krátkodobé finanční výpomoci

25 - Krátkodobý finanční majetek

26 - Převody mezi finančními účty

Účtová třída 3 - Zúčtovací vztahy

Účtové skupiny:

31 - Pohledávky
32 - Závazky
33 - Zúčtování se zaměstnanci a institucemi
34 - Zúčtování daní, dotací a ostatní zúčtování
35 - Pohledávky za sdružením
36 - Závazky ke sdružením a závazky z upsaných nesplacených cenných papírů a vkladů
37 - Jiné pohledávky a závazky
38 - Přechodné účty aktiv a pasiv
39 - Opravná položka k zúčtovacím vztahům a vnitřní zúčtování

Účtová třída 4 - volná

Účtová třída 5 - Náklady
Účtové skupiny:
50 - Spotřebované nákupy
51 - Služby
52 - Osobní náklady
53 - Daně a poplatky
54 - Ostatní náklady
55 - Odpisy, prodaný majetek, tvorba rezerv a opravných položek
56 -+ změny stavu zásob vlastní činnosti
57 - aktivace
58 - Poskytnuté příspěvky
59 - Daň z příjmů

Účtová třída 6 - Výnosy
Účtové skupiny:
60 - Tržby za vlastní výkony a za zboží
64 - Ostatní výnosy
65 - Tržby z prodeje majetku
68 - Přijaté příspěvky
69 - Provozní dotace

Účtová třída 7 a 8

Účetní jednotky použijí účty účtové třídy 7 a 8 podle vnitřního předpisu.

Účtová třída 9 - Vlastní jmění, fondy, výsledek hospodaření, rezervy, dlouhodobé úvěry a půjčky, závěrkové a podrozvahové účty
Účtové skupiny:

90 - Vlastní jmění
91 - Fondy
92 - Oceňovací rozdíly
93 - Výsledek hospodaření
94 - Rezervy
95 - Dlouhodobé bankovní úvěry a závazky
96 - Závěrkové účty
97 - 99 - Podrozvahové účty

4 České účetní standardy.

České účetní standardy pro neziskové organizace se neliší od standardů pro podnikatele.

401 Účty a zásady účtování na účtech
402 Otevírání a uzavírání účetních knih
403 Inventarizační rozdíly
404 Deriváty
405 Operace s cennými papíry a podíly
406 OP, rezervy
407 Krátkodobý FM a bankovní úvěry
408 Dlouhodobý majetek
409 Zásoby
410 Zúčtovací vztahy
411 Náklady a výnosy
412 Vlastní zdroje a dlouhodobé závazky
413 Přechod z jednoduchého účetnictví na účetnictví podvojné

Příklady:

1. Rozdělení výsledku hospodaření ve schvalovacím řízení

výsledek hospodaření – zisk	MD/D
1a) úhrada neuhrazené ztráty z minulých let	931/932
1b) převod do vlastního jmění	931/901
1c) příděl do fondů	931/911
1d) nerozdělený zisk	931/932

Výsledek hospodaření – ztráta	
2a) úhrada z nerozděleného zisku	932/931
2b) použitím fondů	911/931
2c) z vlastního jmění	901/931
2d) převod ztráty do dalších let	932/931

2. Zúčtování dotace:

a) Předpis dotace ze státního rozpočtu (provozní)	346/691
b) Příjem dotace ze SR na běžný účet	221/346
c) Zaúčtování nespotřebované dotace	691/346
d) Vrácení nespotřebované dotace	346/221

3. Zúčtování nákladů a výnosů:

a) Tvorba rezerv	554/941
b) Použití finančních prostředků z fondu	911/648

4. Účtování o vlastních zdrojích :

a) Předpis dotace na pořízení dlouhodobého majetku		348/901
b) Přijetí dotace		221/348
c) Předpis faktury za pořízení DHM pořizovací. cena 100		042/321
d) Úhrada faktury		
Dar(poskytnuté dotace	80	321/221
Db) z vlastních zdrojů	20	321/221
e) Čerpání vlastních zdrojů		911/901
f) Uvedení majetku do provozu		022/042
g) Odpis DHM		551/082
h) Tvorba fondu reprodukce ve výši odpisů		901/911
i) Zúčtování poměrné části odpisů DHM z poskytnuté dotace		901/649
f) Tvorba fondu snížením vlastního jmění		901/911

Kontrolní otázky

1. Které organizace účtují podle vyhlášky č. 504/2002 Sb. ?
2. Jaké odlišnosti shledáte v účetní závěrce ve srovnání se závěrkou podnikatelů ?
3. Jaké legislativní pilíře má účetnictví nepodnikatelských subjektů ?
4. Sestavují tyto organizace výkaz Cash flow a o změnách vlastního kapitálu?
5. Jak bychom zaúčtovali poskytnutou dotaci od města ?
6. Musíme nespotřebovanou dotaci vrátit? Jak o tom účtujeme ?
7. Organizace přijme finanční dar na odměnu soutěžícím. Jak bychom zaúčtovali přijatý dar a poskytnutou výherní cenu (finanční nebo věcnou) ?
8. Mohou vést nepodnikatelské subjekty místo účetnictví daňovou evidenci ?
9. V kterých případech mohou vést nepodnikatelské subjekty účetnictví ve zjednodušeném rozsahu ?
10. Kdy sestavují tyto účetní jednotky výkazy ve zjednodušeném rozsahu ?

Použitá literatura

1. J. Svobodová, Z. Šafránek: Účtová osnova, ČÚS postupy účtování pro nevýdělečné organizace , ANAG

2. Zákon o účetnictví 563/1991 Sb. ve znění pozdějších novel

3. Vyhláška 504/2002 Sb. vyhláška 324/2015 sb.

4. J. Marek, A. Bošková: Daňová a účetní specifika neziskových organizací , Bilance 1999

5. Zákon č. 424/1991 Sb

, o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů.

6. Zákon č. 83/1990 Sb. , o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů.

7. Zákon č. 3/2002 Sb. , o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech), ve znění pozdějších předpisů.

8.) Zákon č. 248/1995 Sb. , o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Jednoduché účetnictví

§1f Různými vyhláškami měněné a zase zaváděné.

Může vést:

l. spolek nebo pobočný spolek

2. odborová organizace

3. organizace zaměstnavatelů

4. církve

5. honební společenství

Další podmínky:

a) Není plátcem DPH
b) Celk.příjmy do 3 mil.
c) Hodnota majetku do 3 mil.

Založeno na účtování o peněžních tocích

Knihy: peněžní deník

Pohledávky a závazky

Ostatní knihy: DM, fin. majetek, zásoby, ceniny atd.

Výstupy:

Přehled o majetku a závazcích

Přehled o příjmech a výdajích

Dodatek 5 – Účetnictví územních samosprávných celků, příspěvkových organizací a organizačních složek státu.

1 Účetní jednotky

Další kategorií, kterou se budeme zabývat jsou účetní jednotky, které jsou nyní nazývány územními samosprávnými celky,(ÚSC),(dříve rozpočtové organizace) příspěvkovými organizacemi(PO), státními fondy a organizačními složkami státu(OSS).

Legislativní rámec jejich účetnictví tvoří Zákon o účetnictví, Vyhláška č. 505/2002 Sb. v pozdějších změnách: 477/2003 Sb. , 549/2004 Sb. , 401/2005 Sb. , 576/2006 Sb. A od 1.1.2010 vyhláška 410/2009Sb.

Účetnictví těchto organizací se liší od účetnictví podnikatelů.

Především vychází ze zásad rozpočtové politiky a můžeme říci, že je značně složitější.

Účetnictví příspěvkových organizací je podobné jako účetnictví podnikatelů, s výjimkou účtování o fondech.

.OBSAH VYHLÁŠKY 410/2009 Sb:

1. vyhláška platí pro některé vybrané organizace: územní samosprávné celky, dobrovolné svazky obcí, regionální rady regionů soudržnosti, příspěvkové organizace, státní fondy, Pozemkový fond, organizační složky státu.

I .Předmět úpravy a působnost

II. Účetní závěrka

III .Účetní metody

IV. Směrná účtová osnova

V. Přílohy: Formuláře rozvahy - základní , pro OSS, ÚSC, PO, Státní fondy, Pozemkový fond

VI. Formuláře výkazu z.z.

VII. Formuláře výkazu cash flow

VIII. Formuláře výkazu o změnách VK

Zvláštnosti účtování o majetku:

Kategorie drobného

majetku- nehmotný od 7 tis.do 60 tis.

hmotný od 3 tis.do 40 tis.

Kulturní památky se oceňují pořizovací cenou, pokud nelze zjistit tak 1 Kč

Ostatní majetek: koně, mufloni, pštrosi, ložiska nerostů – vše bez ohledu na PC

Příloha k ÚZ je velice podrobná.

Člení se: základní

FKSP

Rezervní fond OSS,

státních PO

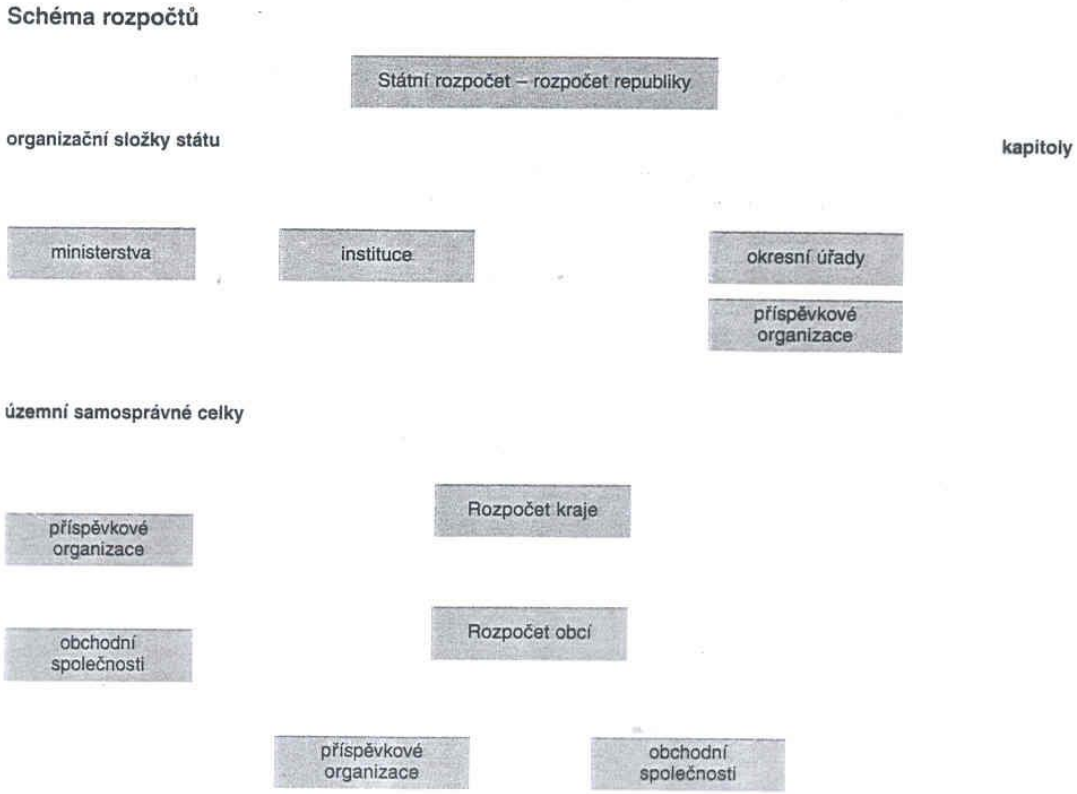
PO ÚSC

Fond reprodukce

Investiční fond

Ostatní fondy

Schéma rozpočtů:

Rozpočtová skladba je uspořádání příjmů a výdajů podle jednotných kritérií. Uspořádání oblastí příjmů a výdajů je **závazné** pro všechny ÚSC. Rozpočtová skla 'ba je vyhlášena Ministerstvem finan-cí ČR jako závazný právní dokument.

Rozpočtová skladba po novele od 1. 1. 2001 třídí peněžní operace **z hlediska kapitolního, druhového a funkčního**. To znamená, že při účtování zachycujeme příslušnou hospodářskou operaci (příjem nebo výdaj peněžních prostředků na bankovním účtu ÚSC) jako účetní větu podle rozpočtové skladby takto:

Kapitola	druhové třídění	funkční třídění	záznamová položka
XXX	XXXX	XXXX	XXX

Kapitolní třídění

Kapitolní třídění vyjadřuje okruh působnosti a odpovědnosti jednotlivých orgánů pověřených správou prostředků. Obsah kapitol státního rozpočtu stanoví zákon, obsah kapitolního třídění pro rozpočty obcí je v jejich pravomoci a působnosti. Názvy kapitol jsou trojmístné. Na úrovni státního rozpočtu jsou přizpůsobeny značení ústředních orgánů:

Např.: 301 – Kancelář prezidenta republiky
302 – Poslanecká sněmovna Parlamentu
333 – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Druhové třídění

Vztahuje se na veškeré peněžní operace. Rozděluje je do 3 základních okruhů:
a) na příjmy (třída 1 – 4),
b) na výdaje (třída 5 – 6),
c) na financující operace (třída 8).

č. 1 Schéma státního rozpočtu

Odlišnosti v účtování ÚSC proti podnikatelům:

1. Příjmy a výdaje ÚSC jsou evidovány na samostatných bankovních účtech(ale mohou být i na základním běžném účtu

2. Při použití účtu Vkladový výdajový účet se převádí prostředky ze základního běžného účtu formou dotace. Nespotřebované částky se převádějí zpět na základní běžný účet.

3. Inkasované příjmy se převádějí na základní běžný účet

4. Když vedou knihu faktur nemusí účtovat na účet Dodavatelé

5. Od 1.1.2010 účtují o odpisech.

8. Jako zdroje krytí prostředků slouží fondy.

1.1 Předmět úpravy a působnost účetnictví

Vyhláška 505/2002 Sb. stanoví pro vedení účetnictví v plném rozsahu

a vedení účetnictví ve zjednodušeném rozsahu

a) rozsah a způsob sestavování účetní závěrky,

b) uspořádání, označování a obsahové vymezení položek majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv v účetní závěrce,

c) uspořádání, označování a obsahové vymezení nákladů a výnosů a výsledků hospodaření v účetní závěrce,

d) uspořádání a obsahové vymezení vysvětlujících a doplňujících informací v příloze v účetní závěrce,

e) směrnou účtovou osnovu,

f) účetní metody.

2 Účetní závěrka

2.1 Rozsah a způsob sestavování účetní závěrky

(1) Účetní závěrka účetních jednotek podle § 2 zahrnuje rozvahu (bilanci), výkaz zisku a ztráty a přílohu.

(2) V rozvaze (bilanci) jsou uspořádány položky majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv. Uspořádání a označování položek rozvahy (bilance) se stanoví v příloze č. 1 k této vyhlášce.

(3) Ve výkazu zisku a ztráty jsou uspořádány položky nákladů a výnosů a výsledku hospodaření. Uspořádání a označování položek výkazu zisku a ztráty se stanoví v příloze č. 2 k této vyhlášce.

(4) Příloha vysvětluje a doplňuje informace obsažené v rozvaze (bilanci) a výkazu zisku a ztráty.

(5) Účetní jednotky sestavují účetní závěrku v plném rozsahu nebo zjednodušeném rozsahu podle § 18 odst. 3 zákona .

Účetní jednotky, které vedou účetnictví ve zjednodušeném rozsahu neoceňují majetek a závazky reálnou hodnotou podle § 27 zákona a nepoužijí ustanovení § 30 až 32 a § 39 v rozsahu, v jakém upravují oceňování majetku a závazků reálnou hodnotou.

3 Uspořádání a označování položek rozvahy (bilance)

Rozvahu tvoří aktiva a pasiva. Strukturou se neodlišují od struktury podnikatelských účetních jednotek. Najdeme zde pouze kategorii drobného dlouhodobého majetku, která již není u podnikatelských subjektů uváděna a podrobné členění finančních účtů.

3.1 Aktiva

A. Stálá aktiva

1. Dlouhodobý nehmotný majetek

Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje

Software

Ocenitelná práva

Drobný dlouhodobý nehmotný majetek

Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek

Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek

Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek

Dlouhodobý nehmotný majetek celkem

2. Oprávky k dlouhodobému nehmotnému majetku

Oprávky k nehmotným výsledkům výzkumu a vývoje

Oprávky k softwaru

Oprávky k ocenitelným právům

Oprávky k drobnému dlouhodobému nehmotnému majetku

Oprávky k ostatnímu dlouhodobému nehmotnému majetku

Oprávky k dlouhodobému nehmotnému majetku celkem

. Dlouhodobý hmotný majetek

Pozemky

Umělecká díla a předměty

Stavby

Samostatné movité věci a soubory movitých věcí

Pěstitelské celky trvalých porostů

Základní stádo a tažná zvířata

Drobný dlouhodobý hmotný majetek

Ostatní dlouhodobý hmotný majetek

Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek

Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek

4. Oprávky k dlouhodobému hmotnému majetku

Oprávky ke stavbám

Oprávky k samostatným movitým věcem a souborům movitých věcí

Oprávky k pěstitelským celkům trvalých porostů

Oprávky k základnímu stádu a tažným zvířatům

Oprávky k drobnému dlouhodobému hmotnému majetku

Oprávky k ostatnímu dlouhodobému hmotnému majetku

5. Dlouhodobý finanční majetek

Majetkové účasti v osobách s rozhodujícím vlivem

Majetkové účasti v osobách s podstatným vlivem

Dlužné cenné papíry držené do splatnosti

Půjčky osobám ve skupině

Ostatní dlouhodobé půjčky

Ostatní dlouhodobý finanční majetek

Pořizovaný dlouhodobý finanční majetek

6. Majetek převzatý k privatizaci

Majetek převzatý k privatizaci

Majetek převzatý k privatizaci v pronájmu

B.

Oběžná aktiva

1. Zásoby

Materiál na skladě

Pořízení materiálu a Materiál na cestě

Nedokončená výroba

Polotovary vlastní výroby

Výrobky

Zvířata

Zboží na skladě

Pořízení zboží a Zboží na cestě

2. Pohledávky

Odběratelé

Směnky k inkasu

Pohledávky za eskontované cenné papíry

Poskytnuté provozní zálohy

Pohledávky za rozpočtové příjmy

Ostatní pohledávky

Pohledávky za účastníky sdružení

Sociální zabezpečení a zdravotní pojištění

Daň z příjmů

Ostatní přímé daně

Daň z přidané hodnoty

Ostatní daně a poplatky

Pohledávky z pevných termínových operací a opcí
Pohledávky v zahraničí

Pohledávky tuzemské

Nároky na dotace a ostatní zúčtování se státním rozpočtem
Nároky na dotace a ostatní zúčtování s rozpočtem územních

samosprávných celků

Pohledávky za zaměstnanci

Pohledávky z vydaných dluhopisů

Jiné pohledávky

Opravná položka k pohledávkám

3. Finanční majetek

Pokladna

Peníze na cestě

Ceniny

Běžný účet

Běžný účet fondu kulturních a sociálních potřeb

Ostatní běžné účty

Vklady v zahraniční měně v tuzemských bankách

Majetkové cenné papíry k obchodování

Dlužné cenné papíry k obchodování

Ostatní cenné papíry

Pořízení krátkodobého finančního majetku

4. Účty rozpočtového hospodaření a další účty mající vztah k rozpočtovému hospodaření a účty mimorozpočtových prostředků

Základní běžný účet

Vkladový výdajový účet

Příjmový účet

Běžné účty peněžních fondů

Běžné účty státních fondů

Běžné účty finančních fondů

Poskytnuté dotace organizačním složkám státu

Poskytnuté dotace vkladovému výdajovému účtu

Poskytnuté příspěvky a dotace příspěvkovým organizacím

Poskytnuté dotace ostatním subjektům

Poskytnuté příspěvky a dotace příspěvkovým organizacím

Poskytnuté dotace ostatním subjektům

Poskytnuté návratné finanční výpomoci mezi rozpočty

Poskytnuté přechodné výpomoci příspěvkovým organizacím

Poskytnuté přechodné výpomoci podnikatelským subjektům

Poskytnuté přechodné výpomoci ostatním organizacím

Poskytnuté přechodné výpomoci fyzickým osobám

5. Přechodné účty aktivní

Náklady příštích období

Příjmy příštích období

--

Dohadné účty aktivní

3.2 Pasiva

Nejvýraznější odlišností od podnikatelských účetních jednotek je existence fondů a to jak majetkových tak finančních. Je zde fond dlouhodobého majetku , fond oběžných aktiv a fond hospodářské činnosti. Dále fond reprodukce investičního majetku(dlouhodobých aktiv), známé fondy kulturních a sociálních potřeb atd.

C Vlastní zdroje krytí stálých a oběžných aktiv celkem

1. Majetkové fondy a zvláštní fondy

Fond dlouhodobého majetku

Fond oběžných aktiv

Fond hospodářské činnosti

Oceňovací rozdíly z přecenění majetku a závazků

Fond privatizace

Ostatní fondy

2. Finanční a peněžní fondy

Fond odměn

Fond kulturních a sociálních potřeb

Fond rezervní

Fond reprodukce majetku

Peněžní fondy

Jiné finanční fondy

3. Zvláštní fondy organizačních složek státu

Státní fondy

Ostatní zvláštní fondy

Fondy EU

Zvláštní fondy organizačních složek státu celkem

4. Zdroje krytí prostředků rozpočtového hospodaření

Financování výdajů organizačních složek státu

Financování výdajů územních samosprávných celků

Bankovní účty k limitům organizačních složek státu

Vyúčtování rozp. příjmů z běžné činnosti organizačních složek státu

Vyúčtování rozp. příjmů z běžné činnosti územních samosprávných celků

Vyúčtování rozpočtových příjmů z finančního majetku organizačních složek státu

Vyúčtování rozpočtových příjmů z finančního majetku územních samosprávných celků

Zúčtování příjmů územních samosprávných celků
Přijaté návratné finanční výpomoci mezi rozpočty
Zdroje krytí prostředků rozpočt. hospodaření celkem

5. Výsledek hospodaření
a) z hospodářské činnosti územních samosprávných celků a činnosti příspěvkových organizací
Výsledek hospodaření běžného účetního období
Nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta minulých let
Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení
b) Převod zúčtování příjmů a výdajů z minulých let
c) Saldo výdajů a nákladů
d) Saldo příjmů a výnosů

D. Cizí zdroje

1. Rezervy
Rezervy zákonné
2. Dlouhodobé závazky
Vydané dluhopisy
Závazky z pronájmu
Dlouhodobé přijaté zálohy
Dlouhodobé směnky k úhradě
Ostatní dlouhodobé závazky
Dlouhodobé závazky celkem
3. Krátkodobé závazky
Dodavatelé
Směnky k úhradě
Přijaté zálohy
Ostatní závazky
Závazky z pevných termínových operací a opcí

Závazky z upsaných nesplacených cenných papírů a podílů
Závazky k účastníkům sdružení
Zaměstnanci

Ostatní závazky vůči zaměstnancům

Závazky ze sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění

Daň z příjmů

Ostatní přímé daně

Daň z přidané hodnoty

Ostatní daně a poplatky

Vypořádání přeplatků dotací a ostatních závazků se státním rozpočtem

Vypořádání přeplatků dotací a ostatních závazků s rozpočtem územních samosprávných celků

Jiné závazky

Krátkodobé závazky celkem

4. Bankovní úvěry a půjčky

Dlouhodobé bankovní úvěry

Krátkodobé bankovní úvěry

Eskontované krátkodobé dluhopisy (směnky)

Vydané krátkodobé dluhopisy

Ostatní krátkodobé závazky (finanční výpomoci)

Bankovní úvěry a půjčky celkem

5. Přechodné účty pasivní

Výdaje příštích období

Výnosy příštích období

Dohadné účty pasivní

3.3 Příloha

Uspořádání položek v příloze účetní závěrky:

Požadavky na obsah přílohy jsou podstatně jiné než u podnikatelů a mají odpovídat položkám státního rozpočtu.

4 Uspořádání a označování položek výkazu zisku a ztráty

Položky výkazu se řídí rozpočtovou skladbou a kromě čísla účtů je uváděno i číslo rozpočtové položky.

Název položky	účet
Spotřeba materiálu	(501)
Spotřeba energie	(502)
Spotřeba ostatních neskladovatelných dodávek	(503)
Prodané zboží	(504)
Opravy a udržování	(511)
Cestovné	(512)
Náklady na reprezentaci	(513)
Ostatní služby	(518)
Mzdové náklady	(521)
Zákonné sociální pojištění	(524)
Ostatní sociální pojištění	(525)
Zákonné sociální náklady	(527)
Ostatní sociální náklady	(528)
Daň silniční	(531)
Daň z nemovitostí	(532)
Ostatní daně a poplatky	(538)
Smluvní pokuty a úroky z prodlení	(541)
Ostatní pokuty a penále	(542)
Odpis pohledávky	(543)
Úroky	(544)
Kursové ztráty	(545)
Dary	(546)
Manka a škody	(548)
Jiné ostatní náklady	(549)
Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	(551)
Zůstatková cena prodaného DHM a DNM	(552)
Prodané cenné papíry a podíly	(553)
Prodaný materiál	(554)
Tvorba zákonných rezerv	(556)

Tvorba zákonných opravných položek	(559)
Tržby za vlastní výrobky	(601)
Tržby z prodeje služeb	(602)
Tržby za prodané zboží	(604)
Změna stavu zásob nedokončené výroby	(611)
Změna stavu zásob polotovarů	(612)
Změna stavu zásob výrobků	(613)
Změna stavu zvířat	(614)
Aktivace materiálu a zboží	(621)
Aktivace vnitroorganizačních služeb	(622)
Aktivace dlouhodobého nehmotného majetku	(623)
Aktivace dlouhodobého hmotného majetku	(624)
Smluvní pokuty a úroky z prodlení	(641)
Ostatní pokuty a penále	(642)
Platby za odepsané pohledávky	(643)
Úroky	(644)
Kursové zisky	(645)
Zúčtování fondů	(648)
Jiné ostatní výnosy	(649)
Tržby z prodeje dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	(651)
Výnosy z dlouhodobého finančního majetku	(652)
Tržby z prodeje cenných papírů a podílů	(653)
Tržby z prodeje materiálu	(654)
Výnosy z krátkodobého finančního majetku	(655)
Zúčtování zákonných rezerv	(656)
Zúčtování zákonných opravných položek	(659)
Příspěvky a dotace na provoz	(691)
Výsledek hospodaření před zdaněním	
Daň z příjmů	(591)
Dodatečné odvody daně z příjmů	(595)
Výsledek hospodaření po zdanění	

5 Směrná účtová osnova

5.1 Směrná účtová osnova

(1) Uspořádání směrné účtové osnovy je členěno na účtové třídy, účtové skupiny a syntetické účty.

(2) Členění směrné účtové osnovy podle odstavce 1 je závazné pro všechny účetní jednotky podle § 1 odst. 2 písm. a) a c) zákona včetně číselného označení. Účetní jednotky při vedení účetnictví ve zjednodušeném rozsahu použijí směrnou účtovou osnovu podle účtových skupin.

(3) V rámci syntetických účtů účetní jednotky vytvářejí analytické účty, které zajišťují členění syntetických účtů, například podle potřeb účetní závěrky, požadavků právních předpisů a případně dalších potřeb účetní jednotky.

(4) Na podkladě směrné účtové osnovy podle odstavců 1 a 2 jsou účetní jednotky povinny sestavit účtový rozvrh, v němž uvedou účty potřebné k zaúčtování všech účetních případů a k sestavení účetní závěrky v dané účetní jednotce.

Směrná účtová osnova pro ÚSC , OSS a PO zůstala ovšem na úrovni třístupňovém a to vzhledem k nutnosti zachování srovnatelnosti účtování všech účetních jednotek vzhledem ke státnímu rozpočtu.

Pro tyto účetní jednotky tedy zůstalo povinné třístupňové číslování účtů.

Účtová třída 0 -

Dlouhodobý majetek

Účtová skupina 01 - Dlouhodobý nehmotný majetek

012 - Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje

013 - Software

014 - Ocenitelná práva

018 - Drobný dlouhodobý nehmotný majetek

019 - Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek

Účtová skupina 02 - Dlouhodobý hmotný majetek odpisovaný

021 - Stavby

022 - Samostatné movité věci a soubory movitých věcí

025 - Pěstitelské celky trvalých porostů

026 - Základní stádo a tažná zvířata

028 - Drobný dlouhodobý hmotný majetek

029 - Ostatní dlouhodobý hmotný majetek

Účtová skupina 03 - Dlouhodobý hmotný majetek neodpisovaný

031 - Pozemky

032 - Umělecká díla a předměty

Účtová skupina 04 - Nedokončený a pořizovaný dlouhodobý majetek

041 - Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek

042 - Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek

043 - Pořizovaný dlouhodobý finanční majetek

Účtová skupina 05 - Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek

051 - Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek

052 - Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek

Účtová skupina 06 - Dlouhodobý finanční majetek

061 - Majetkové účasti v osobách s rozhodujícím vlivem

062 - Majetkové účasti v osobách s podstatným vlivem

063 - Dlužné cenné papíry držené do splatnosti

066 - Půjčky osobám ve skupině

067 - Ostatní dlouhodobé půjčky

069 - Ostatní dlouhodobý finanční majetek

Majetek převzatý k privatizaci celkem

064 - Majetek převzatý k privatizaci

065 - Majetek převzatý k privatizaci v pronájmu

Účtová skupina 07 - Oprávky k dlouhodobému nehmotnému majetku

072 - Oprávky k nehmotným výsledkům výzkumu a vývoje

073 - Oprávky k softwaru

074 - Oprávky k ocenitelným právům

078 - Oprávky k drobnému dlouhodobému nehmotnému majetku

079 - Oprávky k ostatnímu dlouhodobému nehmotnému majetku

Účtová skupina 08 - Oprávky k dlouhodobému hmotnému majetku

081 - Oprávky ke stavbám

082 - Oprávky k samostatným movitým věcem a souborům movitých věcí

085 - Oprávky k pěstitelským celkům trvalých porostů

086 - Oprávky k základnímu stádu a tažným zvířatům

088 - Oprávky k drobnému dlouhodobému hmotnému majetku

089 - Oprávky k ostatnímu dlouhodobému hmotnému majetku

Účtová třída 1 -

Zásoby

Účtová skupina 11 - Materiál

111 - Pořízení materiálu

112 - Materiál na skladě

119 - Materiál na cestě

Účtová skupina 12 - Zásoby vlastní výroby

121 - Nedokončená výroba

122 - Polotovary vlastní výroby

123 - Výrobky

124 - Zvířata

Účtová skupina 13 - Zboží

131 - Pořízení zboží

132 - Zboží na skladě

139 - Zboží na cestě

Účtová třída 2 -

Vztahy ke státnímu rozpočtu, k rozpočtu organizačních složek státu, k rozpočtu územních samosprávných celků a rozpočtové a ostatní finanční účty

Účtová skupina 20 - Vztahy ke státnímu rozpočtu a k rozpočtu organizačních složek státu

201 - Financování výdajů organizačních složek státu

202 - Poskytnuté dotace organizačním složkám státu

203 - Poskytnuté příspěvky a dotace příspěvkovým organizacím

204 - Poskytnuté dotace ostatním subjektům

205 - Vyúčtování rozpočtových příjmů z běžné činnosti organizačních složek státu

206 - Vyúčtování rozpočtových příjmů z finančního majetku organizačních složek státu

Účtová skupina 21 - Vztahy ke státnímu rozpočtu a k rozpočtu územních samosprávných celků

211 - Financování výdajů územních samosprávných celků

212 - Poskytnuté dotace vkladovému výdajovému účtu

213 - Poskytnuté příspěvky a dotace příspěvkovým organizacím

214 - Poskytnuté dotace ostatním subjektům

215 - Vyúčtování rozpočtových příjmů z běžné činnosti územních samosprávných celků

216 - Vyúčtování rozpočtových příjmů z finančního majetku územních samosprávných celků

217 - Zúčtování příjmů územních samosprávných celků

218 - Zúčtování výdajů územních samosprávných celků

Účtová skupina 22 - Limity, běžné a bankovní účty organizačních složek státu

221 - Limity výdajů

223 - Bankovní účty k limitům organizačních složek státu

224 - Běžné účty státních fondů

225 - Běžné účty finančních fondů

Účtová skupina 23 - Bankovní účty organizačních složek státu a územních samosprávných celků

231 - Základní běžný účet

232 - Vkladový výdajový účet

235 - Příjmový účet

236 - Běžné účty peněžních fondů

Účtová skupina 24 - Ostatní bankovní účty

241 - Běžný účet

243 - Běžný účet fondu kulturních a sociálních potřeb

245 - Ostatní běžné účty

246 - Vklady v zahraniční měně v tuzemských bankách

Účtová skupina 25 - Krátkodobý finanční majetek

251 - Majetkové cenné papíry k obchodování

253 - Dlužné cenné papíry k obchodování

256 - Ostatní cenné papíry

259 - Pořízení krátkodobého finančního majetku

Účtová skupina 26 - Peníze

261 - Pokladna

262 - Peníze na cestě

263 - Ceniny

Účtová skupina 27 - Návratné finanční výpomoci

271 - Poskytnuté návratné finanční výpomoci mezi rozpočty

272 - Přijaté návratné finanční výpomoci mezi rozpočty

273 - Poskytnuté přechodné výpomoci příspěvkovým organizacím

274 - Poskytnuté přechodné výpomoci podnikatelských subjektům

275 - Poskytnuté přechodné výpomoci ostatním organizacím

277 - Poskytnuté přechodné výpomoci fyzickým osobám

Účtová skupina 28 - Krátkodobé bankovní úvěry a půjčky a ostatní krátkodobé závazky

281 - Krátkodobé bankovní úvěry

282 - Eskontované krátkodobé dluhopisy (směnky)

283 - Vydané krátkodobé dluhopisy

289 - Ostatní krátkodobé závazky (finanční výpomoci)

Účtová třída 3 -

Zúčtovací vztahy

Účtová skupina 31 - Pohledávky

311 - Odběratelé

312 - Směnky k inkasu

313 - Pohledávky za eskontované cenné papíry

314 - Poskytnuté provozní zálohy

315 - Pohledávky za rozpočtové příjmy

316 - Ostatní pohledávky

Účtová skupina 32 - Závazky

321 - Dodavatelé

322 - Směnky k úhradě

324 - Přijaté zálohy

325 - Ostatní závazky

Účtová skupina 33 - Zúčtování se zaměstnanci a institucemi

331 - Zaměstnanci

333 - Ostatní závazky vůči zaměstnancům

335 - Pohledávky za zaměstnanci

336 - Zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění

Účtová skupina 34 - Zúčtování daní, dotací a ostatní zúčtování

341 - Daň z příjmů

342 - Ostatní přímé daně

343 - Daň z přidané hodnoty

345 - Ostatní daně a poplatky

346 - Nároky na dotace a ostatní zúčtování se státním rozpočtem

347 - Vypořádání přeplatků dotací a ostatních závazků se státním rozpočtem

348 - Nároky na dotace a ostatní zúčtování s rozpočtem orgánů územních samosprávných celků

349 - Vypořádání přeplatků dotací a ostatních závazků s rozpočtem územních samosprávných celků

Účtová skupina 35 - Pohledávky za účastníky sdružení

358 - Pohledávky za účastníky sdružení

Účtová skupina 36 - Závazky k účastníkům sdružení a závazky z upsaných nesplacených cenných papírů a podílů

367 - Závazky z upsaných nesplacených cenných papírů a podílů

368 - Závazky k účastníkům sdružení

Účtová skupina 37 - Jiné pohledávky a závazky

371 - Pohledávky v zahraničí

372 - Pohledávky tuzemské

373 - Pohledávky z pevných termínových operací a opcí

375 - Pohledávky z vydaných dluhopisů

378 - Jiné pohledávky

379 - Jiné závazky

Účtová skupina 38 - Přechodné účty aktiv a pasiv

381 - Náklady příštích období

383 - Výdaje příštích období

384 - Výnosy příštích období

385 - Příjmy příštích období

386 - Kursové rozdíly aktivní

388 - Dohadné účty aktivní

389 - Dohadné účty pasivní

Účtová skupina 39 - Opravné položky k zúčtovacím vztahům, vnitřní zúčtování a vyrovnávací účty

391 - Opravná položka k pohledávkám

395 - Vnitřní zúčtování

396 - Spojovací účet při sdružení

Účtová třída 4 –Jmění účetní jednotky, fondy, rezervy,dlouhodobé závazky

518 - Ostatní služby

Účtová skupina 52 - Osobní náklady

521 - Mzdové náklady

524 - Zákonné sociální pojištění

525 - Ostatní sociální pojištění

527 - Zákonné sociální náklady

528 - Ostatní sociální náklady

Účtová skupina 53 - Daně a poplatky

531 - Daň silniční

532 - Daň z nemovitostí

538 - Ostatní daně a poplatky

Účtová skupina 54 - Ostatní náklady

541 - Smluvní pokuty a úroky z prodlení

542 - Ostatní pokuty a penále

543 - Odpis pohledávky

544 - Úroky

545 - Kursové ztráty

546 - Dary

548 - Manka a škody

549 - Jiné ostatní náklady

Účtová skupina 55 - Odpisy, prodaný majetek, rezervy a opravné položky

551 - Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku

552 - Zůstatková cena prodaného dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku

553 - Prodané cenné papíry a podíly

554 - Prodaný materiál

556 - Tvorba zákonných rezerv

559 - Tvorba zákonných opravných položek

Účtová skupina 59 - Daň z příjmů

591 - Daň z příjmů

595 - Dodatečné odvody daně z příjmů

Účtová třída 6 -

Výnosy z činnosti územních samosprávných celků a z činnosti příspěvkových organizací

Účtová skupina 60 - Tržby za vlastní výkony a za zboží

601 - Tržby za vlastní výrobky

602 - Tržby z prodeje služeb

604 - Tržby za prodané zboží

Účtová skupina 61 - Změny stavu vnitroorganizačních zásob

611 - Změna stavu zásob nedokončené výroby

612 - Změna stavu zásob polotovarů

613 - Změna stavu zásob výrobků

614 - Změna stavu zvířat

Účtová skupina 62 - Aktivace

621 - Aktivace materiálu a zboží

622 - Aktivace vnitroorganizačních služeb

623 - Aktivace dlouhodobého nehmotného majetku

624 - Aktivace dlouhodobého hmotného majetku

Účtová skupina 64 - Ostatní výnosy

641 - Smluvní pokuty a úroky z prodlení

642 - Ostatní pokuty a penále

643 - Platby za odepsané pohledávky

644 - Úroky

645 - Kursové zisky

648 - Zúčtování fondů

649 - Jiné ostatní výnosy

Účtová skupina 65 - Tržby z prodeje majetku, rezervy a opravné položky

651 - Tržby z prodeje dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku

652 - Výnosy z dlouhodobého finančního majetku

653 - Tržby z prodeje cenných papírů a podílů

654 - Tržby z prodeje materiálu

655 - Výnosy z krátkodobého finančního majetku

656 - Zúčtování zákonných rezerv

659 - Zúčtování zákonných opravných položek

Účtová skupina 69 - Příspěvky a dotace na provoz

691 - Příspěvky a dotace na provoz

Účtová třída 7 a 8 -

Vnitroorganizační účetnictví

Obsah těchto účtových tříd si určí sama účetní jednotka.

Účtová třída 9 – Podrozvahové účty

Podobně jako podnikatelé mají i tyto účetní jednotky předepsány standardy pro účtování. Kromě obecných standardů zde vidíme nové a to „ Vztahy ke SR, rozpočtu ÚSC , OSS. Ostatní standardy jsou běžné jako jiných účetních jednotek.

501 Účty a zásady účtování na účtech

502 Otevírání a uzavírání účetních knih

503 Rezervy
504 Opravné položky
505 Kurzové rozdíly
506 Rozdíly zjištěné při inventarizaci
507 Výsledek hospodaření v účetnictví
508 Daňová povinnost
509 Operace s cennými papíry a podíly
510 Deriváty
511 Zvláštní operace s pohledávkami
512 DNM a DHM
513 Dlouhodobý finanční majetek
514 Zásoby
515 Krátkodobý finanční majetek, bankovní úvěry
516 Zúčtovací vztahy
517 Vztahy ke SR, rozpočtu ÚSC, OSS a ostatní finanční účty
518 Náklady organizačních složek státu
519 Náklady PO
520 Výnosy OSS, ÚSC a PO
521 Fondy
522 Dlouhodobé bankovní úvěry

6 Příspěvkové organizace

Zřizují je: OSS

ÚSC

Hospodaří s peněžními prostředky:

- Hlavní činnosti
- Ze stát.rozpočtu zřizovatele
- Z vlastních fondů
- Darů od FO, PO
- Přísp.ze zahraničí
- Doplňkové činnosti
- Fondy PO:
- 411 F odměn
- 412 FKSP
- Rezervní fondy
- Fond reprodukce majetku, investiční fond
- Pořízení DM:
- 1. Faktura Nedokonč.m./dodavatelé 100
- 2.úhrada faktury Dod./běž.ú. 100(PS 300)
- 3. Zařazení majetku DM/nedokončení maj.100
- 4.převod zdrojů k profin.maj. Fond reprodukce maj./Jmění 100
- 5.zúčtov.odpisů Náklad/oprávky 20
- 6.tvorba zdrojů Jmění/ fond reprodukce 20

Rozvaha

Rozvaha		
Aktiva		Pasiva
DHM	100	Jmění 80 (100-20)
BÚ	200	Fond r.i.m. 220
Oprávky	-20	Výsledek hosp. -20
Aktiva celkem 280	280	Pasiva celkem

Str.68 návratné fin. Výpomoci

PO zřízená OSS:

Otevření limitu (neúčtujeme)

Příjem prostředků 241/289

Vrácení prostřed. 289/241

PO´ÚSC dtto (bez limitu)

Účtování nákladů a výnosů u PO:

Jako u podnikatele s vyjímkou: výnosy z transférů: Pohledávky za rozpočty/Výnosy z transférů Nárok na dotaci , přijetí dotace

čerpání fondů: fondy/použití fondů

Příklady

Příklady účtování v příspěvkových organizacích:

Pořízení dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku:	MD	D
• pořízení DNM, DHM dodavatelsky	041,042	321
• úhrada faktury	321	241
• tvorba zdrojů k profinancování	916	901
• zařazení majetku do užívání	01x,02x	041,042
• odpisy majetku	551	07x, 08x
• tvorba zdrojů ve výši odpisů	401	416
Pořízení majetku bezúplatným převodem:		
• bezúplatné převzetí	041,042	401
• zařazení do užívání	01x,02x	041,042
Zjištěné inventarizační přebytky:		
• přebytek	01,02	07,08
• manko	07,08	01,02
Pořízení majetku z FKSP:		
• předpis faktury	041,042	321
• úhrada faktury	321	243
• tvorba zdrojů krytí	416	401
• zařazení do užívání	01x,02x	041,042
Vyřazení DNM, DHM likvidací		
• vyřazení majetku v PC	07x,08x	01x,02x
• zúčtování zůstatkové ceny	551	07x,08x
• úprava zdrojů krytí	401	416
Příspěvky a dotace u PO zřízené ÚSC		
• předpis nároku na dotaci DM	348	416
• předpis nároku na provozní dotaci	348	691
• přijetí dotace	241	348
• předpis vrácení části nepoužitých prostředků	691	348
• vrácení prostředků	348	241
Účtování o fondu oběžných aktiv		
• převzetí darovaných zásob	112	402

• spotřeba darovaných zásob	402	112
Účtování o fondu odměn		
• příděl do fondu	431	411
• převod finančních prostředků	245	241
• čerpání fondu	411	331
• výplata fondu zaměstnanci	331	261
Účtování o FKSP		
• příděl do fondu	527	412
• nákup různých prostředků	xxx	xxx
• výdej materiálu do spotřeby	501	112
• pořízení DNM, DHM zdroje krytí	416	401
• úprava zdrojů krytí-odpisy majetku	401	416
• půjčka zaměstnanci	335	243
• úhrada rekreace zaměstnanci	412	243
Fond reprodukce majetku		
• předpis nároku na investiční dotaci	348	416
• úprava zdrojů krytí ve výši odpisů	401	416
• výnosy z prodeje DM	245	416

Příklady účtování:

ÚSC:

1.sestavení rozpočtu obce

Údaje: stav základního běžného účtu 400 000. Podle rozpočtu příjmy 3 mil. výdaje 3,880, rozdíl hrazen z přebytku min. let, kontokorentem 110 ti. Bezúr.půjčkou 80 tis, doplatí splátku půjčky 200tis. a vyčerpá dlouhodobý úvěr 500tis.

Úkol: sestavte rozpočet. O jaký druh rozpočtu jde ?

2.účtování příjmů obcí

1.předpis rozpočtových příjmů 800t

2.inkaso předepsaných příjmů 600

3.inkasované nepředepsané příjmy 100t

Uzavření účet.knih

3.účtování výdajů obcí str.121

4.pořízení DHM

5.tvorba fondů

Organizační složky státu:

1.Inkaso příjmů str 113

2.financování výdajů str.114

Ad. 1 předpis rozpočtových příjmů 315/6…

inkaso rozp. příjmů 222/315

převod zů. na kúr 492/222

převod zů. Na kur 492/315

„ výsledku hosp. 6../493

„ na kur493/492 nebo 492/493

Ad 2. Výdaje ze zvl.výdaj.účtu 5../223

Nákup materiálu 112/223

Spotř.mater.5../112

Závazek uhr.3../223

Uzavírání účet.knih: 5../493 /492 1,2,3/492

Otvírání knih

: 222/404 převod zů.315/492 výsledek hosp.493/492

Příjmy OSS: nemohou na financování výdajů ale koncem roku převádějí na účet MF

Kontrolní otázky

1. Vyjmenujte základní odlišnosti při účtování ÚSC, OSS, PO a podnikatelů
2. Řídí se účetnictví ÚSC a OSS akruálním principem?
3.Na základě čeho účtují ÚSC ? Účtují o výnosech?
4. Jaké jsou základní principy účtování v příspěvkových organizacích?
5. Jaké fondy mají ÚSC a OSS?
6. K čemu slouží fondy v příspěvkových organizacích?
7. Jaký je obsah směrné účtové osnovy?
8. Mohou ÚSC , OSS a PO sestavovat účetní závěrku ve zjednodušené podobě
9. Proč je směrná účtová osnova v plném rozsahu ?
10. Jak účtují PO o FKSP a k čemu slouží tento fond

Literatura

1. Svobodová, Z. Šafránek: Účtová osnova, České účetní standardy pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání ANAG 2005
2. Svobodová, Z. Šafránek Účtová osnova, České účetní standardy –postupy účtování pro ÚSC, PO, státní fondy a OSS ANAG 2005
3. Vyhláška č. 505/2002 Sb. 410/2009 Sb.
4. Zákon o účetnictví 563/1991 Sb. a pozdější novely
5. Vyhláška č. 504/2002 Sb. 254/2014
6. St. Nováková: Reforma účetnictví ve vybraných účetních jednotkách I.II. VŠE 2011